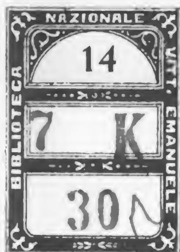
DE REPUBLICA ECCLESIASTICA LIBRI QUATUOR CONTRA MARCUM...

Martinus Becanus, Giovanni Battista Coccini

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
7 K
30

5

DE REPUBLICA ECCLESIASTICA

Libri quatuor

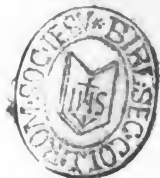
CONTRA MARCUM ANTONIUM DE DOMINIS, NUPER *Archiepiscopum Spalatensem nunc Desertorem & Apostatam,*

AUTHORE

MARTINO BECANO SOCIETATIS Jesu Theologo, & in Cæsarea Academia Viennensi Professore Ordinario.

Cum Gratia & Privilegio Cæsar. Maiest.

MOGUNTIÆ

Ex Officina JOANNIS ALBINI.

ANNO M. DC. XIIX.

APPROBATIO R. P. PROVINCIALIS *Provinciæ Rhenanæ Societatis* JESU.

Hos IV. libros de Repub. Ecclesiastica à R. P. Martino Becano Soc.tis nostræ Theologo contra M. Antonium de Dominis conscriptos, atq; à deputatis ad id Theologis lectos & approbatos. Ego Joannes Copperus Soc.tis JESU, apud Rhenum Provincialis, concessa mihi facultate ab admodum R. P. N. Mutio Vitalesco, Societatis nostræ Præposito Generali, Typis mandari permitto. Molshemij, an. 1618. die 2. Septemb.

Joannes Copperus.

PAULO V.

PONTIFICI MAXIMO.

LIQUOT jam menſes elapſi ſunt, Beatiſsime Pater, cùm in Auſtriam rumore perlatum eſt, novum Eccleſiæ hoſtem, Marcum Antonium de Dominis, ſubito è latebris prodiiſſe, qui Divi Petri ac ſucceſſorum ejus Primatum, temerè oppugnare auſus ſit. Monitus à bonis viris; & omnino perſuaſus ſum, ut brevi ſcriptione hominem confutarem. Ac feciſſem id ſine mora: Sed exemplar voluminis, quod ille conſcripſit, habere non potui. Viennæ, nullum erat. Unum tandem aliunde nactus. Feci id, qua

potui brevitate; totamque confutationem libris quatuor complexus sum; quos cum eâ, quâ par est, observantiâ, Tuæ Sanctitatis conspectui nunc offero. Hostis, ut dixi, novus est; sed veterum hæreticorum vestigia sequitur: ac eodem, quo illi, spiritu superbiæ ac rebellionis, ad scribendum impulsus est. Nostro commodo; suo detrimento. Nam ille quidem, nihil aliud hoc suo conatu, vel assecutus est, vel assequi potuit; quàm ut veluti membrum putidum ab Ecclesiæ corpore præscinderetur, & omni vitali succo ac spiritu destitutum, penitus exarescerert. Nobis contra accidit. Oblata est occasio benè merendi de Ecclesia; confirmandi Catholicos in fide; revocandi seductos ab errore; confundendi adversarios, ne pergant insolescere. Quam minimè negligendam censeo:

ſco: præſertim cùm noſtræ Societatis hominibus, id vel maximè commendatum eſſe ſciam à Beato P. N. Ignatio, ut Romanæ & Apoſtolicæ Sedis authoritatem omni ſtudio ac induſtria tueamur. Quod quidem hactenus præclarè ab Illuſtriſſimo Cardinale Bellarmino, alijſque doctiſſimis & præſtantiſſimis eiuſdem Societatis ſcriptoribus præſtitum eſt. Ego ſanè, qui minimus ſum, non patiar voluntatem mihi deeſſe. Faciam, quod illi fecerunt: ſi non pari fructu; certè non minori affectu. Et meritò. Naturæ inſtinctus eo nos ducit. Videmus, in humano corpore, quanta membrorum omnium cura ac ſollicitudo ſit in conſervando capite. Singula malint in ſeipſis immiſſam plagam accipere, quàm in læſionem Capitis conſentire. Quid ni? Salvo Capite, membrorum ſalus ſperari poteſt: læ-
 ſo, vix

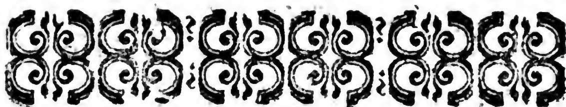
so, vix potest. A Capite, cum salvum est, derivantur spiritus sensitivi in corpus universum; & singulis membris vitalem vim ac vigorem impertiunt. In Capite vigent sensus, ratio, prudentia, memoria, quibus membrorum actiones diriguntur. Nemo hoc nescit. At eandem esse proportionem in Corpore Ecclesiæ, Christiana fides nos docet. Illius corporis membra nos sumus. Caput primarium, Christus; Vicarium, Pontifex. A Christo, tanquam perenni fonte ac scaturigine, diffunduntur in nos aquæ salientes in vitam æternam. Ab ejus Vicario, in nostris actionibus gubernamur. De utriusq; conservanda authoritate sollicitos nos esse, par est. Si Ariani Christo, si Calvinistæ Vicario illius plagam intentant; nos objecto clypeo, excipere eam oportet. Præluxerunt nobis in hoc studio antiqui Patres, qui & Christi

Christi Divinitatem contra Arium, & Romani Pontificis Primatum contra Schismaticos, suis scriptis egregriè propugnarunt. Nos in eorum locum successimus. Non debemus esse filij degeneres; sed illorum fidem, ac fervorem imitari. Hæc nostra vocatio est. Ad hanc exequendam, tametsi mea sponte fuerim propensissimus, magni viri, suo jure, cohortati me sunt. Feci, quod potui. Si quid profeci, cedat in bonum publicum: sin minus, obedientiæ fructus me consolabitur. Quod reliquũ est, vestram Sanctitatem benè valere, & in pio promovendi rem Christianam studio persistere, ex animo precor. Viennæ Austriæ, ex Cæsareo Societatis Jesu Collegio, anno Christi 1618. mense marito.

Vestræ sanctitatis

Humillimus in Christo servus

MARTINUS BECANUS.

LECTORI.

1

NOTVM ex Evangelio est, Scribas & Pharisæos, suo quidem judicio ac opinione, in Scriptura Veteris Testamenti fuisse exercitatissimos: Et tamen Christum de ijs dixisse: Cæci sunt, & duces cæcorum. *Nimirum, externum Scripturæ corticem videbant; sed sensum sub cortice latentem non videbant. Idem contingit nostris adversarijs. Scripturarum authoritate se tuentur; & illarum intelligentiam consecutos se esse, non solum ipsi existimant, sed etiam palam gloriantur. Et tamen cæci sunt. Non vident in Scriptura, quod boni omnes vident. Quid illud? Ex multis, unum hoc accipe. Non vident, frustra se laborare in oppugnãdo Pontificis Primatu & authoritate: Non vident, se suo conatu, non Pontifici, sed sibi ipsis interitum consciscere. Nam Pontifex quidem oppugnari potest, sed expugnari non potest. Hoc, quia cæci, sane non vident. Et tamen in Scriptura consignatum est. Legimus in Veteri Testamento, quid rebelles moliti sint contra Primatum Aaronis: quo eventu id fecerint: quo miraculo, conatum ipsorũ irritum fuisse, ac deinceps fore, Deus palam demonstrarit.*

2. *Res gesta describitur Numer. 17. his verbis:* Et locutus est Dominus ad Mosen, dicens: Loquere ad filios Israel, & accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas, à cunctis Principibus

cipibus tribuum, virgas duodecim, & uniuſcujuſque nomen ſuperſcribes virgæ ſuæ. Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, & una virga cunctas ſeorſum familias continebit: poneſque eas in Tabernaculo fœderis coram teſtimonio, ubi loquar ad te. Quem ex his elegero, germinabit virga eius: Et cohibebo à me querimonias filiorum Iſrael, quibus contra vos murmurant. Locutuſque eſt Moſes ad filios Iſrael: & dederunt ei omnes Principes Virgas per ſingulas tribus; fueruntque virgæ, duodecim abſque virga Aaron. Quas cum poſuiſſet Moſes coram Domino in tabernaculo teſtimonij, ſequenti die regreſſus invenit germinaſſe virgam Aaron in domo Levi: & turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati ſunt. Protulit ergo Moſes omnes virgas de conſpectu Domini ad cunctos filios Iſrael: videruntque, & receperunt ſinguli virgas ſuas. Dixitq; Dominus ad Moſen: Refer virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij, vt ſervetur ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael, & quieſcant querelæ eorum à me, ne moriantur.

3. *Hic, qui cæci non ſunt, manifeſtè vident, Primatum Aaronis & ſucceſſorum eius, cõtra querimonias & conatus rebellium, miraculo Virgæ germinantis, à Deo conſignatum & confirmatum eſſe; mortemq́ ijs omnibus intentari, qui ſimili ſcelere ac temeritate, in poſterum obſtricturi ſe eſſent. Sed quid hoc, inquies, ad Romanum Pontificem? quid ad eos, qui illius Primatui hoſtes ſe eſſe profitentur? Au-*

di Apostolum, 1. Corinth. 10. 6. Hæc, *inquit*, in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt, &c. Neq; murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore. *Ex quo loco, si cæcus non es, sic ratiocinandum tibi est: Quæ fiebant in veteri Testamento, erant vmbræ seu figuræ futurorum in nouo Testamento. At Deus in veteri severè puniebat eos, qui erant rebelles Pontifici: & Primatum Pontificis volebat salvum ac illæsum persistere. Ergo idem in novo facturus est, & reipsa facit. Quod apertè insinuat Apostolus loco citato, cum ait:* Hæc autem omnia (*inter quæ erat rebellio*) contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram.

4. U*t hoc clarius percipiatur, explicanda est figura, quam attuli. Potest autem sic explicari.* Jacob habuit duodecim filios Patriarchas, ex quibus duodecim tribus filiorum Israel exortæ sunt. Vna ex illis tribubus, quæ erat Ioseph, dividebatur in duas, Ephraim scilicet & Manasse. Sic tredecim effectæ sunt. Principes harum tribuum, erant Primogeniti. Vnus ex illis fuit Aaron, in tribu Levi; cui Primatus Sacerdotij, præ cæteris, à Deo datus est. Obstiterunt illi rebelles: sed à Deo puniti sunt. Et quod solus Aaron, cum suis successoribus, perpetuum esset habiturus Primatum, miraculo virgæ germinantis demonstratum est.*

5. *Hæc figura est. Sequitur applicatio. Christus habuit duodecim Apostolos, Principes ac primogenitos filiorum Novi Testamenti. His Paulus, decimustertius adjunctus est. Petrus, præ cæteris Primatum*

tum à Christo obtinuit, his verbis, Pasce oves meas. *Et ad significandam istius Primatus stabilitatem, dictum est illi, & successoribus eius:* Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. *Quotquot hactenus Primatum Petri & successorum eius oppugnarunt, exterminati sunt: Et qui deinceps oppugnaturi, simili pœnæ subiacebunt.*

6. *Igitur, ut verbo dicam, Jacob fuit figura Christi: Patriarchæ, Apostolorum: Aaron, Petri: Virga Aaronis germinans, fidei Petri non defectura: Rebelles Judæi, rebellium Christianorum: Pœna, qua illi plexi sunt, pœnæ, qua hi plectuntur. Qui hoc non vident, cæci sunt. Cæci igitur Lutherani & Calvinistæ. Cæcus Marcus Antonius de Dominis, qui post irritos tot aliorum rebellium conatus, adhuc non videt, in oppugnando Petri Primatu, oleũ ac operam se perdere. Nec perpendit, quòd prudenter à Gamaliele dictum est, Act. 5. 39.* Si ex Deo est hoc opus, non poteritis dissolvere illud.

INDEX

INDEX CAPITUM MATERIAM HORUM LIBRORUM complectentium.

LIBRI PRIMI

De Christo supremo Ecclesiæ Capite, seu Monarcha

LIBRI SECVNDI

De Primatu Petri

Prima

LIBRI

LIBRI TERTII

De Primatu Romani Pontificis

Ter-

LIBRI QVARTI

De Rectoribus & Ministris Ecclesiæ

Cap.

MAR-

MARTINI BECANI
DE REPUBLICA ECCLESIASTICA
LIBRI QUATUOR
Contra Marcum Antonium de Dominis.

1. *Ibellus tuus, Marce Antoni, quem scripsisti de consilio profectionis tuæ in Angliam, diebus superioribus Viennam Austriæ ad me perlatus est. In quo promittis decem libros de Republica Ecclesiastica, magno multorum annorum studio abs te elaboratos:* 1. *De Monarchia Ecclesiæ, & Primatu Petri.* 2. *De Ministris & Rectoribus Ecclesiæ.* 3. *De Hierarchia Ecclesiastica.* 4. *De privilegiis & præeminentia Romanæ Ecclesiæ, præ aliis Ecclesiis particularibus.* 5. *De potestate & jurisdictione Ecclesiæ.* 6. *De potestate & jurisdictione Regum ac Principum in Ecclesiam.* 7. *De interna Ecclesiæ directione, quæ fit per fidem.* 8. *De externo Ecclesiæ regimine per leges, canones & judicia.* 9. *De temporalibus Ecclesiæ bonis.* 10. *De libertate Ecclesiastica.*

2. *Priores quatuor jam exstant, Londini in Anglia nuper excusi. Quid de posterioribus futurum, nescio. Porro primaria puncta, quæ in prioribus à te pertractantur, sunt ferè hæc:* 1. *Ecclesiam*

Christi, non ab ipso Christo in hac vita, sed ab Apostolis, post Christi ascensionem, ædificatam esse. 2. Christũ quidẽ esse caput Ecclesiæ invisibile; nunq̃ tamẽ fuisse caput visibile. 3. Vicariũ Christi in regimine totius Ecclesiæ, nec Petrũ, nec Pontificem esse; sed S. sanctum. Petrum reliquis Apostolis; Pontificẽ reliquis Episcopis parem esse, non superiorem. 4. Episcopos tamẽ, jure diuino eminentiores esse presbyteris. 5. Sacrum ordinẽ, quo Episcopi & presbyteri initiantur, nõ esse proprie Sacramentum. 6. Ministros Ecclesiæ ad cœlibatum jure non teneri. 7. Votum cõtinentiæ non esse annexum sacro Ordini: nec ullo tali voto dirimi matrimonium. 8. Monachos non esse ministros Ecclesiæ: nec fieri Apostatas, si post votum solenne, relinquant monasterium, & redeant ad vitam secularem. Omitto alia minoris momenti.

3. Ex his duo colliguntur: Unum est, te neque Catholicum esse, neque Lutheranum, neque Calvinistam; sed ab omnibus dissentire, & novum doctrinæ symbolum, partim ex aliorum scriptis, partim ex tuo cerebro consarcinasse. Alterum, duplici spiritu ad scribendum impulsum te esse: altero odij in Pontificem; altero amoris propriæ excellentiæ & cupiditatis. Et quidem in Pontificem, ut passim in tuis libris apparet, amaro & iracundo es animo. Itaque ulciscendi studio, conaris illum de Primatu Ecclesiæ deturbare, negando Christi Vicarium, & visibile Ecclesiæ caput esse. Hoc non potes, nisi idem neges de Petro, cujus ille successor est. Et hoc ergo negas. Sed si Petrus non fuit visibile caput Ecclesiæ, necesse est, vel neque Christum fuisse, vel Ecclesiæ statum mutatum esse; quippe quæ prius habuerit

visibile

visibile caput Christum; postea nullum habuerit. Posterius membrum, de facta mutatione, non audes asserere. Asseris igitur, Christum non fuisse visibile caput Ecclesiæ. Quo posito, rursum sequitur, vel Ecclesiam à Christo in hac vita visibiliter existente fundatam non esse; vel si fundata est, sine visibili capite fundatam esse. Priori parti insistis. Ecce, quo impellit te odium?

4. De altero spiritu, qui est amoris propriæ excellentiæ & cupiditatis, nemo dubitat, qui te novit. Nulli impar, paucis par, plerisque superior esse vis. Dejecto Põtifice, nulli impar es: Episcopis par manes. Ut reliquis omnibus superior sis; verè quidem, sed ambitiosè contendis, Episcopos presbyteris, jure divino, eminentiores esse. Ex quo futurũ speras, ut in Anglia, non nisi cum Episcopis pari passu ambules: Cæteri, quicunq; illi sint, honorẽ & obsequium tibi deferant. Et, ne quis audeat apostasiam tibi objicere, quod deserto statu religioso, ad sæculũ rediisti; huic quoq; objectioni putas abundè satisfieri, si neges Apostatas esse, qui ruptis votorum vinculis, quibus erant astricti, ad sæcularem vitam profugiunt. In quo, magnum patronum habes, Lutherum; qui & calamo & exemplo id te docuit. A quo etiã persuasus es, neq; ministros Ecclesiæ ad cœlibatum obligari; neq; votum continentiæ, quod sacris Ordinibus annexum est, matrimonij contractũ dirimere ullo modo posse. Quo concesso, licebit tibi, jam prope sexagenario, uxorẽ ducere, voluptati operã dare & novos, ne progenies intereat, Marcos Antonios procreare. Et tunc, cantabitur canticum canticorum, quod Apostatæ occinunt: Valete & plaudite: Crescite & multiplicamini.

5. *Ex hoc duplici spiritu, nisi fallor, promanavit doctrina, quam prioribus quatuor libris complexus es. Cæterum, quia prævides futurum, ut ex Catholicis, vel unum aliquem, vel etiã plures Antagonistas, qui te oppugnent, nacturus sis; offers te quidem, ne ignavus videaris, ad certamen; sed tamen frigidè, & cũ his tantùm conditionibus: 1.* Ut *non quivis Rhetorculus aut Magistellus de trivio, sed vel Episcopus aliquis, vel certè antiquus Theologus, qui tibi par sit, tecum congrediatur. 2.* Ut *nõ agat convitiis, aut confictis in te mendaciis, aut verborum quisquiliis, sed ratione & authoritate. 3.* Ut *non paucula quædam diverticula, quæ parùm ad rem faciunt, hinc inde arrodat aut vellicet; sed totius doctrinæ tuæ fundamẽta, si potest, concutiat. Si hæ conditiones serventur, ais te non solum optare Antagonistam; sed etiam percupere, ut quisquis ille futurus est, severo & exacto examine discutiat, quæ à te dicta sunt. Imo etiam, ut verbis tuis utar,* humilibus precibus contendere ab ipso sanctissimo Romano Pontifice, *ut non impediat, sed potiùs urgeat hoc examen: Neque libros tuos igni addicat aut exterminet, sed censuræ doctorum hominum, præsertim Parisiensium & Patavinorum, subjiciat. Parisiensium acumen, soliditatem, constantiam & libertatem, semper admiratum te esse; eo quòd soliti sint, non temporibus famulari, non ad oculum servire, sed veritatem ipsam omnibus præjudiciis ac perturbationibus humanis anteferre.*

6. *Bono sis animo, Marce Antoni, Censura Theologorum Parisiensium, quam tantopere urges, ...m palam promulgata est. Audi, si lubet. Ajunt doctrinam*

ctrinam tuam esse hæreticam, schismaticam, erroneam, falsam, periculosam, temerariam, scandalosam, seditiosam, pacis Ecclesiæ perturbativam, statui Sacerdotali & Episcopali contumeliosam, totius Ordinis Hierarchici subversivam, piarum aurium offensivam. Sic illi pro sua libertate & constantia, quam laudas. Satin severè? Tu ipse judex esto. Sed, nec desunt alij Antagonistæ, qui instructo agmine te invadent. Ego, quia arbitror magno apparatu opus non esse, solus cum solo congredi paratus sum. Neque de conditionibus sollicitum aut perplexum te esse velim. Servabo, quas exigis. Ac primò, tametsi Episcopus non sim, sed Religiosus Societatis Jesu, qui ejusmodi dignitates, ratione instituti mei, non ambio (utinam nec tu, cum in eodem statu mecum eras, importunè ambivisses) sum tamen Theologus, non planè novitius; & cum multis hostibus, etiam in Anglia, depugnavi. Nec pugnabo convitijs, aut confictis in te mendacijs, aut inanibus verborum quisquilijs, à quibus meritò, semper abhorrui; sed ex Codice Bibliorum, ex antiquis Patribus, ex Canonibus & Concilijs, ex tuis ipsius verbis, tecum dissertabo. Et, quod caput est, ipsa doctrinæ tuæ fundamenta, quantum in me erit, conabor concutere & labefactare. Idque faciam quatuor libris sequentibus, hoc ordine:

1. De Christo, supremo Ecclesiæ capite ac Monarcha.
2. De Primatu Petri, Vicarij Christi.
3. De Primatu Pontificis, successoris Petri.
4. De Episcopis, Presbyteris, Monachis & Apostatis.

7. Non defugies, opinor, hoc certamen. Erunt fortasse alij, qui strictiori jure tecum acturi sunt: Nec admissuri, ut vel ipsis, vel Romano Pontifici conditiones, in hac causa, à te præscribantur: sed in faciem tibi objecturi (quod jam passim objiciũt) nec posse, nec debere Apostatas (qualem te esse ajunt) pro suo arbitrio legem statuere illis, qui in Catholica fide ac religione firmi persistunt. Nec æquum esse affirmant, ut qui ipse conditiones à se positas non servat, ab aliis, quibus tamen imperare non potest, servari velit. Tu vis, ut à convitiis abstineatur. Rectè. At tu ipse, quod pace tua dixerim, nõ abstines. Quin imò, tam petulanter, protervè ac contumeliosè, in Romanum Pontificem debacharis, ut nulli hæretico, in hoc calumniandi ac maledicendi studio, cedere, sed omnibus palmã præripere velle, videri possis.

8. Similiter vis, ut procul facessant mendacia. At tu, ut alij loquuntur, mendacissimus es. Certè in exiguo libello tuo, quem de consilio fugæ in Angliam scripsisti, decem luculenta mendacia, ab Annoso Verimentano deprehensa ac notata sunt. Taceo de reliquis. Nec paucis suspectum est, quod speciatim excipis de confictis in te mendacijs. Nimirum, ut ipsi interpretantur, ex una parte pertimescis, ne tibi objecturi sint proditionẽ, & nescio quæ alia facinora, quorum te reum esse, fama est. Ex altera, ne id faciant, conaris ab hoc proposito eos absterrere, insinuando te omnia pro confictis mendacijs habiturum, quæcunque in hoc genere objecturi sunt. Verùm ista, cum nihil ad me spectent, alijs relinquo. De doctrina tecum agam, non de moribus. Et jam aggredior.

LIBER

LIBER PRIMUS.

De Christo supremo Ecclesiæ capite seu Monarcha.

IC partim conuenimus, Marce Antoni, partim discrepamus. In eo convenimus, quòd Christus sit caput seu Monarcha Ecclesiæ. Hoc enim disertè docet Apostolus Ephes. 1. 22. *Omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius.* Et cap. 4. 15. *Crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus.* Et cap. 5. 23. *Vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ.* Et Coloss. 1. 18. *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ.* In his verò discrepamus: 1. An Christus ædificaverit Ecclesiam, cujus ipse caput est. 2. Quando cœperit illius esse caput. 3. An sit caput visibile. 4. Quod sit officium ipsius, quatenus caput Ecclesiæ est. 5. An solus Christus sit caput Ecclesiæ. De quibus tu ita statuis: 1. Ecclesiam non esse ędificatam à Christo, sed ab Apostolis. 2. Christũ cepisse esse caput Ecclesiæ post ascensionem. 3 Esse caput invisibile. 4. Habere unum officium invisibile; nullum visibile. 5. Nec aliud esse caput Ecclesiæ, præter Christum. Itaque regimen Ecclesiæ esse quidem Monarchicum, respectu Christi; non tamen respectu Petri aut Pontificis. Quæ omnia seorsim discutienda sunt.

CAPUT PRIMUM,

An Ecclesia Christi ab ipso Christo fundata & ædificata sit?

1. TU negas, M. Antoni, L. 1. c. 1. n. 22. his verbis: *Non est difficile in doctrina Catholica defendere, Ecclesiam veram primitivam, post Christi ascensum propriè suum ortum habuisse.* Et ibidem n. 23. *Ecclesia Christi revera per Apostolos sui ædificata, post Christi ascensionem.* Unde cõsequenter dicis, ut postea videbimus, Christũ nunquam fuisse visibile caput Ecclesię, sed invisibile. Nam cùm in terra visibilis apparuit, nondum erat Ecclesia ædificata, ex tua opinione. Ergo tunc non potuit esse visibile illius caput. Posteà, quando cepit esse caput Ecclesiæ, non amplius visibilis apparebat.

2. Ego contrà assero, Christum in hac vita fundasse & ædificasse suam Ecclesiam: postea Apostolos eandem auxisse & propagasse. Prior pars assertionis varijs modis probari potest: 1. Quia Christus in hac vita instituit ministros Ecclesiæ, nempe duodecim Apostolos, & septuaginta duos discipulos; quorũ hi Presbyteri fuerunt, illi Episcopi. 2. In hac vita instituit nova Sacramenta. 3. Instituit novum Sacerdotium & Sacrificium. 4. Sancivit novas leges Evangelicas. 5. Condidit novum Testamentum, cujus ipse mediator est. 6. Hæc omnia perfecit & confirmavit per mortem in cruce, cùm dixit: *consummatum est.* Deinde post

post resurrectionem, cùm hinc discessurus esset, dixit Apostolis suis: *Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Et Petro seorsim: *Pasce oves meas.* Quid amplius requiri poterat ad fundandam & ędificandam Ecclesiam?

3. Accedit Auctoritas Augustini, Tract. 50. in Ioannem, propè finem, ubi sic habet: *Secundum præsentiam majestatis semper habemus Christum: Secundum præsentiam carnis, rectè dictum est Discipulis: Me autem non semper habebitis. Habuit enim illum Ecclesia, secundum præsentiam carnis paucis diebus. Modo fide tenet; oculis non videt.* Hîc supponit Augustinus, Ecclesiam fundatam jam fuisse, quando Christus in hac vita secundum carnem erat præsens. Et tuipse alibi id fateris. Nam lib. 1. cap. 1. n. 16. sic scribis: *Facilè admittimus necessitatem ministrorum, quibus uti voluit Christus, etiam dum ipse mortalis in terris, in sua Ecclesia versabatur.* Et infrà n. 19. *Dicimus Apostólos omnes immediatè à Christo assumptos esse, ut essent operarij, & ministri ipsius viventis adhuc & regnantis: Et in fundanda Ecclesia coadiutores.* Quid clarius? Ais Ecclesiam in hac vita à Christo, tanquam principali Authore; ab Apostolis, tanquam coadjutoribus, fundatam esse. Igitur tibi ipsi contradicis: quod & sæpè facturus es in sequentibus.

4. Sed tria objicis (lib. 1. cap. 1. n. 22. & 23.) Primò illud Psal. 2. 8. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam ter-*

minos terræ. Nimirum postquam, *astiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, adversus Dominum, & adversus Christum ejus.* Quibus verbis promittitur Christo Ecclesia post mortem & passionem. Quo etiam pertinet illud Isaiæ 53.11. *Pro eo, quod laboravit anima ejus, videbit semen longævum,* id est, Ecclesiam suam, te interprete.

5. Respondeo. Aliud est, Ecclesiam fundari & ædificari; aliud augeri & propagari, ut initio dixi. Fundata & ædificata est ante Ascensionem Christi, quando Ministri illius ordinati, Sacramenta instituta, & leges sancitæ sunt. Aucta & propagata, post Ascensionem Christi; quando per orbem diffusa est, & gentiles ad illam admissi sunt. Et hoc significatur illis verbis: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Simile fuit de Synagoga. Nam illa quidem fundata & ædificata est prope montem Sina, quando Aaron, & filij ejus consecrati sunt Sacerdotes, quando Sacramenta & sacrificia Mosaica instituta, quando lex data, & Testamentum effusione sanguinis confirmatum est. Aucta verò & dilatata, post ingressum in terram promissionis, quando per Judæam, Samariam & Galilæam fuit dispersa, & quotidie plures in eam admissi.

6. Quod citas ex Isaia, sic legendum est: *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum,* id est, si Christus fuerit mortuus

tuus pro peccato humani generis, videbit multos filios, quos sibi, tàm ex Judæis, quàm ex gẽtibus, per meritum suæ passionis & mortis, acquisiturus est. Quod etiam significatur verbis sequentibus, ubi Deus Pater de Christo loquens, ait: *Ideo dispertiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo, quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est.* Neque hinc sequitur, Ecclesiam Christi post Ascensionem ab Apostolis fundatam esse. Solum sequitur, Ecclesiam sponsam Christi, quæ ab ipso fundata est, successu temporis, habituram multos filios: qui cùm anteà fuissent spolia Dœmonum, posteà liberandi essent ab illa servitute, & cum Christo regnaturi. (Vide Lucæ 11. 22.)

7. Secundò objicis, passim dici à Theologis, Ecclesiam de latere Christi fluxisse, id est, post passionem Christi fuisse inchoatam, ut tu interpretaris. Respondeo. Tibi probandum est, post Ascensionem Christi fuisse inchoatam. Hoc inde non probas, sed contrarium. Deinde malè interpretaris sententiam Theologorum. Nam illi nihil aliud dicũt, quàm Ecclesiam Christi, non propriè, sed symbolicè & meritoriè fluxisse, vel formatam esse ex latere Christi. Symbolicè quidem, quia ex latere Christi fluxerunt aqua & sanguis, quæ erant signa, vel symbola, significantia Baptismum & Eucharistiam, præcipua Ecclesiæ Sacramenta. Meritoriè verò, quia Sacra-

Sacramenta Ecclesiæ omnem suam vim habent ex merito passionis & mortis Christi. Ita Cyrillus l.12.in Ioannem cap.39. Chrysostomus hom.84.in Ioannem, Cornelius à Lapide, in Commentario cap. 5. ad Ephesios. vers. 20. & alij

8. Tertiò objicis, Christum non dixisse, *super hanc petram* ædifico, sed, *ædificabo Ecclesiã meam*, quod post ascensionem fecit per Apostolos, ut tu ais. Respondeo. Iterum tibi contradicis. Nam paulò ante dicebas, id factum esse in morte Christi, quando sanguis & aqua fluxerunt de ejus latere. Nunc dicis, factum esse post Ascensionem. At ego dico, tunc factum esse, quando Christus ordinavit Sacerdotes, instituit Sacramenta, sancivit leges, cõdidit testamentum, obtulit sacrificium.

9. Ad majorem explicationem, tria tempora distinguenda sunt. Primum, ante mortem Christi. Tunc simul viguit Synagoga vetus, & Ecclesia nova: Simul Baptismus & circumcisio: simul sacrificium Eucharistiæ, & sacrificia Mosaica: simul lex & Evangelium. Alterum, in morte Christi. Tunc expirauit Synagoga cum suis ceremonijs, & sacrificijs: tunc velum Templi scissum est in duas partes: tunc lex Mosaica abrogata est. (Hoc docet Augustinus Epist.19.ad Hieronymum, & Hieronymus ipse Epist. ad Augustinum, quæ est 11. inter Epistolas Augustini, & D. Thomas in 1.2.q. 103.art.3.ad 2.& alij passim.) Tertium, post mortem Christi Tunc Synagoga sepulta est:

Tunc

Tunc ceremoniæ & ſacrificia Moſaica, quæ jam antè erant mortua, ceperunt fœtere: vel, ut Theologi loquuntur, ceperunt eſſe mortifera. An autem id factum ſit ſtatim ac immediatè poſt mortem Chriſti; an verò poſt ſolennem Evangelij promulgationem in die Pentecoſtes, vetus controuerſia eſt. Hieronymus tenet priorem partem; Auguſtinus poſteriorem. Itaque ſecundum Auguſtinum, à tempore mortis Chriſti, uſque ad diem Pentecoſtes, erant quidem mortua ſacrificia Moſaica, id eſt, erant abrogata, non erant utilia ad ſalutem, non habebant vim & energiam, quam antea habuerant: Sed tamen nondum erant mortifera, id eſt, nondum adferebant mortẽ ſpiritualem; adhuc poterãt vſurpari, ſine peccato mortali. At poſt promulgatum Evangelium, ceperunt mortiferum fœtorem exhalare, & qui ea tunc uſurpaſſet, mortali peccato ſe obſtrinxiſſet.

10. Ex dictis (ſemota hac controverſia inter Hieronymum & Auguſtinum) ſumo efficax argumentum contra te, in hunc modum: Si Synagoga cum ſuis ceremonijs, ſacrificijs & legibus, expiravit in morte Chriſti, ut omnes fatentur, vel tunc orta erat Eccleſia cum ſuis legibus & Sacramentis, vel non erat. Si erat orta, falſum eſt, quod tu aſſeris, primùm ortã eſſe poſt Aſcenſionem Chriſti. Si non erat orta, neceſſe eſt, Judæos deterioris fuiſſe conditionis poſt mortem Chriſti, quàm antè erant. Nam ante habebant Synagogam, Sacerdotes,

ſacrifi-

sacrificia, quæ poterant illis prodesse. Posteà, hæc omnia erant abrogata, & inutilia. Nec tamen aliunde poterant habere subsidium, si nulla erat Ecclesia nova, in qua essent novi sacerdotes, nova sacramenta, novum sacrificium.

11. Maneat igitur certum ac indubitatum, Ecclesiam à Christo ædificatam esse in hac vita. Sed tamen obiter notandum est, successivè, & non unico quasi instanti, ædificatam esse. Nam primò, electi sunt Apostoli & Discipuli, (Matth. 4. 18.) Deinde, Baptismus præceptus est, Ioan. 3. 5. *Amen Amen dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non poterit introire in regnum Dei.* Postea, idem Baptismus usurpatus, Ioann. 4. 1. U*t autem cognovit Jesus, quia audiverunt Pharisæi, quod Jesus plures Discipulos facit, & baptizat, quàm Joannes (quanquam Jesus non baptizaret, sed Discipuli ejus) reliquit Judaam.* Tandem, in ultima cœna, Sacramentum, & sacrificium Eucharisticum institutum, & Apostoli Sacerdotes ordinati sunt. Denique, cruentum novi Testamenti sacrificium in ara crucis oblatum est: quo peracto, expirarunt omnia sacrificia Mosaica; quia non erant, nisi umbræ cruenti sacrificij crucis. Umbram autem, præsente lumine, cessare necesse est. Postremò, post resurrectionem Christi, potestas absolvendi à peccatis data est omnibus Apostolis, & Petrus totius Ecclesiæ Pastor constitutus est, loco Christi (Ioann. 21. 17.)

17.) Quæ autem posteà contigerunt, pertinent ad alteram partem assertionis meæ, quæ jam sequitur. Igitur

12. Altera pars assertionis meę est, Ecclesiam Christi, quæ ab ipso Christo fundata est, posteà ab Apostolis auctam & propagatam esse Quod etiam successivè factum est tribus modis. Primò, quia Apostoli, post acceptum Spiritum sanctum, solenniter promulgarunt Evangelium in Jerusalem, Act.2.17. Deinde, admiserunt gentiles ad fidem, & Ecclesiam Christi, Act.10.34. Denique, post multos annos, facta divisione, dispersi sunt per orbem terrarum, ut impleretur, quod dictum erat per Prophetam, Psalm.18.5. *In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis verba eorum.* Et quod tunc factum est, etiam nunc fit. Nam & hoc tempore multi Apostolorum imitatores mittuntur in Indiam, Japoniam, & alias provincias, vt Ecclesia Christi nova semper accessione augeatur & propagetur.

13. Jam vides, Marce Antoni, in Ecclesiam Christi, primò quidem admissos esse Apostolos, Discipulos, & alios plures ex populo Judæorum, vivente adhuc Christo in terris. Deinde, etiam gentiles accessisse post Ascensionem Christi, & accessuros vsq; in finē mūdi. Et hoc constat ex Evangelio, ubi Christus ait, Ioan.10.14. *Ego sum Pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ.* Ergo jam tunc habebat oves in suo ovili, id est, in sua Ecclesia, nempe conversos ex populo judæorum. Nam de

de illis dicebat, *cognoscunt me meæ.* Quod de Gentilibus intelligi non potest. Illi enim non cognoscebant Christum eo tempore, id est, non credebant in Christum; non erant in ovili Christi; non erant in Ecclesia. Erant tamẽ accessuri; quia mox sequitur: *Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere.* Q.D. Gentiles non sunt in meo ovili, sed in ovili falsorum Deorum. Ex quo tamen eos adducam in meum ovile, per prædicationem Apostorum. Et tunc erit unum ovile Judæorum & Gentilium; & unus utrorumque Pastor.

Caput Secundum.

Quando Christus ceperit esse caput Ecclesiæ?

1. TU ais cepisse post Ascensionem. Sic enim scribis, lib. 1. cap. 1. n. 3. *Regimen super Ecclesiam videtur Christo Domino à Patre donatum post illius glorificationem, & in cælos Ascensionem.* Et hoc necessariò sequitur, ex illo falso principio, quod jam refutatum est, Ecclesiam Christi, post Ascensionem ipsius, ab Apostolis ædificatam esse. Nam si tunc primùm ædificata est, necesse est, Christum tunc primùm cepisse esse illius caput. Quod etiam confirmas ex Apostolo, Ephes. 1. 20 ubi de Deo Patre, & Christo sic ait: *Suscitans illum à mortuis, & constituens ad dextram suam in cælestibus, supra omnem principatum & potestatem. Et omnia subjecit*

sub

ſub pedibus ejus, & ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius. Unde concludis Chriſtum factum eſſe caput Eccleſiæ, poſt-quam conſtitutus eſt ad dextram Dei Patris. Ego contra oppono has duas concluſiones.

2. Prima concluſio. Chriſtus cepit eſſe caput Eccleſiæ, cùm adhuc eſſet in hac vita. Ratio eſt, quia ipſe in hac vita fundavit Eccleſiam, vt jam probatum eſt: Ergo in hac vita cepit eſſe illius caput, alioquin Eccleſia fuiſſet ſine capite, quod eſt abſurdum. Quod objicis ex Apoſtolo, intelligendum eſt eo ſenſu, quo illud, Philip. 2. 8. *Humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium & infernorum: Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.* Quaſi dicat: Chriſtus per ſuam humilitatem & paſſionem hoc obtinuit à Patre, ut aſcendens in cœlum, exaltaretur ſuper omnes creaturas, & ab omnibus palàm agnoſceretur, quis & quantus eſſet. Hinc non ſequitur, quod tūc primùm ceperit eſſe caput Eccleſiæ militantis, ut tu perperam contendis; ſed quòd ceperit ab omnibus agnoſci & honorari, tanquam caput omnis Eccleſiæ, cœleſtium, terreſtrium & infernorum. Nam antea, cùm verſaretur in hac vita mortali, tametſi revera eſſet caput & fundator Eccleſiæ, habebatur tamen abjectus & contemptibilis, ut ipſemet fatetur per Pro-

 phetam,

phetam, Psalm. 21.6. *Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis.* At in ipsa Ascensione cœpit exaltari, & gloriosus apparere, & ab omnibus tanquam filius Dei adorari. Tunc dictum est, Psal. 23.7. *Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ. Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens: Dominus potens in prælio.* Nimirum, qui dixit: *Ego vici mundum.*

3. Habemus simile exemplum. Nam Christus ante Ascensionem, sedebat ad dextram Patris, id est, habebat æqualem cum Patre potentiam, gloriam & majestatem (ut explicant Athanasius, Basilius, Cyrillus, Chrysostomus, Damascenus, & alij apud Bellarminum l.3. de Christo cap 15.) Et tamen scriptura non aliter videtur loqui, quàm si primùm post Ascensionem cepisset sedere ad dextram Patris. Quare hoc? Quia in hac vita mortali latebat Christi potentia, gloria & majestas, & sub humana carne, tanquam sub vili pallio occultabatur. At per resurrectionem & Ascensionem, cepit fieri manifesta; non solùm apud homines in terra, qui videbant illum ad cœlũ ascendentem (Act.1.9) sed etiam apud Angelos in cœlo, qui venerabundi & gratulabundi illum ad se venientem excipiebant. (Isa. 63.1. & Philip.2.9)

4. Secunda conclusio. Christus in cœlo nunc existens, adhuc manet caput Ecclesiæ militantis, & manebit usque in finem mundi.

Hoc

Hoc concedis quidem, ſed non eo ſenſu, quo nos. Nam ex tua opinione, Chriſtus in cœlo exiſtens, per ſe exercet omnia, quæ pertinent ad officium capitis, nec utitur operâ ullius miniſtri. At ſecundum Catholicos, non exercet omnia per ſe, ſed quædam per ſe, quædam per Vicarios & Miniſtros ſuos, quod cap. 4. fuſiùs explicandum eſt.

5. Diſputant Scholaſtici: An Chriſtus, ſicut dicitur caput, ſic etiam dici poſſit membrum Eccleſiæ? Aliqui negant; quia membrũ videtur includere aliquam imperfectionem, quam non includit caput; nempe participationem virtutis à toto corpore. Hoc autem non convenit Chriſto, quia nullam virtutem participat à corpore Eccleſiæ. Ita D. Thomas in 3. diſt. 13. q. 2. art. 1, ad ultimum.

6. Alij utuntur hac diſtinctione: Eccleſia duobus modis ſpectari poteſt. 1. Pro tota congregatione fidelium, excepto capite. 2. Pro eadem congregatione cum capite. Priori modo, ſicut non eſt pars Eccleſiæ, ita nec membrum. Poſteriori, & pars, & membrum, & caput. Ita Antiſiodorenſis & alij apud Vaſquez. 3. p. tomo 1. diſput. 48. cap. 1 Et colligunt ex illo 1. Corinth. 12. 27. *Vos eſtis corpus Chriſti, & membra de membro*, id eſt, de Chriſto, qui eſt principale membrum. Sed hæc quæſtio parvi momenti eſt.

Caput Tertium.

An Christus sit caput Ecclesiæ visibile?

1. TU ais invisibile esse, non visibile. Et quidem duplici titulo. Primò, quia Christus cepit esse caput Ecclesiæ post Ascensionem. At post Ascensionem, respectu nostri, invisibilis est. Secundò, quia nullum habet actum capitis, nisi internum influxum gratiæ. At hic actus est etiam invisibilis. Verba tua paulo post citabo. Cur autem ita sentias, causa hæc est. Catholici, quando probant Pontificem esse Vicarium Christi, inter cætera, utuntur etiam hoc argumento: Christus dum esset in terris, erat visibile caput Ecclesiæ: Ergo post Ascensionem, quando desijt esse caput Ecclesiæ visibile, debuit esse aliud caput visibile, loco Christi; alioquin forma gubernandi Ecclesiam esset mutata, quod est absurdum. Hoc argumentum te pressit. Itaque ne cogereris admittere, Pontificem esse visibile caput Ecclesiæ, negasti Christũ fuisse visibile caput Ecclesiæ in terris. Quid Catholici sentiant, jam dicam.

2. Prima conclusio. Christus in hac vita existens, erat visibile caput Eclcesiæ. Quòd fuerit caput Ecclesiæ, suprà demonstratum est. Quòd fuerit visibile, dupliciter probo: Primò, quia visibiliter Ecclesiam ædificavit, instituendo nova Sacramenta, ordinando novos ministros & Sacerdotes, sanciendo novas leges,

leges, offerẽdo novum ſacrificium in ara crucis. Secundò, quia eandem viſibiliter gubernavit, docendo, monendo, increpando, corrigendo.

3. Hanc concluſionem, ut inconſtans es, uno loco negas; altero admittis. Negas L.1.c. 1.n.23. his verbis: *Chriſtus nullum capitis viſibilis unquam munus in ſua Eccleſia exercuit*: Admittis paulo poſt n.24. cùm ais: *Ego ſanè in Chriſti viſibili regimine ordinario, hæc tantùm obſervo: Sacramenta viſibilia inſtituere, Miniſtros vocare & mittere, evangelizare, Miniſtros ſuos errantes corripere & increpare, legem explicare, eamq; à corruptelis vindicare. Alterius generis officia, à capite Chriſto, ut viſibilis erat, prodeuntia, ego certè non reperio.*

4. Si nũc quæram ex te, Antoni, an Chriſtus in hac vita fuerit viſibile caput Eccleſiæ, nec ne? Reſpondebis, Fuit, non fuit: Fuit, quia viſibilia Sacramenta inſtituit, Miniſtros miſit, legem explicavit. Non fuit, quia nullum viſibilis capitis munus exercuit. Quæ eſt aperta contradictio. Quo vitio laborant omnes, qui ab Eccleſiæ unitate recedunt. Taceo, falſum eſſe, quod ais, Chriſtum non exercuiſſe alia officia viſibilis capitis, quàm quæ à te enumerata ſunt. Nam non ſolum explicavit legem Moſaicam, (Matth. 5.21.) ſed etiam novas leges Evangelicas ſancivit de Baptiſmo & Euchariſtia, Ioann. 3.5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnũ Dei.* & Ioann. 6.53. *Niſi manducaueritis carnem*

filij hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

5. Secunda Conclusio: Christus in cœlo nunc existens, est caput Ecclesiæ invisibile; quia per se non gubernat Ecclesiam visibili modo, sicut antea fecerat; sed tantùm invisibili, per internum influxum gratiæ. Hoc concedis. Ex hac & præcedenti conclusione duo colliguntur: 1. Ecclesiam Christi eo tempore, quo Christus vixit in terris, fuisse gubernatam à visibili capite, nempe ab ipso Christo, qui tunc visibiliter præsens erat. 2. Eandem Ecclesiam nunc etiam debere gubernari à visibili capite: alioquin forma gubernationis esset mutata; & consequenter nō esset nunc eadem Ecclesia, quæ tunc fuit. Sicut non censetur manere eadem Respublica, quando forma gubernandi, prius fuit Monarchica, & postea incipit esse Aristocratica. De quo plura dicam cap. 5.

Caput Quartum.

Quod sit officium Christi, quatenus est caput Ecclesiæ?

1. Certum est, Christum non propriè, sed metaphoricè esse caput Ecclesiæ. Itaque explicanda est metaphora seu similitudo, quæ est inter caput & corpus; itemque inter Christum & Ecclesiam.

2. Tria

2. Tria ſpectari poſſunt in capite naturali, (ut notat D. Thomas 3. p. quæſt. 8. artic. 1.) nempe ordo, perfectio, & virtus. Ordo quidem, quia caput eſt primum ſeu ſupremum inter membra humani corporis. Perfectio autem, quia in capite vigent omnes ſenſus, tam interni, quàm externi. Virtus denique, quia caput ſua virtute gubernat reliqua membra, & vim motivam ac ſenſitivam illis ſuppeditat.

3. Hæc tria, ſervata proportione, conveniunt etiam Chriſto, reſpectu Eccleſiæ. 1. Quia Chriſtus eſt primus & ſupremus inter membra Eccleſiæ. 2. In Chriſto eſt plenitudo gratiæ. 3. Chriſtus gubernat Eccleſiam, & habet vim influendi gratiam in membra Eccleſiæ, juxta illud Ioann. 1. 16. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus.* De duobus prioribus non eſt inter nos contentio. De tertio eſt. Nam tu aliter ſentis de gubernatione, quàm Catholici. Quod ſic oſtendo.

4. Duo ſunt modi, quibus caput humanum gubernat reliqua membra. Unus, per internum influxum; qui in eo conſiſtit, quòd ex capite, tanquam ex fonte ſeu principio derivantur ſpiritus ſenſitivi in reliqua mẽbra. Unde fit, ut reliqua membra poſſint vitam conſervare, & ſuas functiones exercere. Alter, per externam directionem; quæ in eo conſiſtit, quod caput per intellectum, voluntatem, viſum, auditum, & alios ſenſus, qui in eo vigent, dirigat reliqua membra in exter-

nis actionibus, ne aberrent: quo pacto per intellectum & voluntatem dirigit manus, ne quid illicitum committant: Et per visum dirigit pedes, ne in foveam incidant; & sic deinceps.

5. Hoc posito, quæstio est, An Christus, quatenus est caput Ecclesiæ, imitetur hos duos modos in gubernanda Ecclesia? Tu admittis priorem tantùm modum, qui est per internum influxum gratiæ: negas posteriorem, qui est per externam directionem. Sic enim scribis L.1.c.1 n.3. *Hoc regimen* (Christi in Ecclesiam) *totum est spirituale, nec eget corporali præsentia sed influxu internæ gratiæ peragitur.* Et ibidem n.12. *Totum ipsius regimē ab eo, ut à capite, divinis influxibus absolvitur.* Et iterum n.16. *Christus omnia munera capitis obit per se perfectissimè, in quibus nullis indiget ministris.* Hîc excludis omnia externa munera, & consequenter externam gubernationem: Et solùm admittis internam, quæ est per influxum donorum gratiæ.

6. At Catholici admittunt utrumq; modum cum D. Thoma, loco citato. Et meritò. Nam uterque modus in scriptura tam clarè explicatur, ut nullus sit dubitandi locus. Prior quidem (qui est per influxum donorum gratiæ) Rom.12.3 *Unicuique sicut divisit Deus mensuram fidei.* & 1 Corinth.12.4. *Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus.* Et Ephes.4.7. *Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.* Et alibi sæpissimè.

7. Po-

7. Posterior verò (qui est per externam gubernationem) Ephes.5.22. *Mulieres viris suis subditæ sint sicut Domino: quoniam vir est caput mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ.* Ex quo loco constat, Christum esse caput Ecclesiæ, non solùm eo sensu, qui jam explicatus est; sed etiam eo sensu, quo vir est caput mulieris. At vir est caput mulieris per externam gubernationem. Tenetur enim mulier in externis actionibus se dirigere juxta imperium sui viri, qui est quasi Dominus ipsius. Unde etiam Sara, virum suum Abraham vocavit Dominum suum, Gen.18.21. *Dominus*, inquit, *meus vetulus est.* Huc spectant sequentia testimonia, Gen.3.16. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Et 1. Corint.13.34. *Mulieres in Ecclesia taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit.* (loquitur de Lege ex Genesi jam citata) Et 1. Timoth.2.11. *Mulier in silentio discat cum omni subjectione.* Et 1. Petri 3.1. *Similiter & mulieres sint subditæ viris suis.*

8. Addo, nomen capitis, quando sumitur metaphoricè, pro eo, qui gubernat, usitatè in scriptura sumi pro eo, qui gubernat per externam directionem, ut 1. Reg.15.17. *Nonne cum parvulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es?* loquitur de Saule, qui factus erat Rex. Et Isaiæ 7.8. *Caput Damasci Rasin.* Et ibidem: *Caput Samariæ filius Romeliæ.* Ubi Rasin, qui erat Rex Syriæ, vocatur caput Damasci: Et Phacee, filius Romeliæ, qui erat Rex Israel, vocatur caput Samariæ. Utroque autem lo-

co sumitur nomen capitis pro Rege, seu Principe, qui in externo regimine gubernat subditos. Et Isaiæ 19-15. *Non erit Aegypto opus, quòd faciat caput & caudam*, id est, Ægyptij non habebunt Regem, cui subjecti sint. Et Ierem. 31.7. *Exultate in lætitia Iacob, & hinnite contra caput gentium*, id est, contra Reges & Principes gentium.

9. Igitur Christus vocatur caput Ecclesiæ, non tantùm propter internum influxum gratiæ; sed etiam propter externam gubernationē, quo pacto vir est caput mulieris; & Saul caput populi Israel; & Rasin caput Damasci; & Phacee caput Samariæ; & uno verbo, Rex caput regni. Licet Regis gubernatio sit politica; Christi Ecclesiastica. Duo tamen notanda sunt. Unum est, Christum, cùm adhuc in terris esset, per se exercuisse utrunque officium capitis in Ecclesia. Nam & per se donabat fidelibus internam gratiam: & similiter per se dirigebat & gubernabat illos in externis actionibus, quæ ad Ecclesiæ statum pertinebant. At nunc, cùm in cœlis est, per se quidem præstat prius officium: posterius verò per Vicarium. Alterum, Christum dupliciter considerari posse. 1. Quatenus est Deus. 2. Quatenus est homo. Utroque modo, per se præstat prius officium; sed diversâ ratione. Nam quatenus est Deus, per se physicè & effectivè producit gratiam: quatenus homo, per se moraliter & meritoriè illam confert. Prior modus conferendi est illi communis cum Patre & Spiri-

Spiritu ſancto: poſterior eſt illi proprius.

10. Hîc obiter examinandæ ſunt duæ Regulæ à te poſitæ, Lib. 1. cap. 1. n. 23. Prior eſt. *Quod Chriſtus mortalis in terra viſibiliter exercuit, hoc, & non aliud, mortalibus hominibus, Miniſtris ſuis exercendum commiſit.* Poſterior; *Et quod ipſe mortalis viſibiliter non exercuit, neque mortalibus commiſit; imò nec committere debuit; ſed ſibi, ut vero capiti & Domino reſervavit; internum videlicet ſpiritualem influxum.* In his regulis, & tibi contradicis ipſi, & quædam falsò aſſeris. Contradicis tibi, quia in poſteriori ſupponis, Chriſtum in hac vita mortali fuiſſe verum caput Eccleſiæ, & internum gratiæ influxum ſibi reſervaſſe. At alibi dicis, ut ſuprà notavi, Chriſtum poſt aſcenſionem cepiſſe eſſe caput Eccleſiæ. Quæ duo non cohærent inter ſe. Deinde falſum eſt, quod ais in priori regula, Chriſtum cõmiſiſſe ſuis Miniſtris, quicquid ipſe viſibiliter in terra exercuit. Nam ipſe viſibiliter inſtituit Sacramenta, quod miniſtris ſuis non commiſit. Similiter, è contrario falſum eſt, Chriſtum nihil aliud commiſiſſe ſuis diſcipulis, quàm quod ipſe viſibiliter exercuit. Nam commiſit illis, ut irent in univerſum orbem, & baptizarent omnes gentes, quod ipſe viſibiliter non exercuit.

CAPUT

Caput Quintum.

An non sit aliud caput Ecclesiæ præter Christum?

1. NOn disputo jam speciatim de Petro vel Pontifice, de quibus postea dicturus sum; sed generatim inquiro, an sit aliquod visibile caput Ecclesiæ in hac vita, quod Christo sit subordinatum, & illius vicem gerat? Hîc in uno consentis mecum; in altero discrepas. In eo consentis, quod nullum sit tale caput, si spectemus internum influxum gratiæ. Nam nullus hominum in hac vita est, qui per modũ capitis possit internam gratiam nobis cõmunicare, sicut Christus communicat. In eo autem discrepas, quod ne quidem, quoad externam gubernationem, admittas ullum caput Ecclesiæ, loco Christi. Solum Christum absolutè vis esse caput Ecclesiæ; & præter illum, nullum alium, quicunque ille sit. In quo non solum dissentis à Catholicis, qui constanter docent, Pontificem esse caput Ecclesiæ, loco Christi; Sed etiam à Serenissimo Rege Angliæ (ad quem, tanquam ad Patronum confugisti) qui asserit Imperatorem in Imperio, & unumquemque Regem in suo regno, esse Primatem seu caput Ecclesiæ, quoad externam gubernationem.

2. Tribus argumentis te oppugnabo, quibus generatim ostendã, oportere esse aliquod caput visibile Ecclesiæ, præter Christum Postea.

Postea diluam objectiones, quas opponis. Primum sumitur ex analogia veteris ac novi testamenti hoc modo: Figura debet correspondere figurato; & umbra, seu rudis delineatio imaginis, debet correspondere ipsi imagini; alioquin illam non repræsentaret. At vetus Testamentum est figura seu umbra novi Testamenti: Ergo debet illi correspondere. Nemo dubitat. Iam vero Synagoga V. T. semper fuit gubernata ab uno visibili capite, nempe à summo Pontifice, cui reliqui omnes erant subjecti: Ergo etiam Ecclesia N. T. debet hoc modo gubernari; alioqui non esset correspondentia & analogia inter hanc & illam.

3. Hic discursus nititur triplici fundamẽto. Primum est, quòd figura debeat correspõdere figurato; & delineatio imaginis, ipsi imagini. Ad quod duo requiruntur. 1. Ut quicquid est in imagine, repræsentetur aliquo modo per delineationem imaginis: Et quicquid est in re figurata, repræsentetur aliquo modo per figuram, seu typum illius. 2. Ut delineatio imaginis, quâ talis, sit imperfectior ipsa imagine; & figura seu typus alicujus rei, quâ talis, sit imperfectior, quàm res ipsa, quæ per figurã significatur. Unde sequitur à fortiori, quòd quicquid perfectionis est in figura, debeat exactiori modo esse in re figurata. Et quicquid perfectionis est in rudi delineatione imaginis, debeat exactiori modo esse in ipsa imagine. Hoc clarum est.

4. Alterum fundamentum est, quòd vetus

tus Testamentum sit figura seu umbra Novi Testamenti: Et ea, quæ contigerunt in Veteri Testamento, sint figuræ seu umbræ eorum, quæ contingunt in Novo Testamento. Hoc expressè docet Apostolus 1. Cor. 10. 11. & Heb. 10. 1. Unde speciatim sequitur, Synagogam V. T. fuisse figuram seu umbram Ecclesiæ N. T. Et Mosen, Mediatorem V. T. (Gal. 3. 19.) fuisse figuram seu umbram Christi Mediatoris N. T. (Hebr. 8. 6. & 9. 15. & 12. 24.) quod frequenter docet Augustinus, præsertim l. 83. quæstionũ, quæst. 61. & serm. 49. de verbis Domini, cap. 6. & serm. 86. de tempore.

5. Tertium est, quòd Synagoga V. T. semper gubernata fuerit ab uno visibili capite seu Monarchâ, nimirum à Pontifice, cui reliqui omnes erant subjecti. Hoc patet ex libris Exodi, Levitici, & Deuteronomij. Ac præsertim ex illo Deuter. 17. 12. *Qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, morte morietur.* Hoc admittunt, non solùm Catholici, sed etiam Lutherani & Calvinistæ. Sic enim loquuntur Magdeburgenses Cent. 1. l. 1. cap. 7. *In Ecclesia populi Iudaici unus tantùm erat lege divina Sacerdos summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere.* Vide etiam Calvinum L. 4. Instit. cap 6. §. 2.

6. Igitur ex his principijs sic concludo: Omnis perfectio, quæ est in figura vel umbra alicujus rei, debet expressius & exactius esse in re ipsa: Ergo omnis perfectio, quæ fuit in Synagoga V. T. debet expressius & exactius esse

esse in Ecclesia N.T. At gubernari ab uno capite seu Monarcha, est quædam perfectio; & quidem major perfectio, quàm gubernari à multis. Hæc autem perfectio fuit in Synagoga, ut ex dictis patet: Ergo exactiori modo debet esse in Ecclesia.

7. Quòd autem major perfectio sit, gubernari ab uno capite, quàm à multis; communis Doctorum sententia est, apud Card. Bellarminum L.1. de Pontifice. cap.2. Et confirmatur exemplo; quia perfectius est, mundum gubernari ab uno Deo, & regnum ab uno Rege, quàm si aliter fieret. Nam ubi unus gubernat totam communitatem, ibi faciliùs servatur pax inter subditos; & major est consensus ad resistendum hosti; & regimē est magis stabile ac diuturnum. Ubi autem duo vel plures gubernant cum pari potestate, ibi facilè oritur dissensio, tum inter gubernatores ipsos, quando quisque proprium sequitur judicium; tum etiam inter subditos, quorum aliqui sequuntur unam factionem, alij alteram: Ac proinde non potest esse tanta unio & concordia ad resistendum hosti; neque regimen esse tam stabile ac diuturnum, juxta illud Christi, Lucæ 11.17. *Omne regnum in seipso divisum desolabitur*. Et hoc docet quotidiana experientia apud adversarios. Nam Lutherani & Calvinistæ, quia non agnoscunt unum caput suæ religionis, cui se subjiciant, dissecti sunt in varias partes, quæ nunquam componuntur.

8. Di-

8. Dices; Analogia, quæ est inter Synagogam & Ecclesiam, in eo consistit, quòd sicut Synagoga habuit unum caput, nempe Pontificem; ita Ecclesia habeat unum caput, nempe Christum. Respondeo. Duplex analogia assignanda est: Una, quoad internum influxum gratiæ: altera, quoad externam gubernationem. Prior in eo consistit, quòd sicut Christus, per sua merita prævisa, contulit Synagogæ internam gratiam; ita per sua merita jam exhibita, multo abundantiorem gratiam conferat Ecclesiæ. Posterior in eo, quòd sicut Moses, Mediator veteris Testamenti; fuit primum caput visibile Synagogæ, quoad externum regimen, ita Christus, Mediator Novi Testamẽti, fuerit primum caput visibile Ecclesiæ, in externo regimine. Rursum, sicut post mortem Mosis, semper perseveravit visibile regimen Synagogæ; ita post Ascensionem Christi semper perseveret visibile regimen Ecclesiæ.

9. Ex utraque analogia colliguntur hæc: 1. Invisibile caput Synagogæ & Ecclesiæ, quoad internum influxum gratiæ, esse idem, nempe Christum. 2. Visibile caput Synagogæ & Ecclesiæ, quoad externam gubernationem, esse diversum. Nam visibile caput Synagogæ, ab initio fuit Moses, cui postea successerunt Pontifices legales Visibile autem caput Ecclesiæ, ab initio fuit Christus, cujus locum postea supplevit Petrus, & ejus successores. 3. Mosen fuisse figuram Christi, quoad externam gubernationem. Nam sicut Moses fuit

Legis-

Legislator, Mediator & Princeps in Veteri Testamento; ita Christus in novo. 4. Pontifices Veteris Testamenti fuisse typum seu figuram Pontificum Novi Testamenti. Nam sicut illi, in externo regimine, præsidebant toti populo Judæorum; ita hi, toti populo Christianorum.

10. Secundum Argumentum sumitur ex ijs scripturæ testimonijs, ubi Ecclesia comparatur cum exercitu bene ordinato. (Cant. 6 3. *Pulchra es amica mea, suavis & decora, sicut* Jeru*salem; terribilis, ut castrorum acies ordinata*) Item cum regno (Dan. 2. 44. *Suscitabit Deus cæli regnum, quod in æternum non dissipabitur*) Item cum ovili (Ioan. 10. 16. *Fiet unum ovile, & unus pastor)* Item cum domo (1. Timot. 3. 15. U*t scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi*) Item cum humano corpore (1. Corinth. 12. *Sicut corpus unum est, & multa habet membra; ita & Christus.*) Si ita est, necessariò sequitur, sicut exercitus bene ordinatus regitur ab uno Imperatore; regnum ab uno Rege; ovile ab uno Pastore; domus ab uno Patrefamilias; corpus humanum ab uno capite; ita etiam Ecclesiam gubernari ab uno Rectore. Nec satis est, si dicas, hunc unum Rectorem esse Christum. Christus quidem Rector est, quoad internum influxum gratiæ, etiamsi absens sit; sed non potest esse, quoad externam gubernationem, quãdo absens est. Igitur alius debet esse illius loco. Quod patet ex metaphoris jam allatis. Nam sicut in exer-

 citu,

citu, quando procedit contra hostem, necessariò debet adesse unus supremus Dux, aut in ejus absentia, aliquis illius Vicarius, qui omnia dirigat, & cui omnes reliqui obediant; sic etiam servata proportione fieri debet in Ecclesia. Alioqui non erit unitas, sed divisio, schisma & dissensio.

11. Exemplo rem declarabo. Sint in uno exercitu duo vel tres Imperatores cum pari potestate: quorum unus decernat, pugnandū esse cum hoste; alter, quiescēdum; tertius; fugiendum; quid putas facturos milites? Alij cū hoc, alij cum alio conspirabunt. Tolletur unitas; orietur schisma; exercitus dissipabitur. Vis applicem? Sint in Ecclesia Christi, quæ unica est, plures Episcopi cum pari potestate, qui nullum in terra superiorem agnoscant; ut tu fingis. Unus eorum decernat, Ecclesiasticos non obligari ad cœlibatum; alius contrarium statuat; tertius in dubio relinquat; quid hîc faciet populus Christianus? quid Clerici inferiores, qui Episcopis subjecti sunt? Distrahentur in varias sectas & dissidia. Quis redigetillos ad unitatem, si non est unus aliquis superior, cui omnes teneantur obtemperare? An tu ipse, Marce Antoni? At reliqui Episcopi non audient te unum: nec agnoscent te judicem, sed parem. An illi potius? At neque tu illos agnosces, ut judices, sed ut collegas, in æquali tecum potestate constitutos. Quis ergo? An generale Episcoporum Concilium? Sed quis illud sua authoritate indicet? Quis omnes

mnes Christiani orbis Episcopos ad conciliũ convocabit? Quis; si venire abnuant, legitimè compellet? Nemo, si omnes pares sunt. Sed veniant sanè. Quis concilio præsidebit? Quis sententiam, cui omnes acquiescere debeant, pronunciabit? Certè, vel unus aliquis, vel plures, vel omnes simul, vel nullus. Si unus aliquis, vel plures; non parebis: alioqui, cur Pontifici, & multis alijs Episcopis illi adhærentibus non pares? cur refractarius es? Si omnes simul, quid si dissentiant? Si nullus, controversia non finietur. Nullum igitur in Ecclesia, si omnes pares sunt, remedium est. Nec tu aliud, præter fugam, reperisti.

12. Tertium argumentum sumitur ex institutione Christi, hoc modo. Primũ regimen, quod Christus in Ecclesia instituit, fuit visibile & Monarchicum, quoad externã gubernationẽ. Nã ipsemet Christus, ut suprà ostensum est, etiam ex tua concessione (in qua tamen inconstans es) tanquam supremum caput & Monarcha, visibiliter suam Ecclesiam fundavit & gubernavit. Vel ergo post Ascensionem Christi, mansit visibile & monarchicum regimen, vel mutatum est. Si mansit, necesse est, Ecclesiam post Christi Ascensionem, semper gubernatam fuisse ab uno visibili Capite seu Monarcha, quod nos contendimus. Si mutatũ est, planè sequitur, Ecclesiam ipsam mutatã esse, nec eandem nunc esse, quæ olim fuit. Sicut enim quælibet Respublica censetur mutari, teste Philosopho, quando modus, seu

forma gubernandi mutatur; sic etiam de Ecclesia statuendum est. Atqui absurdum est dicere, Ecclesiam Christi mutatam esse: Ergo absurdum & illud, ex quo hoc sequitur.

13. Hoc argumento, quo usi sunt Nicolaus Sanderus, & Cardinalis Bellarminus, sentis te premi. Et conaris dupliciter occurrere. Primò ais, semper mansisse eandem Ecclesiam, & eandem gubernandi formam. Quod declaras hac similitudine. Si Rex terrenus, peregrè proficiscens, posset suis ministris animo & cõsilio adesse, eosq; singulis momentis instruere ac per eos totam regni gubernationem exercere, non secus, quàm si corpore præsens esset; certè in tali casu non indigeret Vicario, sed ipse per se diceretur gubernare suum regnum, sicut prius gubernabat, cùm præsens erat. Nec ullo modo censeretur facta mutatio in gubernatione. At sic fit in Ecclesia. Nam Christus, tametsi post Ascensionem corpore absens sit, animo tamen ac directione præsens est: Et non minus instruit ministros suos, quàm olim, cùm præsens esset.

14. Hæc responsio non valet. Primò, quia falsum est, in tali casu, quem tu fingis, non mutari formam gubernandi. Nam prior forma est visibilis & externa: posterior invisibilis & interna. In priori, Rex per externam vocem & directionem gubernat Ministros & subditos: in posteriori, per internam inspirationẽ. Quæ duæ formæ valdè inter se discrepant. Nam subditi, in priori, si oriatur aliqua controver-

sia,

ſia, poſſunt ad ſuum Regem viſibiliter recurrere, & clarè ipſius ſententiam audire. In poſteriori, tenentur manere ſuſpenſi; quia Miniſtri Regis nihil aliud poſſunt litigantibus reſpondere, quàm ſe, per internam inſpirationē humanam, ſcire mentem Regis abſentis; quod non ſufficit ad tollendas controverſias. Imò, meritò poſſent ſubditi dubitare, an Miniſtri Regis non ſint malitioſi; & fingant ſe ſcire, quod neſciunt. Secundò, falſum quoque eſt, Chriſtum abſentem (ſublato Vicario viſibili, qui ipſius loco ſit) non minus inſtruere ſuos miniſtros, quàm ſi præſens eſſet. Nam ſi præſens eſſet, clarè & rotundè diceret, vel M. Antonium errare in doctrina de cœlibatu; vel certè alios Epiſcopos, qui ab eo diſſentiunt. At nunc, cùm abſens eſt, hoc non facit. Aut, ſi facit, quæro ex te, an te ſolum inſtruat, an alios ſolùm Epiſcopos, an utroſq;? Si te ſolum, Monarcha es, quia ſolus. Si alios ſolos, teneris illos audire. Si utroſque, cur diſſentitis? *Non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis.*

15. Dixi, *ſublato Vicario viſibili.* Nam illo admiſſo (ſicut nos illum admittimus) fatemur Chriſtum abſentem non minus inſtruere miniſtros ſuos, quàm ſi præſens eſſet. Non quidem immediatè per ſe, ſed mediante ſuo Vicario, quem in terris habet. Nam per illum ita dirigit Miniſtros ſuos, ut in doctrina errare non poſſint, ſi ipſius ſententiam ſequantur. Hoc ſenſu ſcribit D. Hieronymus, epiſt. 8. ad Demetriadem cap. 9. *Illud te pio charitatis affe-*

&c supra monendam puto, ut sancti Innocentij; qui Apostolicæ cathedræ successor est, teneas fidem: ne peregrinam, quamvis tibi prudens callidaq; videaris, doctrinam recipias.

16. Videbas hanc tuam responsionem nō subsistere: ideoq; aliam adhibes, quæ priorem evertit. Ais, Ecclesiam Christi ædificatam esse post Christi Ascensionem, & ab eo tempore, semper mansisse eandem formam gubernandi. Christum semper fuisse illius Monarcham seu caput invisibile, per internam directionē: nunquam visibile, per externam gubernationem. Sed hoc figmentum cap. 1. satis fusè refutatum est. Nunc solum addo hoc dilemma. Vel Christus ab initio rexit suam Ecclesiam visibiliter, vel non. Si rexit visibiliter, falsa est posterior tua responsio. Si non rexit visibiliter, inanis est prior.

17. Multa objicis (lib. 1. cap. 1. n. 2. & sequentibus) quorum aliqua jam refutata sunt; reliqua hîc refutanda. Primò objicis illud Rom. 12. 5. *Multi unum corpus sumus in Christo; singuli autem alter alterius membra.* Ubi Apostolus (ut tu argumentaris) nullum aliud caput agnoscit, nisi Christum: Et inter membra corporis, non minus includit Petrum, quàm alios fideles. Imò omnes fideles vult esse membra, non solum respectu Christi, sed etiam respectu ipsorum inter se. Quod probas ex illis verbis, *Singuli autem alter alterius membra.* Igitur & Petrus, & Pontifex sunt membra corporis Ecclesiæ; non solum, si conferan-

ferantur cum Christo, sed etiam si conferantur cum alijs fidelibus. Non sunt ergo caput Ecclesiæ. Respondeo, Apostolus disertè ibi loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ per internum influxum donorum gratiæ: Et sic verum est, omnes fideles, etiam Petrum & Pontificem, esse membra, non caput. Omnes enim accipiunt gratiam à Christo, tanquam à capite: nullus à Petro vel Pontifice. Si autem sermo sit de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ per externam gubernationem, tunc non solùm ipse, sed etiam Petrus est caput: ille quidem primarium, & propria virtute; hic verò secundarium, & virtute ab illo participata.

18. Dices, Ergo Ecclesia erit biceps, quia habebit duo capita. Respondeo. Nihil hîc novum. Nam & Regnum Angliæ, posset hoc sensu, esse biceps, si Rex peregrè proficiscens, relinqueret domi Vicarium, qui tantisper Regnum administraret. Et de facto, Regnum Lusitaniæ biceps est, quia Regem absentem habet, & Proregem præsentem: Utrunque, ut caput in externo regimine; sed alterum alteri subordinatum. Idem dico de Ecclesia. Biceps est, quia habet duo capita, primarium & secundarium. Accipe aliud exemplum ex Apostolo, Ephes. 5. 23. *Vir*, inquit, *caput est mulieris*. At mulier præter virum, qui caput ipsius est,

 habet

habet etiam naturale caput in suo corpore. Igitur biceps est. Et tu ipse, M. Antoni, tria habes capita. Unum in tuo corpore, naturale: alterum in directione spirituali, Christum: tertium in directione politica, Regem Angliæ. Nec ullum horum negare audes. Triceps igitur es. Non miraris?

19. Secundò objicis Sicut caput & reliqua membra hominis constituunt unum integrum corpus naturale; ita Christus & Ecclesia constituunt unum integrum corpus mysticū, quod conflatum est ex capite & membris, (1. Corinth. 12.) Ergo omnes, præter Christum, qui caput est, sunt membra corporis Ecclesiæ: Ergo nullus, præter Christum, est caput Ecclesiæ. Respondeo. Hæc objectio solvitur eodem modo, quo prior. Nam caput potest dupliciter conferri cum membris. Primò, quoad internum influxum, qui procedit à capite in reliqua membra: Et sic unius corporis unum est caput. Secundò, quoad externum regimē: Et sic unius corporis possunt esse duo capita. Quo pacto corpus mulieris habet unum caput, à quo recipit influxum spirituum sensitivorum: habet duo, à quibus regitur in externis actionibus. Nam & à proprio capite naturali, & à viro, qui caput ipsius morale est, gubernatur. Idem est de Ecclesia. Habet unum caput, quoad influxum gratiæ: habet duo, quoad externam gubernationem, quorum unum supplet vices alterius. Et priori modo, solus Christus est caput; reliqui omnes sunt mem-

membra:posteriori, non solùm Christus, sed etiam Petrus est caput; qui tamen priori modo erat membrum, & non caput.

20. Quando ergo objicis ex Apostolo, quòd Christus & Ecclesia constituant unum integrum corpus mysticum, quod ex capite & membris conflatum est; hoc intelligi debet priori sensu. Nam Apostolus loco à te citato, disertè loquitur de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ, quoad internam divisionem donorum gratiæ, ut in textu patet. Et sic concedo, ut jam antè concessi, omnes, præter Christum, esse membra Ecclesiæ: Et nullum, præter Christum, esse caput Ecclesiæ. Quòd si similem objectionem facias de Christo, quatenus est caput Ecclesiæ per externam gubernationem; primò quidem, teìpsum oppugnabis, quia tu negas Christum esse ejusmodi caput. Deinde, facillimè dissolvetur objectio ex nostra parte. Nam Christus cum suo Vicario erit Caput: reliqui omnes, membra. Sicut fit in regnò Lusitaniæ. Rex cum suo Prorege est caput regni: alij membra.

21. Tertiò objicis. Patres non agnoscunt ullum caput Ecclesiæ, nisi Christum, ut Augustinus lib. de Unitate Ecclesię, cap. 2. & 4. & Tract. 108. in Ioannem. & lib. de Pastoribus, cap. 13 Gregorius in Psal. 5. pœnitentialem, & lib. 4. epist. 38. & Chrysostomus hom. 11. in Epist. ad Ephesios. Et probant ex illo Eph. 4. 15. *Crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus: ex quo totum corpus compactum & connexum per*

omnem juncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate. Respondeo. Eadem est solutio. Nam Apostolus loquitur de Capite Ecclesiæ, quod internam gratiam influit in alia membra. Et tale Caput est solus Christus. Idem docent Patres à te citati. Non negant tamen, quin præter Christum sit aliud Caput visibile, quod in externo regimine gubernat Ecclesiam. Imò expressè affirmant, ut sequenti libro c. 4. videbimus.

22. Quartò objicis. Christus est sacerdos in æternum, ut passim docet scriptura, (Ps. 109. 4. & Heb. 7. 17.) *Quid ergo necesse est*, inquis, *dare illi Vicarium, vel successorem in terris? Cur summum hic Pontificem quærimus, si Christus Sacerdos & Pontifex noster sempiternum habet sacerdotiū, & Pontificatum sempiternum?* Respondeo. Si ex eo præcîsè, quòd Christus dicatur esse Sacerdos in æternum, contendis probare, nullum esse Pontificem, nisi Christum; poteris similiter probare, nullum esse Sacerdotē, nisi Christum. Ubi ergo tuum sacerdotium? Ubi tuus Episcopatus? Sed ad rem. Apostolus loco citato, ostendit Christum, qui est Sacerdos & Pōtifex Novi Testamenti, dupliciter differre à Sacerdote & Pontifice Veteris Testamenti. 1. Quia Pontifex Veteris Testamenti erat mortalis; Christus post Resurrectionem, immortalis. 2. Pontifex Veteris Testamenti, quādo moriebatur, indigebat Successore; Christus,

ſtus, quia non moritur, non indiget Succeſſore. Neq; nos Catholici, ut tu invidioſè fingis, damus illi Succeſſorem, ſed Vicarium & Miniſtrum. Quæ duo valdè diſtinguuntur. Nam ſucceſſor, ſuccedit cum pari poteſtate; ut ſucceſſor Regis in regno, ſucceſſor Imperatoris in Imperio, ſucceſſor Aaronis in ſacerdotio legali. Nemo autem ſuccedit Chriſto cum pari poteſtate. At Vicarius aut miniſter non habet parem poteſtatem cum eo, cujus Vicarius aut miniſter eſt, ſed delegatam. Sicut ergo nō pugnat, Chriſtum habere Sacerdotes, tanquam Miniſtros in oblatione ſacrificij Euchariſtiæ; ita non pugnat, habere Miniſtros & Vicarios in externa Eccleſiæ gubernatione. Inter hos miniſtros unus ſupremus eſt, qui dicitur Pontifex. Quid hîc mali eſt? Nihil penitus.

23. Ex his tuis objectionibus propono hoc dilemma: Vel aliquid probant, vel nihil. Si nihil, fruſtra à te adferuntur. Si aliquid, æquè procedunt de Rege, ac de Pontifice. Si ergo convincunt Pontificem non eſſe caput Eccleſiæ, eo quòd ſolus Chriſtus ſit Caput Eccleſiæ; etiam convincunt Regem non eſſe Caput Eccleſiæ, propter eandem cauſam. Si autem hoc convincunt, jam iterum tibi contradicis. Una pars contradictionis eſt hæc: Solus Chriſtus, & nemo præter Chriſtum, eſt Caput Eccleſiæ. Altera eſt hæc: Non ſolus Chriſtus, ſed etiam quilibet Rex in ſuo regno, eſt Caput Eccleſiæ. Priorem habes in objectionibus jam allatis. Poſteriorem lib. 1. cap.

cap.12.n.43.his verbis: *In quolibet regno, Rex potest meritò, in bono sensu Catholico, dici esse Caput id est, supremus gubernator Ecclesiæ totius regni sui.* Quod tamen negant Tookerus & Burhillus Theologi Anglicani. Vide, quid illis in Anglia respondere debeas.

24. Hæc generatim dicta sint de Capite Ecclesiæ. Ex quibus constat, Christum esse Caput Ecclesiæ, tam visibile, quàm invisibile. Visibile quidem, quia vel per se, vel per Vicarium suum visibiliter gubernat Ecclesiam. Invisibile, quia per internum influxum fidei, spei, charitatis, & aliorum donorum spiritualium invisibiliter vivificat & vegetat membra Ecclesiæ. Deinceps speciatim quærendum est; an Petrus fuerit visibile caput Ecclesiæ, præ alijs Apostolis.

LIBER

LIBER SECUNDUS
DE PRIMATU PETRI.

1.
Æc tria, ut nosti, M. Antoni, pro eodem usurpari solent: 1. Petrus est visibile caput totius Ecclesiæ, loco Christi. 2. Petrus est Vicarius Christi in regimine totius Ecclesiæ. 3. Petrus habet Primatum totius Ecclesiæ. Quæ omnia bilem tibi movent: & velles sublata esse, ne cogaris Pontificem, Petri Successorem, pro tali agnoscere. Itaque sic statuis. 1. Nullum esse caput Ecclesiæ, præter Christum. 2. Spiritum sanctum propriè esse Vicarium Christi in regimine Ecclesiæ, non Petrum. 3. Petrum non habere Primatum Ecclesiæ. Ne tamen planè videaris exorbitare, tribuis illi aliquem Primatum: non illum, quem nos illi tribuimus, sed alium, qui à te confictus est. Nos dicimus, Petrum habere Primatum Ecclesiasticæ potestatis & jurisdictionis. Tu dicis, habere Primatum ætatis, vocationis & ferveris. Nec alium agnoscis. Et omnia argumenta, quæ à nostris adferuntur ex Scriptura, Patribus, Conciliis, & Canonibus, pro Primatu Petri; putas per Primatum à te confictum, dissolvi, vel saltem eludi posse. Primatus autem iste, te interprete, in eo consistit, quòd Petrus omnes Apostolos præcesserit ætate, vocatione ad Apostolatum, & fervore Charitatis.

2. De primo puncto jam dictum est: & clarè demonstratum, aliud caput visibile, præter Christum,

stum, admitti oportere. De reliquis duobus hic agendum, hoc ordine. 1. Demonstrandum, Spiritum sanctum non esse propriè Vicarium Christi, in regimine Ecclesiæ, sed Petrum cum suis successoribus. 2. Refellendus est Primatus Petri, quem tu fingis. 3. Astruẽdus verus Primatus ex Scriptura, Patribus, & aliunde. 4. Diluenda objectiones contraria.

CAPUT PRIMUM.

Quod Spiritus sanctus propriè non sit Vicarius Christi.

1. TU quidem, lib. 1. cap. 4. n. 2. disertè asseris, non Petrum, sed Spiritum sanctum *propriè* esse Vicarium Christi in Regimine Ecclesiæ, sed Theologi Parisienses hanc tuam assertionem cẽsent esse erroneam, periculosam, & hæresin Macedonij expresse redolentem. Et sic est. Nam Vicarius, *propriè loquendo*, (sicut tu loqueris) minor seu inferior est eo, cujus est Vicarius. Si ergo asseris, Spiritum sanctum propriè esse Vicarium Christi, sicut revera asseris; consequenter debes asserere, Spiritum sanctum, esse minorem Christo. Hæc autem est hæresis Macedoniana.

2. Quòd autem Vicarius, propriè loquendo, minor sit eo, cujus est Vicarius, certum est ex communi hominum usu & conceptu; non solum apud Catholicos, sed etiam apud Adversarios. Nam quando Calvinus ait, Christum esse Vicarium Dei Patris; Calvinistæ

viniftæ hoc interpretantur de Chrifto, fecundum humanitatem,non autem fecundum Divinitatem: Ne cogantur concedere, Chriftum fecundum Divinitatem, minorem effe Patre, quæ eft hęrefis Ariana. Supponunt ergo, Vicarium propriè loquendo, minorem effe eo, cujus eft Vicarius. Quod & tu exprefsè fupponis lib. 4. cap. 1. n. 4 ubi citas teftimonia quorundam Patrum, qui Pontificem appellant Vicarium Petri. Et inde concludis, Pontificem Petro inferiorem effe. Vel ergo benè concludis, vel malè. Si malè, nihil efficis. Si benè, fupponis Vicarium minorem effe eo, cujus Vicarius eft; & confequenter, fi Spiritus fanctus propriè eft Vicarius Chrifti, minorem effe Chrifto. Hîc non potes evadere, nifi teipfum neges.

3. Addam duo dilemmata. Unum; vel Spiritus fanctus propriè eft Vicarius Chrifti fecundum humanitatem, vel fecundum Divinitatem. Si prius, fequitur Spiritum fanctum minorem effe Chrifto homine: Et fimiliter Deum effe Vicarium hominis; quod eft planè abfurdum. Si pofterius, fequitur Chriftum fecundum Divinitatem, & non fecundū humanitatē effe caput Ecclefiæ; quod eft æquè abfurdum. Eft enim Caput fecundū eam naturā, fecundum quam meritus eft exaltari, & caput Ecclefiæ agnofci, ut fuprà dictum eft. At meritus eft exaltari fecundum humanitatem. Ergo fecundum humanitatem eft Caput Ecclefiæ. Unde Auguftinus lib. 1. de Trinitate c. 12. ait:

ait: *Christus secundum formam Dei, primogenitus omnis creaturæ: secundum formam servi, caput corporis Ecclesiæ.*

4. Alterum; Vel Spiritus sanctus propriè est Vicarius Christi in externo & visibili regimine Ecclesiæ, vel in interno & invisibili. Nō prius, quia non gubernat Ecclesiam per se visibiliter, sicut Christus in hac vita gubernavit. Nec posterius, quia internum regimen Ecclesiæ consistit in interno influxu donorum gratiæ, ut tu ipse fateris. Hunc autem influxum præstat Christus, vel meritorie, quatenus est homo: vel physicè & effectivè, quatenus est Deus, ut lib. 1. cap. 4. §. 9 dictum est. At Spiritus sanctus, neutro modo potest esse ipsius Vicarius. Non priori, quia non meretur nobis gratiam. Imò, cùm purus Deus sit, mereri non potest. Nec posteriori, quia tametsi effectivè producat gratiam; tamen illa productio est cōmunis tribus personis, juxta axioma Theologorum: *Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa.* Ergo nulla causa est, cur in tali productione Spiritus sanctus sit potius Vicarius Filij, quàm Pater, aut Filius sit Vicarius Spiritus sancti.

5. Quod sic clariùs explico. Productio donorum gratiæ non procedit à Patre, quatenus Pater est; nec à Filio, quatenus Filius est; nec à Spiritu sancto, quatenus Spiritus sanctus est: sed procedit à Patre, Filio, & Spiritu sancto, quatenus sunt unus Deus. Itaque non sunt tria principia illius productionis, sed unū. At unum principium, quâ tale, non potest dici

pro-

proprie Vicarius sui ipsius. Ergo nec Spiritus sanctus, quatenus est Deus, potest propriè dici Vicarius Christi, quatenus ille similiter est Deus. Nam uterque est unus & idem Deus.

6. Objicis illud Ioan.14 26. *Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixero vobis.* Et cap.16.7. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero mittam eum ad vos.* Hinc infers, Spiritum sanctum missum esse, ut esset loco Christi, seu ut esset Vicarius Christi. Respondeo. Non rectè hoc infers. Missus quidem est, ut doceret Apostolos; non tamen, ut propriè esset Christi Vicarius. Hoc satis clarè paulo antè ostensum est. Et tu ipse, ut soles esse incōstans, idem fateris lib.1.cap 1.n.16. ubi de Christo, in cœlo jam existente, sic scribis: *Omnia munera capitis & Regis obit per se perfectissimè.* Certè, si omnia per se obit, non obit per Vicarium. Ecce in quantas angustias te conjicis.

7. Fortè urgebis illam particulam, *in nomine meo*, id est, ut sit Vicarius meus. Respondeo. Varia est explicatio illius particulæ. Prima, Pater mittet Spiritum sanctum, *in nomine meo*, id est, in gloriam nominis mei. Ita Theophylactus in illum locum. Et colligitur ex illo Ioan.16.14. *Ille* (Spiritus sanctus) *me clarificabit; quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Altera, in nomine meo, id est, propter meritū meū. Ita Toletus annotat. 26. in cap. 14. Ioannis. Quo sensu etiam dictū est. Ioan. 14. 13. *Quod-*

cunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam. Tertia, in nomine meo, id est, ad opus vel negotium meum perficiendum. Ita Toletus ibidem. Duæ priores explicationes nihil te juvant. Circa tertiam notandum est, Christum multa per externam vocem dixisse Apostolis de sua passione, morte, resurrectione, & alijs mysterijs, quæ ipsi tunc non intelligebant (Lucæ 18.34. & alibi) At postea, quando per internam vocem Spiritus sancti, illustrati sunt, ceperunt intelligere, & toti mundo promulgare. Et hoc est, quod ait Christus: *Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quæcunque dixero vobis.* Græcè est, Quæcunque dixi vobis. Sensus est: Quæ à me externa voce dicta sunt, & à vobis non intellecta, intelligetis ex interna suggestione Spiritus sancti, qui à Patre mittendus est in nomine meo, id est, ad perficiendam doctrinam, quam ex me audistis. At hinc non sequitur, Spiritum sanctum propriè esse Vicarium Christi (non enim est minor Christo) sed perfectiori modo docuisse Apostolos per internam suggestionem, quæ ipsi audierant à Christo per externam vocem.

* *
*

CAPUT

CAPUT SECUNDUM.

Refellitur Primatus Petri à Marco Antonio confictus.

1. TU fingis, Primatum Petri in eo consistere, quòd fuerit primus ætate, vocatione & fervore, inter omnes Apostolos. Sic enim scribis li. 1. cap. 5. n. 7. *Invenio ego Petrum, Primatum aliquem, circa tamen Principatum potestativum, & jurisdictionalem, esse consecutum; nimirum ex ætate, ordine vocationis, amoris fervore, & propriis virtutibus.* Et n. 18. *Cur itaque Petrus multa, primaria quadam authoritate, ageret aut diceret, in Primatū ipsius referunt Patres, quia nimirum primus erat ætate, vocatione, ac virtute.* Et n. 19. *Atque hunc solum Primatum convincunt, & non alium majorem, plurima divinæ scripturæ & sanctorum Patrum loca, quæ postea recensebimus.* Et cap. 9. n. 1. in fine. *Caput Apostolorum fuit Petrus, quia primus erat ætate, vocatione & dignitate; non authoritate & jurisdictione.* Et n. 2. *Petrus & ætate, & vocatione, & familiaritate cum Christo, erat primus, & quasi Apostolici Collegij Decanus, Præses & caput.* Et n. 20. *Erat primus ætate, primus in ordine Apostolorum, primus fervore & Zelo.*

2. Ego contrà contendo. Primò, majorem illi Primatum deberi, qui cōsistit in potestate, & jurisdictione. Quod sequētibus capitib⁹ demōstrandū est. Secundò, Primatū, quē tu fin-

gis, partim incertum, partim falsum, partim insufficientem esse. Quod sic demonstro.

3. Primò, incertum est, an Petrus fuerit ætate senior, quàm alij. Nam multi putant Andream fuisse seniorem, ut Epiphanius hæresi 51. Baronius tomo 1. Annalium, anno 31. §. 23. Lorinus in cap. 1. Act. 5. 13. Serarius in Tractatu de Apostolis, & plures alij. Tu quidem citas pro te Cassianum & Chrysostomum, sed eos citando, non efficis rem certam, quam ego incertam dixi. Quod tu ipse fateris his verbis: *Quis enim diem Nativitatis horum duorum fratrum notatum vidit? Quis interrogavit eorum parentes*: Rectè Si ergo incertum est, etiam te astipulāte, An Petrus fuerit senior ætate, quàm Andreas; certè Primatus ætatis, quem tu Petro tribuis, certus esse non potest. Et æquè promptum erit mihi asserere, Andream fuisse seniorem, quàm tibi, Petrum, fuisse seniorem. Unde sequitur, te in arena, non in petra, Primatum Petri ædificare: ac proinde, non prudentem, sed stultum architectum esse (Matth. 7.22.)

4. Porrò Cassianus, quem tu citas, tibi contrarius est. Tametsi enim asserat, Petrum ætate seniorem esse; non tamen Primatum Petri ponit in ætate, sed in Principatu. Sic enim scribit lib. 3. de Incarnatione Domini cap. 12. *Interrogemus, nō incipientem aliquem puerulum, cujus institutio rudis, sed summum illum, & inter Discipulos Discipulum, & inter Magistros Magistrum, qui Romanæ Ecclesiæ gubernaculum regēs,*

sicut

sicut fidei habuit, ita & Sacerdotij Principatum. Dic nobis ergo, Princeps Apostolorum Petre, dic quemadmodum Ecclesiæ credere Deum debeant; Aequum est enim, ut doceas nos doctus à Domino, & aperias nobis januam, cujus clavem accepisti. Interroganti ergo Domino, quem eum crederent Discipuli, respondit primus Apostolorum Petrus, unus utique pro omnibus. Idem enim habuit unius responsio, quod habebat omnium fides. Sed primum decuit respondere, ut idem esset ordo responsionis qui erat honoris: & ipse antecederet confessione, qui antecedebat ætate. Hæc quidē postrema verba tu citasti, quia videbantur tibi patrocinari: Sed priora omisisti, quia apertè tibi contraria sunt. Nam ex illis constat, Primatum Petri, ex sententia Cassiani, non consistere in ætate, sed in sacerdotij Principatu.

5. Nec Chrysostomus à te citatus tibi favet. Nam & ille Primatum Petri non tribuit prærogativæ ætatis, sed potestatis & jurisdictionis, quod tu ipse conquereris lib. 1. cap. 9. n. 19. cum ais: *Chrysostomus plurimùm inclinare videri potest in supremum Petri Principatum.* De quo plura cap. 4. & 6.

De Primatu vocationis.

IAm verò de Primatu vocationis sic scribis lib. 1. cap. 5. n. 10. *De ordine vocationis neminem habemus, qui sese nobis opponat. Omnes enim facilè concedunt, ad Apostolatum primum omnium Petrum fuisse à Christo vocatū & admissum.* Quod

 con-

confirmas ex Evangelio, Matth. 4. & Lucæ 5. sed triplex mendacium committis. Unum in assertione: Alterum in confirmatione: Tertium in citatione Patrum. Quæ omnia constabunt ex ijs, quæ jam dicturus sum.

7. Triplex quasi vocatio distinguenda est. Prima, qua Andreas, Petrus, Philippus, & Nathanael, non quidem propriè vocati, sed tamen admissi sunt ad Christum, tanquam familiares auditores: non eo animo, ut cum ipso constanter manerent; sed visuri, ubi habitaret, & quid diceret. Et in hac vocatione, vel potius admissione, Andreas præcessit Petrum, Philippum & Nathanaelem, ut expresse habetur, Joan. 1. 41. Et omnes Patres, te etiam consentiente, idem sentiunt.

8. Secũda, qua propriè vocati sunt à Christo, tanquam Discipuli cum illo permansuri. Et sic Petrus & Andreas simul, seu, eodem tẽpore vocati sunt: Et post illos Jacobus & Joannes simul. Matth. 4. 18. *Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare (erant enim piscatores) & ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, sequuti sunt eum. Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus in navi cum Zebedæo Patre eorum, reficientes retia sua. & vocavit eos. Illi autem statim, relictis retibus, & patre secuti sunt eum.* Ex hoc loco, quem tu citas pro Primatu vocationis Petri, apertè colli-

colligitur, Petrũ & Andream simul fuisse vocatos; & non priùs Petrum quàm Andream. Itaq; falsò citas hoc testimonium pro Primatu Petri astruendo. Nec ullus Patrum in hac re tibi astipulatur.

9. Tertia, qua propriè vocati sunt, tanquam Apostoli: vel, quod idem est, qua ex numero Discipulorum electi sunt ad Apostolatũ, veluti ad altiorem gradum. Sic omnes duodecim simul, seu, eodẽ tempore, electi sunt. Lucę 6.13. *Et cùm dies factus esset, vocavit Discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominavit.* Sine dubio, eodem tempore illos elegit. Et hoc sensu Patres dicunt, omnium Apostolorum electionem fuisse parem. Melchiades in Epist. ad Episcopos Campaniæ: *Licet cũctorum Apostolorum par esset electio; Beato tamen Petro concessum est, ut aliis praeemineret.* Et Julius I. in Epist. ad Episcopos Orientales. *Quoniam & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris, fuit quadam discretio potestatis: Et cùm omniũ par esset electio, uni tamen datũ est, ut cæteris praeemineret.* Certè, hi duo Patres non ponunt pręeminentiam Petri in vocatione, ut tu facis; sed in discretione potestatis. Nam in vocatione volunt omnes Apostolos esse æquales.

10. Vides ergo, Marce Antoni, nusquã Petrum ante omnes alios, prius tempore vocatum esse. Sed objicis, id factum esse, Lucæ 5. 10, ubi Christus in navicula Petri docens turbas, & faciens miraculum in captura piscium, primò vocavit Petrũ, deinde Jacobũ & Joan-

nem: Et mox additur: *Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus sequuti sunt eum.* Respondeo. Hic locus nihil te juvat. Primò, quia tu conjungis hunc locum cum loco Matth. 4, quasi eadem historia utrobique, & apud Matthæum, & apud Lucam descripta sit. Si ita est, necessariò sequitur, nō Petrum solum, sed Petrum & Andream simul, eodem tempore vocatos esse. Hoc enim expresse habet Matthæus, ut jam ante ostensum est. Quamvis ergo Lucas non exprimat nomen Andreæ, sed solius Petri, tamen quia Matthæus expresse ponit utriusque nomen, consequens est, utrumque eodem tempore vocatum esse, si eadem apud Lucam & Matthæum historia est. Si autem non est eadem (quod probabilius est) nihil penitus ex loco Lucæ convinces. Nam ibi non legimus, à Christo vocatos, sed viso miraculo captorum piscium, sponte eum secutos esse, ut bene advertit Augustinus lib. 2. de cōsensu Evangelistarum cap 17. circa finem, & Maldonatus in cap. 4. Matthæi v. 18. Nec tamen secuti sunt, ut tu loqueris, *cum perfecta adhæsione ad latus Christi*; sed cum animo revertendi ad piscationem, ut loquitur B. Pater Ignatius in libello exercitiorum spiritualium, (quem utinam melius legisses & observasses. Intelligis, quid velim) Neq; obstant illa verba, *Relictis omnibus secuti sunt eum*; quia non significant perpetuam abdicationem rerum omnium (de qua loquitur Petrus Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te*) sed tem-

temporariam ſequelam, ut ſenſus ſit, *relictis omnibus*, id eſt, deſertis tantiſper navibus ac retibus, *ſequuti ſunt eum*. Quo ſenſu intelligitur etiam illud de muliere Samaritana Ioann. 4. 28. *Reliquit ergo hydriam mulier, & abijt in civitatem, & dicit illis hominibus: Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia, quæcunque feci: nunquid ipſe eſt Chriſtus.* Vide Maldonatum in illum locum.

11. Quòd autem Patres interdum aſſerãt, Petrum fuiſſe primum in ordine Apoſtolorũ, hoc eo ſenſu debet intelligi, quo illud Matth. 10. 2. *Duodecim autem Apoſtolorum nomina ſunt hæc: Primus Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas frater ejus.* Ubi particula, *Primus*, non ſignificat Petrum fuiſſe primum ordine vocationis, ſed ordine dignitatis & eminentiæ. Sicut in ſimili exemplo explicat Auguſtinus, ſerm. 10. de verbis Domini, cap. 3. circa illud Apoſtoli Pauli 1. Timoth. 1. 15. *Chriſtus venit in hunc mundũ, peccatores ſalvos facere, quorum primus Ego ſum.* Sic enim loquitur: *Ante Paulum non erant peccatores? Certè, vel ipſe Adam ante omnes: & plena peccatoribus terra deleta diluvio. Et deinceps, quam multi? Unde ergo verum eſt, Ego primus ſum? Primum ſe dixit, non peccatorum ordine, ſed peccati magnitudine. Quomodo inter Advocatos primus eſt iſte, non quia plures annos habet, ex quo cauſas egit; ſed quia, ex quo cepit, cæteros ſuperavit.* Idem dico de Petro. Primus eſt Apoſtolorum non annorum ſpacio, ſed officij dignitate: non

quia diutius vixit in Apostolatu: sed q̃a, ex quo cepit, cæteros superavit. Et sic sentiunt Patres.

12. Sed objicis, quosdã Patres aliter sentire, nempe, Petrũ ordine temporis fuisse vocatum ante omnes alios Apostolos. Sunt autẽ hi Patres, quos allegas pro hac sententia: Epiphanius, Cyprianus, Clemens, Hilarius, Gregorius, Hieronymus, Augustinus, Cyrillus, Chrysostomus. Respondeo. Ut ostendas hos Patres pro te esse, duo tibi præstanda sunt. Primò; quod dicant Petrum, ordine temporis, ante alios vocatum esse. Secundò, quòd in eo constituant Primatum Petri, ut tu facis. Si in alterutro deficis, frustra laboras. Audiamus ergo, quid dicant Patres.

13. Ex Epiphanio, hęresi 51. citas hæc verba: *Occursus Andreæ primò contigit: cum minor esset Petrus tempore ætatis. Postea enim rursus, quando perfecta renunciatio facta est, ipse fratrem suum præcessit.* Respondeo. Vel vera sunt, quæ hîc dicit Epiphanius, vel falsa. Si vera, jam verum est, Petrum ætate minorem esse, quàm Andream, quod tu negas. Verum igitur negas. Si falsa, cur adducis? Fortè dicturus es, priorem partem, quæ tibi contraria est, falsam: posteriorem, quæ tibi favet, veram esse. Quid si ego è contrario dicam, hanc falsam, illam veram esse? Eodem jure hoc dixerim, quo tu illud. Sed non opus est, hoc effugio. Sic potiùs dicam. Posterior pars, quam tu urges, nihil te juvat. Primò, quia non asserit expressè, quod tu asseris, Petrum vocatum fuisse

fuiſſe ad Apoſtolatum ante Andream; ſed Petrum in perfecta renunciatione præceſſiſſe Andream. Quod commodè intelligi poteſt hoc ſenſu; Petrum, externa voce, primum omnium profeſſum eſſe perfectam renunciationem, cùm dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.* Sicut etiam primus omnium, externa voce, confeſſus eſt fidem divinitatis Chriſti, cùm dixit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* Nec videtur aliter intelligi poſſe. Nam illa perfecta renunciatio, de qua loquitur Epiphanius, non conſiſtit in externa abdicatione rerum temporalium, quia in illa Petrus non præceſſit Andream, cùm uterque ſimul ac eodem tempore reliquerit ſua retia, juxta illud, Matth. 4. 20. *At illi continuò, relictis retibus, ſecuti ſunt eum.* Ergo debet conſiſtere in ſyncera profeſſione perfectæ renunciationis, de qua jam dictum eſt. At hinc non ſequitur, quod tu vis. Non enim valet hæc conſequentia: Petrus, inter Apoſtolos, primus omnium profeſſus eſt fidem divinitatis Chriſti, & perfectam renunciationem rerum temporalium: Ergo primus omnium vocatus eſt ad Apoſtolatum.

14. Sed, etſi darem, primum omnium vocatum eſſe, ex ſententia Epiphanij, non ideo Epiphanius pro te eſſet. Nam tu contendis, Primatum Petri conſiſtere in primatu vocationis; quod Epiphanius non vult. Sic enim poſt verba, à te citata, immediatè loquitur: *Inſuper autem & in hoc Deus eſt, qui novit*

voca-

vocationes cordium, & scit, quis dignus sit primo loco locari; & elegit Petrum, ut Dux esset suorum discipulorum. Ubi distinguit internam vocationem ab externa: & asserit, Petrum electum esse Ducem Apostolorum, non ideo, quia primus externâ vocatione à Christo vocatus est, (quæ est tua sententia) sed quia internâ cordis vocatione, se dignum præstitit, ut primum locum obtineret, & fieret Dux Apostolorum; quod tuæ sententiæ contrarium est.

15. Ex eodem Epiphanio in Ancorato, citas hæc verba: *Ipse Dominus constituit Petrum primum Apostolorum.* Respondeo. Hoc ipsum est, quod nos asserimus. Sed longè diversa sunt hęc duo: Christus constituit illum primum Apostolorum; &, Christus vocavit illum ad Apostolatum, antequam alios vocaret. Prius verum est; posterius falsum. Nam Christus vocavit omnes duodecim eodem tempore ad Apostolatum; & postea ex ipsis elegit Petrum, ut ipse esset primus, seu Dux reliquorum.

16. Ex Cypriano, tract. ad Quirinum, citas hæc: *Petrus, quem primum Dominus elegit.* Respondeo. Eodem sensu potest intelligi Cyprianus, quo Epiphanius in Ancorato. Nempe, Petrum ex duodecim Apostolis à Christo electum esse, ut esset primus, seu Princeps aliorum. Sed esto; dicat Cyprianus, Petrum esse prius tempore electum ad Apostolatum, quàm alios; non ideo dicit, Primatum Petri in eo consistere. In quo autem consistat, ex sententia Cypriani, dicendum est, cap. 4.

17. Ex

17. Ex Clemente epist. 1. ad Iacobum fratrem Domini, citas hęc: *Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini, primus Apostolorum.* Respondeo. Fuit primus Apostolorum eo sensu, quo jam sæpè dictum est. Fuit primitiæ electionis Domini, quia Christus Dominus primum fructum electionis suæ percepit ex Apostolo Petro. Nam ille primus omnium confessus est divinitatem Christi; primus omnium dixit. *Ecce nos reliquimus omnia*; primus omnium promulgavit Evangelium. Quæ omnia fusiùs explicanda sunt infrà, ubi de prærogativis Petri agendum est.

18. Ex Hilario in Matth. can. 7. citas hęc: *Petrus primus credidit, & Apostolatus est Princeps.* Respondeo. Nihil contra nos. Esto, primus crediderit, quia primus dixit, *Tu es Christus filius Dei vivi*; an ideo primus ad Apostolatum vocatus est? Non sequitur. Similiter, esto, sit Princeps Apostolatus; an ideo ante alios Apostolus factus est? Nec hoc sequitur. Est quidē ante alios factus Princeps Apostolorum; sed non est factus ante alios Apostolus.

19. Ex Gregorio lib. 2. super Ezechielem, homil. 8. citas hæc: *Non ad memoriam revocat, quòd primus in Apostolatum vocatus sit.* Respōdeo. Gregorius ibi commendat humilitatem Petri, quòd cùm ipse esset caput & Princeps Apostolorum; tamen æquo animo passus sit, reprehendi se à Paulo, qui erat illius subditus. Itaque illa verba, *primus in Apostolatum vocatus est*, non habent hunc sensum, *primus ad Aposto-*

latum

latum vocatus est; sed hunc potius, *in principem Apostolatus vocatus est*: vel, ad Principatum Apostolatus vocatus est. Quem sensum ibidem explicat his verbis: *Quatenus, qui primus erat in Apostolatus culmine, esset primus & in humilitate,* Et paulo pòst pergit: *Ecce, à minore suo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur. Non ad memoriam revocat, quòd primus in Apostolatum vocatus sit.* Ubi Paulum vocat minorem, respectu Petri: Et Petrum ait, primum in Apostolatum vocatum esse, id est, primum esse in culmine Apostolatus, ut antè dixerat.

20. Ex Hieronymo Epist. 13. ad Paulinũ, citas hæc: *Paulus Apostolus novissimus in ordine, primus in meritis est.* Hinc ita concludis: Ergo è contrario sensu, quia Petrus fuit primus in ordine vocationis, hinc Primatum hunc ordinis est consequutus. Respondeo. Prius tibi probandum est, Petrum eo sensu fuisse primum in ordine vocationis, quo Paulus fuit novissimus. Concedo, Paulum fuisse novissimum, ratione temporis. Nego, Petrum fuisse primum, ratione temporis. Nondum hoc probasti. Ego ex Evangelio contrarium ostendi.

21. Ex Augustino serm. 47. de SS. Petro & Paulo, citas hæc: *Beatus Petrus, primus Apostolorum: Beatus Paulus, novissimus Apostolorum.* Et mox subdis ex tuo: *in quo ergo Paulus novissimus, in eo Petrus primus; nempe in ordine vocationis.* Respondeo. Nusquam invenio sermonem 47. de sanctis Petro & Paulo. Invenio qui-

quidem tres sermones de festo Apostolorum Petri & Pauli, nempe serm. 106. & 107. & 108. inter sermones de diversis: sed verba à te citata, non invenio inter se connexa, ut tu connectis; sed divisa. Nam initio sermonis 106. sic habet Augustinus: *Beatus Petrus Apostolorum primus.* Et postea serm. 108. circa finem, sic: *Ergo quid est Apostolus? Ipsum interroga: Ego sum, inquit, minimus Apostolorum.* At hinc non sequitur, eodem sensu Petrum esse primum, quo Paulus est minimus, aut contrà. Nam constat ex ipso Paulo, quo sensu ipse sit minimus, sic enim de se loquitur 1. Corint. 15. 9. *Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei.* Ubi non vocat se minimum, id est, ultimum in ordine vocationis (de quo ordine tu loqueris) sed minimum, id est, indignissimum, propter sua peccata.

22. Ex Cyrillo lib. 4. in Joann. cap. 28. citas hæc: *Responsio ei committitur, quia ordine major erat.* Respondeo. Apertam injuriam facis Cyrillo. Tibi probandum est, Petrum fuisse majorem ordine temporis. Vel, prius tempore vocatum esse, quàm reliquos Apostolos, Hoc non dicit Cyrillus. Non enim loquitur de ordine temporis, sed de ordine prælationis & prudētiæ. Verba ejus sunt hæc: *Respondit ergo Simon Petrus: Domine, ad quē ibimus? Per unum, qui præerat, omnes respondent.* Et paulo post: *Decet enim non omnes confusè, nec prosilientes*

tes imprudenter, quasi rapta uti oratione: Sed cedere iis, qui & consilio, & ordine, præpositi sunt. Et statim subdit: *Opus igitur erat divinitus comprobata prudentiæ, soli responsionem committere illi, qui ordine major erat.* Vel, ut antè dicebat, *qui præerat.* Nam inter illos, qui præsunt, & illos, qui subditi sunt, est quidam ordo. Unde illi superiores appellantur; hi inferiores.

23. Ex Chrysostomo homil. 2. in Epist. ad Romanos, citas hæc: *Verum, ordinis duntaxat honos est verbum id, primum; neque enim superiores partes in hoc obtinet* (Judæus supra Græcum) *quòd majorem justitiam acceperit; sed in hoc solum honoratur, quod primus eam acceperit.* Unde infers, quando Cyrillus dixit de Petro; *ordine major erat*, locutum esse de ordine temporis, non de ordine potestatis aut jurisdictionis. Respondeo. Frustra est. Jam ostendi, Cyrillũ loqui de ordine prælationis & prudentiæ; non de ordine temporis. Nec Chrysostomus explicat mentem Cyrilli, sed Apostoli, Rom. 1. 16. *Virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, Judæo primum & Græco.* Quærit enim, quid significet illa particula, *Primum?* Et respondet, significare ordinem temporis. Jam vide, M. Antoni, an valeat hæc consequentia; Chrysostomus dicit, Judæum ordine temporis, non potestatis, præferri Græco, in susceptione fidei Evangelicæ: Ergo Cyrillus dicit, Petrum ordine temporis, non potestatis, præferri alijs Apostolis. Miseret me tui, si tam malè sani capitis es.

24. Ex

24. Ex eodem Chrysostomo hom. 9. citas hæc: *Petrum cùm dico, petram nomino indebilem, crepidinem immobilem, Apostolum magnum, primum Discipulorum, primum vocatum & primum obedientem.* Respondeo. Hoc testimoniũ videtur tibi aliquo modo patrocinari; reliqua nihil, ut ostensum est. Nam illæ duæ particulę, *primum vocatum*, &, *primum obedientem*, insinuant Petrum ante alios vocatũ fuisse à Christo, & ante alios vocanti Christo obtemperasse. Si hoc demus, illud quidem sequitur, Petrum ex sententia Chrysostomi, habere prærogativam vocationis, ratione temporis. At non sequitur, quod tibi probandum est, Primatum Petri, ex sententia Chrysostomi, consistere in illa prærogativa, excludendo Primatum potestatis & jurisdictionis. Imò hunc Primatum vel maximè agnoscit Chrysostomus, ut cap. 4. videbimus.

25. Sed necesse non est, ut prædictas particulas accipiamus eo sensu, quo tu accipis. Nam idem Chrysostomus alibi, cùm ex professo agit de vocatione Petri, disertè ait, Petrum & Andream simul vocatos esse: & illos duos fuisse primos ordine vocationis, respectu aliorum Apostolorum: non autem solum Petrum fuisse primum, respectu Andreæ & reliquorum. Sic enim loquitur hom. 14. in Matthæum: *Perpende verò & fidem & obedientiam vocatorum* (Petri & Andreæ) *& cognosces, quàm dulcis sit piscatio: siquidem in medio ipsius operis constituti, cùm illũ audissent jubentem, nihil distulerunt,*

lerunt; nihil omnino cunctati sunt. Non dixerant, Revertemur domum, loquemur propinquis: sed cūcta illico relinquentes, fecerunt, quod Helisæus quoque sub Helia legitur implesse. Hîc nihil discernit inter vocationem ac obedientiam Petri & Andreæ; sed ambos simul vocatos, simul obedientes fuisse ostendit. Et merito. Nam id clarè constat ex Evangelio Matth 4.18. *Ambulans Jesus juxta mare Galilaæ, vidit duos fratres Simonem & Andream: Et ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuò, relictis retibus, secuti sunt eum.* Ecce, simul visi, simul vocati, simul secuti. Et cùm nullus alius ante illos vocatus sit, necesse est, illos duos primos vocatos esse; etiam ex sententia Chrysostomi. Nec hoc pugnat cum eo, quod ante dixit, Petrum primum vocatum esse. Nam si ambo primi vocati sunt, respectu reliquorum; consequens est, Petrum esse unum ex duobus primis; & hoc sensu primum appellari posse. Quod etiam dico de Andrea. Nihil ergo proficis ex Chrysostomo. Si hanc meam explicationem non admittis, cogeris fateri, Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Si ita est, cur non liceat mihi unam partem contradictionis sequi, sicut tu alteram secutus es?

* * *

De

De Primatu Charitatis.

26. HActenus de Primatu vocationis, quem ostendi, fictitium esse. Sequitur Primatus Charitatis, de quo (lib. 1. cap. 5. n. 14.) sic scribis: *Petrus primus meritò dicitur, quia cæteros virtute, & potissimùm charitate erga Christum superavit.* Hanc posteriorem partem de excellentia charitatis probas dupliciter. Primò, quia Christus, qui erat conscius, dixit Petro, *Diligis me plus his?* Secundò, quia multa extant signa ferventis illius charitatis; ut quòd Petrus ambulaverit super aquas, ut citius ad Christum perveniret: quòd exerto gladio, conatus sit Christum defendere: quòd ex eodem affectu Malchi auriculam amputaverit: quòd ex fervore dixerit, *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo*: quòd etiam dixerit, *Tu mihi lavas pedes?* quòd dixerit, *Absit à te Domine: Non erit tibi hoc*, id est, non morieris.

27. Respondeo. Tu pugnas tecum ipse, ut soles. Nam alibi asseris hæc duo. Primò, quòd Petrus habuerit suum Primatum, antequam illi dictum esset à Christo, *Tu es Petrus, &c, tibi dabo claves* (lib. 1. cap. 5. n. 3. in fine) Secundò, quòd reliqui Apostoli magnum honorem detulerint Petro, propter Primatũ; & Petrus agnoverit se ab alijs propter Primatũ honorari (cap. 9. n. 2. in fine) Unde sequitur,

Primatum Petri, & ipsi Petro, & alijs Apostolis fuisse cognitum. Quod certè de Primatu charitatis dici non potest. Vel enim loqueris de interno affectu charitatis, vel de externo signo, quo se prodit internus affectus. Si de interno affectu, is non potuit esse notus vel ipsi Petro, vel alijs Apostolis. Nam neque Petrus sciebat, quantus affectus charitatis esset in Joanne; nec Joannes, quantus esset in Petro. Et sic de cæteris. Verissimũ enim est, quod Theologi dicunt: *Ecclesia non judicat de occultis.* Dices, Christus manifestavit internum Petri affectum cùm dixit, *Diligis me plus his?* Respondeo. Hoc factum est post Resurrectionem: Ergo antea saltem non fuit manifestatus. Et tamen antea, ex tua opinione, habuit Petrus suum Primatum. Habuit enim, ut tu asseris, antequam ipsi dictum esset, *Tu es Petrus.*

28. Si autem loqueris de externo signo charitatis, nec sic quidem poterant reliqui Apostoli certò cognoscere, Petrum habere Primatum charitatis. Nam illa signa, quæ à te allata sunt, non erant sufficientia ad hoc demõstrandum. Ratio est, quia Christus ferè semper reprehendit Petrum, quando hujusmodi signa exhibuit. Quod patet inductione Nam primò, quãdo ambulavit super aquas, dictum est illi, *Modicæ fidei, quare dubitasti?* (Matth. 14. 31.) Secundò, quando exerto gladio voluit Christum defendere, dictum est illi, *Converte gladium in locum suum. Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt* (Matth. 26. 51.)

Ter-

Tertiò, quando dixit, *Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire:* Et, *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo*: responsum est illi: *Non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me.* (Lucæ 22.34.) Quartò, quando dixit, *Tu mihi lauas pedes?* Et, *non lavabis mihi pedes in æternum:* responsum est illi, *Si non lavero te nō habebis partem mecum.* (Ioannis 13.8.) Quintò, quando dixit, *absit à te Domine, non erit tibi hoc:* responsum est illi, *Vade post me Satana; scandalum es mihi; quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum.* (Matth. 16.23.) Quomodo ergo reliqui Apostoli, qui hæc audiebant, poterant certò cognoscere, Petrum charitate alios omnes antecellere? Certè, ex hujusmodi increpationibus faciliùs erat suspicari, Petrũ habere præposterum zelum, quàm syncerum charitatis affectum; & magis reprehensione, quàm laude, dignum esse.

29. Taceo, quòd D. Thomas in 1. parte. quæst. 20. art. 4. ad 3. pro sua modestia non audet definire hanc quæstionem, An Christus plus dilexerit Petrum, quàm Joannem? Item, an Petrus plus dilexerit Christum, quàm Joaunes? Adfert quidem varias authorum opiniones: Quorum alij asserunt, quod Petrus plus dilexerit Christum in membris; Et ideò illi Ecclesia commissa sit: Joannes plus dilexerit Christum in se ipso; & ideo mater Christi ipsi commendata sit. Alij, quòd Petrus plus dilexerit Christum, quantum ad fervorem & promptitudinem: Joannes verò plus, quoad

familiaritatem: Alij, quòd incertum sit, uter plus dilexerit illum amore charitatis. Quid ipse? *præsumptuosum*, inquit, *videtur hoc dijudicare, quia, ut dicitur Proverb. 16. 2. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius.*

30. Quid porrò dicturus es ad authoritatem Hieronymi lib. 1. contra Jovinianum, ubi asserit, & multis titulis probat, Joannem fuisse Christo chariorem, quàm Petrum? Quid ad Tertulliani, lib. de præscriptionib. cap. 22. ubi volens probare, Apostolos nihil ignorasse eorum, quæ ad salutem erant necessaria; sic scribit: *Latuit aliquid Petrum, ædificandæ Ecclesiæ petram dictum, claves regni cælorum consecutum, & solvendi & alligandi in cælis & in terris potestatem? Latuit aliquid* Joannem, *dilectissimum Domino, pectori ejus incumbentem; quem, loco suo, filium Mariæ commendavit?* Quibus verbis tribuit Petro præeminentiam potestatis; Joanni prærogativam dilectionis.

31. Sed esto; Petrus plus dilexerit Christum, quàm Joannes: quod non nego: An ideo sequitur, Primatum Petri, quem scriptura & Patres illi tribuunt, in illa dilectionis eminentia consistere? Nunquam id probabis. At ego contrarium probabo, Primatum Petri consistere in prærogativa potestatis & jurisdictionis: idque ex scriptura, Patribus, Concilijs, aliunde, ut patebit in sequentibus capitibus. Nunc concludo hoc caput hac triplici assertione. 1. Dubium est, An Petrus fuerit

fuerit ſenior omnibus alijs Apoſtolis, & præſertim Andrea. Non igitur Primatus Petri in prærogativa ætatis certò conſtitui poteſt. 2. Falſum eſt, Petrum prius tempore vocatum eſſe ad Apoſtolatum, quam cæteros. Falſus igitur Primatus, qui hoc falſo fundamento nititur. 3. Incertum eſt apud bonos authores, An Petrus plus dilexerit Chriſtum, quàm Joannes: Incertum igitur, an habuerit eminentiam charitatis. Et ſi certum id eſſet, quod non nego, non ideò certum, Primatum Petri in eminentia charitatis conſiſtere.

Caput Tertium.

Verus Petri Primatus probatur ex Scriptura.

1. MUlta ſunt ſcripturæ teſtimonia, quibus probari ſolet, Petro commiſſam eſſe totius Eccleſiæ gubernationem à Chriſto. Ego unicum adducam, quo maximè utuntur Patres, nimirum illud Joan. 21. 17. *Paſce oves meas.* Ubi Chriſtus committit Petro ſuas oves paſcendas. Et quia video te, M. Antoni, hoc teſtimonio valdè premi, & in varias contradictiones abire; ſingillatim explicanda ſunt hæc quatuor: 1. An ſoli Petro dictum ſit; *paſce oves meas*? 2. Quænam ſint illæ oves? 3. Quid ſignificet *paſcere*? 4. An aliquid peculiare hoc loco conceſſum ſit Petro,

præ alijs Apostolis? in his punctis consistit tota difficultas.

2. Prima igitur quæstio est: An soli Petro dictum sit, *pasce oves meas*? Affirmant Catholici. Et probant primò ex antiquis Patribus apud Bellarminum lib. 1. de Pontifice. cap. 14. Deinde ex ipso textu. Nam illi dictum est, *pasce oves meas*, à quo Christus ter quæsivit, *Simon Joannis diligis me plus his?* At hoc à solo Petro specialiter quæsivit. Soli ergo Petro dictum est, *pasce oves meas*. Nec opus est, pluribus argumentis id probare, cùm tu idem sentias lib. 1. cap. 8. n. 1. ubi ais: *Hoc loco Christum cum ipsomet Petro loqui singulariter, & ei personaliter dicere, pasce oves meas, constituo tanquam certissimum.* Igitur in hoc puncto cōvenimus; etiamsi postea incipias, tuo more, nonnihil vacillare. Distinguendæ sunt tamen illæ duæ particulæ, quas fraudulenter connectis, *singulariter*, &, *personaliter*. Priorem concedo; posteriorem nego; Tametsi enim Christus, cùm dixit, *Pasce oves meas*, soli Petro singulariter id dixerit, excludendo reliquos Apostolos, quibus id non dixit; non ideo concedendum est soli Petro personaliter dixisse, excludendo successores Petri; quia id falsum est. Non enim dixit Petro, ut privatæ personæ, sed ut publicæ: sicut & illud: *ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.*

3. Secunda quæstio est: Quænam oves commissæ sint Petro ad pascendum? Catholici docent, omnes Christi oves, id est, omnes fideles

fideles totius mundi illi commissos esse. Tu idem asseris n. 5. his verbis: *Facilè consentio sub verbo, Oves, fideles omnes indefinitè totius mundi intelligi.* Rectè: sed minimè constans es. Nam paulo post, duo alia asseris, quæ & cum isto, & inter se pugnant. Unum est, omnes fideles intelligi, exceptis Apostolis. Sic enim scribis n. 6. *Illos tamen probare non possum, qui verbis illis, Pasce oves meas, Petro, etiam ipsorum Apostolorū curam censent à Christo fuisse commissam.* Alterū est, solos Judæos seu Israëlitas intelligi. Hoc tradis n. 10. his verbis. *Tertiò dici potest, quod etiam paulò antè attigi, Petro singulariter Christum dicere, Pasce oves meas, id est, Israëlitas, qui tunc soli erant Christi oves.*

4. Vide obsecro, M. Antoni, quàm vagus & inconstans sis Nos constanter asserimus, omnes fideles etiam Apostolos, nomine ovium significari. Quod facilè probari potest. Primò, authoritate Patrum, qui unanimi consensu id docent. Secundò, ex verbis Christi: Nam cùm dixit, *Pasce oves meas*, hoc voluit dicere, pasce gregem meum, pasce Ecclesiam meam. At reliqui Apostoli, sine dubio, pertinebant ad gregem & Ecclesiam Christi. Tertiò, quia Christus non dixit: Pasce has oves, aut illas, sed sine ulla restrictione, Pasce oves meas. Ergo omnes suas oves illi commisit; Ergo & Apostolos. Quod eleganter expressit S. Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium cap. 8. *Tu es*, inquit, *cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alij cæli janitores, & gregum*

 pasto-

pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrunque præ cæteris nomen hæreditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos: tibi universi crediti, uni unus: Nec modò ovium, sed & pastorum tu unus omnium pastor. Unde id probem, *quæris? Ex verbo Domini; Cui enim, non dico, Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolutè & indiscretè totæ commissæ sunt oves? Si me amas Petre, Pasce oves meas. Quas? Illius vel illius populi, civitatis aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.* Plura Patrum testimonia citabo sequenti capite.

5. Objicis: Apostoli non indigebant Petro Pastore. *Ad quid obsecro? Fortasse ad ipsorum confessiones audiendas? An ad ipsos docendos & instruendos? An ad corrigendos & puniendos?* Respondeo. Vel ironicè hæc quæris, vel seriò. Si ironicè, non es dignus responso: Si seriò, dicam seriò quod res est. Apostoli indigebant Petro Pastore in eum finem, ob quem Christus voluit illum esse Pastorem. Nimirum ut in Ecclesia esset unum Caput visibile, cui reliqui omnes obedirent; & sic servata & stabilita unitate capitis, tolleretur occasio schismatis & dissensionis, quę facilè oritur in communitate, in qua non est unum caput, cui cæteri adhæreant, & subjecti sint. An autem indiguerint pastore, propter confessionem, instructionem, aut punitionem, parùm ad rem facit. Non enim necesse est, omnes & singulos subdi-

subditr' ' ·iusmodi præsidijs indigere. Utinã nullu. ... ·· ·r Ut·inam omnes à peccato, ignorantia, & reatu immunes essent. Non ideo desinerent esse subditi.

6. Tertia quæstio est: Quid significet illa vox *pascere*? Hîc iterum inconstans es. Nam n. 4. ais; *posset aliquis nec fortassè immeritò, ad solam pasturam, id est, prædicationem restringere.* Et citas illud Bernardi lib. 4. de consideratione. c. 3. *Evangelizare, pascere est.* At n. 5 longè aliter: *Contineat*, inquis, *in se verbum pascendi quamcunque & quantamcunque authoritatem & potestatem, non pugno.* Item, *non pugno, si verbo pascendi tota potestas Ecclesiastica claudatur.* Nihil certum fixumq; apud te est, mi homo. Dic rotundè & sine ambagibus, quid est *pascere*? Relinque illud, *fortasse*: illud, *non pugno*: illud, *quamcunque & quantamcunque.*

7. Nos (sine *fortasse*) asserimus, *pascere* idem esse, quod officium pastorale exercere. Nemo ambigit. Officium autem pastorale includit tres actus principales, ut ex scriptura patet. Primus est, pabulum prębere, & ad pascua ducere, Ezech. 34. 2. *Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos; Nonne greges à pastoribus pascuntur.* Et Psal. 22. 1. *Dominus regit me* (Græcè est, pascit me) *& nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocavit.*

8. Secundus est, infirmas oves sanare, dispersas colligere, errantes reducere, contra lupos defendere, Ezech. 34. 5. *Dispersæ sunt oves meæ, eò quòd non esset pastor: & factæ sunt*

in

in devorationem omnium bestiarũ agri, & dispersa sunt. Erraverunt greges mei, & non erat, qui requireret. Et infrà v. 15. *Ego pascam oves meas, & ego accubare faciam, dicit Dominus Deus. Quod perierat, requiram; & quod abjectum erat, reducam; & quod confractum erat, alligabo; & quod infirmum fuerat, consolidabo; & quod pingue & forte, custodiam.*

9. Tertius est, præesse, regere, gubernare, judicare, discernere, castigare. 2. Reg. 5. 2. *Tu pasces populum meum Israel*, id est, gubernabis, ut patet ex verbis sequentibus: *Et tu eris Dux super Israel.* Et Psal. 2. 9. *Reges eos in virga ferrea.* Græcè est, ποιμανεῖς αὐτοὺς, id est, pasces eos. Et Ezech 34. 17. *Vos autem greges mei, hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego judico inter pecus & pecus arietum & hircorum.* Et v. 20. *Ecce ego ipse judico inter pecus pingue & macilentum.*

10. Unde sic concludo: Christus cùm dixit Petro, *Pasce oves meas*, commisit illi officiũ pastorale, respectu omnium Christianorum (nullum enim, ut dixi, excepit.) Ergo dedit illi potestatem exercendi officium pastorale. Officium autem pastorale est, oves ad pascua ducere, infirmas curare, dispersas colligere, inter sanas & vitiosas judicare, contumaces cogere & ad ovile compellere, lupos arcere (quæ omnia, ut patet ex scripturis citatis, & potissimum ex Ezechiele, non tantùm intelliguntur de pastore brutarũm ovium, sed multò magis de Pastore fidelium.) Ergo Petrus habuit potestatem hæc omnia præstandi, respectu omnium

mnium Christianorum. Potuit igitur, ratione officij pastoralis, ubique Evangelium prædicare, Sacramenta administrare, peccãtes corrigere, errantes reducere, inter veram & falsam doctrinam discernere, ad unitatem Ecclesiæ compellere, hostes arcere: sive per se, sive per alios sibi subordinatos. Et sic explicant antiqui Patres, quorum verba referemus sequenti capite.

11. Quarta quæstio est; An aliquid peculiare concessum sit Petro per illa verba, *Pasce oves meas*, præ alijs Apostolis? Tu ais, nihil præ alijs concessum illi esse: Alios non minus fuisse Pastores, quàm Petrum. Sic enim scribis lib. 1. cap. 8. n. 3. *Quamvis verissimum sit, illa verba, Pasce oves meas, seorsim soli Petro fuisse dicta, etiã alijs Apostolis præsentibus, nihilominus in solo Petro ea effectum suum habuisse, dici nullo modo potest. Nonne ipsemet Christus dedit quosdam quidẽ Apostolos, alios Doctores & Pastores? Non ergo solus Petrus Pastor.* Et rursum n. 4. *Prius omnibus Apostolis simul cum Petro dictum est à Christo: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Et postea dictum est Petro, Pasce oves meas. Neque video, quomodo affirmari possit aliquid amplius dari Petro seorsim his verbis, quàm datum fuerit cæteris omnibus illis.* Et iterum n. 5. *Illud contendo, nullam verbo pascẽdi contineri potestatem, quæ non melius & amplius contineatur in illis Christi dictis: sicut misit me pater, & ego mitto vos. Et illis: Euntes docete &c.*

12. Hîc plane exorbitas, mi Antoni. Et pugnas non solùm cum antiquis Patribus, qui docent

docent Petro plus datum esse, quàm reliquis Apostolis; sed etiam cum Evangelio & rectâ ratione. Nam si Petro nihil datum est amplius per illa verba, *Pasce oves meas*, quàm quòd antea datum erat per illa: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos;* jam nihil novi accepit per illud; *Pasce*, quod antea non habuerit meliori & ampliori modo (ut tu interpretaris) per illud, *Mitto vos.* Quid ergo necesse fuit, Christum uti tot ceremonijs circa Petrum, si nihil peculiare voluit illi dare? Quorsum illa trina interrogatio: *Simon Joannis diligis me plus his? Simon Joannis diligis me? Simon Joannis amas me?* Quorsum triplex illa commissio, *Pasce agnos meos, Pasce agnos meos, Pasce oves meas?* Otiosè hæc omnia facta esse necesse est, si nihil datum est Petro, quod antea datum non fuit. Imo, si quod antea meliori & ampliori potestate datum fuit, postea deteriori & restrictiori concessum est.

13. Ais, nihil otiosè hîc factum esse, sed multa mysteria in hoc uno facto contineri. *Primum*, inquis, *mysterium est unitatis collegij Apostolici, ne ipsum collegium dissolveretur. Cùm enim Petrus solus ex duodecim Apostolis negasset Christum expressè, poterant reliqui meritò illum excludere, vitare, abjicere, & consequenter dissolvere unitatem illam collegij Apostolici.* Igitur, ne hoc fieret, dictum est Petro, coram alijs Apostolis, *Pasce oves meas*, id est, mane in collegio Apostolorum, & fac quod illi faciunt. Pro hac

hac interpretatione citas Optatum Milevitanum & Augustinum. Sed malâ fide. Nam illi duo, sicut & alij Patres, multo aliter explicant hoc mysterium unitatis. Ajunt in eo consistere, quòd Christus voluerit servare unitatem in Ecclesia, quæ vix servari potest, nisi constituto uno capite, cui reliqui omnes subjecti sint. Itaque Petrum à Christo constitutum esse, cùm illi dictum est, *Pasce oves meas*, id est guberna Ecclesiam meam.

14. Audiamus Patres. Optatus lib. 2. contra Parmenianum, non longè à principio, sic scribit: *In qua* (Romana cathedra) *sedit omnium Apostolorum caput, Petrus. Unde & Cephas appellatus est. In qua una cathedra, unitas ab omnibus servaretur, ne cæteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent: Ut jam schismaticus & peccator esset, qui contra singularem cathedram, alteram collocaret. Ergo cathedra unica est &c.*

15. Augustinus lib. de Pastorib. cap. 13. *Imo verò & in ipso Petro unitatem commendavit. Multi erant Apostoli, & uni dicitur, Pasce oves meas.* Quod clarius explicat Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, cùm ait: *Propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto, schismatis tollatur occasio.* Et Cyprianus lib. de simplicitate Prælatorum: *Petro post resurrectionem suam dicit, Pasce oves meas. Et quamvis Apostolis omnibus post Resurrectionem suam, parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut me misit Pater, & ego mitto vos: Tamen ut unitatem manifestaret,*

staret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem, sua authoritate disposuit. Hinc apparet, non sincerè, sed fraudulenter, à te citatos esse Patres, pro mysterio unitatis, quod commentus es.

16. Secundum mysterium sic explicas (ibidem n. 9. in fine) *Petro soli dictum est à Christo, Pasce oves meas, quia tum Petrus erat figura, & repræsentabat omnes Ecclesiæ Prælatos; Et ut omniū procurator generalis omnium nomine accepit curā pastoralem.* Et producis Augustinum, lib. de Agone Christiano. cap. 30. & alibi. Sed & tibi, & Augustino contrarius es. Tibi quidem, quia paulo antè dicebas, Christum ideo dixisse Petro, coram alijs Apostolis, *Pasce oves meas*, ut alij non excluderent eum à suo collegio propter peccatum negationis, sed scirent restitutum esse in suum locum. Hîc dicis, ideo factū esse, quia Petrus repræsentabat omnes Ecclesiæ Prælatos, & erat generalis Procurator, qui omnium nomine accipiebat curam pastoralem. Hæc inter se pugnant. Nam si Christus loquebatur cum Petro, tanquam cum privato reo, qui propter privatum peccatum excludendus erat à collegio Apostolorum; certè nō loquebatur cum illo, tanquam cum generali Procuratore, qui omnium nomine curam pastoralem accipiebat. Non enim cohærent hæc duo: Petro tanquam privato reo dicitur, *Pasce oves meas*: Et, Petro tanquam generali Procuratori dicitur, *Pasce oves meas*. Similiter Augustino contrarius es. Nam ille, loco à te citato, asse-

asserit, Petro, ut totam Ecclesiam repræsentāti, dictum esse, *Pasce.* Tu asseris lib. 1. cap. 8. n. 1. Petro *singulariter & personaliter* dictum esse, *Pasce.* De qua repugnantia dicam iterum cap. 7. §. 21.

17. Deinde quæro ex te: Si Petrus fuit generalis Procurator omnium Prælatorum, an fuerit omnium Prælatorum absolutè, etiam Apostolorum; an omnium, exceptis Apostolis. Si prius, necesse est, Apostolos non per se, sed per Procuratorem accepisse curam pastoralem. At hoc antea negasti, asserens, eos accepisse per se, quando ipsis dictum est, *Mitto vos.* Si posterius, sequitur Petro plus aliquid datum esse, quàm alijs Apostolis, quod antè negasti. Nam illi datum est, ut esset generalis Procurator omnium Prælatorum Ecclesiæ, quod alijs non fuit datum.

18. Tertium mysterium sic proponis: *Tertiò dici potest, Petro singulariter Christum dicere, Pasce oves meas, hoc est, Israelitas, qui tunc soli erant Christi oves. Unde & dicebat Matth. 10. 6. Ite ad oves, quæ perierunt, domus Israel. & Matth. 15. 24. Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel.* At ego hîc nullum video mysterium, sed mendacium & ignorantiam. Mendacium est, solos Israelitas fuisse tunc Christi oves. Nam ipsemet dixit, Joan. 10. 16. *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere.* Ubi apertè loquitur de gentilibus. Igitur non soli Israelitæ, sed etiam gentiles erant ipsius oves. Et alij quidem jam con-

F versi

versi ad fidem Christi, ut tres Magi, qui illum in stabulo adoraverant: alii deinceps convertendi. Miror ignorantiam tuam, si hæc nescis.

19. Sed esto: verum sit, quod falso asseris; Quid obsecro hîc mysterii est? Quęram enim, quod suprà quæsivi, si Petro nihil novi collatum est per illud, *Pasce*, quod non prius collatũ erat per illud, *Mitto vos*, &, *Euntes in mundum universum*: Quid necesse fuit iterum dicere, *Pasce oves meas?* Tu respondes; quia per oves intelliguntur soli Israelitæ. Magnum scilicet mysterium. Imo magnum delirium. Nam si antea dictum est omnibus, *Ite in mundum universum*, & per hoc acceperũt potestatem prædicandi Evangelium omnibus Gentibus; certè cùm postea dictũ est Petro, *Pasce oves meas*, id est solos Israelitas, necesse est, priorem potestatem, quæ erat amplissima, revocatã esse, & ad solos judæos restrictam. Itáne vero?

20. Testimonia scripturæ, quæ adducis, vel non intelligis, vel malitiosè abuteris. Nam initio quidem dictum est Apostolis: *Ite ad oves, quæ perierunt domus Israel:* sed postea laxata fuit potestas, cùm dictum est, *Euntes in mundum universum* &c. Illud porrò, *Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel*, sic debet intelligi, Christum non esse missum, ut suam præsentiam corporalem, prædicationem & miracula exhiberet, nisi ad Judæos; quia illis solis, propter fidem Abrahæ, facta est promissio de adventu Messiæ, ut rectè notat

tat Augustinus tract.31. in Joannem, circa finem. Nihilominus erat etiam missus ad gentiles, ut suo sanguine illos redimeret, & per prædicationem Apostolorum ad suum ovile perduceret. Rom.10.11 *Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium.* Et 2.Corinth.5.15. *Pro omnibus mortuus est Christus.* Et 1. Timoth.2.6. *qui dedit Redemptionem semetipsum pro omnibus.*

21. Quartum mysterium est: *Christus ideo seorsim dixit Petro, Pasce oves meas, ut eidem Petro & quasi satisfactionem injungeret erroris trinæ negationis, & simul etiam eidem animos adderet, ne suis fœdis negationibus nimium confusus, in barathrum desperationis laberetur.* Pro hoc mysterio citas Augustinum, Cyrillum, Nazianzenum & Chrysostomum. Ineptè omnia. Primò, quia pastoralis cura ovium Christi, non est satisfactio erroris vel culpæ, sed est dignitas Prælati Ecclesiæ. Et, si verum est, quod in secundo mysterio dixisti, Petrus nomine omnium Prælatorum, tanquam generalis Procurator, accepit hanc dignitatem, seu curam pastoralem. At absurdum est dicere, Petrum nomine omnium Prælatorũ, satisfecisse pro suo errore trinæ negationis. Nã trina negatio erat solius Petri, non aliorum Apostolorũ aut Prælatorũ.

22. Deinde, nullum erat periculũ desperationis, ut tu invidiose fingis. Nã antequã Christus diceret Petro, *Pasce oves meas*, multa alia pcesserant, quæ ad depellendã desperationẽ abundè sufficerent, Primò, qa Christus, statim

post peccatum negationis, benignè aspexit Petrum. (Lucæ 22.61.) Secundò, ex hoc aspectu secuta est vera contritio & pœnitentia Petri. (Matth. 26.75. *Et egressus foras, flevit amarè.*) Tertiò, post Resurrectionem sæpè apparuit Petro: semel quidem soli, (Luc. 24.34.) Deinde, Petro & alijs simul (Ibid. v. 36.) Quartò, ter dixit illi & alijs Apostolis, *Pax vobis* (Joan. 20. 19. & seqq.) Quintò, dixit illi & alijs, *Accipite Spiritum sanctum*. Et, *Euntes docete omnes gentes*. Et, *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi*. Quibus omnibus ita confirmatus fuit Petrus, ut in piscatione, quæ facta est post Resurrectionem, cum magna fiducia miserit se in mare, ut ad Christum in littore expectantem, natando citiùs perveniret, quàm alij navigando, (Ioann. 21.7.) Et tu, post hæc omnia, fingis barathrum desperationis? Magnam injuriam illi facis.

23. Patres, quos citasti, nō asserunt, quod tu asseris. Primò, quia nullam faciunt mentionem desperationis. Secundò, nec ajunt, satisfactionem seu compensationem, quæ Petro injuncta est, propter peccatum trinæ negationis, consistere in eo, *Pasce oves meas*, ut tu comminisceris; sed in eo, *Diligis me plus his?* Nam quia Petrus ter Christum negaverat ex timore, vicissim exigit ab illo Christus trinam confessionem amoris. Sic enim scribit Augustinus (quem tu citas) tract. 123. in Joannem: *Redditur negationi trinæ terna confessio*. Et serm. 49. de verbis Domini: *Ut trina confessione amoris,*

deleret

deleret trinam negationem timoris. Eodem modo Cyrillus (quem etiam adducis) lib. 12. in Joannem cap. 64. *Quoniam Petrus*, inquit, *ter in tempore passionis negavit, jure nunc ab eo terna dilectionis confessio petitur, ut terna negatio æquali confessionis numero compensetur.* Igitur hæc tria hîc distinguenda sunt: 1. trina negatio, quæ est peccatum. 2. trina confessio, quæ est compensatio seu satisfactio pro peccato. 3 pastura ovium, quæ est præmium & dignitas Ecclesiastica.

24. Quintum mysterium est: *Christus ideo cum solo Petro locutus est, & seorsim illi pasturam ovium commendavit, quia sicut ipse præcipuus erat ex undecim; ita præcipuam curam prædicationis ipsi commisit, qui maximè omnium, qui tunc aderant, debebat in ipsius Domini vinea laborare.* Pro hoc mysterio citas Leonem, Gelasium, Nicolaum & Lanfrancum.

25. Hîc aliquid verè asseris ex Patribus, aliquid affingis ex tuo capite. Verum est, Petrum fuisse præcipuum Apostolorum, & pasturam ovium illi commendatam: Falsum est, illam Petri eminentiam positam fuisse in eo, quòd maximè omnium, qui tunc aderant, debuerit in vinea Domini laborare. Hoc enim intelligis de labore itineris, prædicationis, & adversitatis, in quo constat Paulum præ cæteris excelluisse (2. Corinth. 11. 23.) Et ideo, ut relinqueres Paulo hanc prærogativam, dixisti, *Maximè omnium, qui tunc aderant.*

26. De hoc labore nihil dicunt citati à te

Patres. Nam Leo Epist. 87. ad Episcopos Provinciæ Viennensis, sic scribit: *Cui, cùm præ cæteris solvendi & ligandi potestas tradita sit, pascendarum tamen ovium cura specialiùs mandata.* Et serm. 1. de Ascensione: *Beato Apostolo Petro supra cæteros, post regni claves ovilis Dominici cura demandatur.* Hîc notandæ sunt istæ particulæ, *Præ cæteris*, &, *supra cæteros*, quæ non significant, ut tu falsò asseris, Petrum præ cæteris vel supra cæteros debuisse laborare, excepto Paulo: Sed illi præ cæteris & supra cæteros traditam esse potestatem ligandi, & demandatam curam Ecclesiæ. Quod etiam asserunt reliqui Patres à te citati.

27. Vide nunc, Marce Antoni, quid mysterii lateat in tuis mysteriis, quæ lectori obtrudis. Nihil aliud ex illis colligo, nisi tuam inconstantiam, mendacium, contradictionem. Deinceps videamus, quid antiqui Patres, quorum authoritatem simulas te magnificare, sentiant de Primatu Petri. Ne tamen ex iis, quæ à te allata sunt, videar aliquid præteriisse, respondendum est ad illud, quod objicis ex Apostolo, Ephes. 4. 11. *Et ipse dedit quidem quosdam Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores.* Hinc infers, non solum Petrum fuisse Pastorem, sed etiam alios. Facilis responsio. Plures sunt Pastores particularium Ecclesiarum: Unus est pastor Ecclesiæ universalis, nempe Christus, & ejus loco, Petrus, vel Successor Petri. Unde vocatur Pastor Pastorum, ut suprà

prà dixi ex Bernardo, & cap. sequenti iterum dicturus sum.

Caput Quartum.

Primatus Petri probatur ex Patribus.

1. ANtiqui Patres tam clarè, disertè, & rotundè loquuntur de Primatu Petri, ut clariùs, disertiùs, & rotundiùs loqui non possint. Nam aliqui expressè vocant illum *Vicariũ Christi*, ut Ambrosius ad cap. 24. Lucæ. Anshelmus ad cap. 16. Matthæi. Bernardus lib. 2. de consideratione ad Eugenium. Genadius Scholarius, de Primatu Papæ. Sect. 2.

Alii *Caput Ecclesiæ*, ut Hieronymus. in Psal. 13. Chrysostomus homil. 11. in Matthæum, Philo Carphatius in cantica.

Alii *Caput fidelium & Pastorem Gregis dominici*, ut Augustinus (vel quisquis autor est) in lib. quæstionum Veteris ac Novi Testamenti, quæst. 75.

Alii *Caput omnium Apostolorum*, ut, Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum, Cyrillus Alexandrinus lib. 12. in Joannem cap. 64.

Alii *Principem Apostolorum*, ut Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 2. & 11. Basilius in Procemio præceptionum latius disputatarũ, Hieronymus in catalogo scriptorum Ecclesiasticorum.

Alii *Pastorẽ pastorũ*, ut Eucherius Lugdunẽ-

ſis in vigilia S. Petri, Bernardus lib. 2. de conſideratione ad Eugenium.

Alij *Coryphæum Apoſtolorum*, ut Dorotheus Tyrius in Synopſi, Iſidorus Peluſiota lib. 1. Epiſt. 142. Andreas Cæſarienſis ad cap. 13. Apocalypſis.

Alij *verticem Apoſtolorum*, ut Origenes Homil. 2. in diverſos locos Novi Teſtamenti, Chryſoſtomus in Homil. in Petrum Apoſtolũ & Heliam Prophetam.

Alij *Apicem Apoſtolorum*, ut Cyrillus Alexãdrinus lib. 14. theſauri cap. 2.

Alij *Anteſignanum Apoſtolorum*, ut Iſidorus Peluſiota lib. 2. epiſt. 58.

Alij *Petram & Crepidinem Eccleſiæ Catholicæ, & rectæ fidei fundamentum*, ut Synodus Chalcedonenſis. Act. 3.

Alij *Principem Eccleſiæ Chriſtianorum*, ut Ephrem Syrus, ſerm. de transfiguratione Domini.

Alij *Ducem Diſcipulorum Chriſti*, ut Epiphanius Hæreſi 51.

2. Ecce, qui & quanti tituli ſoli Petro præ alijs tribuuntur. Quos tu quidem lib. 1. cap. 4. & 5. agnoſcis, quia negare non potes; ſed tamẽ reſpondes hoc modo: 1. Titulum Vicarij perfectiſſimè convenire Spiritui ſancto, quem Chriſtus ſuo loco miſit poſt Aſcenſionem. 2. Eundem convenire etiam Apoſtolis, ſed nõ magis Petro, quàm alijs. 3. Titulum Principis Apoſtolorum, communem eſſe Petro & Paulo. 4. Reliquos titulos, quotquot ſunt, conceſ-

ſos

ſos eſſe Petro, propter Primatum ætatis, vocationis & charitatis; non autem propter Primatum poteſtatis aut juriſdictionis. Hæc tria poſteriora diſcutienda ſunt. Nam primum, de Spiritu ſancto, jam antè refutatum eſt.

3. Prima ergo quæſtio eſt: An omnes Apoſtoli æquè fuerint Vicarij Chriſti, ita ut Petrus in hoc officio, nullam prærogativam habuerit præ alijs? Tu affirmas cap. 4. n. 3. & ſeqq. at falsò. Nam etſi reliqui Apoſtoli fuerint etiam Vicarij Chriſti (quod non nego) non tamē ex officio fuerunt illius Vicarij in regimine totius Eccleſiæ, ſicut Petrus. Petro tota Eccleſia, totum ovile, omnes Chriſti oves commiſſæ ſunt; reliquis non item. Quod tametſi præcedenti capite ſatis probatum ſit, hîc tamen obiter probandum eſt ex Patribus, quorum authoritate contra nos pugnas.

4. Igitur Anſelmus Archiepiſcopus Cantuarienſis (quem Anglia meritò veneratur) ad cap. 16. Matthæi, ſic ſcribit: *Eam poteſtatem, ideo uni Petro conceſſit ſpecialiter, ut ad unitatem nos invitaret. Ideo enim eum Principem Apoſtolorum inſtituit, ut Eccleſia quaſi unum principalem Vicarium Chriſti haberet, ad quem diverſa Eccleſiæ membra recurrerent, ſi fortè inter ſe diſſentirent. Quoniam ſi diverſa eſſent capita in Eccleſia, unitatis vinculum rumperetur per diverſa ſchiſmata.* Quid clarius dici poterat? aut, quæ efficacior ratio ad perſuadendum adhiberi?

5. Et Sanctus Bernardus lib. 2. de conſideratione ad Eugenium: *Inde eſt, quòd Petrus alte-*

ra vice, instar Domini, gradiens super aquas, unicum se Christi Vicarium designavit, qui non uni populo sed cunctis praeesse deberet. Ecce, Petrum vocat unicum Christi Vicarium, non quòd reliqui Apostoli non fuerint Vicarij, sed quod non fuerint generales Vicarij, respectu totius Ecclesiæ, sicut Petrus. Plura testimonia paulo post citabo.

6. Sed objicis alios Patres. Primo Augustinum lib. 2. contra Gaudentium, cap. 12. ubi citans illud Christi ad Apostolos, Act. 1. 8. *Eritis mihi testes in Jerusalem, & in totam Judæam & Samariam, & usque ad terminos terræ*, sic scribit; *Hoc tanto tenacius, quanto posterius audientium mentibus fixit. Hanc sponsam suis amicis sponsus abiens commendavit.* Ex his verbis colligis primò, Christum in suo discessu ex hoc mundo, commisisse Apostolis officium prædicandi Evangelium in totum mundum. Secundò, omnes & singulos Apostolos indifferenter accepisse curam totius mundi, absque ulla limitatione. Tertiò, Ecclesiam, quæ Christi sponsa est, æquè omnibus Apostolis, tanquam Vicarijs, à Christo commendatam. Quartò, Petro nihil amplius præ cæteris collatum esse.

7. Respondeo. Erras primò in citatione. Augustinus non habet illa verba, loco à te citato, sed lib. 1. cap. 20. Deinde erras in reipsa: nam etsi eo loco & tempore nihil peculiare Petro collatum sit, præ alijs Apostolis, tamen jam antea fuerat illi collata Præfectura totius

tius ovilis Christi, per illa verba, *Pasce oves meas*. Et prӕterea, firmitas seu constantia fidei in ipso, & successoribus, per illa, *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.* Neque necesse est, omnia uno loco & tempore conferri. Alioqui sequeretur, Apostolis nihil aliud collatum esse à Christo, quàm officium prӕdicandi; non autem officium baptizandi, & remittendi peccata. Nam in suo discessu ex hoc mundo, quando dixit, *Eritis mihi testes in Jerusalem*, non fecit mentionem baptismi aut clavium, sed tantùm prӕdicationis Evangelij.

8. Quòd addis, Christum in discessu suo, omnibus & singulis Apostolis indifferenter dedisse curam totius mundi, absque ulla limitatione, falsum est. Nam, ut dixi, per illa verba, *Eritis mihi testes*, solum commisit illis officium prӕdicandi; non autem officium gubernandi Ecclesiam: Ergo ex illis verbis non potest colligi, omnes Apostolos in gubernatione Ecclesiӕ fuisse ӕquales. Deinde, sensus verborum Christi non est, ut singuli Apostoli, nullo ordine aut respectu, prӕdicarent Evangelium per totum terrarum orbem (quia hoc moraliter fuisset impossibile) sed ut singuli, facta distributione, singulas partes peragrarent; Et sic ab omnibus, non tamen à singulis, Evangelium toto orbe promulgaretur. Idque fieret, partim per ipsos Apostolos, partim per ipsorum successores. Quod etiam eventus docuit. Nã post ali-

aliquot annos à Christi discessu, facta est divisio Apostolorum, & singulis certa civitas, vel provincia, vel Regnum assignatum. Solus Petrus habebat generalem curam universalis Ecclesiæ, ut jam sæpè ex Patribus ostendi, ac deinceps ostensurus sum.

9. Nec aliter fieri potuit. Nam sicut Christus dixit, *Eritis mihi testes, usque ad terminos terræ*; ita antea dixerat, *Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ, baptizantes eos in nomine Patris &c.* At hoc non potuit sic intelligi, quòd singuli debuerint id præstare; alioqui si unus prædicasset Evangelium, & baptizasset omnes in universo mundo, quid reliqui eodem tempore fecissent? An eosdem iterum baptizassent? Nullo modo. Est ergo, non conjunctim, sed divisim intelligendum, hoc modo: Ite divisi in diversas partes mundi, & unus hîc, alius alibi prædicet Evangelium, baptizet, & similia officia exerceat. Nosti simile exemplum in nostra Societate. Mittimur in universum orbem terrarum: non ut singuli universum occupent, sed ut quisque in certo loco, sibi assignato, obeat officium hominis religiosi. Neque valet hæc consequẽtia: Omnes sacerdotes Societatis habent potestatem eundi in universum mundum, & ubique Evangelium prædicandi; Ergo omnes sunt inter se æquales, & Præpositus generalis nihil plus habet, quàm reliqui. Similis est consequentia, quam tu facis de Apostolis.

10. Secundò objicis Ambrosium, qui in Psalm.

Psalm. 38. sic scribit: *Ascende ergo homo in cœlũ, & videbis verum illum & æternum, atque perpetuum Sacerdotem, cujus hic imagines videbas, Petrum, Paulum, Joannem, Jacobum, Matthæum, Thomam.* Hinc infers, non solum Petrum, sed omnes Apostolos æquè repræsentasse Christum; ac proinde, æquè fuisse Vicarios Christi. Respondeo. Verum est, quod dicit Ambrosius: Falsum, quod tu infers. Nam omnes Apostoli, quatenus erant Sacerdotes, fuerunt imagines Christi, supremi & æterni Sacerdotis. Idem dici potest de omnibus alijs Sacerdotibus Novi Testamenti. Omnes ratione sacerdotij, sunt imagines Christi. An ideo omnes æquales? Ne tu quidem hoc dixeris. Nam fateris Episcopos, ex divina Christi institutione, majores ac eminentiores esse Presbyteris.

11. Sed, ut planiùs constet de mente Ambrosij, ponam antecedentia ipsius verba, quæ sic habent: *Primùm igitur umbra præcessit; secuta est imago; erit veritas. Umbra in lege; imago verò in Evangelio; veritas in cœlestibus. Umbra Evangelij & Ecclesiæ in Lege; imago futuræ veritatis in Evangelio; veritas in judicio Dei.* Hæc est Thesis Ambrosij. Sub qua thesi descendit ad hanc hypothesin: Sacerdotes legis Mosaicæ erant umbræ, respectu Christi: Sacerdotes Evangelii sunt imagines, respectu ejusdem: Christus in cœlo, est veritas. Nempe, in ratione sacerdotii. At, sicut hinc non sequitur, omnes Sacerdotes legis Mosaicæ fuisse inter se æquales; ita nec sequitur, omnes Sacerdotes Evangelii inter

inter se esse æquales. Et vicissim, sicut omnes Sacerdotes Mosaici fuerunt umbræ Christi; Et tamen, eo non obstante, Pontifex erat major alijs; ita omnes Sacerdotes Evangelici sunt imagines Christi; & tamen, eo non obstante, Pontifex est major aliis. Si hæc exempla non sufficiunt, dabo aliud. Constat ex scriptura, hominem creatum esse ad imaginē Dei (Genes. 1. 26.) Et hoc sensu omnes homines appellari posse imagines Dei. An hinc inferes, omnes in potestate & jurisdictione inter se esse æquales, nec plus habere Reges & Principes, quàm alios? Absit. Hæretica & scandalosa esset hæc illatio.

12. Tertiò objicis eundem Ambrosium, qui alibi omnes Apostolos expressè vocat Vicariòs Christi, ut in c. 1. Epist. ad Rom. & in c. 3. prioris ad Corinth. Respondeo. Nemo hoc negat. Sed quęstio est, an omnes eodem sensu, & æquali potestate sint Vicarii Christi? Si hoc assereret Ambrosius, pro te esset. At contrarium asserit. Nam in c. 12. posterioris ad Corint. sic scribit: *Prior secutus est Andreas Salvatorem, quàm Petrus; Et tamen Primatum non accepit Andreas, sed Petrus*. Non ergo omnes Apostoli æquales, ut tu fingis. Nā Petrus accepit Primatum, quem Andreas non accepit. Et serm. 46. de pœnitentia Petri in fine: *Videte ergo, quantū fletus profuerit Petro. Antequam fleret, lapsus est: postquam flevit, electus est. Et qui ante lachrymas prævaricator extitit, post lachrymas pastor assumptus est: Et alios regendos accepit, qui prius seipse nō rexit.*

rexit. Ecce, Petrus post fletum electus est. Sed ad quid electus? Non ad Apostolatum, quia jam antea erat Apostolus. Ad quid ergo? Ad officium Pastoris; ad regimen aliorum. Hoc ergo antè non habuit. Nec igitur reliqui Apostoli, qua Apostoli, id habebant. Solus igitur Petrus habuit.

13. Quartò objicis Chrysostomum, Homil 11. in poster. ad Corinth. ubi explicans illũ versiculũ Pauli, *Pro Christo legatione fungimur*, sic scribit: *Misit filium Pater, exhortari, & legatione fungi apud humanum genus pro se: Quoniam autem ille occisus abijt, nos legationem suscepimus, & pro illo & Patre, exhortamur vos.* Et infrà: *Igitur pro Christo legatione fungimur, id est, illius loco. Nam nos, quæ illius officij sunt, suscepimus.* Ex utroque testimonio sic argumentaris: Legatus repræsentat suum principalem, & ab eo immediatè mittitur, & vices ipsius, ubi ille abest, supplet: Omnes & singuli Apostoli sunt tales. Omnes igitur & singuli supplent vices Christi; nec magis Petrus, quàm reliqui.

14. Respondeo. Hoc testimonium contra teipsum profers. Primò, quia Chrysostomus supponit, Christũ in hac vita per seipsum exercuisse officium Capitis, Pastoris, Monarchæ; & postea id fecisse per Vicarios. At tu negas Christũ in hac vita fuisse Caput Ecclesiæ, aut exercuisse ullum officium Capitis, ut lib. 1. c. 1. & seqq. ostensum est. Secundò, Chrysostomus dicit, non solùm Apostolos, sed etiam Christũ legatione functum esse pro Deo: & tñ agno-

agnoſcit Chriſtum eſſe majorem legatum, quàm Apoſtolos. At tu, ex eo, quia Apoſtoli fuerunt legati Chriſti, infers, omnes æquales fuiſſe in Legatione, quod Chryſoſtomus non infert. Alioqui etiam Chriſtus fuiſſet æqualis Apoſtolis. Tertiò, Chryſoſtomus dicit, Apoſtolos ſuſcepiſſe, quæ erant officii Chriſti. Vel hoc interpretaris abſolutè dictum eſſe, vel cũ limitatione. Si abſolutè, falſum eſt. Nam Apoſtoli non ſuſceperunt omnia, quæ erant officii Chriſti. Officium enim illius fuit, redimere genus humanum, & inſtituere Sacramenta. Hoc Apoſtoli non ſuſceperunt. Si cum limitatione, verum quidem eſt, ſed contra te. Nam ſi Apoſtoli non ſuſceperunt omnia, quæ erant officii Chriſti, ſed aliqua tantùm; non poteſt inferri, quod tu infers, omnes in legatione fuiſſe æquales. Fieri enim potuit, ut alii plura, alii pauciora ſuſciperent. Vel, ut alii cum majori, alii cum minori limitatione ſuſciperẽt, quæ erant officii Chriſti. Habemus exemplum notiſſimum. Legati Apoſtolici, qui à Pontifice mittuntur in provincias, verè ipſius Legati ſunt; ſed cum limitatione accipiũnt, quæ ſunt officii Pontificis: & alius plus, alius minus accipit. Non enim omnes æquales ſunt. Idem dico de Legatis Regum & Imperatorum. Omnes quidem legati ſunt, ſed alius cum majori poteſtate fungitur legatione; alius cum minori. Res nota eſt.

15. Tertia quæſtio eſt: An titulus Principis Apoſtolorum cõmunis ſit Petro & Paulo? Tu

Tu affirmas lib. 1. cap. 5. n. 2. Et probas ex Hieronymo & quibusdam alijs, qui Petrum & Paulum vocant Principes Apostolorum. Respondeo. Verum est: sed longè alio sensu. Nam quando Petrus seorsim vocatur Princeps Apostolorum; tunc intelligitur esse Princeps respectu omnium Apostolorum, etiam respectu Pauli; quia respectu omnium habet curam & gubernationem pastoralem. Nemo enim excipitur ab eo, quod illi dictum est; *Pasce oves meas.* Quando autem Petrus & Paulus simul vocantur Principes Apostolorum, hoc intelligendum est, non de vero Principatu aut gubernatione pastorali; sed de eminentia laborum ac molestiarum, in quibus illi duo præcelluêre. Itaque magna est differentia inter Petrum & Paulum. Primò, quia Petrus duplici titulo vocatur Princeps Apostolorum: tum propter eminentiam potestatis seu præfecturæ; tum propter eminentiam laboris. At Paulus, posteriori tantùm. Secundò, Petrus, & seorsim solus; & conjunctim cum Paulo vocatur Princeps. At Paulus seorsim, nunquam; quod benè notãdum est. Unde Hieronymus, quem tu citas; quando de utroque simul loquitur, appellat Principes Apostolorum: quãdo seorsim de alterutro; Petrum quidem vocat Principem Apostolorum, non tamen Paulum; ut patet in catalogo de scriptoribus Ecclesiasticis.

16. Idem cõfirmo ex alijs Patribus. Nam Cyrillus Hierosolymitanus catech. 11. sic ha-

bet: *Omnibus Apostolis reticentibus, Petrus Princeps Apostolorum, & supremus Ecclesiæ Præco, dicit ad ipsum.* Ubi Petrum vocat Principem, respectu omnium Apostolorum; & ut clarius explicet, quo sensu sit Princeps, ait esse supremum Ecclesiæ Præconem. De Paulo id nunquam invenies.

17. Et Ephreem Syrus in serm. de transfiguratione Domini: *Sicut Moyses Societatis illius & conjunctionis Hebræorum, jussu Dei, Princeps fuit: Ita Petrus Ecclesiæ Christianorum. Atque, ut ille Veteris, ita hic Novi Testamenti Princeps.* Pulchra collatio, & ad nostrum institutum accõmodata. Cõstat autem Moysen fuisse Principem Hebræorũ, ratione potestatis & jurisdictionis. Ergo eodẽ sensu, Petrus fuit Princeps Christianorũ. Quis hoc unquã dixit de Paulo?

18. Et Cassianus li. 3. De incarnatione Dñi c. 12. *Interrogemus summum illum, & inter Discipulos Discipulum, & inter Magistros Magistrum, qui Romanæ Ecclesiæ gubernaculum regens, sicut fidei habuit, ita & Sacerdotij Principatum. Dic nobis ergo, dic nobis Princeps Apostolorum Petre.* Hic etiam Petrus vocatur Princeps Apostolorum, quia erat summus inter Apostolos, & præ alijs habebat Sacerdotij Principatum. De Paulo, nihil ejusmodi.

19. Et Maximus Constantinopolitanus Patriarcha in Epist. ad Orientales: *Hunc enim ex cæteris mortalibus de toto orbe Conditor orbis elegit, & cathedram Magisterij principaliter possidendam tenere, perpetuo privilegij jure concessit.*

Ubi

Ubi vides, Petrum ideo vocari Principem omnium Apostolorum, quia principaliter possidet cathedram Magisterij, quæ illi perpetuo privilegij jure concessa est. At nullum esset Privilegium, si non principaliter, sed æqualiter cum alijs Apostolis illam cathedram possideret.

20. Et Leo Imperator, dictus Sapiens, in serm. de Petro: *Post resurrectionem ter Petrum Dominus percunctatus, an ab eo diligeretur, Principem Apostolorum constituit.* Et paulo post: *Petrus verò, cùm intelligeret, Principatum eum magnum esse, & magnis indigentem viribus, videretque Joannem sequentem, illum dico, quem Jesus vehementer amabat: Hic,* inquit, *quid? Quod perinde erat, quasi diceret: Mene præfici vis Caput Discipulis? Hunc vero à te dilectum, qui voluit sedere ad dextram, hunc, inquam, quid facere jubes?* Et iterum: *Tu me sequere, id est, sequere me hoc baculo pastorali: & sicut ego, cùm eram vobiscum, servabam vos, ut Pater, & Caput & Magister, vigilans pro vobis: sic tu esto meo loco, & sequere me Principatu ac potestate tua fratres tuos confirmans. Te enim volo esse meo loco.* U*nde manet in hodiernum usque diem Petrus sequens Christum in successore suo.* Magnum hoc testimonium.

21. Et Hugo Victorinus serm. 64. de Apostolis Petro & Paulo: *Petrus cæteris eminet excellentia potestatis: Paulus excellentia prædicationis. Petrus, Sol: Paulus, Luna. Petrus Sol, per collatam sibi divinitus potentiam: Paulus Luna, per collatam sibi cælitus sapientiam.*

pientiam. Et infra: *Petro soli inter cæteros, & præ cæteris, à Domino cura pastoralis principaliter & specialiter injuncta est, ubi dicitur: Pasce agnos meos*. Hæc sufficiant de titulo Principis, qui aliter Petro, aliter Paulo concessus est.

22. Quarta quæstio: An reliqui tituli (§. 1. enumerati) concessi sint Petro, propter Primatum ætatis, vocationis & charitatis; an vero propter Primatum potestatis & jurisdictionis? Tu asseris priorem partem; ego posteriorem. Nec opus est novis Argumentis. Jam ante ostendi, Primatum ætatis, vocationis & charitatis, vel incertum, vel fictitium esse. Primò quia incertum est, an Petrus fuerit ætate senior, quàm omnes reliqui Apostoli. Secundò, falsum est, vocatum esse ad Apostolatum, antequam reliqui vocarentur. Tertiò, de Primatu charitatis diversæ sunt authorum opiniones. Alij tribuunt illum Petro; alij Ioanni.

23. Deinde, multi ex supradictis titulis, plus aliquid significant, quàm prærogativam ætatis aut vocationis. Sunt enim duplices tituli. Aliqui tribuuntur Petro, respectu aliorũ Apostolorum; ut cùm dicitur Apostolorum Princeps, Caput, Coryphæus, Apex, Vertex, Antesignanus. Alij respectu Christi, vel totius Ecclesiæ, vel omnium fidelium; ut cum dicitur Universalis Vicarius Christi, Caput & Princeps Ecclesiæ, Caput fidelium, Pastor gregis Dominici. Priores fortè possent illi accommodari propter Primatum ætatis & vocationis, quem tu fingis: non tamen posteriores.

res Hoc oſtendam in Exemplo à te allato. Dicis Petrum fuiſſe quaſi primogenitum inter Apoſtolos; ac proinde, ſicut quilibet alius primogenitus, ratione ætatis, poteſt vocari Caput aut Princeps ſuorum fratrum; ſic etiam de Petro ſtatuendum eſſe. Sit ita. At viciſſim ego retorqueo: Sicut ex eo præcisè, quòd aliquis eſt primogenitus inter fratres, non poteſt vocari Caput aut Princeps Reipublicæ, Caput aut Princeps civium, Vicarius Regis aut Imperatoris: Sic in ſimili caſu, ex eo præcisè, quòd Petrus eſt primogenitus inter fratres ſuos Apoſtolos, non poteſt vocari Caput Eccleſiæ, Princeps fidelium, Vicarius Chriſti. Alia ergo cauſa eſt horum titulorum, quàm prærogativa ætatis & vocationis.

24. Denique falſum eſt, Patres non agnoviſſe alium Primatum in Petro, quam qui à te fingitur. Primò, quia aliqui, ut ex dictis patet, negant illum fuiſſe ſeniorem ętate & vocatione. Ergo illi ſaltem vel agnoſcunt alium Primatum, vel nullum. Utrunque contra te eſt. Secundò, verba ac ſententiæ Patrum non ſalvantur, per Primatum ætatis & vocationis. Audi quid ſcribant, & quomodo loquantur.

25. Chryſoſtomus Homil. 80. ad populũ Antiochenum, ante medium: *Nónne*, inquit, *ter Petrus negavit? Nónne cum juramento ter? Quid ergo? Multúmne temporis fuit illi neceſſariũ ad pœnitentiam? Nequaquam. Sed eadem nocte lapſus eſt, & reſurrexit. Poſt illum enim gravem caſum, (negationi namq; nullum eſt malum æquale)*

rursum eum ad priorem honorem reduxit pœnitentia, & ei per totum orbem terrarum Ecclesiæ præsidentiam tradidit.

Et orat. 5. adversus Judæos, longè ante medium: *Petrus post illam nefariam abjurationem, quoniam celeriter suum ipsius peccatum recordatus est, nulloque accusante dixit peccatum, flevitq́ amarè; adeo abluit illam negationem, ut etiam Primus Apostolorum fuerit factus, ac terrarum orbem totum subjecerit.*

Hæc duo testimonia non possunt intelligi de Primatu ætatis aut vocationis; quia illũ Primatum, ut tu ipse fateris, habuit Petrus ante peccatum negationis, per hoc præcisè, quòd esset senior ætate, & Primus à Christo ad Apostolatum vocatus: Sed debent intelligi de Primatu, qui post factam pœnitentiam Petro cõcessus est, ut ex verbis Chrysostómi constat. Quis a. Primatus ille sit, colligi potest ex duabus illis particulis. 1. *Ecclesiæ Præsidentia per totũ terrarum orbem.* 2. *Subjectio totius orbis terrarum.* Porro hic Primatus, qui tunc illi datus est, distingui debet ab honorè, ad quem ait Petrum reductum esse per pœnitentiam.

26. Eodem modo ac sensu loquitur Maximus Taurinensis (qui vixit circa tempora Augustini) Homil. 3. in natali Apostolorũ Petri & Pauli: *Quanti,* inquit, *meriti apud Dominũ suum Petrus erat, ut ei post naviculæ parvæ remigiũ, totius Ecclesiæ gubernacula traderentur?* Certè, per gubernacula totius Ecclesię, non significatur Primatus ætatis aut vocationis, sed dignitatis

gnitatis & jurisdictionis. Nec video, quomodo clarius explicari possit potestas jurisdictionis, quàm hîc explicata est: Nam perinde est, ac si dicas in simili casu: totius Imperij gubernacula Matthiæ Austriaco tradita sunt. Vel, totius regni Galliæ gubernacula Ludovico undecimo tradita sunt. Quis hic locus dubitandi aut tergiversandi?

27. Similiter Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum: *Inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis tolleretur occasio. Sed cur non Joannes electus est virgo? ætati delatum est, quia Petrus senior erat, ne adhuc adolescens ac pene puer progressæ ætatis hominibus præferretur.* Hinc tria colligo. Primò, solum Petrum ex duodecim Apostolis electum esse in Caput Ecclesiæ. At si electus est ex duodecim Apostolis, jam antea non erat ratione ætatis & vocationis. Aut si antea erat, electus non est. Secundò, ideò electum esse, ut constituto Capite, schismatis tolleretur occasio. Ergo non est electus pro sua tantùm persona, sed etiam pro Successoribus; quia si tempore Apostolorum, quando Ecclesia erat exigua, debuit esse unum Caput ad vitandum schisma, multo magis post tempora Apostolorum, quando Ecclesia fuit diffusa per totum orbem terrarum. Tertiò, ideò potius Petrum, quàm Joannem electum esse in Caput, quia non decebat Joannem pene puerum præferri senioribus. Certè si Hieronymus putasset, quod tu fingis, Primatum Petri

in eo solum consistere, quod reliquis ætate & vocatione senior esset; vel frustra, vel stultè quæsivisset, quare Joannes non esset electus ad Primatum? id est, quare non esset electus, ut fieret senior ætate & vocatione?

28. Item Leo Papa (qui propter doctrinam & virtutem dictus est Leo Magnus) serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatum: U*nus de toto mundo Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisq; Ecclesiæ Patribus præponatur; ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multiq; Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.*

Et Epist. 87. ad Episcopos provinciæ Viennensis, cap. 1. *Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo principaliter collocaret:* Ut *ab ipso, quasi quodam Capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se mysterij divini intelligeret esse, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo, Tu es Petrus.*

Ex hoc utroque Leonis testimonio habemus hæc tria: Primò, quod Petrus regat omnes, quos principaliter regit Christus; etiam omnes alios Ecclesiæ Pastores & Apostolos. Secundò, quòd à Petro, tanquam à Capite diffundantur dona Dei in omnia membra Ecclesiæ

clesiæ. Tertiò, quòd Petrus à Christo in consortium individuæ unitatis assumptus sit.

29. Quid tu verò, Marce Antoni, ad hæc respondes? Primò fateris, quod res est, Leonē admittere Primatum Petri super totam Ecclesiam. Hoc accipio. Vixit autem Leo circa Annum Christi 440. Igitur ab eo tempore, id est, ab Annis mille ducentis, Primatus Petri fuit agnitus & concessus in Ecclesia. Secundò ais, Leonem oratorio more, voluisse Petri dignitatem amplificare, ut hac ratione suam dignitatem Pontificalem extolleret. An putas tibi similem fuisse, qui studio ambitionis, veritati à se agnitæ contradixerit? At scias in Sāctorum Catalogum ab Ecclesia relatum esse. Tertiò ais, Leonem in eo exorbitasse, quòd dixerit, Petrum in consortium individuæ unitatis à Christo assumptum esse. Hoc probas, quia individua unitas in Christo erat sola cum Patre & Spiritu sancto in natura & essentia divinitatis. *Qualem unitatem*, inquis, *quis asserat in Christum & Petrum? Nisi Petrum faciamus unum ex Trinitate, quæ est blasphemia horrendissima.* Audi, mi frater. Nulla est hîc blasphemia: Sed quod bene à Leone dictum est, tu vel non intelligis, vel malè interpretaris. Non dixit Leo, Christum assumpsisse Petrum in consortium individuæ unitatis, ratione naturæ aut substantiæ divinæ, ut tu falsò imaginaris; sed ratione nominis ac dignitatis. Nam Christus voluit illum vocari Petram & fundamen-

tum Ecclesiæ, sicut ipse vocabatur. Verba Leonis aperta sunt. Quæ etiam repetuntur à Nicolao Papa, & citantur in jure canonico, cap. *Fundamentum*, De electione & electi potestate in 6.

30. Addam adhuc unum aut alterum è Patribus. Gregorius lib. 4. Epist. 32. ad Mauritium Augustum, sic scribit: *Cunctis Evangelium scientibus liquet, quòd voce Dominica Sancto & omnium Apostolorum Principi Petro, totius Ecclesiæ cura commissa est. Ipsi quippe dicitur, Pasce oves meas.*

31. Et Arnobius Romanus (qui vixit circa tempora Augustini) ad Psalm. 138. *Ecce Apostolo Petro pænitenti succurritur, qui est Episcopus Episcoporum, & major gradus redditur ploranti, quàm sublatus est deneganti. Quod ut doceam, illud ostendo, quòd nullus Apostolorum nomen Pastoris accepit. Solus enim Dominus* Jesus *Christus dicebat: Ego sum Pastor bonus. Hoc ergo nomen Sanctum, & ipsius nominis potestatem, post Resurrectionem suam Petro pænitenti concessit, & ter negatus, negatori suo, hanc, quam solus habuit, tribuit potestatem:* Ut *non solum recuperasse, quod amiserat, probaretur; verum etiam & multo amplius pænitendo, quàm negando perdiderat, acquisisse.*

32. Et Eucherius Lugdunensis in vigilia sancti Petri: *Dicit ei, Pasce oves meas. Prius agnos, deinde oves commisit ei; quia non solum Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit & oves: Pascit filios, pascit*

pascit & matres: regit & Subditos & Prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter agnos & oves in Ecclesia nihil est.

33. Plures Patres, etiam antiquissimos, citabo postea, cùm diluam objectiones tuas. Ac simul ostendam, eos ipsos, quorum authoritatem nobis objicis, maximè nobis patrocinari. Nunc Augustini sententia, quæ multum ponderis habet, seorsim discutienda est.

Caput Quintum.

Primatus Petri probatur ex Augustino.

1. Augustini sententiam conaris tua interpretatione in alium sensum detorquere. Ais, nihil eum agnoscere in Petro peculiare, præter hæc duo. Primò, quòd primus fuerit admissus in Apostolatum: Et hinc habuerit aliquam præeminentiam seu Primatū. Secundò, quòd ex hac præeminentia & Primatu (qui totus consistit in prioritate vocationis) secutum sit, ut figuram totius Ecclesiæ gestaverit. Sic tu, totidem ferè verbis, lib. 1. cap. 10. n. 21. & alibi.

2. Ego contrà assero, Augustinum hæc tria agnoscere in Petro. Primò, quòd verè habuerit Primatum seu Principatum totius Ecclesiæ, non ratione ætatis, aut vocationis præcisè, sed ratione potestatis à Christo ipsi concessæ. Secundò, quòd propter hunc Primatum seu Principatum, sustinuerit persó-

nam

nam totius Ecclesiæ, & consequenter etiam Apostolorum ac aliorum fidelium. Sicut Imperator, aut Rex, aut Consul, sustinet personam totius imperij, aut regni, aut civitatis: Et consequenter omnium subditorum, qui in imperio, vel regno, vel civitate sunt. Tertiò, quòd sicut Imperator, aut Rex, aut Consul, quia sustinet personam subditorum, potest eorum nomine, vel respondere, vel pacisci, vel aliud quid facere, juxta juris concessionẽ; Sic etiam Petrus, quia sustinebat personam totius Ecclesiæ, solitus sit unus ipse pro omnibus respondere. Hæc tria perspicuè ostendam ex clarissimis Augustini testimonijs.

3. Ac Primò quidem, de Primatu Petri disertè agit lib. 2. de Baptismo contra Donatistas cap. 1. Ubi recenset hæc verba Cypriani: *Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & super quem ædificavit Ecclesiam suam, cùm secum Paulus de circumcisione disceptaret, postmodum vendicavit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumpsit, ut diceret se Primatum tenere, & obtemperari à novellis & posteris sibi potius oportere: nec despexit Paulum, quòd Ecclesiæ priùs persecutor fuisset, sed consilium veritatis admisit*, &c. Deinde, ex sua sententia mox subjicit: *Ecce ubi commemorat Cyprianus, quod nos etiam in scripturis sanctis didicimus, Apostolum Petrum, in quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratia præeminet, aliter quàm veritas postulabat, de circumcisione agere solitum, à posteriore Apostolo Paulo esse correctum.* Et infrà ibidem: *Puto, quòd sine ulla*

sui

sui contumelia Cyprianus Episcopus Petro Apostolo comparatur, quantum attinet ad martyrij coronã. Cæterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumeliosus existam. Quis enim nescit illum Apostolatus Principatum cuilibet Episcopatui præferendũ? Sed etsi distat cathedrarum gratia, una est tamen martyrij gloria.

4. Hîc duo notanda sunt: Primò, quod Cyprianus supponat, Petrum habuisse quidẽ Primatum supra Apostolos, qui in eo consistebat, quòd omnes tenerentur ipsi obtemperare: Sed tamen, nec insolenter, nec arroganter usum fuisse illo Primatu, cùm à Paulo corriperetur; ut daret nobis Exemplum modestiæ & humilitatis, juxta illud Christi, Matth. 20. 28. & Luc. 22. 26. *Qui major est in vobis, fiat sicut minor; & qui præcessor est, sicut ministrator. Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Secundò, quòd Augustinus eundem Primatũ tripliciter confirmet. Primò his verbis: *In quo Primatus Apostolorum tam excellenti gratia præeminet.* Quæ est illa tam excellens gratia? Certè non sola vocationis antiquas, ut tu vis. Quid enim excellens est, si dicam Petrum uno aut altero die citiùs vocatum esse ad Apostolatum, quàm Andream? Quanquam, ut suprà dixi, id falsum est. Deinde illis verbis: *quis nescit illum Apostolatus Primatum cuilibet Episcopatui præferendum*: non ergo omnes Episcopi Petro æquales sunt. Imò Augustinus ait, se vereri, ne sit contumeliosus in Petrum, si illum cõferat cum Cypriano Episcopo, quoad dignitatem

ratem Ecclesiasticam. Denique illis verbis: *distat cathedrarum gratia*, id est, major est cathedra Petri quàm Cypriani: major Pontificis, quàm cujusvis alterius Episcopi.

5. Tu respondes, per cathedram Petri, non intelligi cathedram Romanam, sed Petri Apostolatum: eumque particularium Episcoporum cathedris præstare. *Si enim*, inquis, *quicunque Apostolatus excedit potestate quamcunque particularem cathedram, cùm Apostolus quilibet in toto mundo possit suum Apostolatum exercere, quod Episcopi jā non possunt, nisi in limitatis Diecæsibus, sive provinciis aut regnis; quantò magis Primi & pracipui Apostoli, aliorū pluribus nominibus Principis, Apostolatus, singularem quamcunq; cathedrā excedet?* Hac responsione teipsum jugulas. Primò, quia concedis Petrū potestate Ecclesiastica (de hac n. sermo est) excedere Cyprianū, & omnes alios Episcopos Ecclesiarum particularium. Major igitur, ex tua concessione est potestas Ecclesiastica in Petro, quàm in aliis Episcopis. At hoc est, quod nos contendimus.

6. Secundò cōcedis, eundē Petrū potestate Ecclesiastica excedere alios Apostolos. Sic enim argumentaris: Si alij Apostoli potestate Ecclesiastica excedunt Episcopos, Ergo multo magis Petrus. Quę consequentia non valeret, nisi Petrus eadē potestate excederet alios Apostolos. Sicut patet in simili exemplo. Nā qui sic infert: Si aër excedit calore terrā & aquam; Ergo multo magis ignis: sine dubio supponit, ignē habere plus caloris, quā aërē. At hunc excessum

cessum potestatis in Petro nos urgemus. Si ergo illum concedis, non nobis, sed tibi contrarius es.

7. Tertiò affirmas, quēlibet Apostolū ecclesiast. potestate excedere quēlibet Episcopū, cū quilibet Apostolus in toto mundo possit suum Apostolatū exercere, q̄ Episcopus non pōt, nisi in limitato regno aut provincia. At alibi contrarium asseris, nēpe Apostolos & Episcopos in potestate & jurisdictione æquales esse: Et non differre, nisi accidente. Sic n. scribis l. 2. c. 1. n. 3. *Quoscunq; igitur Apostoli eligebāt, & ad Ecclesias regendas mittebant, ij procul dubio, parē cū ipsis Apostolis potestatem accipiebant, si vim ipsam institutionis spectemus.* Et ibidē n. 5. *Neq; ego invenio inter verum Apostolum, ac Episcopum, aliud discrimen, nisi quòd Apostolus sit, qui Christū prædicat, tanquam testis oculatus, ab ipsomet Christo immediatè missus. Episcopus verò sit, qui eundē prædicat, ut testis instructus, & fide illuminatus, ac missus à Christi ministris.* Et iterum n. 7. in fine: *Apostoli, dum alios ad fundandas vel regendas Ecclesias mittebant, eos ad Episcopatum evehebant: totumque ipsorum officium, cum tota potestate ministeriali, eis committebant: Una illa propria personali dignitate excepta, quod essent testes oculati vitæ & Resurrectionis Christi; ab eoque immediatè vocati & missi ad Evangelizandum.*

8. Vides, opinor, contradictionem in hac duplici tua assertione. Una, Apostoli excedunt potestate Episcopos. Altera, Episcopi ab Apostolis parem potestatem accipiebāt. Vel,

Apo-

Apostoli Episcopis à se missis committebant totum suum officium cum tota potestate. Respondebis fortè, utramque veram esse diverso sensu. Apostolos enim & Episcopos habere parem potestatem in habitu; non tamen parē in actu. Igitur priorem assertionem veram esse de potestate in actu; posteriorem, de potestate in habitu. Sed hanc ipsam responsionem tu ipse evertis. Nam. lib. 2. cap. 5. n. 26. sic habes. *Prædicandi potestatem in toto terrarum orbe, sicut Apostoli non habebant, nisi habitu; Actu verò ibi, ubi jam inter se convenerant, seu ubi eos Spiritus sanctus esse volebat: Ita Episcopi habitu habent eandem universalem potestatem jure divino, eo ipso, quo sunt facti ritè Episcopi: Actu tamen nō sunt Episcopi, nisi suæ particularis Ecclesiæ in qua illos Spiritus sanctus posuit.*

Et ibidem: *Ita & jurisdictio in habitu est universalis jure divino, in unoquoque Episcopo: in actu verò non est, nisi particularis, sicut erat etiam in Apostolis.* Hîc planè idem statuis de Episcopis & Apostolis: tum quoad potestatem & jurisdictionem in habitu, quæ in utrisque universalis & illimitata est; tum quoad potestatem & jurisdictionem in actu, quæ in utrisque particularis & limitata est. Nihil ergo discernis. Manet igitur vera contradictio, quam posui.

9. Addo, ex tuis verbis manifestè colligi duo alia absurda. Unum est, Paulum nec Apostolum fuisse, nec Episcopum. Non Apostolum, quia non fuit oculatus testis vitæ & Resur-

Resurrectionis Christi. Nec Episcopum, quia non est immediatè missus à ministris Christi, sed ab ipso Christo. Alterum, aliquos Episcopos habere majorem potestatem & jurisdictionem, quàm Apostolos, si non in habitu, saltē in actu. Nam Apostoli, ut jam dixisti, non habebant jurisdictionem in actu, nisi particularem & limitatam. At aliqui Episcopi, habent indifferentem, & non limitatam, ut fateris lib. 2. cap. 1. n. 11. his verbis: *Quicunque ab Apostolis Episcopi fiebant, ij eandem cum ipsis Apostolis in solidum authoritatem accipiebant; & sanè universalem in habitu & illimitatam: In actu verò aliqui indifferenter, quocunque eos Spiritus sanctus, aut Apostoli dirigebant, terrarum orbem circumibāt: alij verò certis locis consistere jubebantur.* Hîc distinguis inter Episcopos: Aliqui habent potestatem in actu, limitatam ad certum locum: alij indifferenter ad totum orbem terrarum. At Apostoli, ex tua sententia, non habebant nisi particularē. Minus igitur habebant, quàm aliqui Episcopi ab ipsis ordinati & missi.

10. Ecce, Marce Antoni, in quantas angustias te conjicis, dum sententiam Augustini, qui clarè explicat Primatum Petri, conaris obscurare, & per ineptas ambages pervertere. Dic rotundè, quod dixit Augustinus, in Petro Primatum Apostolorum excellenter præeminere: Hunc Primatum cuilibet Episcopatui præferendum esse. Sed, ne dubites, adducam alia tria Augustini testimonia pro eodem Primatu.

Primum habetur Epist. 108. ad Seleucianã, statim ab initio, ubi sic ait: *Quòd autem dicitur Petrum egisse pœnitentiam, cavendum est, ne ita putetur egisse, quomodo agunt in Ecclesia, qui propriè pœnitentes vocantur. Et quis hoc ferat, ut primum Apostolorum inter tales pœnitentes numerãdum putemus?* Quasi dicat: Qui agunt pœnitentiam in Ecclesia, subjecti sunt Prælatis Ecclesiæ, & ex illorum arbitrio puniuntur, tanto vel tanto tempore, prout ipsis visum est. At Petrus, tametsi gravissimè peccaverit, negando Christum, non tamen erat subiectus Prælatis Ecclesiæ, cùm ipse potius esset Caput & Princeps Ecclesiæ; & neminem haberet, excepto Christo, à quo puniretur. Nõ igitur debet inter pœnitẽtes Ecclesiæ numerari. Quòd hic sit sensus Augustini, colligitur ex alijs ipsius libris, ubi agit de pœnitentia Ecclesiastica, præsertim in Enchiridio c. 65. ubi sic scribit: *Rectè constituuntur ab ijs, qui Ecclesiæ præsunt, tempora pœnitẽtiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua remittuntur ipsa peccata: Extra eã quippe non remittuntur.* Et Homil. 27. de utilitate pœnitentiæ, distinguit triplicem pœnitentiam: Unam accedentium ad baptismum: alteram quotidianã: tertiam Ecclesiasticam. De hac ita scribit: *Est pœnitentia gravior atque luctuosior, in qua propriè vocantur in Ecclesia pœnitentes; etiam remoti à Sacramento Altaris participandi.* Hujusmodi pœnitentem negat fuisse Petrum, quia non erat subjectus Ecclesiæ, ac proinde Ecclesia non poterat illum removere à Sacramẽto Altaris.

11 Al-

11. Alterũ Augustini testimoniũ habetur serm. 124. de tempore, ubi agens de negatione Petri, sic scribit: *Ideo B. Petrum paululũ Dominus subdeseruit, ut in illo totũ genus humanũ posset agnoscere nihil se sine Dei gratia pvalere: Et ut Ecclesiæ Rectori futuro, ignoscendi peccantib. quadã regula poneretur. Credendæ n. erant Petro Apostolo claves Ecclesiæ. Credenda erat ei populorũ innumera multitudo, quæ esset pro suæ naturæ vitiis, passionibus, culpis, involuta atq; peccatis.* Et infrà: *Totius corporis morbum in ipso Capite curat Ecclesia; & in ipso vertice componit membrorum omnium sanitatem, in ipsa cõfessionis Christi crepidine, in ipso immobilis fidei fundamento, in Petro scil. illo, qui dixerat. Etiamsi me oporteat mori tecum, non te negabo.* Et ibidem: *Quid agis ô Petre, future Rector Ecclesiæ, quid loqueris?* Verba clara sunt. Petrus vocatur Rector Ecclesiæ, cui infinita populorum multitudo credita est. Vocatur Caput totius corporis Ecclesiæ: Vertex omnium membrorum Ecclesiæ: Immobilis fidei fundamentum. Quid quæris amplius?

12. Tertium testimoniũ habetur in Quæstionibus Veteris ac Novi Testamenti, q. 75. Quamvis n. autor fortasse non est August. est tamẽ autor antiquus, & ipsi Augustino æqualis, aut antiquior. *Dicũt exactores didrachmæ ad Petrũ Apostolũ: Magister vester non solvit didrachmã. Quo dicto, Magistrũ, ut pro omnibus Discipulis solveret, convenerũt. Salvator a. cũ p se & Petro dari jubet, p omnib. exsolvisse videtur: q. sicut in Salvatore erant omnes causæ Magisterij; ita & post*

Salvatorem, in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit esse Caput eorum, ut Pastor esset gregis Dominici. Et ibidem: *Manifestum est in Petro omnes contineri. Rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in Præposito populus, aut corripitur, aut laudatur.*

13. Jam verò (quod secundo loco probandum erat ex Augustino) Petrum ratione sui Primatus, gessisse personam totius Ecclesiæ, & omnium fidelium, docet idem Augustinus, Enarratione prima in Psal. 108. statim in principio, ubi docet, Multa in Psalmo illo dici de Juda proditore, quę illi conveniunt, quatenus gerit personam Judæorum, Christi hostium: sicut etiam multa cõveniunt Petro, quatenus gerit Personam Ecclesiæ. Verba Augustini sunt hæc: *Sicut enim quædam dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videantur; nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter Primatum, quem in Discipulis habuit* &c. *Ita Judas personam quodammodo sustinet inimicorum Christi judæorum* &c. Ubi adverte, non eodem sensu, Petrum & Judam sustinere personam communitatis. Nam Judas propter nefariam proditionem Christi, sustinet personam hostium Christi. Petrus propter Primatum Ecclesiæ, sustinet personam ejusdem Ecclesiæ.

14. Et tract. 124. in Joannem, post mediũ, recitans illa verba ex Evangelio, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;*

nostris; mox subdit: *Hoc agit Ecclesia, spe beata in hac vita ærumnosa: cujus Ecclesiæ Petrus Apostolus, propter Apostolatus sui Primatum, gerebat figurata generalitate Personam. Quod enim ad ipsum propriè pertinet, naturâ unus homo erat, gratiâ unus Christianus, abundantiore gratia unus idemque Apostolus. Sed quando ei dictum est: Tibi dabo claves regni Cælorum, universalem significabat Ecclesiam.* Hîc quædam attribuit Petro, tanquam privato homini; ut quod fuerit naturâ unus homo; gratiâ unus Christianus; abundãtiori gratia, unus Apostolus. Quædam verò, tanquam personæ publicæ; ut quòd habuerit Primatum Ecclesiæ; quòd ratione Primatus, gesserit personam Ecclesiæ, non particularis, sed generalis seu universalis; quod in persona Ecclesiæ universalis, acceperit claves regni cœlorum. At tu, Marce Antoni, contra Augustinum doces, Primatum Ecclesiæ, qui à te confingitur, convenire Petro, tanquam privato homini, ratione ætatis & vocationis.

15. Et in lib. de Agone Christiano cap. 30. *Nusquam tam vigere debent viscera misericordiæ, quàm in Catholica Ecclesia, ut tanquam vera Mater, nec peccantibus filijs superbè insultet, nec correctis difficile ignoscat. Non enim sine causa inter omnes Apostolos hujus Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ claves regni cælorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt. Et cùm ei dicitur, ad omnes dicitur, Amas me? Pasce oves meas. Debet igitur Ecclesia Catholica correctis & pietate firmatis filiis libenter ignoscere, cùm ipsi Petro per-*

sonam ejus gestanti, videamus veniam esse concessam. Ecce, Petrus sustinet personam Ecclesiæ Catholicæ. Et cùm Petro datæ sunt claves, nõ datæ sunt ipsi in privatum usum, sed pro bono totius Ecclesiæ. Et cùm illi dictum est, *Pasce oves meas*, non illi soli, ut privato homini, sed omnibus illius successoribus dictum est.

16. Denique, quòd Petrus, quia sustinebat personam totius Ecclesię, solitus sit pro omnibus respondere, docet idem Augustinus serm. 31. de verbis Apostoli c. 2. *Respondit*, inquit, *Petrus unus pro omnibus, quia unitas in omnibus*. Et serm. 13. de verbis Domini. c. 1. *Ipse enim Petrus, in Apostolorum ordine Primus, in Christi amore promptissimus, sæpe unus respondit pro omnibus*. Ubi per illam particulam, In Apostolorum ordine Primus, intelligit Primatum Petri, non ratione ætatis aut vocationis, sed authoritatis & Præfecturæ, ut ipsemet ibidem explicat c. 2. cùm ait: *Idem ergo Petrus à Petra cognominatus beatus, Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Principatum tenens*. De hac re dicam plura cap. sequenti. §. 16.

17. Ex dictis satis constat de sententia Augustini, nec quicquã video objici posse, quàm quòd lib. 1. c. 5. n. 10. objicis, illum dixisse serm. 47. de Sanctis Petro & Paulo: *Beatus Petrus Primus Apostolorum: Beatus Paulus novissimus Apostolorum*. Ex quo infers, sicut Paulus fuit novissimus vocatione; ita Petrum fuisse primũ vocatione: Ac proinde Primatũ Petri nihil aliud esse, quàm Primatũ vocationis. Sed jam suprà respon-

responsum est, c. 2. §. 21. Nam ibi dixi, Augustinum non connectere illa verba; sed uno loco asserere, Petrum esse Primum Apostolorũ; altero, Paulum esse minimum Apostolorũ. Non igitur necesse esse, ut quo sensu, unus dicitur minimus, eodẽ alter dicatur primus. Paulum vocari minimum, id est, indignissimũ, propter sua peccata: Petrum vocari Primum, i. e. Principem, ratione Primatus seu præfecturæ.

18. Sed esto, dixerit Augustinus per modũ connexionis, Petrum esse Primum, Paulũ novissimum; non sequitur, eodem sensu utrumq; dictum esse. Dabo simile exemplum. Christus Marci 9. 34. dixit: *Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister.* Ubi primus & novissimus in eadem sententia connectuntur; & tamen non sumuntur eodem sensu. Nam sensus est: si quis inter vos vult esse primus in gradu vel Prælatura, fiat novissimus, id est, humillimus in ministerio.

Caput Sextum.

Primatus Petri probatur ex prærogativis Petri.

1. CAtholici assignant varia privilegia seu prærogativas Petri, ex quibus colligũt ipsius Primatum & eminentiam supra alios Apostolos: Non quòd unaquæque prærogativa per se sufficiens sit, ad astruendum Primatum; sed quòd omnes simul sumptæ id faciant.

ciant. Sunt autē hæ præcipuè: 1. Quòd Christus soli Petro inter omnes Apostolos, proprium nomen mutaverit. 2. Quòd quando in Evangelio recēsentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus. 3. Quòd scriptura loquatur de Petro, tāquam de Principe: de alijs Apostolis, tanquam de subditis. 4. Quòd Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus. 5. Quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio divinitatis Christi. 6. Quòd soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei & cathedræ. 7. Quòd Christus pro solo Petro & seipso voluerit tributum solvi in Capharnaum. 8. Quòd post Resurrectionem, inter omnes Apostolos, soli Petro primùm apparuerit. 9. Quòd Petrus sua authoritate vocaverit alios ad electionem novi Apostoli, in locum Judæ proditoris. 10. Quòd primus promulgaverit Judæis Evangelium, post acceptum Spiritum sanctū. 11. Quòd primum miraculum apud Judæos fecerit, in cōfirmationem Evangelij. 12. Quòd etiam primus prædicaverit gentibus Evangelium: & quòd ipsi soli oblata sit visio cœlestis de vocatione gentium. 13. Quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit.

2. Certè, hæ prærogativæ, ut alias omittam, manifestè ostendunt, aliquid peculiare fuisse in Petro, quod in alijs Apostolis non fuerit. Quid autem illud sit, in eo dissentimus.

Tu nihil aliud agnoſcis, quàm Primatum ætatis, vocationis & fervoris. Nec putas aliud colligi poſſe ex prærogativis jam enumeratis. Sed erras, ut ſæpe dixi. Primò, quia incertum eſt, an Petrus ætate omnes alios ſuperaverit. Secundò, nec probare potes ex Evangelio, prius Petrum, quàm reliquos ad Apoſtolatum vocatos eſſe. Tertiò, nec ſolus fervor charitatis fuit cauſa omnium iſtarum prærogativarum. Quæ omnia clarius patebunt, ſi ſingulas prærogativas expendamus.

Prima Prærogativa Petri.

3. IGitur prima Petri Prærogativa eſt, quòd Chriſtus ſoli ipſi, inter omnes Apoſtolos, proprium nomen mutaverit. Nam cùm antea vocaretur Simon, poſtea vocatus eſt Cephas, id eſt, Petra (Joann. 1. 42.) quæ prærogativa illi communis eſt cum Abrahamo, qui cùm antea vocaretur Abram, id eſt, Pater excelſus, poſtea vocatus eſt Abraham, id eſt, pater multitudinis, ſeu multarum gentium (Geneſ. 17. 5.) Major tamē eſt Petri prærogativa, quàm Abrahami. Nam Petrus, idem nomen ſortitus eſt, quod Chriſtus. Cephas enim, & Syriacè, & Græcè ſumi poteſt, teſte Optato lib. 2. contra Parmenianum. Syriacè ſignificat petram vel lapidem: Græcè, caput. Utroque nomine appellatus eſt Chriſtus. Petra quidem ſeu lapis, ſuper quem fundata eſt Eccleſia (Matth. 21. 24.) Caput verò, à quo regitur Eccleſia, ſic-

ut mulier à viro (Ephes. 5.23.) Itaque per hanc nominis mutationem voluit Christus significare Petrum fore Caput & fundamentum Ecclesiæ, sicut ipse erat. Sed diversimodè. Nam Christus est Caput & fundamentum primarium; Petrus secundarium.

4. Tu respondes (lib.1.c.9.n.1.) Ex hac nominis mutatione, non posse colligi Primatum. Primò, quia non solius Petri, sed etiam aliorum nomina mutata esse legimus. Secundò, quia alij Apostoli nō minus fuerunt petræ seu fundamenta Ecclesiæ, quàm Petrus, juxta illud Ephes. 2.20. *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide, Christo* Jesu. Tertiò, quia quòd Petrus fuerit Caput aliorum, non arguit Primatum potestatis aut jurisdictionis, sed tantùm ætatis aut vocationis. Fuit enim Caput illorum, eo sensu, quo primogenitus est caput suorum fratrum.

5. Hæc responsio nulla est. Non n. dicimus, ex sola nominis mutatione, colligi Primatum Petri, sed ex omnibus prærogativis simul sumptis. Deinde falsum est, aliorum Apostolorum ꝓpria nomina à Christo mutata esse. Tametsi n. duo filij Zebedæi, Jacobus & Joannes, vocati sint à Christo Boanerges, id est, filij tonitrui; hoc tamen nomen nō erat proprium, sed ambobus commune. Quòd autem Matthæus vocatus sit Levi, & similiter Judas vocatus sit Thadęus; non est factum per mutationem, sed per primam nominis impositionem.

6. Ubi

6. Ubi obiter hæc duo distinguenda sunt: 1. Impositio vel mutatio nominis ab hominib. facta. 2. Impositio vel mutatio nominis à Deo facta. Et quidem homines ferè solent tripliciter mutare vel imponere nomina. 1. ex eventu; & sic ferè factum est in lege naturæ. 2. ex nominibus parentum vel cognatorum; & sic factum fuisse in lege Mosaica, colligitur ex illo Lucæ 1.61. *Nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine.* 3. ex nominibus, vel parentum, vel cognatorum, vel Sanctorum in cœlo existentium; & sic passim fit hoc tempore.

7. At Deus non solet alicui imponere vel dare nomen, nisi ad significandū aliquod mysterium, quod paucis contingit. In Novo Testamento contigit Christo, Joanni Baptistæ, & Petro. Nescio an alicui alteri. De Christo legimus Luc 1.30. *Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus* Je*sum: Hic erit magnus.* De Joanne Baptista ibidem v.13. *Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: Et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus* Joannem, &c. *Hic erit magnus coram Domino.* Denique de Petro, Joan. 1.42. *Intuitus eum* Jesus *dixit: Tu es Simon filius* Jona: *Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Ubi etiam, ut in duobus præcedentibus exemplis vel addi, vel intelligi debet: *Et eris magnus.*

8. Et quidē de mysterio, ꝗ latebat in impositione nominis Jesu & Joannis, nihil dicam

hoc

Primum habetur Epist. 108. ad Seleucianã, statim ab initio, ubi sic ait: *Quòd autem dicitur Petrum egisse pænitentiam, cavendum est, ne ita putetur egisse, quomodo agunt in Ecclesia, qui propriè pænitentes vocantur. Et quis hoc ferat, ut primum Apostolorum inter tales pænitentes numerãdum putemus?* Quasi dicat: Qui agunt pœnitentiam in Ecclesia, subjecti sunt Prælatis Ecclesiæ, & ex illorum arbitrio puniuntur, tanto vel tanto tempore, prout ipsis visum est. At Petrus, tametsi gravissimè peccaverit, negando Christum, non tamen erat subiectus Prælatis Ecclesiæ, cùm ipse potius esset Caput & Princeps Ecclesiæ; & neminem haberet, excepto Christo, à quo puniretur. Nõ igitur debet inter pœnitẽtes Ecclesiæ numerari. Quòd hic sit sensus Augustini, colligitur ex alijs ipsius libris, ubi agit de pœnitentia Ecclesiastica, præsertim in Enchiridio c. 65. ubi sic scribit: *Rectè constituuntur ab ijs, qui Ecclesiæ præsunt, tempora pænitẽtiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua remittuntur ipsa peccata: Extra eã quippe non remittuntur.* Et Homil. 27. de utilitate pœnitentiæ, distinguit triplicem pœnitentiam: Unam accedentium ad baptismum: alteram quotidianã: tertiam Ecclesiasticam. De hac ita scribit: *Est pænitentia gravior atque luctuosior, in qua propriè vocantur in Ecclesia pænitentes; etiam remoti à Sacramento Altaris participandi.* Hujusmodi pœnitentem negat fuisse Petrum, quia non erat subjectus Ecclesiæ, ac proinde Ecclesia non poterat illum removere à Sacramẽto Altaris.

11 Al-

11. Alterũ Augustini testimoniũ habetur serm. 124. de tempore, ubi agens de negatione Petri, sic scribit: *Ideo B. Petrum paululũ Dominus subdeseruit, ut in illo totũ genus humanũ posset agnoscere nihil se sine Dei gratia pvalere: Et ut Ecclesiæ Rectori futuro, ignoscendi peccantib. quadã regula poneretur. Credendæ n. erant Petro Apostolo claves Ecclesiæ. Credenda erat ei populorũ innumera multitudo, quæ esset pro suæ naturæ vitiis, passionibus, culpis, involuta atq; peccatis.* Et infrà: *Totius corporis morbum in ipso Capite curat Ecclesia; & in ipso vertice componit membrorum omnium sanitatem, in ipsa cõfessionis Christi crepidine, in ipso immobilis fidei fundamento, in Petro scil. illo, qui dixerat. Etiamsi me oporteat mori tecum, non te negabo.* Et ibidem: *Quid agis ô Petre, future Rector Ecclesiæ, quid loqueris:* Verba clara sunt. Petrus vocatur Rector Ecclesiæ, cui infinita populorum multitudo credita est. Vocatur Caput totius corporis Ecclesiæ: Vertex omnium membrorum Ecclesiæ: Immobilis fidei fundamentum. Quid quæris amplius?

12. Tertium testimoniũ habetur in Quæstionibus Veteris ac Novi Testamenti, q. 75. Quamvis n. autor fortasse non est August. est tamẽ autor antiquus, & ipsi Augustino æqualis, aut antiquior. *Dicũt exactores didrachmæ ad Petrũ Apostolũ: Magister vester non solvit didrachmã. Quo dicto, Magistrũ, ut pro omnibus Discipulis solveret, convenerũt. Salvator a. cũ p se & Petro dari jubet, p omnib. exsolvisse videtur: q. a sicut in Salvatore erant omnes causæ Magisterij; ita & post*

 Salva-

Salvatorem, in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit esse Caput eorum, ut Pastor esset gregis Dominici. Et ibidem: *Manifestum est in Petro omnes contineri. Rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. Semper enim in Præposito populus, aut corripitur, aut laudatur.*

13. Jam verò (quod secundo loco probandum erat ex Augustino) Petrum ratione sui Primatus, gessisse personam totius Ecclesiæ, & omnium fidelium, docet idem Augustinus, Enarratione prima in Psal. 108. statim in principio, ubi docet, Multa in Psalmo illo dici de Juda proditore, quę illi conveniunt, quatenus gerit personam Judæorum, Christi hostium: sicut etiam multa cōveniunt Petro, quatenus gerit Personam Ecclesiæ. Verba Augustini sunt hæc: *Sicut enim quædam dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum propriè pertinere videantur; nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cujus ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter Primatum, quem in Discipulis habuit* &c. *Ita Judas personam quodammodo sustinet inimicorum Christi judæorum* &c. Ubi adverte, non eodem sensu, Petrum & Judam sustinere personam communitatis. Nam Judas propter nefariam proditionem Christi, sustinet personam hostium Christi. Petrus propter Primatum Ecclesiæ, sustinet personam ejusdem Ecclesiæ.

14. Et tract. 124. in Joannem, post mediū, recitans illa verba ex Evangelio, *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;*

nostris; mox subdit: *Hoc agit Ecclesia, spe beata in hac vita ærumnosa: cujus Ecclesiæ Petrus Apostolus, propter Apostolatus sui Primatum, gerebat figurata generalitate Personam. Quod enim ad ipsum propriè pertinet, naturâ unus homo erat, gratiâ unus Christianus, abundantiore gratia unus idemque Apostolus. Sed quando ei dictum est: Tibi dabo claves regni Cælorum, universalem significabat Ecclesiam.* Hîc quædam attribuit Petro, tanquam privato homini; ut quod fuerit naturâ unus homo; gratiâ unus Christianus; abundãtiori gratia, unus Apostolus. Quædam verò, tanquam personæ publicæ; ut quòd habuerit Primatum Ecclesiæ; quòd ratione Primatus, gesserit personam Ecclesiæ, non particularis, sed generalis seu universalis; quod in persona Ecclesiæ universalis, acceperit claves regni cœlorum. At tu, Marce Antoni, contra Augustinum doces, Primatum Ecclesiæ, qui à te confingitur, convenire Petro, tanquam privato homini, ratione ætatis & vocationis.

15. Et in lib. de Agone Christiano cap. 30. *Nusquam tam vigere debent viscera misericordiæ, quàm in Catholica Ecclesia, ut tanquam vera Mater, nec peccantibus filijs superbè insultet, nec correctis difficile ignoscat. Non enim sine causa inter omnes Apostolos hujus Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ claves regni cælorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt. Et cùm ei dicitur, ad omnes dicitur, Amas me? Pasce oves meas. Debet igitur Ecclesia Catholica correctis & pietate firmatis filiis libenter ignoscere, cùm ipsi Petro per-*

sonam ejus gestanti, videamus veniam esse concessam. Ecce, Petrus sustinet personam Ecclesiæ Catholicæ. Et cùm Petro datæ sunt claves, nō datæ sunt ipsi in privatum usum, sed pro bono totius Ecclesiæ. Et cùm illi dictum est, *Pasce oves meas*, non illi soli, ut privato homini, sed omnibus illius successoribus dictum est.

16. Denique, quòd Petrus, quia sustinebat personam totius Ecclesię, solitus sit pro omnibus respondere, docet idem Augustinus serm. 31. de verbis Apostoli c. 2. *Respondit*, inquit, *Petrus unus pro omnibus, quia unitas in omnibus.* Et serm. 13. de verbis Domini. c. 1. *Ipse enim Petrus, in Apostolorum ordine Primus, in Christi amore promptissimus, sæpe unus respondit pro omnibus.* Ubi per illam particulam, In Apostolorum ordine Primus, intelligit Primatum Petri, non ratione ætatis aut vocationis, sed authoritatis & Præfecturæ, ut ipsemet ibidem explicat c. 2. cùm ait: *Idem ergo Petrus à Petra cognominatus beatus, Ecclesiæ figuram portans, Apostolatus Principatum tenens.* De hac re dicam plura cap. sequenti. §. 16.

17. Ex dictis satis constat de sententia Augustini, nec quicquā video objici posse, quàm quòd lib. 1. c. 5. n. 10. objicis, illum dixisse serm. 47. de Sanctis Petro & Paulo: *Beatus Petrus Primus Apostolorum: Beatus Paulus novissimus Apostolorum.* Ex quo infers, sicut Paulus fuit novissimus vocatione; ita Petrum fuisse primū vocatione: Ac proinde Primatū Petri nihil aliud esse, quàm Primatū vocationis. Sed jam suprà respon-

responſum eſt, c. 2. §. 21. Nam ibi dixi, Auguſtinum non connectere illa verba; ſed uno loco aſſerere, Petrum eſſe Primum Apoſtolorũ; altero, Paulum eſſe minimum Apoſtolorũ. Non igitur neceſſe eſſe, ut quo ſenſu, unus dicitur minimus, eodẽ alter dicatur primus. Paulum vocari minimum, id eſt, indigniſſimũ, propter ſua peccata: Petrum vocari Primum, i.e. Principem, ratione Primatus ſeu præfecturæ.

18. Sed eſto, dixerit Auguſtinus per modũ connexionis, Petrum eſſe Primum, Paulũ noviſſimum; non ſequitur, eodem ſenſu utrumq; dictum eſſe. Dabo ſimile exemplum. Chriſtus Marci 9. 34. dixit: *Si quis vult primus eſſe, erit omnium noviſſimus, & omnium miniſter.* Ubi primus & noviſſimus in eadem ſententia connectuntur; & tamen non ſumuntur eodem ſenſu. Nam ſenſus eſt: ſi quis inter vos vult eſſe primus in gradu vel Prælatura, fiat noviſſimus, id eſt, humillimus in miniſterio.

CAPUT SEXTUM.

Primatus Petri probatur ex prærogativis Petri.

1. CAtholici aſſignant varia privilegia ſeu prærogativas Petri, ex quibus colligũt ipſius Primatum & eminentiam ſupra alios Apoſtolos: Non quòd unaquæque prærogativa per ſe ſufficiens ſit, ad aſtruendum Primatum; ſed quòd omnes ſimul ſumptæ id faciant.

ciant. Sunt autẽ hæ præcipuè: 1. Quòd Christus soli Petro inter omnes Apostolos, proprium nomen mutaverit. 2. Quòd quando in Evangelio recẽsentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus. 3. Quòd scriptura loquatur de Petro, tãquam de Principe: de alijs Apostolis, tanquam de subditis. 4. Quòd Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus. 5. Quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio divinitatis Christi. 6. Quòd soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei & cathedræ. 7. Quòd Christus pro solo Petro & seipso voluerit tributum solvi in Capharnaum. 8. Quòd post Resurrectionem, inter omnes Apostolos, soli Petro primùm apparuerit. 9. Quòd Petrus sua authoritate vocaverit alios ad electionem novi Apostoli, in locum Judæ proditoris. 10. Quòd primus promulgaverit Judæis Evangelium, post acceptum Spiritum sanctũ. 11. Quòd primum miraculum apud Judæos fecerit, in cõfirmationem Evangelij. 12. Quòd etiam primus prædicaverit gentibus Evangelium: & quòd ipsi soli oblata sit visio cœlestis de vocatione gentium. 13. Quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit.

2. Certè, hæ prærogativæ, ut alias omittam, manifestè ostendunt, aliquid peculiare fuisse in Petro, quod in alijs Apostolis non fuerit. Quid autem illud sit, in eo dissentimus.

Tu

Tu nihil aliud agnoſcis, quàm Primatum ætatis, vocationis & fervoris. Nec putas aliud colligi poſſe ex prærogativis jam enumeratis. Sed erras, ut ſæpe dixi. Primò, quia incertum eſt, an Petrus ætate omnes alios ſuperaverit. Secundò, nec probare potes ex Evangelio, prius Petrum, quam reliquos ad Apoſtolatum vocatos eſſe. Tertiò, nec ſolus fervor charitatis fuit cauſa omnium iſtarum prærogativarum. Quæ omnia clarius patebunt, ſi ſingulas prærogativas expendamus.

Prima Prærogativa Petri.

3. IGitur prima Petri Prærogativa eſt, quòd Chriſtus ſoli ipſi, inter omnes Apoſtolos, proprium nomen mutaverit. Nam cùm antea vocaretur Simon, poſtea vocatus eſt Cephas, id eſt, Petra (Joann. 1. 42.) quæ prærogativa illi communis eſt cum Abrahamo, qui cùm antea vocaretur Abram, id eſt, Pater excelſus, poſtea vocatus eſt Abraham, id eſt, pater multitudinis, ſeu multarum gentium (Geneſ. 17. 5.) Major tamē eſt Petri prærogativa, quàm Abrahami. Nam Petrus, idem nomen ſortitus eſt, quod Chriſtus. Cephas enim, & Syriacè, & Græcè ſumi poteſt, teſte Optato lib. 2. contra Parmenianum. Syriacè ſignificat petram vel lapidem: Græcè, caput. Utroque nomine appellatus eſt Chriſtus. Petra quidem ſeu lapis, ſuper quem fundata eſt Eccleſia (Matth. 21. 24.) Caput verò, à quo regitur Eccleſia, ſic-

6. Ubi obiter hæc duo distinguenda sunt: 1. Impositio vel mutatio nominis ab hominib. facta. 2. Impositio vel mutatio nominis à Deo facta. Et quidem homines ferè solent tripliciter mutare vel imponere nomina. 1. ex eventu; & sic ferè factum est in lege naturæ. 2. ex nominibus parentum vel cognatorum; & sic factum fuisse in lege Mosaica, colligitur ex illo Lucæ 1. 61. *Nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine.* 3. ex nominibus, vel parentum, vel cognatorum, vel Sanctorum in cœlo existentium; & sic passim fit hoc tempore.

7. At Deus non solet alicui imponere vel dare nomen, nisi ad significandũ aliquod mysterium, quod paucis contingit. In Novo Testamento contigit Christo, Joanni Baptistæ, & Petro. Nescio an alicui alteri. De Christo legimus Luc 1. 30. *Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum: Hic erit magnus.* De Joanne Baptista ibidem v. 13. *Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: Et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus* Joannem, &c. *Hic erit magnus coram Domino.* Denique de Petro, Joan. 1. 42. *Intuitus eum Jesus dixit: Tu es Simon filius Jona: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Ubi etiam, ut in duobus præcedentibus exemplis vel addi, vel intelligi debet: *Et eris magnus.*

8. Et quidẽ de mysterio, ꝙ latebat in impositione nominis Jesu & Joannis, nihil dicam

hoc

hoc loco. Res nota est, & alibi tractanda. De mysterio autem, quod Catholici agnoscunt, in mutatione nominis Petri, scribit Augustinus tract. 7 in Joannem, post medium his verbis: *Magnum, quia mutavit ei nomen, & fecit de Simone Petrum.* Et infrà: *Si hoc antè Petrus vocaretur, non ita videres mysterium Petræ, & putares casu eum sic vocari, non providentia Dei. Ideo voluit eum aliud prius vocari, ut ex ipsa commutatione nominis, Sacramenti vivacitas commēdaretur.* Et Leo Magnus Epist. 87. ad Episcopos provinciæ Viennensis, de Petro sic loquitur: *Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam* (quæ verba cap. 4. explicata sunt) Et serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatum, introducit Christum loquentem ad Petrum: *Sicut meus Pater tibi manifestavit divinitatem meam; ita & ego tibi notam facio excellentiam tuam, quia tu es Petrus, id est, cùm ego sim inviolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio utraque unū; ego fundamentum, præter quod nemo potest aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi, potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia.* Et Prosper Aquitanicus lib. 2. de vocatione gentium, cap. 28. *Quis ergo ambigat, quis ignoret, hanc fortissimam petram, quæ ab illa principali Petra communionem, & virtutis sumpsit, & nominis, &c.*

9. Hîc vides, Marce Antoni, quid Patres sentiant: Et quàm longè absis ab illorum sententia

tentia, qui myſterium, quod illi Magnum agnoſcunt, parvi æſtimas. Porro quòd addis, alios Apoſtolos non minus eſſe petras ſeu fundamenta Eccleſiæ, quàm Petrum, temerarium eſt. Audi. Conſtat ex Scriptura, & Chriſtum, & Petrum, & reliquos Apoſtolos vocari fundamentum ſeu petram, ſuper quam Eccleſia ædificata eſt; ſed diverſo modo. Solus Chriſtus eſt fundamentum primarium, quod ſua firmitate conſiſtit, juxta illud 1. Corinth. 3. 11. *Fundamẽtum aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus* Jeſus. Præter Chriſtum, Prophetæ & Apoſtoli ſunt fundamenta ſecundaria, Epheſ. 2. 20. *Superædificati ſuper fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum, ipſo ſummo angulari lapide, Chriſto* Jeſu. Nam illi, per prædicationem fidei & doctrinæ Chriſtianæ, ſuſtentant Eccleſiam: Vel, quod idem eſt, illorum doctrinæ & prædicationi incumbit Eccleſia. Et reliqui Chriſtiani ſuper illorum fidẽ & doctrinam ſuperædificantur. Inter ſecundaria verò, primum locum tenet Petrus, cui ſpeciatim dictum eſt, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Ubi aliquid peculiare illi promittitur, quod alijs Apoſtolis promiſſum non eſt. Nimirum firmitas, conſtantia, & ſtabilitas, quæ per petram ſignificatur. Quæ etiam alibi alijs verbis illi promiſſa eſt, Luc. 22. 32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

10. Igi-

10. Igitur Christus est fundamentum Ecclesiæ primarium, & (ut loquitur Augustinus in Psalm. 86.) *fundamentum fundamentorum*. Est lapis angularis, qui connectit inter se duos parietes, id est, Judæos & gentiles (Ephes. 2. 12. & seqq.) est ostium seu janua, per quam ingredimur in Ecclesiam, (Joan. 10. 9.) Apostoli & Prophetæ sunt fundamentum secundarium, quia illorum doctrina & prædicatio fundatur in Christo: quem Prophetæ futurum prædixerunt; Apostoli præsentem annunciarunt. Hoc peculiare habet Petrus, quòd ipse cum suis Successoribus habeat prærogativam constantiæ & firmitatis in fide, quam reliqui Apostoli cum suis successoribus non habuerunt. Ipsi quidem in suis proprijs personis manserunt constantes (excepto Juda) sed in Successoribus defecerunt. Sola Cathedra Petri habet hoc privilegium. De quo plura dicturus sum in sexta prærogativa.

11. Jam verò, quod tertio loco objicis, ex eo, quod Petrus fuit Caput Apostolorum, non posse colligi Primatum potestatis, sed tantùm ætatis aut vocationis; & frivolum est, & sæpè refutatum. Non audes negare, quod omnes boni authores asserunt, Petrum fuisse Caput Apostolorum. Quid ergo? Fingis ideo Caput fuisse, quia erat ætate Senior, vocatione antiquior. Nimirum, ut tollas Primatum, qui certus est; excogitas alium, qui incertus est.

Secun-

Secunda Prærogativa.

12. ALtera prærogativa eſt, quòd quando in Evangelio recenſentur nomina Apoſtolorum, ſemper primo loco ponatur Petrus, tanquam Princeps & Anteſignanus, ut Matth. 10. 2. *Duodecim Apoſtolorum nomina ſunt hæc: Primus, Simon qui dicitur Petrus*, &c. Idem fit Marc. 3. 16. & Luc. 6. 14, & Act. 1. 13. Tu reſpondes, ut ſoles, (lib. 1. cap. 9. n. 2.) Petrum primo loco nominari, quia erat primus ætate & vocatione. Nondum id probaſti. At ego facilè probem, fuiſſe Primum authoritate & juriſdictione: ſic enim Patres explicant illā particulam, *Primus*. Et ratio ſumitur ex ipſo contextu. Nam ſi Petrus, in iſta enumeratione Apoſtolorū, diceretur *Primus* ordine ætatis aut vocationis; tunc reliqui, qui ponūtur poſt Petrum, ponerentur etiam juxta ordinem ætatis aut vocationis. At hoc falſum eſt. Imò, nullus ferè inter eos ſervatur ordo. Nam apud Matthæum, poſt Petrum, nominatur Andreas: apud Marcum, non Andreas, ſed Jacobus: apud Lucam in Actibus, Joannes. Idē fit in reliquis Apoſtolis. Aliquando Matthæus præponitur Thomæ, aliquando poſtponitur. Et ſic deinceps. Debet ergo aſſignari cauſa, quare Petrus ſemper nominetur primo loco; reliqui nullo certo ordine. Nec poteſt alia dari, quàm quòd Petrus nominetur, ut ſuperior; reliqui, ut inter ſe æquales, & ſolo Petro inferiores.

13. Et

13. Et sanè, quòd Petrus, ratione ætatis, non ponatur primo loco (etiamsi demus fuisse seniorem omnibus, quod tamen non damus) facilè convincam ex tua ipsius concessione. Fateris, Petrum, quia Senior erat, fuisse quasi primogenitum inter Apostolos; Ac proinde, sicut primogenitus solet primo loco numerari inter fratres, ratione primogenituræ; ita de Petro statuendum esse. At contrarium ostendam ex scriptura. Nam Ruben (quo exemplo tu uteris) fuit primogenitus inter duodecim filios Iacob: Et tamen non semper nominatur primo loco, ut patet Apoc. 7. 5. ubi Judas illi præponitur. Nec desunt similia Exempla. Inter filios Isai, primogenitus fuit Eliab, & præfertur illi David (1. Reg. 16.) Rursum inter filios David, Adonias fuit senior Salomone, & tamen præfertur ei Salomon. (4. Reg. 2.) Ergo ex eo, quod aliquis ætate senior est, non statim sequitur, alijs præferendum esse. Unde ergo probas, Petrum, eo titulo, quia senior erat, primum locum inter Apostolos obtinuisse? Non video.

Tertia Prærogativa.

14. Tertia prærogativa est, quòd scriptura loquatur de Petro, tanquam de Principe; & de alijs Apostolis tanquam de subditis. Marc. 1. 36. *Et prosecutus est eum Simon, & qui cũ ipso erant.* Et Luc. 8. 45. *Dixit Petrus, & qui cum illo erant.* Et Luc. 9. 32. *Petrus verò, & qui cum illo erant.*

erant. Et Act.2.14. *Stans Petrus cum undecim*. Et alibi sæpius. Qui modus loquendi usitatus est in scriptura, & significat Principem cum suis subditis, ut manifestè constat ex sequentibus testimonijs. 1. Reg. 30.4. *David, & populus, qui erat cum eo*. Et infrà v.9. *David & sexcenti viri, qui erant cum eo* Et 2. Macchab. 8.1. *Judas Macchabæus, & qui cum illo erant*. Et cap. 10.1. *Macchabæus autem, & qui cum eo erant*. Et cap. 11.6. *Ut autem Macchabæus, & qui cum eo erant*. Et Apoc. 12.7. *Michael & Angeli ejus præliabantur*. Sicut ergo ex hac loquendi forma rectè colligimus, Davidem, Judam Macchabæum, & Michaelem Archangelum fuisse Principes respectu eorum, qui cum ipsis erant: Sic etiam colligimus ex simili loquendi forma, Petrum fuisse Principem Apostolorum.

15. Hîc iterum repetis tuam cantilenam, non alium Primatum ex hac prærogativa colligi posse, quàm ætatis & vocationis. At jam ostendi, ex modo loquendi scripturæ, plus colligi posse ac debere. Nisi forte existimes, etiã Michaelem, Davidem, & Judam Macchabæum, non alio titulo, quàm ætatis aut vocationis, suos socios præcessisse. Quod ridiculum est. Nam inter Angelos, alius alio senior non est; nec unquam probabis ex scriptura, Michaelem ante alios ad officium Angelorum à Deo vocatum esse. Idem dico de Davide & Macchabæo. Non probabis, utrunque, & ętate, & vocatione ad militiam, suos socios supe-

 rasse.

rasse. Sicut nec de Petro id hactenus probare potuisti. Mera figmenta sunt, quæ adfers.

Quarta Prærogativa.

QUarta prærogativa est, quòd Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus, ut Matth. 16. 15. *Dicit illis Jesus: vos autem, quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus filius Dei vivi.* Et Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te.* Et Luc. 12. 41. *Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?* Et Joann. 6. 68. *Dixit ergo Jesus ad duodecim: numquid & vos vultis abire? Respondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes.*

17. Ex his Patres colligunt Primatum Petri. Cyrillus Alexandrinus lib. 4. in Joannem. cap. 18. *Per unum, qui præerat, omnes respondent.* Et lib. 12. cap. 64. *Cum Salvator à Discipulis quæreret: Vos autem, quem me esse dicitis? Petrus, ut Princeps Caputque cæterorum, primus exclamavit: Tu es Christus filij Dei vivi.* Et aliter Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 11. *Omnibus Apostolis reticentibus (supra vires enim erat hæc doctrina) Petrus Princeps Apostolorum & supremus Ecclesiæ Præco, dicit ad ipsum, Tu es Christus filius Dei vivi.* Et Paulus Emissenus Homil. de Christi Nativitate: *Nonne Petrus, Apostolorum Coryphæus, eorundemque os respondit, Tu es*

es Christus filius Dei vivi. Et Cyprianus lib.1. Epist.3. ad Cornelium, longè ante medium: *Petrus tamen, super quem ædificata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, & Ecclesiæ voce respondens ait: Domine, ad quem ibimus?* Augustinus idem sentit, ut cap. præcedenti ostensum est.

18. Habemus similia exempla in scriptura. Nam Christus, quia erat supremus Princeps omnium, sæpè loquebatur pro alijs. Verbi gratia. Quando Pharisæi quærebant ex Apostolis: *Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magister vester?* Respondit Christus ipsorum nomine: *Non est opus valentibus medicus, sed malè habentibus* (Matth. 9.11.) Item cùm ijdem Pharisæi Apostolis spicas Sabbatho vellentibus dicerent: *Quid facitis, quod non licet in Sabbathis?* Respondit pro illis Christus: *Nec hoc legistis, quod fecit David cùm esurijsset ipse*, &c. (Luc. 6.2.) Et sic deinceps.

Quinta Prærogativa.

19. QUinta est, quòd inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio Divinitatis Christi. Matth. 16.17. *Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis nõ revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est.* Quare præ cæteris beatus? Quia p̄ cæteris, à Patre cœlesti revelatũ illi erat, *Tu es Christus filius Dei vivi.* Magnũ sine dubio privilegium. De quo Hilarius in Ps.

131. Athanasius serm. 4. contra Arrianos, Augustinus serm. 124. de tempore, Leo serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificatum.

20. Tu tamen, tuo more, conaris hoc Petri Privilegium extenuare (lib. 1. cap. 9. n. 4.) & tria objicis. Primò, Nathanaëlem citiùs quàm Petrum, confessum esse Divinitatem Christi, cùm dixit Joann. 1. 49. *Rabbi, tu es filius Dei, tu es Rex Israel.* Secundò, Joannem Baptistam, & citiùs, & meliùs, quàm Petrum id fecisse. Joan. 3. 30. *Illum oportet crescere, me autem minui.* Denique ipsum Petrum, antequam faceret hanc confessionem, *Tu es Christus filius Dei vivi*, jam antea cum alijs Apostolis agnovisse Christi Divinitatem, Joan. 6. 70. *Et nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei.*

21. Nihil efficis, Marce Antoni. Nam primò, quod adfers de Nathanaële, incertum est, an ipse eodem sensu, quo Petrus, dixerit, *Tu es Christus filius Dei.* Multi negant, asserentes Petrum locutum esse de Filio Dei naturali; Nathanëlem de Filio Dei adoptivo. Plus igitur Petrum confessum esse, quàm Nathanaëlem. Hunc, solam sanctitatem & justitiam: Illum, Divinitatem confessum esse. Ita Chrysostomus Homil. 20. in Joannem, Theophylactus & Eutymius in cap. 21 Joannis. Quos sequitur Cardinalis Bellarminus. Tu contrà sentis, utrumque, tam Nathanaëlem, quàm Petrum, confessum esse Christi Divinitatem. Et probas authoritate Augustini tract. 7. in Joannem, Chryso-

Chrysostomi Homil. 19. in Joannem, & Cyrilli lib. 12. thesauri cap. 15.

22. Sed falsò. Nam Chrysostomus Homil. 19. (quam tu citas) nihil habet, quod juvare te possit. At Homil. 20. (quam ego cito) planè contra te est. Verba ejus sunt hæc: *Etsi iÿsdē verbis, & Petrus, & Nathanael usi sint, non tamen idem ambo senserunt: Sed Petrus Filium Dei, tanquam verum Deum; Nathanael, tanquam hominem tantùm confessus est, quod ex consequentibus constat. Addit enim, Tu es Rex Israel. Filius autem Dei, non modò Israel, sed universi orbis terrarum Rex est. Quod etiam inde ostenditur, quòd Petro nihil amplius addidit Christus, sed tanquam perfecto in fide, Ecclesiam suam ejus testimonio ædificaturum pollicitus est. Nathanaeli autem, tanquam potiori in parte deficienti subdidit: Amen Amen dico vobis, amodo videbitis cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes super filium hominis. Animadvertis, quomodo eum à terra paulatim erigit? quomodo animum excitat, ne amplius simplicem hominem conjectetur? Cui enim Angeli ministrant, & super quem ascendunt & descendunt, quonam pacto hominem esse existimabitur?*

23. Nunc vides imposturam tuam in citando Chrysostomo. Certè Chrysostomus nō solùm asserit, quod Bellarminus asserit, sed etiam validis argumentis confirmat. Quod etiā facit Theophylactus in cap. 1. Joannis, ubi sic scribit: *Nathanael igitur, auditis illis, cæpit sentire magnitudinem Domini, quantum tunc possibile e-*

rat, & fatetur illum filium Dei. Veruntamen, quãvis filium Dei fateatur, non tamen sicut Petrus. Nã Petrus quidem confessus est Filium Dei: ideo & beatus prædicatur, & Ecclesia ei concreditur. Nathanael verò, ut hominem nudum quidem eum fatetur: gratia autem propter virtutem, adoptatum in Filium Dei. Et hoc manifestum est ex eo, quod subditur: Tu es ille Rex Israel. Vides, quòd nondum venerat ad perfectam cognitionem veræ Deitatis Unigeniti. Etenim quasi amicum Dei, & quasi Regem Israel, eum credit esse. Quòd si verè eum Deum esset confessus, non dixisset, eum Regem Israel, sed Regem Universi. Unde non prædicatur beatus, sicut Petrus. Et Dominus corrigens eum, & inducens ad cognoscendum quiddam dignum sua Deitate; Videbitis, inquit, Angelos Dei ascendentes & descendentes super filium hominis. Ne enim, inquit, suspiceris nudum hominem, sed Dominum Angelorum. Cui enim Angeli ministrant, is utique non fuerit purus homo, sed verus Deus.

24. Eadem fraude usus es in citando Augustino. Nam ille quidem loco citato, sic scribit de Nathanaele: *Talem vocem protulit, Tu es Filius Dei, Tu es Rex Israel: Qualem tantò post Petrus, quando ei Dominus ait: Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est.* Hîc nihil aliud dicit, quàm Nathanaelem protulisse talem vocem, qualem Petrus protulit; quod etiam dicit Chryso-

ſoſtomus. An autem eo ſenſu protulerit, non dicit ibi Auguſtinus. Cur ergo fingis hoc illum dicere? Audi verò, quid dicat, ſerm. 124. de tempore: *Hic eſt Petrus*, inquit, *qui divina revelatione, prior omnium veritatem meruit confiteri, dicens, Tu es Chriſtus Filius Dei.* Ubi nota particulam illam, *Prior omnium.* Quam etiam ponit Athanaſius ſerm. 4. contra Arrianos.

25. Sed eſto: Demus tibi (quod neceſſe non eſt) Nathanaelem prius, quàm Petrum, confeſſum eſſe Chriſti Divinitatem: demus etiam Joannem Baptiſtam (de quo certius eſt) idem feciſſe. An ideo ſublatum putas Petro ſuum privilegium? Nullo modo. Manet illi ſuum Privilegium, commune quidem cum Joanne & Nathanaele; ſed tamen proprium, reſpectu Apoſtolorum, cum quibus illum hoc loco conferimus. Nam ille priùs quàm alij Apoſtoli, confeſſus eſt Chriſti Divinitatem: Ille præ alijs Apoſtolis meruit audire à Chriſto, *Beatus es Simon Bar Jona.* Nec obſtat, quòd idem Petrus, ante illam confeſſionem, de ſe & alijs Apoſtolis dixerit: *Nos credidimus & cognovimus, Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*; nam etiam inde colligitur, Petrum, ſicut præ alijs loquebatur, ita ante alios credidiſſe, & confeſſum eſſe Chriſti Divinitatem. Quod tu ipſe concedis lib. 1. cap. 5. n. 4. ubi cum Ambroſio tribuis Petro Primatum confeſſionis, &

Primatum fidei. Unde etiam manifestè constat, te, studio contradicendi Catholicis, tibi ipsi contrarium esse. Nam loco citato contendis contra Catholicos, Petrum non habere Primatum potestatis aut jurisdictionis, sed fidei & confessionis. At cap. 9. n. 4. ubi contra Catholicos oppugnas Privilegia Petri, negas Petrum Primum esse inter Apostolos, qui Christi Divinitatem crediderit, & confessus sit. Hoc solenne tibi est.

26. Queritur hîc, non à te, sed ab alijs bonis authoribus: Cùm Petrus bis confessus fuerit Christi Divinitatem; semel Ioan. 6. 70. *Nos credidimus; quia tu es filius Dei;* & semel Matth. 16. 16. *Tu es Christus Filius Dei vivi*; cur priori loco nullam meritus sit laudem à Christo; posteriori verò dictum illi sit, *Beatus es Simon Bar-Jona*? Respondeo. Hoc ideo factum est, quia priori loco multi ex discipulis discedebant à Christo, & non credebant, quæ ab ipso dicebantur de manducanda sua carne, & bibendo suo sanguine. Unde postea dicebat, *Nunquid & vos vultis abire*? Tunc respondit Petrus: *Nos credidimus & cognovimus, quia tu es Christus Filius Dei.* Ne ergo Petrus, si à Christo laudaretur, præferret se alijs, qui recesserant à Christo, & sibi de sua perseverantia blandiretur; noluit illum Christus laudare. At posteriori loco, non erat occasio Superbiæ; ideoque dixit illi Christus, *Beatus es Simon Bar-Jona.* Vide Theophylactum & Toletum in c. 1. Joannis.

Sexta

Sexta Prærogativa.

SExta eſt; quòd ſoli Petro, inter omnes Apoſtolos promiſſa ſit conſtãtia fidei, & cathedræ. Et quidem duobus locis. Primò, Matth. 16.18. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Deinde, Lucæ 22.32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua.* Quod ad priorem promiſſionem attinet, juxta Hebraicum textum, quo Matthæus ſcripſit Evangelium, non eſt illa generis differentia inter Petrum & Petram, ſed utrobique eodem genere dicitur: *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Perinde ac ſi dicas: Tu es Petra, ſupra quam ædificabo Eccleſiam meã. Unde manifeſtum eſt, per petram non poſſe aliud intelligi, quàm ipſum Apoſtolum Petrũ, qui eſt quaſi lapis, ſeu petra fundamentalis, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia. Et quamvis non ſolus Petrus, ſed etiam reliqui Apoſtoli ſint lapides fundamentales, ita ut ſimul ſint Duodecim (juxta illud Apoc 21.14. *Et murus civitatis, id eſt, Eccleſiæ, habens fundamenta duodecim, & in ipſis duodecim, nomina duodecim Apoſtolorum Agni*) tamen reliquis Apoſtolis, & illorum Succeſſoribus, non eſt promiſſa conſtantia & firmitas, quæ Petro & illius Succeſſoribus promiſſa eſt. Unde Cathedra Petri & Succeſſorum ejus adhuc firma conſiſtit, nec

in ea hactenus defecit fides Catholica, ut benè advertit Augustinus in Psalmo, contra partem Donati, ubi ait: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri Sede: Et in ordine illo Patrum, quis cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.* At Cathedræ aliorum Apostolorum quia non habuerunt hanc promissionem in Successoribus, pridem collapsæ sunt, ut Cathedra Jacobi Hierosolymitana; Cathedra Joannis Ephesina; Cathedra Matthæi Æthiopica; Cathedra Andreæ Scythica.

28. Quòd autem per petram, super quam Ecclesia ædificata est, debeat intelligi Petrus Apostolus, docent antiqui Patres. Origenes Homil. 5. in Exodum: *Vide, magno illi Ecclesiæ fundamento & Petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino.* Et in Psalm. 1. *Petrus, super quem Christi Ecclesia ædificata est, contra quam inferorum portæ non prævalebunt.*

Et Basilius Magnus ad cap. 2. Isaiæ: U*nus ex his montibus fuit Petrus, quem Petram appellavit, propter maximam firmitatem fidei, propter infractum animi robur ad non cedendum inflictis plagis tentationum; super quam Petram promisit ædificare Ecclesiam suam.* Et lib. 2. contra Eunomium: *statim ex hac voce, Petra, intelligimus Petrum* Jo*næ filium, qui fuit ex Bethsaida, Andreæ fratrem, qui quoniam fide præstabat, Ecclesiæ sibi comissam ædificationem suscepit.*

Et Epiphanius in Ancorato: *Ipse Dominus consti-*

constituit Petrum Primum Apostolorum, Petram firmam, super quam Ecclesia Dei ædificata est, & portæ inferorum non valebunt adversus illam.

Et Chrysostomus Homil. in Petrum & Heliam: *Sed vide, cujusmodi peccato permisit subjici Petrum, illum talem ac tantum virum, Apostolorum verticem, fundamentum immobile, & petram stabilem, quæ non posset concuti.*

Et Cyrillus lib 2. in Joannem cap. 12. *Intuitus autem eum Jesus dixit: Tu es Simon filius Jona, tu vocaberis Cephas, &c. Vocabulo ipso commodè significans, quod in eo, tanquam in Petra lapideque firmissimo, suam esset ædificaturus Ecclesiam.*

Et Theophylactus ad cap. 16. Matthæi. *Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quòd super eum ædificavit Ecclesiam.* Et ad cap. 22. Lucæ. *Tu verò conversus confirma fratres tuos. Planus hujus intellectus hic est: Quia te habeo, ut Principem Discipulorum, postquam negato me fleveris, & ad pænitentiam veneris, confirma cæteros. Hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ petra es, & fundamentum.*

Et Hieronymus in cap. 16. Matthæi: *Secundum Metaphoram Petræ, rectè dicitur ei, Ædificabo Ecclesiam meam super te.*

Et Cyprianus lib. 4. Epist. 9. ad Pupianum, post medium: *Loquitur illic Petrus, super quem ædificanda fuerat Ecclesia.*

Et

Et Augustinus serm.15. de Sanctis. *Petrum itaque fundamentum Ecclesiæ Dominus nominavit, & ideò dignè fundamentum hoc Ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici ædificij altitudo consurgit.*

29. Ex horum Patrum authoritate constat, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ; esse Petram solidam firmam, stabilem, immobilem, super quam Ecclesia Christi fundata est. At objicis, non deesse alios Patres, qui per petram non intelligunt ipsum Petrum, sed fidem seu confessionem Petri. Respondeo. Utrumque intelligunt, & Petrum ipsum, & confessionem Petri. Nam cùm asserunt, Ecclesiam fundatam esse super fidem & confessionem Petri, volunt significare, fundatam esse super Petrum, propter illius fidem & confessionem, ut rectè notat Cardinalis Bellarminus lib 1. de Pontifice. cap.10. circa finem, & Maldonatus ad cap.16. Matthæi. Et modus ille loquendi usitatus est. Usitatè enim dicimus, in unius hominis prudentia & fidelitate fundatam esse Rempublicam, id est, in uno homine, propter ipsius prudentiam & fidelitatem. Item, valetudinem Imperatoris pendere à peritia unius medici, id est, ab uno Medico, propter insignem illius peritiam.

30. Sed iterum objicis (lib.1. cap 6. n.14. & seqq.) hanc explicationem non esse secundũ mentem illorum Patrum. Nam illos loqui de fide, abstrahendo à persona Petri. Et sic omnino

no loquendum esse, probas hac ratione: *Fides in Petro, vel est ratio finalis, cur Petrus sit fundamentum; & sic ubique, ubi erit illa fides, erit fundamentum: vel est tantùm conditio, sine qua Petrus non esset fundamentum; & sic locutio est valde impropria.* Respondeo. Apertè pugnas cum scriptura, quæ Christum, Apostolos, & Prophetas vocat fundamenta Ecclesiæ, ut dictum est. Si ergo Christus est fundamentum, si Apostoli & Prophetæ sunt, cur Petrus esse non possit? Et, si super Christum, Apostolos, & Prophetas ædificata est Ecclesia, cur supra Petrum ædificari non potuit? Aut è contrario, si fundamentum Ecclesiæ non est Petrus, sed fides separata à persona Petri; cur non simili modo dicis, nec Christum, nec Prophetas, nec Apostolos esse fundamentum Ecclesiæ, sed aliquid aliud separatum ab illorum persona? Hîc responde, si potes.

31. Ratio, quam adfers, nihil efficit. Primò, quia non sequitur, quod infers in priori membro; Si fides in Petro est finis, propter quem Petrus est fundamentum: Ergo ubicunque est fides, ibi erit fundamentum. Sicut in simili non sequitur; Si sanitas est finis, propter quem sumitur medicina: Ergo ubicunque est sanitas, ibi est medicina. Sed suspicor mēdum esse in tuo exemplari, & pro illa particula, *Ratio finalis*, ponendam esse istam, *Ratio formalis*. Sed tunc, omisso priori membro, negandum est quod infers in posteriori, de impropria locutione

cutione. Jam enim ostendi, usitatè dici posse, Petrus est Petra Ecclesiæ propter confessionem fidei. Denique, præter duo membra, quę assumis, datur tertium, nempe, confessio fidei est causa moralis, propter quam Petrus est Petra Ecclesiæ. Sicut virtus est causa moralis, propter quam aliquis eligitur in Episcopum. Et meritum Christi est causa moralis nostræ justificationis: Et intercessio Principis est causa moralis, propter quam quis admittitur in aulam Imperatoris. Nam Petrus per confessionem fidei, quodammodo meritus est, ut fieret Petra Ecclesiæ. Et hoc sensu loquuntur Patres. Maximus Taurinensis Homil. 3. in natali Apostolorum Petri & Pauli: *Quanti*, inquit, *meriti apud Dominum suum Petrus erat, ut ei totius Ecclesiæ gubernacula traderentur.* Et Theophylactus ad cap. 16. Matthæi: *Remunerat Petrum Dominus, mercedem illi dans magnam, quòd super eum ædificavit Ecclesiam.* Et alij.

32. Sed ut magis percipias, quàm inepta sit tua ratio, duo quæram ex te: Unum, si fides, abstrahendo à Persona Petri, est fundamentum Ecclesiæ, ut tu vis; vel abstrahis illam à solo Petro, vel ab omnibus universim. Si à solo Petro, & non ab alijs, quid causæ? Si ab omnibus, non erit ratio, cur Apostoli potiùs dicantur fundamenta Ecclesiæ, quàm alij Christiani. Quæ enim esse potest, si fides est fundamentum, abstrahendo ab omnibus?

bus? Alterum, quo sensu Christus dicatur esse fundamentum? An agnoscis aliquid in Christo, quod sit fundamentum Ecclesiæ, abstrahendo à persona Christi? An verò aliquid, quod sit ratio formalis vel conditio, sine qua Christus non esset fundamentum? Hîc redit tua quæstio. Ad quam responde. Sin minus, paulo post ego respondebo.

33. Quod objicis, Patres loqui de fide separata à Petro, partim falsum est; partim illorum sententiam non assequeris. Falsum est de ijs, qui apertè asserunt, Petrum esse fundamentum Ecclesiæ propter confessionem fidei. Reliquos non intelligis. Ut intelligas, explicandum est, quomodo Christus, quomodo Petrus, quomodo reliqui Apostoli, quomodo item fides dicatur esse fundamentum Ecclesiæ. Igitur hæc tria distinguenda sunt. Primò, fides in Christum, quæ in eo consistit, ut credas Christum esse filium Dei, verum Deum ac verum hominem. Secundò, confessio illius fidei, de qua Apostolus Rom. 10. 10. *Corde creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem.* Tertiò, prædicatio ejusdem fidei, de qua ibidem vers. 14. *Quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autē audient sine prædicante? Quomodo vero prædicabunt nisi mittantur?* Juxta hanc distinctionem, hæ tres propositiones verę sunt. Prima Christ⁹ est primarium fundamentum Ecclesiæ, ratione fidei circa ipsius Divinitatem & incar-

natio

nationem. Secunda, Petrus est secundarium fundamentum Ecclesiæ, ratione confessionis illius fidei, quam fecit dicendo: *Tu es Christus Filius Dei vivi*: habens annexam promissionē stabilitatis pro se & suis Successoribus. Tertia, Apostoli sunt secundaria fundamenta Ecclesiæ post Petrum, ratione prædicationis ejusdem fidei in Christum: non habentes annexam promissionem stabilitatis in suis Successoribus.

34. Juxta primam propositionem intelligendum est illud 1. Corinth. 3. 11. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus.* Ubi Christus dicitur fundamentum, ratione fidei circa ipsius Divinitatem, ut explicat Gregorius lib. 7. Epist. 47. Anshelmus, Cornelius de lapide, & alij in commentario illius loci. Quod intelligunt de fide viva, quæ per charitatem operatur, ut loquitur idem Apostolus ad Galat. 5. 6. Verba Gregorij sunt hæc: *Fundamentum aliud nemo potest ponere &c. Quisquis ergo in dilectione Dei & proximi, fidei, quæ in Christo est, firmitatem tenet, eundem Jesum Christum, Dei & hominis filium, apud se posuit fundamentum.*

35. Juxta secundam intelligendum est illud Matth. 16. 17. *Beatus es Simon Bar-jona*, propter confessionem fidei, quam Deo Patre inspirante fecisti, dicens: *Tu es Christus Filius Dei vivi* Propter hanc confessionem, *super te*, tanquam petram firmam ac stabilem *ædificabo Ecclesiam*

clesiam meam: Et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Quare? quia confessio fidei, quã fecisti, nunquam defectura est in te & Successoribus tuis. *Ego enim pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.*

36. Juxta tertiam intelligendum est illud Ephes. 2. 20. *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum,* id est, super Apostolos & Prophetas, qui propter prædicationem fidei in Christum sunt fundamenta Ecclesiæ secundaria. Et super hæc fundamenta proximè & immediatè superædificantur alij Christiani, qui per illorum prædicationem ad fidem Christi convertantur. Vide Cornelium de Lapide ibidem.

37. Ex dictis facilè intelligi & conciliari possunt Patres, quos adduxisti. Nam aliqui loquuntur de fide Christi, juxta primam propositionem. Et sic fides separari potest à Petro, non tamen à Christo, qui est principale objectum illius fidei. Sic loquitur Bernardus Epist. 194. cùm ait: *Testante Apostolo, sicut unus Deus, una fides esse dignoscitur, in qua, tanquam immobili fundamento præter quod, nemo aliud potest ponere, firmitas Ecclesiæ Catholicæ inviolata consistit.* Alij loquuntur de confessione fidei, juxta secundam propositionem: Et sic fides non potest separari à Petro, quia solus Petrus est, qui propter hanc fidei confessionẽ, meritus est appellari Petra seu fundamentum Ecclesiæ. Sic loquitur Stephanus Papa à te citatus ex Baronio: *Catholica,* inquit, *Christi & Dei*

nostri Ecclesia, fundata super firmam Petram, Apostoli videlicet Petri confessionem. Et plures alij.

38. Maneat igitur certum fixumque, sextam Petri Prærogativam in eo cõsistere, quod ipsi soli cum suis Successoribus, non autem reliquis Apostolis cum suis Successoribus, promissa sit constantia fidei & cathedræ: Et quòd ideo dicatur firma petra, super quam ædificata est Ecclesia nunquam ruitura.

Septima Prærogativa.

39. SEptima est, quòd Christus pro solo Petro & seipso, non pro alijs Apostolis, voluerit tributum, nempe staterem seu didrachmum solvi in Capharnaum Matth. 17. 26. *Da eis pro me & te.* Nimirum, ut ostenderet, Petrũ alijs præferendum esse, & ipsum solum cum Christo, tanquam Vicarium cum suo Domino sociandum, ut explicant Augustinus lib. quæstionum Veteris ac Novi Testamenti q. 75. Hieronymus ad cap. 18. Matthæi, circa initium, Theophylactus ibidem, Chrysostomus Homil. 59. in Matthæum, & alij plures. Ponam illorum verba.

40. Augustinus sic scribit: *Salvator autem, cùm pro se & Petro dare jubet didrachma, pro omnibus exsolvisse videtur; quia sicut in Salvatore erant omnes causa Magisterij, ita & post Salvatorem in Petro omnes continentur. Ipsum enim constituit Caput eorum, ut esset Pastor gregis Dominici.*

Hiero-

Hieronymus sic: *Post inventum staterem, post tributa reddita, quid sibi vult Apostolorum repentina interrogatio, Quis putas major est in regno cælorum? Quia viderant pro Petro & Domino idem tributum redditum, ex æqualitate pretij arbitrati sunt, Petrum omnibus aliis Apostolis esse prælatum; qui in redditione tributi, Domino fuerat comparatus. Ideo interrogant, Quis major sit in Regno cælorum?*

Theophylactus sic: *Quia viderant Petrum à Christo honoratum, (honoratus enim erat hic, dando staterem pro Christo & pro se) & propterea humanum quiddam passi, invidiaque accensi, obliquè accedunt interrogantes Dominum, quis maximus esset?*

Chrysostomus circa illa verba, *Da eis pro me & te*, sic subjicit. *Vidisti honoris excellentiam. Vide nunc, quanta Philosophia utitur Petrus. Hunc enim locum Marcus, qui Petri Discipulus fuit, ideo videtur non scripsisse, quoniam ingens hinc honor Magistro deferebatur. Sed negationem quidem ille diligentissimè scripsit: Hæc verò, quæ ad Magistri laudem pertinent, ipso fortè ita volente, omnino siluit.* Et paulo post: *humanum quid passi Discipuli sunt, quod Evangelista quoque significavit dicens: In illa hora; quando sc. illis omnibus Petrum prætulit. Nam cùm & Jacobus & Joannes primogeniti essent, nihil tamen tale pro ipsis fecisse videtur.* Et paulò post: *Quando certos præferri conspexerunt,* (ut in transfiguratione Petrum, Jacobum & Joannem) *nihil tale passi sunt. Cùm verò ad unum delatus est honor, tunc nimirum doluerunt.*

luerunt. Quamvis non ex hac re solùm, sed ex aliis quoque multis inflammati fuerunt: tum, quia dixit illi, Dabo tibi claves regni cælorum: tum, quia, Beatus es Simon Barjona. tum etiam hic, Da eis pro me & te: tum denique, quia liberiùs eum multa cum Christo colloqui conspiciebant.

41. Quid tu verò ad hæc omnia, Marce Antoni? Primò, repetis solennem tuam responsionem, nihil aliud hinc colligi posse, quàm Petrum propter Primatum ętatis & vocationis, fuisse alijs prælatum. Agnoscis ergo prælatum esse. Erras tamen, ut sæpe dixi, id factum esse propter Primatum ætatis & vocationis. Nam incertum est, an Petrus fuerit Primus omnium ætate. Et falsum est, ante alios omnes vocatum esse ad Apostolatum.

42. Deinde, sigillatim hæc dicis de Augustino, Hieronymo & Chrysostomo. Primò, incertum esse, an Augustinus sit autor illius libri. Autorem verò, quisquis sit, nihil aliud voluisse, quàm Petrum fuisse Caput, id est, Primum & quasi Procuratorem cæterorum: Aut, si plus voluit, audiendum nõ esse. At plus voluit sine dubio. Voluit Petrũ esse Caput & Pastorẽ gregis Dominici. Voluit omnes causas Magisterij, quæ erant in Christo, fuisse etiam in Petro. An ideo, quia hoc voluit, audiendus non est? Vide ne tu audiendus non sis

43. Secundò ais, Hieronymum, post verba superiùs citata, addidisse etiam hæc: *Videnſque Jesus cogitationes eorum, & causas erroris intelligens, vult desiderium gloriæ, humilitatis contentio-*

tentione ſanare. Itaque ex Hieronymi ſententia, erraſſe Apoſtolos, exiſtimantes Petrum ſibi prælatum, tanquam verè Dominum, Principem & Monarcham. Reſpondeo. Apoſtoli in uno errabant; in altero non errabant. Non errabant in eo, quòd putarent Petrum ſibi præferri. Hoc enim manifeſtè conſtabat ex varijs ſignis, quæ Chryſoſtomus paulò ante attigit. At in eo errabant, quòd putarent illum, non ſolum eo tempore ſibi præferri, ſed etiam poſtea in temporali Meſſiæ regno, quod ſomniabant, fore præferendum. Atque hæc eſt Bellarmini ſententia, quam tu fruſtra oppugnas.

44. Ut autem melius intelligatur, notandum eſt Apoſtolos ter, ut minimùm, contendiſſe de Primatu. Primò, in via, quando poſt transfigurationem ibant Capharnaum. Secundò, poſtquam veniſſent Capharnaum. Tertiò, quando poſtea ibant Hieroſolymam. De prima contentione ſcribit Marcus cap. 9. 32. *Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi eſſent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter ſe diſputaverant, quis eorum major eſſet.* Fortaſſe ex ea occaſione, quòd Petrus, Joannes, & Jacobus, non item reliqui, fuiſſent cum Chriſto ſeorſim in transfiguratione. De ſecunda ſcribit Matthæus cap. 18. 1. *In illa hora* (cùm ſolutum erat tributum pro Chriſto & Petro) *acceſſerunt Diſcipuli ad Jeſum dicentes: Quis putas major eſt in regno cælorum?* Jam nova erat occaſio, propter

solutionem tributi, in qua Petrus videbatur omnibus alijs præferri. De tertia scribit idem Matthæus cap. 20. 20. *Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dextram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo.* Et infrà: *Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum &c. Non ita erit inter vos. Sed quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister, &c.*

45. Nunc quæstio est, de quo Primatu toties contenderint Apostoli? Tu putas contendisse de Primatu Ecclesiastico; quis scilicet eorum, post mortem Christi, futurus esset ipsius Vicarius, qui omnibus alijs despoticè præesset. Et in eo ipsos errasse, & à Christo correctos esse; cùm talis Primatus nulli conferendus esset, sed omnes futuri essent æquales. Hoc tuum figmentum est, mi frater, quo conaris Primatum Petri suspectum facere apud lectorem. Meliores autores, quam tu es, aliter sentiunt. Nimirum, putasse Apostolos, temporale Christi regnum, quod ipsi imaginabantur, jam appropinquare; & in eo cùm ipso se regnaturos: ideoque disputasse, quis in illo regno proximus post Christum futurus esset. Et quia in eo errabant, à Christo correctos esse. Quam dixi esse Bellarmini sententiam lib. 1. de Pontifice. cap. 19. in fine. Et tu ipse,

ne

ut ſoles eſſe inconſtans, eandem ſequeris lib.1. cap.11.n.1.

46. Et probatur Primò, ex illis verbis: *Dic, ut ſedeant hi duo filij mei, unus ad dextram tuam, & unus ad ſiniſtram, in regno tuo.* Vel, ut Marcus habet, *in gloria tua.* Per regnum Chriſti intelligebant regnum hujus vitæ, quo putabant Chriſtũ potiturum, ut explicat Chryſoſtomus Homil. 66. in Matthæum, ubi ait: *Quid porro eſt, quod petunt? alius te docebit Evangeliſta. Nam quoniam, inquit, prope Jeruſalem erant, credebantque regnum Dei jam jam eventurum, quod hujus vitæ ac ſeculare opinabantur; hæc poſtulabant, ut ob honorem facilius etiam omnia pericula poſſent evitare. Propterea Chriſtus ab his eos cogitationibus abducens, pericula, ſanguinem, necemq; ipſam expetendam eſſe jubet. Poteſtis, inquit, bibere calicem, quem ego bibo?* Et infrà: *Volebant autem, ut ego conjicio, quoniã ſuper duodecim ſedes ſeſſuros Diſcipulos audierunt, primatum hujus conceſſus impetrare: Et præponi quidem ſe cæteris, præterquam Petro, ſciebant, quem formidantes, dicere auſi ſunt, Dic ut unus à dextris, alter à ſiniſtris ſedeat. Quid igitur ipſe? ut ſignificaret nihil eos petere Spirituale, ſed nec ſcire quidem quid poſtulent; neſcitis, ait, quid petatis.*

47. Similiter Theophylactus in cap. 20. Matthæi: *Opinabantur filij Zebedæi, quòd vadens Hieroſolymam Dominus, regnaturus eſſet regno quodam temporali. Audierant enim eum ſæpè dicentem: Ecce aſcendimus Hieroſolymam.*

Et Hieronymus (de cujus sententia disputamus) in cap. 20. Matthæi: U*nde opinionem regni habet mater filiorum Zebedæi, ut cum Dominus dixerit (Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum & Scribis, & cōdemnabunt eum morte, & tradent ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum) & ignominiam passionis timentibus Discipulis nunciaret; illa gloriam postulet triūphantis? Hac, ut reor, ex causa. Quia post omnia dixerat Dominus (& tertia die resurget) putavit eum mulier post Resurrectionem ilico regnaturum.* Vides, Marce Antoni, Hieronymum loqui de regno temporali, non secus ac Chrysostomum & Theophylactum. In eo solum ab ijs differre; quòd ipsi regnum illud temporale, ex opinione Apostolorum, interpretentur ante mortē Christi: Hieronymus, post Resurrectionem.

48. At unde conceperant Apostoli hanc opinionem de instante temporali regno Christi? Ex duplici, ut apparet, Christi testimonio. Unum est, Matth. 16. 27. Marc. 8. 39. & Luc. 9. 27. *Amen dico vobis: sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.* Alterum, Matth. 20. 18. Marc. 10. 33. & Luc. 9. 44. *Ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum*, &c. Ex priori colligebant, regnum Christi jam proximè instare. Et quia putabant sedem regni debere esse Hierosolymæ, ubi David & alij Reges habitaverant; simulatque Christus dixit; *Ecce ascendimus Hierosolymam*, persuasi sunt, jam jam regnum

gnum Hierosolymæ inchoandum esse; & in eo regno, se varia officia habituros. Contendebant igitur, quis supremum habituros esset.

49. Dicet fortè aliquis, Apostolos ex posteriori testimonio, contrarium debuisse colligere, nempe Christum Hierosolymæ moriturum, non regnaturum; quia de morte sua clarè loquebatur, nulla facta regni temporalis mentione. Respondeo. Id quidem debuissent colligere Apostoli, si intellexissent sensum verborum Christi. At non intellexerunt, ut fatetur Lucas loco citato, cùm ait: *At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos.* Loquitur de illo verbo, *Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum*; ubi de morte & passione Christi agitur. Igitur ex ignoratione hujus verbi, ortus est error Apostolorum, existimantium, Christum ascendere Hierosolymam ad possidendum regnum temporale, de quo putabant illum antea locutum esse, cùm dixerat: *Sunt aliqui de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.*

50. Tertiò ais, Hieronymum, cùm dixit; *Ex æqualitate pretij, arbitrati sunt Apostoli, Petrũ ipsis prælatum*; videri supponere, etiam pro cæteris Apostolis tributum fuisse solutum, sed minus, quàm pro Christo & Petro. Contra quod dictum tria objicis: 1. non constare, pro cæteris solutum esse. 2. nec etiam constare, alios plus, alios minus, pro dignitate persona-

 rum,

rum, solitos esse solvere. 3. Imo constare, omnes omnino, cujuscunque ætatis ac conditionis essent, debuisse æquale pretium persolvere, juxta illud præceptum Domini, Exod. 30 15. *Dives non addet ad medium Sicli, & pauper nihil minuet.* Nam ex hoc præcepto pendere solutionem didrachmæ, juxta communem opinionem.

51. Similiter reprehendis Chrysostomum triplici titulo: 1. Quòd unum præceptum pro alio per errorem sumpserit, nempe præceptum Siclorum pro primogenitis solvendorum, pro præcepto didrachmi. 2. Quòd *in sua leviuscula inadvertentia perseverans,* prælaturam Petri super alios, colligat ex eo, quia tributum primogenituræ pro ipso est solutum, non pro alijs. 3. Quòd dixerit Jacobum & Joannem fuisse primogenitos, cùm tamen fuerint fratres, qui simul primogeniti esse non possunt.

52. Quę hîc objicis contra hos Patres, parùm ad rem faciunt Solùm quæritur hoc loco, an Petrus in solutione didrachmi fuerit prælatus alijs Apostolis? Isti Patres nobiscum affirmant. Quid vis amplius? Ex quo autem præcepto jussum sit dari didrachmum, nihil pertinet ad hanc quæstionem. Sed tamen, quia litem de hac re moves, dicam. Invenio triplex tributum, quod ex pręcepto debebant Judæi persolvere. Unum, quod tenebãtur dare in usum templi. Exod. 30. 13. Alterum, quod dabant pro primogenitis, Num. 3. 46. Tertiũ,
quod

quod Augustus Imperator illis imposuit, cùm jussit, ut universus orbis describeretur. Luc. 2. 1. Igitur tu affirmas solutionem didrachmi pertinere ad primum præceptum. Ego contrà assero, ad tertium pertinere. Mecum sentiunt Hieronymus, Beda, Maldonatus.

Octava Prærogativa.

53. OCtava est, quòd Christus post Resurrectionem, inter omnes Apostolos, soli Petro primùm apparuerit. Sed duo objicis. Primò, id non adeò esse certum, quin negari possit. Ego contrà, adeò certum esse contendo, ut negari, nisi ab Apostata, non possit. Primò, quia reliqui Apostoli id fatentur, coram Discipulis duobus redeuntibus ex Emaus, Luc. 24. 34. *Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.* Certè, si ipsis etiam apparuisset, dixissent sine dubio, *Apparuit nobis.* Et clarissimè Paulus, 1. Corinth. 15. 4. *Resurrexit tertia die secundum scripturas, & visus est Cephæ, & posthoc undecim.* Quasi dicat, primùm visus est ipsi Cephæ, & postea, alio tempore, visus est alijs. Et tu ausis hoc negare? Audi Chrysostomum in illum locum: *Itaque Petro primùm apparet. Nam qui Christum primus confessus erat, non abs re primus etiam resurgentem videt.* Et ibidem: *Itaque non omnibus initio visus est, nec pluribus simul; sed uni tantum, & ei Principi, & fide maximè digno.*

54. Se-

54. Secundò ais, Christum duplici de causa, inter Apostolos, primùm apparuisse Petro: 1. quia Petrus erat primus ordine, vocatione, & ætate, inter Apostolos. 2. Quia maximè omnium indigebat consolatione, propter ingentem dolorem ex trina negatione conceptum. Sed quæro: An quod hic asseris, adeò certum sit, ut negari non possit? Si negari potest, nihil efficis. Si negari non potest, nec illud negari potest, primam apparitionem, inter Apostolos, soli Petro factam esse. Cur ergo paulo antè dixisti, negari posse? Nihil apud te constans est. Deinde, sit ita. Christus apparuerit primùm Petro propter causas à te assignatas; An ideò prærogativa non est? At non tanta, inquies, ut ex ea Primatus Ecclesiasticus colligi possit. Neque nos ex hac sola prærogativa Primatum colligimus, ut initio dixi; & jam clariùs explicabo.

Reliqua Prærogativa.

55. HActenus adduxi eas prærogativas, quæ præcesserunt Primatum Petri: nunc reliquas adducam, quæ secutæ sunt. Priores, vel erant signa futuri Primatus, vel dispositiones prævię, vel promissiones ad eundem obtinendum. Reliquæ sunt effectus, & quasi exercitia Primatus jam obtenti. Unde apparet, te priores non rectè oppugnare ex eo, quòd ex singulis seorsim sumptis, non possit evidenter convinci Primatus. Non necesse id est. Sufficit, si vel

vel ſingulæ, vel omnes ſimul ſumptæ, ſint quędam ſigna, vel diſpoſitiones ad futurum Primatum. Accipe ſimile exemplum. Quando Rex, vel Imperator vult alicui dare ſupremam Aulæ præfecturam, non ſolet reipſa dare, niſi prius illum prę alijs habuerit commendatum, tum in familiari converſatione, tum in officijs regni vel Imperij, tum in legationibus & ſimilibus Prærogativis. Quare hoc? Quia per hujuſmodi præambula, partim vult illum diſponere ad ſupremam præfecturam; partim ſignificare, ſe illum præ alijs magnifacere, & ad ſupremam dignitatem promovere velle: Ne, ſi ſubitò, & quaſi ex abrupto id faciat, videatur temerè ſine conſilio, & cum invidia aliorum, facere. Sic fecit Chriſtus. Voluit Petro dare ſupremam Eccleſiæ præfecturam: Sed non voluit ſine prævijs ſignis & diſpoſitionibus, ut in ſimili jam explicatum eſt.

56. Ex hac declaratione manifeſtè conſtat, quo ſenſu nos Catholici colligamus Primatum Petri ex prærogativis, quæ Primatum præceſſerunt. Planè eo ſenſu, quo id faciunt prudentes viri in ſimili caſu. Sic enim illi ſolent ratiocinari. Rex noſter cogitat de ſupremo aulæ Præfecto conſtituendo. Quis ille futurus eſt? Certè non alius, ut apparet, quàm Euſtachius. Nam præ reliquis, illi uni familiaris eſt; ſoli ſua conſilia communicat; ſolum ad legationes obeundas adhibet; ſoli promiſſionem facit; denique in omnibus primum locũ illi tribuit. Nõ poſſumus aliud ſtatuere, quàm quòd

quòd illum unicum, & non alium ad supremã præfecturam destinaverit. Res vulgo nota est. Et miror, si hîc velis tergiversari.

57. Sed notior fiet ex alijs prærogativis, quæ ex Primatu, tanquam effectus ex sua causa, vel quasi functiones consecutæ sunt. Nam Petrus, postquam suprema Ecclesiæ prȩfectura illi commissa est, per illa verba, *Pasce oves meas*, mox cœpit illam ad praxin applicare, & varios ejus actus exercere. Ac 1. convocavit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli in locum Judæ proditoris. 2. Primus promulgavit Evangelium Hierosolymis. 3. Primus fecit miraculum Hierosolymis ad confirmandum Evangelium à se promulgatum. 4. Primus etiam prædicavit gentibus Evangelium. 5. Primus sententiam dixit in concilio Hierosolymitano. Quæ omnia fecit ex authoritate sibi à Christo concessa. Et propter hanc causam Paulus Apostolus venit Hierosolymam, ut Petrum, tanquam universalis Ecclesiæ Pastorem, coràm videret, ut ipsemet de se fatetur in Epist ad Galat. cap. 1. 18. De his singulis etiam aliquid dicendum est. Igitur, ut in eo, quem cœpimus, ordine, persistamus.

* * *

58. *Nona*

Nona Prærogativa.

58. NOna prærogativa est, quòd Petrus convocaverit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli, Act.1.15. *In diebus illis, exsurgens Petrus in medio fratrum, dixit: Viri fratres, oportet impleri scripturam*; &c. Hic est primus actus præfecturæ Petri. De quo Chrysostomus Homil. 3. in Acta: *Quàm est fervidus Petrus: Quàm agnoscit creditum à Christo gregem: Quàm in hoc choro Princeps est: Et ubique Primus omnium incipit loqui.* Et infrà ibid: *Meritò primus omnium authoritatem usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu.* Et Oecumenius ad cap.1. Actorum: *Surgit Petrus, non Jacobus, ut is, cui præsidentia Discipulorum commissa erat. Neque ullus orationi Petri contradixit, sed mox ad ejus præceptum constituerunt duos, quos dignissimos eo gradu existimabant, ut unum eorum Deus ipse designaret.*

59. Hîc multa objicis contra illos duos Patres, quos vides tibi adversari. Nam illi dicunt, Petrum fuisse Principem eorum omnium, qui aderant in electione Matthiæ; habuisse eos in manu sua; agnovisse illos tãquam gregem à Christo sibi concreditum; usurpasse in eos autoritatem; eos vicissim ad illius præceptum fuisse promptos & expeditos. Hæc omnia tibi desipiunt, mi Antoni. Quare? Quia astruunt Primatũ Petri, quẽ tu ferre nõ potes. Quid ergò consilij? aggrederis ipsos Patres, & quos

quos ratione superare non potes, calumnijs opprimendos censes. Igitur

60. Primò objicis: Chrysostomum oratoriè magis, quam Theologicè locutum esse. Sed dic obsecro, verum an falsum locutus est? Si verum, quid murmuras? Si falsum, cur apertè non dicis? nisi fortè, quicunque oratoriè loquitur, falsum: qui Theologicè, verum loqui censeri debeat.

61. Secundò objicis, illa verba Chrysostomi, *Petrus agnoscit creditum à Christo gregem*; frustra & otiosè ab eo dicta esse; quia Petrus tantum agebat ibi de adimplendo numero collegij Apostolici. Hoc autem collegium nō pertinebat ad gregem Petro concreditum. Erras, mi frater. Nam sub ista voce, *Pasce oves meas*, qua Petro grex Christi concreditus est, comprehenduntur etiam Discipuli Christi. Igitur & illi Petro concrediti sunt. De qua re suprà actum est: Et simul obiter notata tua levitas ac inconstantia, qui modò omnes Christi fideles, modò omnes exceptis Apostolis, modò solos Israëlitas, ovium nomine comprehensos esse, commentus es.

62. Tertiò objicis, Actum Petri, quo convocavit Discipulos ad electionem novi Apostoli, non fuisse Actum pasturæ; & ideo etiam ex hac parte, Chrysostomum impertinenter dixisse illa verba, *Petrus agnoscit gregem sibi creditum*. Iterum erras. Actus pasturæ varij sunt, ut cap. 3 ex Ezechiele demonstratum est. Eò te remitto.

63. Quar-

63. Quartò objicis, Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Quod sic ostendis. Ex una parte dicit, Petrum fuisse Principem in choro Discipulorum: Ex alia proponit hanc quæstionem: *Cur Petrus non postulaverit solus à Christo, ut ipsi daret aliquem in locum* Judæ *substituendum?* Et eam paucis his verbis solvit: J*am Petrus erat seipso factus melior.* Ex quibus tu, miro artificio, connectis has argutias: *Ergo Petrus, ex sententia Chrysostomi, fuisset arrogans, si hoc præsumpsisset. At factus melior Christi reprehensionibus, & proprio casu, noluit tantum audere. Arrogantia tamen & præsumptio non fuisset, si Petrus relictus fuisset à Christo Monarcha totius Ecclesiæ: ad ipsum enim spectasset ministrorum ordinatio.* Unde infers, Petrum ex sententia Chrysostomi, non esse supremum totius Ecclesiæ Pastorem; ideoque Chrysostomum sibi ipsi contradicere. Sed, ut candidè dicam, quod res est, fingis Chymæras ex tuo capite, de quibus ne quidē somniavit Chrysostomus. Quæstio Chrysostomi hæc est: Quare Petrus convocavit omnes Discipulos, ut communi orationis suffragio postularent aliquem à Christo, in locū Judæ substituendum? Quare non ipse solus postulavit? Responsio est: *Quia Petrus erat seipso factus melior.* Quasi dicat; Quò quis melior est, eò humilior: Quò humilior, minoris se æstimat: Ac proinde, si aliquid à Deo petendum est, plus fidit cōmuni omnium orationi, quàm suæ solius privatæ. Quamvis ergo Petrus potuisset solus à Deo postulare substituendum,

 maluit

maluit tamen communi aliorum ſuffragio id facere. Quid hîc mali eſt? Nihil, præter tuas ineptias.

64. Quintò objicis aliam Chryſoſtomi contradictionem, ex illis ipſius verbis: *Iam & illud conſidera, quàm Petrus agit omnia ex communi Diſcipulorum omnium ſententia; nihil autoritate ſua, nihil cum imperio.* Unde infers; Petrum non fuiſſe Principem Diſcipulorum, quod tamen antea dixerat Chryſoſtomus; ac proinde Chryſoſtomum ſibi iterum contradicere. Rectius dicam, te iterum Chymæras fingere. Sanè ex verbis Chryſoſtomi apertè colligitur, Petrum fuiſſe Principem; ſed Principem modeſtum, qui cùm poſſet ſua autoritate & imperio agere, malit tamen Chriſti exemplum imitari. Si hoc non capis, accipe domeſticum exemplum. Si quis laudaret Regem Angliæ, & diceret, omnia illum agere ex communi Epiſcoporum omnium ſententia; nihil autoritate ſua, nihil cum imperio: an tu ſtatim inferres: Ergo Rex non eſt? Cave ne feceris. Modeſtia Regum & Principum non obſtat, quo minus poſſint agere ex autoritate & imperio, ſi neceſſe ſit.

65. Sextò objicis, Oecumenium impropriè locutum eſſe, cùm dixit: *Mox ad ejus præceptum conſtituerunt duos.* Odiſti hanc vocem, *Præceptum.* Et paulo poſt addis: *Oecumenius de ſolo Primatu perſonali Petri eſt intelligendus*, id eſt, de Primatu ætatis & vocationis. Non ita eſt. Debet intelligi de eo Primatu, quem ipſemet

met clarè explicat. De eo, inquam, Primatu, cui conveniunt hæc duo: *Præsidentia Discipulorum*, & *Præceptum*. Expresse enim asserit, Petro commissam esse præsidentiam Discipulorum; & Discipulos fecisse, quod à Petro præceptũ erat. Quòd ais, impropriè locutum esse, non credimus. Omitto similes tuas nugas.

Decima Prærogativa.

66. DEcima Prærogativa est, Quod Petrus post acceptum Spiritum sanctum, primus omnium promulgaverit Judæis Evangelium, Act. 2. 14. Sicut Moyses in Veteri Testamento primus omnium promulgavit legem Decalogi & Deuteronomium. Uterq; Actus pertinet ad Primatum. Nam sicut Moyses habebat Primatum Synagogæ, & ideo prælatus est alijs in promulgatione legis; ita Petrus habebat Primatum Ecclesię, & ideo prælatus est aliis in promulgatione Evangelij.

Undecima Prærogativa.

67. UNdecima est, Quòd Petrus primum miraculum fecerit in confirmationem Evangelii à se promulgati, sanando claudum ex utero matris, Actor. 3. 6. *In nomine Jesu Christi Nazareni, surge & ambula.* Quæ prærogativa non consistit in eo, quòd Petrus miraculum fecerit in confirmationem fidei, quia hoc omnes Apostoli fecerunt, Marc. 16. 20. *Illi autem profecti prædicaverunt ubique,*

Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis: sed consistit in alijs duobus. Primò in eo, quòd primum miraculum fecerit post promulgationem Evangelij. Hîc non potes confugere ad Primatum ætatis & vocationis, ut soles; quia ille Primatus nil facit ad patrandum miraculum: sed necessariò id tribuendum est Primatui autoritatis & potestatis, quem Christus voluit ostendere in Petro per primi miraculi patrationem. Sicut etiam in Veteri Testamento, miraculo confirmavit Primatum Moysis (Num. 16.) Ac deinde Primatum Aaronis (Num. 17.) Secundò in eo, quòd fecerit miraculum, non qualecunque, sed quòd claudum sanaverit, pedes ipsius consolidando. Hoc enim non caret mysterio, ut notat Ambrosius serm. 69. Nam per hoc, quòd pedes infirmi hominis firmavit ac consolidavit, significatum est, ipsum esse firmum ac solidum fundamentum Ecclesiæ.

Duodecima Prærogativa.

68. DUodecima est, Quòd Petrus non solum apud Judæos, sed etiam apud gentiles, primus omnium promulgaverit Evangelium, & baptismum administraverit (Act. 10. 34.) Huic prærogativæ annexa est alia, quòd soli Petro ostensa sit visio, qua jubebatur gentilibus Christum annunciare (Act. 10. 10.) *Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus. Et vidit cœlum apertum, & descendens vas*

quod-

quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de cælo in terram, in quo erant omnia, quadrupedia, & serpentia, & volatilia cæli. Et facta est vox ad eum: Surge Petre, occide, & manduca.

69. Hîc unum dicis de priori parte prærogativæ: duo de posteriori, nempe de visione Petro exhibita. De priori, fateris insignem fuisse prærogativam Petri, quòd primus annunciaverit gentibus Evangelium: non tamen prærogativam Principatus, sed sollicitudinis ac diligentiæ, qua cæteros omnes superavit. At alibi asseris, Paulum superasse omnes prærogativa sollicitudinis ac diligentiæ. Paulus autem jam erat Apostolus eo tempore, quo Petrus prædicavit Gentibus Evangelium. Ergo si illa fuit insignis prærogativa Petri, non fuit diligentiæ, sed Principatus.

70. De posteriori pronuncias hæc duo, quæ directè inter se pugnant. Primò, visionem illam fuisse privilegium, quo Petrus, tanquam senior & ferventior inter Apostolos, meruit decorari. Secundò, non fuisse privilegium, sed potius increpationem, quia cùm Petrus esset nimium refractarius, & vix posset adduci ad vocationem Gentium, necesse fuit, ut per visionem illam quasi compelleretur ad officiũ. Itáne, Marce Antoni? Jam antè dixisti, Petrũ omnes alios superasse sollicitudine, diligentia, & fervore. Nunc dicis, fuisse refractarium, & propterea increpatum ac reprehensum à Deo. Nusquam es constans.

71. Et ne conquueraris injuriam tibi à me factam esse, recitabo verba tua, quibus hanc contradictionem involvis. Sunt autem hæc: *Fuit insignis Petri sollicitudinis prærogativa; qua sollicitudine & indefessa diligentia Petrus cæteros facilè superavit.* Et mox de visione sic pergis: *Fuit privilegium, quo primus & maximus natu ex Apostolis, & ferventissimus executor, meruit condecorari.* Deinde, facta digressione contra Bellarminum, quasi immemor verborum tuorum, sic concludis: *Hæc visio plus simplicis instructionis, & quasi cujusdam increpationis, quàm laudis & prærogativæ in Petro videtur innuere. Is enim Judaismo addictissimus, vix poterat in Gentilium vocationem ad divinæ filiationis gratiam inclinare. A qua illum aversione, ut Christus amoveret, nimium legalibus addictum, visione hac occurrit, non sine illa redargutione: Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris. Ac ne ipse, nimium fortasse in hoc refractarius videretur, ter visio illa, aut saltem hæc vox repetita est.* Jam vide, quomodo inter se cohæreant, quæ hîc asseris.

72. Taceo de injuria, quam Petro irrogas. Ais, fuisse Judaismo addictissimum; vix potuisse in gentilium vocationem inclinare; fuisse refractarium. Unde probas? Ex falsa scripturæ interpretatione: quasi ob hanc causam reprehensus fuerit his verbis: *Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris.* Non ita est. Nam Petrus audita hac voce: *Occide & manduca*; respondit: *Absit Domine, quia nunquam manducavi omne commune & immundum.* Deinde sequi-

ſequitur: *Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris.* Hoc tu interpretaris, quaſi Petrus noluerit conſentire in vocationem gentium, & quodammodo fuerit refractarius Abſit. Nihil adhuc cogitabat de gentilibus; Quia nōdum intelligebat myſterium viſionis. Solùm aſſerebat, ſe nunquam comediſſe animalia immūda, quæ ſecundum legem Moſaicam, erant prohibita. Nec ſciebat, per animalia immunda ſignificari gentiles. Hoc poſtea intellexit: Et poſtquam intellexit, nunquam oſtendit ſe refractarium circa gentium vocationem, ſed promptum & expeditum.

Decima tertia Prærogativa.

73. DEcima tertia eſt, Quòd Petrus primo loco ſentētiam dixerit in concilio Hieroſolymitano, Act. 15. 7. *Cùm autem magna inquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres,* &c. Et quod omnes ſententiam illius ſecuti fuerint: De quo Divus Hieronymus in Epiſtola ad Auguſtinum (quæ eſt undecima inter Epiſtolas Auguſtini) ſic ſcribit: *In ſententiā ejus* Jacobus *Apoſtolus, & omnes ſimul Presbyteri tranſierunt.* Et Theodoretus in Epiſtola ad Leonem: *Paulus præco veritatis, tuba ſanctiſſimi Spiritus, ad magnum Petrum cucurrit, ut iis, qui Antiochiæ de legalibus inſtitutis contendebant, ab ipſo adferret ſolutionem.* Utique ab ipſo, tanquam controverſiarum judice.

74. Tria objicis. Primò, Petrum primo

loco sententiam dixisse, tanquam Decanum collegij: idque ratione ætatis, non jurisdictionis. At, mi homo, Decanus collegij Canonicorum (saltem in Germania) non est nomen ætatis, sed dignitatis: Et solet presidere Capitulo, non tāquam senior ætate (cùm sæpe sit junior) sed tanquam superior jurisdictione.

75. Secundò objicis, Jacobum in Concilio Hierosolymitano aliquid amplius decrevisse, quod Petrus non decreverat, nempe abstinentiam à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis & sanguine. Distinguo. Nihil amplius decrevit circa quæstionem in concilio propositam: aliquid tamē amplius circa alia, quæ non erant proposita. Quæstio proposita erat hæc: An circumcisio esset necessaria ad salutem ijs, qui ex Gentibus convertebantur ad fidem Christi? Respondit Petrus non esse. Nec aliud respondit; quia aliud non quærebatur. Quod etiam servatur à judicibus secularium controversiarū. Putant se abundè satisfecisse suo officio, si clarè & directè respondeant ad id, quod à litigantibus proponitur. Nihil ergo obstat, quòd Jacobus aliqua adjecerit, quæ à litigantibus non erant proposita.

76. Tertiò objicis, Decretum in illo concilio factum, non prodiisse nomine solius Petri, sed totius concilii, ut patet ex inscriptione: *Apostoli & seniores fratres, his qui sunt Antiochiæ.* Respondeo. Si quæstio soli Petro fuisset proposita, prodiisset decretum nomine solius Petri.

tri,ſed quia toti concilio fuit propoſita,debuit prodire nomine totius concilii , cui Petrus præſidebat. Idem fit in conciliis & Parlamentis ſecularibus. Nam Decreta , quæ ibi fiunt, non prodeunt nomine ſolius Præſidis, ſed nomine Concilii vel Parlamenti.

77. Hæc ſufficiant de prærogativis Petri: quarum aliquæ, ut dixi, præceſſerunt ipſius Primatum, tanquam ſigna vel diſpoſitiones præviæ: aliæ ſecutæ ſunt, tanquam effectus & executiones Primatus jam obtenti. Deinceps diluendæ ſunt objectiones, quas magno ſtudio ex aliis adverſariis tranſcripſiſti,ut Petri& Pontificis autoritati derogares. Impium hoc ſtudium eſt, & à rebellibus uſurpatum. Utinam in proximorum ſalutem id contuliſſes.

Caput Septimum.

Diluuntur objectiones Marci Antonij contra Primatum Petri.

1. MUlta objicis, Marce Antoni, contra Primatum Petri : non quidem ſtudio veritatis,quam agnitam oppugnas; ſed Spiritu ambitionis, quo video te ad ſcribendum impulſum eſſe. Sunt autem hę potiſſimùm objectiones. 1. Eccleſia Apoſtolis omnibus æquè à Chriſto commendata eſt. 2. Evangelium reprobat Primatum inter Apoſtolos. 3. Ipſi Apo-

stoli in Petro non agnoverunt Primatum. 4. Nec Petrus illum unquam exercuit. 5. Pauli reprehensio, qua Petrum objurgavit, destruit Primatum Petri. 6. Idem colligitur ex scriptis Pauli. 7. Et ex comparatione Petri & Pauli: Hęc est summa tuarum objectionum, quas ferè ex Bellarmino suffuratus es. Primam proponis lib. 1. cap. 3. Reliquas cap. 11, singulas eo ordine, quo propositæ sunt, discutiam.

I. OBJECTIO.

Ecclesia Apostolis omnibus fuit æquè â Christo commendata.

2. HOc probas dupliciter. 1. Ex Scriptura. 2. Ex Patribus. Ex scriptura sic: Christus dixit omnibus Apostolis: *Sicut me misit Pater, & ego mitto vos.* Item, *Euntes docete omnes gentes.* Omnibus ergo suam Ecclesiam commendavit. Quòd autem æquè omnibus, inde colligis, quia omnes æquè docuit & instruxit; omnibus æquè misit Spiritum sanctum in die Pentecostes. Respondeo. Prior pars argumenti vera est, quòd Christus commendaverit suam Ecclesiam omnibus Apostolis: posterior falsa est, quòd omnibus æquè commendaverit. Nam soli Petro dixit: *Pasce oves meas.* Igitur pastura omnium ovium, soli Petro, non alijs commendata est.

ta est. De quo suprà. Nec valet hæc tua consequentia: Omnes æquè instructi sunt, & æquè Spiritum sanctum acceperunt. Ergo unus non habet majorem jurisdictionem quàm alius. Nam aliud est loqui de doctrina & sanctitate; aliud de jurisdictione. Non omnes, qui pares sunt in doctrina & sanctitate, sunt etiam pares in jurisdictione. Alioqui Rex in regno, si non haberet majorem doctrinam & sanctitatem, quàm subditi, non haberet etiam majorem jurisdictionem. Nec tu, Marce Antoni, si haberes Sacellanum pari doctrina & sanctitate, non esses illo superior, quoad jurisdictionem. Quæ omnia absurda sunt. Et ratio à priori est, quia jurisdictio per se non pendet à majori doctrina & sanctitate.

3. Nec fortasse verum est, quod asseris de æquali instructione. Nam Paulus Apostolus fuit raptus in tertium cœlum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. Quid si ille magis instructus fuerit, quàm reliqui Apostoli? Certè id admodum verisimile est. An ideo majorem habuit jurisdictionem, quàm alii Apostoli? Hactenus nemo id dixit.

4. Ex Patribus, pro æqualitate Apostolorum, adducis primo loco Cyprianum tract. de simplicitate Prælatorũ, sive de unitate Ecclesiæ, ubi sic habet: *Hoc erant utique & cæteri Apostoli quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris & potestatis; Sed exordium ab unitate proficisci-*

ficiscitur, ut Ecclesia una monstretur. Hunc locū valdè urges; in quo continentur duæ propositiones. Una de paritate Apostolorum: Altera de unitate. Et putas priorem secundum literam non posse aliter explicari, quàm quòd omnes Apostoli fuerint pares in honore & potestate; ac proinde Petrus non habuerit plus potestatis, quàm cæteri. Si autem Catholici, inquis, volunt ex posteriori contrarium probare, videant, quomodo defendant Cyprianum à contradictione. Respondeo. Et prior, & posterior propositio vera est, sine ulla contradictione. Nam verum est, omnes Apostolos, antequam Petrus totius Ecclesiæ præfectus constitueretur per illa verba, *Pasce oves meas*, fuisse inter se æquales in honore & potestate. Verum quoque est, eundem Petrum, postquam præfecturam Ecclesiæ accepit, fuisse majorem reliquis in honore & potestate. Et hoc significatur per *Exordium ab unitate.* Itaque hic locus Cypriani, non tibi, sed nobis patrocinatur.

5. Quod ut clarè percipias, scopus & intentio Cypriani explicanda est. Igitur hæc eo loco docet Cyprianus. Primò, Diabolum, post idololatriam, per Christi advētum sublatam, occulta quadam astutia circumvenire Christianos, ut possit illos in suas partes pertrahere: non jam iterum per idololatriam, sed per hæreses & schismata, quæ ab ipso in Ecclesia excitantur. *Quid verò*, inquit, *astutius, quidve subtilius, quàm ut Christi adventu detectus ac prostra-*

stratus inimicus, &c. *Videns idola derelicta, & per nimium credentium populum, sedes suas ac templa deserta, excogitaverit novam fraudem, ut sub isto Christiani nominis titulo fallat incautos? Hæreses invenit & schismata, quibus subverteret fidem, veritatem corrumperet, scinderet unitatem. Quos detinere non potest in via veteris cæcitate, circumscribit & decipit novi itineris errore. Rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse jam lumini ac evasisse noctem seculi videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, ut cum Evangelio Christi & cum observatione ejus & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes in tenebris, habere se lumen existiment, blandiente adversario atque fallente, &c.*

6. Secundò docet, ideò multos per astutiam Diaboli fieri hæreticos & schismaticos, quia non conjungunt se Capiti & Pastori Ecclesiæ, à quo est origo veritatis. Relicto enim hoc Capite, necessarium esse, ut à veritate recedatur. *Hoc eo fit*, inquit, *fratres dilectissimi, dũ ad veritatis originem non reditur, nec Caput quæritur, nec Magistri cœlestis doctrina servatur.*

7. Tertiò ait, se brevi compendio velle ostēdere ex doctrina cœlestis Magistri, quodnam sit hoc Caput, à quo est origo veritatis. Nam ostenso & retento hoc Capite, non erit amplius periculum recedendi à veritate. Ostendit autem ex verbis Christi, Petrum cum suis Successoribus esse hoc Caput. *Quæ si quis consideret*, inquit, *& examinet, tractatu longo atque argumento opus non est. Probatio est ad fidem facilis*

facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & super istam petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincent eam. Tibi dabo claves regni cœlorum &c. Et eidem post Resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas.

8. Mox objicit sibi ipsi in hunc modum: Christus omnibus Apostolis dedit æqualem potestatem: Ergo Petrus non est Caput Ecclesiæ. Et respondet, dedisse quidem omnibus æqualem potestatem, sed postea ex omnibus æquali potestate præditis, elegisse Petrum, ut esset Caput seu Monarcha Ecclesiæ; ut hac ratione caverentur schismata, quæ facilè oriri solent inter æquales; & servaretur pax & unitas in Ecclesia, quæ faciliùs servatur, quando est unum Caput, à quo omnes dependent *Et quamvis*, inquit, *Apostolis omnibus post Resurrectionem suam, parem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Accipite Spiritum sanctum* &c. *tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem, sua autoritate disposuit.*

9. Hoc ipsum magis confirmat sequentibus verbis: *Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi, & honoris & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur, ut Ecclesia una monstretur.* Quasi dicat: Omnes Apostoli, ante electionem Capitis [quæ facta est per illa verba, *Pasce oves*

oves meas] erant quidem æquales; ſed tamen Chriſtus, quia voluit exordium Eccleſiæ ſumere ab unitate Capitis, & regimen Eccleſiæ eſſe monarchicum, ex omnibus elegit Petrum, ut ipſe eſſet Caput Eccleſiæ. Nam ſi in Eccleſia non eſſet unum Caput, cui reliqua membra obtemperarent; non poſſet Eccleſiæ corpus eſſe unum, ſed membra ſine Capite inter ſe diſſiderent ac diſtraherentur.

10. Hinc infert Cyprianus, eos non habere veram fidem, ſed fieri hæreticos & ſchiſmaticos, qui ab hac Capitis & corporis unitate recedunt. *Hanc*, inquit, *Eccleſiæ unitatem, qui non tenet, tenere ſe fidem credit? Qui Eccleſiæ renititur & reſiſtit, in Eccleſia ſe eſſe confidit?* Quod declarat per ſimilia exempla. Nam ſicut ſunt multi radij ſolis, ſed unum lumen: multi rami arboris, ſed una radix: multi rivi fontis, ſed una origo; ita multa ſunt membra Eccleſiæ, ſed unum Caput. (Intelligit Petrum, de quo ſuprà.) Et rurſum, ſicut radius ſolis avulſus ab unitate luminis, diſparet: ramus à radice fractus, non germinat: rivus à fonte præciſus areſcit; ita ſchiſmatici & hæretici, qui ſe ſeparant à Capite Eccleſiæ, id eſt, à Petro & illius Succeſſoribus, non poſſunt retinere veram fidem & Charitatem. *Eccleſia*, inquit, *una eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur: quomodo Solis multi radij ſed lumen unum:*

& ra-

& rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum. Et cùm de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundãtis copiæ largitate, unitas tamen servatur in origine. Avelle radium solis à corpore, divisionem lucis unitas non capit. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit. A fonte præcide rivum, præcisus arescet. Sic & Ecclesia Domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur: ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit: profluentes largiter rivos latius expandit, unũ tamen Caput est, & origo una, & una mater fœcunditatis successibus copiosa. Illius fœtu nascimur, illius lacte nutrimur, Spiritu ejus animamur. Adulterari nõ potest sponsa Christi, incorrupta est & pudica. Unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. Hæc nos Deo servat, hæc filios regno, quos generavit, assignat. Quisquis ab Ecclesia segregatus adulteræ jungitur, à promissis Ecclesiæ separatur. Nec pertinet ad Christi præmia, qui relinquit Ecclesiam Christi. Alienus est, profanus est, hostis est. Habere jam non potest Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.

11. Ex hoc Cypriani discursu tria colligo: Primò, Apostolos quidem fuisse inter se æquales, antequam unum Caput à Christo constitueretur; sed illo semel constituto, non amplius mansisse pares. Secundò, omnes recedere à veritate fidei, & fieri hæreticos ac schismaticos, qui recedunt à Capite, quod à Christo con-

sto constitutum est. Tertiò, nec opus esse magno tractatu ad disquirendum, quæ sit vera fides. Nam illam esse veram fidem, quæ à Capite, tanquam àb origine (ex Christi institutione) in reliqua membra derivatur. Si hæc intelligis, Marce Antoni, redi ad unitatem capitis, à qua recessisti; & non eris hæreticus aut schismaticus.

12. Secundo loco adducis Hieronymum lib. 1. contra Jovinianum, circa medium, ubi de æqualitate Apostolorum sic scribit: *Ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidatur.* Respondeo. Hieronymus ibi confert inter se Petrum & Joannem; & dicit Joannem, quia virgo erat, fuisse Christo chariorem quàm Petrum, qui non erat virgo: Ut ostendat virginitatem matrimonio præferendam esse, quod negabat Jovinianus. Et postea subjungit: *Si autem obnixè contenderit* (Jovinianus) *Joannem virginem non fuisse, & nos amoris præcipui causam virginitatem diximus; exponat ille, si virgo non fuit, cur cæteris Apostolis plus amatus sit? At dicis: Super Petrum fundatur Ecclesia: licet id ipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti claves regni cælorum accipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite constituto, schismatis tollatur occasio. Sed cur non Joannes electus est virgo? Ætati delatum est, quia Petrus senior erat; ne adhuc adolescens, ac pene puer, progressæ ætatis hominibus præferretur.*

13. Ex his verbis constat, Hieronymum,

quem pro te citas, in multis tibi contrarium esse. Primò, Hieronymus asserit, Joannem plus cæteris Apostolis amatum fuisse à Christo. Unde sequitur, Joannem vicissim plus cęteris amasse Christum. Quod sic probo: Deus plus diligit meliores, ut docet Diuus Thomas 1. part. quæst. 20. art. 4. Si ergo plus diligit Joannem, quàm alios Apostolos, sequitur Joannem esse meliorem, quam alij Apostoli. Ergo etiam melior est Petro: Ergo plus diligit Deum, quàm Petrus. At hoc contra te est, quia tu asseris, Petrum habere Primatum charitatis præ alijs Apostolis.

14. Secundò, Hieronymus asserit, solum Petrum ex duodecim Apostolis electum esse, ut esset Caput Ecclesiæ, & cæteris præferretur. At si electus est, jam antea nó erat Caput, ratione ætatis aut vocationis, ut tu contendis: Aut, si antea erat, ratione ætatis aut vocationis, electus non est.

15. Tertiò, Hieronymus dicit, ideò electum esse, ut constituto Capite, schismatis occasio tolleretur. Ergo non est electus pro sua tantùm persona, ut tu vis, sed etiam pro suis Successoribus. Nam si tempore Apostolorũ, quando Ecclesia erat exigua, debuit esse unũ Caput ad cavendũ schisma; multo magis post tempora Apostolorum, quando Ecclesia fuit diffusa per totum orbem terrarum.

16. Quartò, Hieronymus dicit, Petrum potius electum esse in Caput, quàm Joannem; quia non decebat, ut Joannes, qui penè puer erat,

erat, præferretur ſenioribus. Certè, ſi putaret Hieronymus, quod tu fingis, Petrum eſſe Caput propter Primatũ ætatis & vocationis, ſtultè diſputaret, quare nõ potius Joannes ſit electus in Caput, quàm Petrus. Nã hoc eſſet diſputare, quare non potius Joannes ſit electus, ut fieret ſenior ætate & vocatione, quàm Petrus. Quæ eſt ſtulta diſputatio.

17. Sed objicis, Hieronymum in eo nobis contrarium eſſe, quòd aſſerat æqualitatem Apoſtolorum. Reſpondeo. Si hoc darem, nihil aliud ſequeretur, quàm & tibi, & nobis cõtrarium eſſe; ſed tamen tibi magis, quàm nobis. Faciamus ita eſſe; Jam quæro ex te, an ſententia ipſius vera ſit, an falſa? Si vera eſt, tuam falſam eſſe oportet, quæ illi contraria eſt. Si falſa, cur præſidium ab ea petis? Si partim vera, partim falſa, quis inter veram & falſam diſcernet? Non admitto te judicem.

18. Sed non neceſſe eſt, ad has anguſtias confugere. Nego Hieronymum nobis contrarium eſſe, niſi ſibiipſi contrarius ſit. Quod oſtendo ex ipſa diſceptatione, quam habet cum Joviniano, in hunc modum. *Hieronymus.* Joannes plus fuit amatus à Chriſto propter virginitatem, quàm Petrus, qui non erat virgo. Virginitas igitur præſtat matrimonio. *Jovinianus.* Nego Joannem fuiſſe virginem. *Hieronymus.* Si virgo non fuit, cur plus amatus fuit, quàm alij? *Jovinianus.* Petrus plus fuit amatus, quia ſuper Petrum fundata eſt Eccleſia. *Hieronymus.* Si ſpe-

ctes doctrinam Apostolorum, super omnes æquè fundata est Ecclesia, quia una est doctrina omnium. Si spectes jurisdictionem, fateor Petrum præ cæteris electum esse, ut esset Caput Ecclesiæ. At hinc non sequitur, plus dilectum fuisse à Christo, quia jurisdictio non necessariò supponit majorē sanctitatem. *Jovinianus.* Cur non potius Joannes fuit electus, si erat virgo, ut tu contendis? *Hieronymus.* Propter defectum ætatis. Erat enim adhuc adolescens, ac pene puer. Non decebat autem, ut puer, cum potestate præficeretur senioribus.

19. Si hic est discursus Hieronymi cum Joviniano, ut esse verisimile est; nihil ex eo præsidij habes, præter confusionem. Si alius est, cur dissimulas? Sed iterū objicis alia Hieronymi verba contra eundem Jovinianum: J*oannes*, inquit, *&* J*acobus*, *quia plus cæteris petierunt, non impetraverunt: Et tamen non est dignitas eorum imminuta, quia reliquis Apostolis æquales fuerunt.* Respondeo. Hoc contigit ante electionem Capitis. Tunc omnes Apostoli erant æquales. At postquam dictum est Petro, *Pasce oves meas*, desierunt esse æquales, & Petrus cæpit esse Princeps aliorum, ac uniuersalis Ecclesiæ Pastor.

20. Ex eodem Hieronymo, Epist. 58. ad Damasum Pontificem objicis hæc verba: *Ut qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito.* Non dicit, inquis, qui Petrum; sed, qui Apostolos honore sequeris; quia honor Petri & alio-

aliorum fuit æqualis. Respondeo. Hieronymus scripsit duas breves Epistolas ad Damasum ex Syria, de eodem argumento, in quibus consulit illum, tanquam judicem omnium controversiarum, *An salva fide, concedi possit, tres esse in Deo hypostases?* In priori, sic alloquitur Damasum: *Quoniam vetusto Oriens inter se populorum furore collisus, indiscissam Domini tunicam, & desuper textam, minutatim per frusta discerpit &c. Ideò mihi Cathedram Petri, & fidem Apostolico ore laudatam censui consulendam.* Hic Pontificem Petri successorem, agnoscit pro judice. Et paulo post: *Apud vos solos incorrupta Patrum servatur hereditas*, id est, apud solos Successores Petri, & qui illis adhærent. Et iterum: *Quanquam igitur tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacerdote victimam salutis, à Pastore præsidium ovis flagito.* Agnoscit se ovem: Damasum, pastorem. At non erat ovis Damasi, ratione particularis Ecclesiæ Romanæ; sed ratione universalis Ecclesiæ, quæ Damaso erat subjecta. Et rursum: *Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior: super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus est.* Hoc non dicit de Cathedra aliorum Apostolorum. Et infrà: *Quicunque tecum non colligit, spargit, hoc est, Qui Christi non est, AntiChristi est.* De nullo alio Episcopo hoc dicit, sed de Petri successore. Ex quibus omnibus

bus manifestum est, Petrum ex sententia Hieronymi, non æqualem, sed superiorem fuisse alijs Apostolis. Cùm ergo in altera Epistola dicit: U*t qui Apostolos honore sequeris, sequaris & merito*; non vult significare, omnes Apostolos honore ac dignitate æquales esse, ut tu falsò interpretaris: sed rogat Damasum, ut sicut ipse est successor Apostolorum in honore, sic etiam conetur successor esse in virtute & merito. Quod potest commodè intelligi, etiamsi honor omnium Apostolorum non fuerit æqualis. Alioqui si inde conficeres, æqualem fuisse omnium honorem, conficeres etiam, æquale fuisse omnium meritum. Imo, tibi ipsi contradiceres. Nam lib. 1. cap. 5. & 9. ultrò fateris, Petrum reliquos Discipulos honore ac dignitate superasse.

21. Tertio loco adducis Augustinum lib. de agone Christiano cap. 30. ubi ait: *Non enim sine causa inter Apostolos omnes, huius Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ, claves regni cælorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt. Et cùm ei dicitur, ad omnes dicitur: Pasce oves meas.* Ex hoc, & similibus Augustini testimonijs colligis, quę Petro committuntur, non illi soli, sed omnibus committi; ideoque omnes æquales esse. Respondeo. Hoc potius collige: Cùm solus Petrus sustineat personam Ecclesię Catholicæ, non item reliqui Apostoli (quia de reliquis

quis hoc nunquam affirmat Augustinus) Petrum hoc nomine reliquis Apostolis præferendum esse; ac proinde ex hac parte, non omnes esse Petro æquales. Deinde collige Augustinum tibi adversari. Nam Augustinus ait; *cùm Petro dictum est, Pasce oves meas, omnibus dictum esse.* Tu lib. 1. cap. 8. nu. 1. contendis, non omnibus, sed soli Petro dictum esse. Sic enim scribis: *Ac primum quidem hoc loco Christum cum ipsomet Petro loqui singulariter, & ei personaliter dici: Pasce oves meas; constituo tanquam certissimum.* Si illi dicitur personaliter & singulariter, Ergo dicitur illi tanquam privatæ personæ. Non igitur quatenus sustinet personam Ecclesiæ. Hoc autem asserit Augustinus: Ergo tu aliter sentis, quàm Augustinus. Quid nos de hac re sentiamus, explicatum est cap. 3. §. 2. Nam hæc propositio; *Soli Petro dictum est, Pasce oves meas*; potest dupliciter intelligi: Primò, excludendo reliquos Apostolos; ut sensus sit: Nulli alteri Apostolo, sed soli Petro dictum est, *Pasce oves meas.* Sic verum est. Secundò, excludendo successores Petri; ut sensus sit, soli Petro, & non Successoribus ejus dictum est, *Pasce oves meas.* Sic falsum est.

22. Ex eodem Augustino. lib. 50. Homiliarum, Hom. 43. adducis hæc verba: *Sed fortè Apostoli sancti, primi, summi arietes, pastoris membra, pastores ipsi, fortè non habe-*

bant peccatum? Hinc infers æqualitatem Apostolorum. Reſpondeo. Ex quâ particulâ inferſ? An ex eo, quod fuerint ſancti? At tu contendis, Petrum præ alijs habuiſſe Primatum charitatis & aliarum virtutum. Igitur ex hac parte concedis inæqualitatem. An ex eo, quòd fuerint primi? At tu ſimiliter contendis, Petrum præ reliquis fuiſſe primum ætate, vocatione & multis alijs prærogativis. An ex eo, quod fuerint ſummi arietes? At ſicut inter primos, ſic etiam inter ſummos datur ordo & inæqualitas, ut Num. 23. 9. *De ſummis ſilicibus videbo eum.* At inter ſummos ſilices, alius poteſt eſſe alio altior. An ex eo, quòd fuerint membra paſtoris? At non omnia membra ſunt æqualia, vel magnitudine, vel honore. 1. Corinth. 12. 23. *Quæ putamus ignobiliora membra eſſe corporis, his honorem abundantiorem circundamus.* An denique ex eo, quòd fuerint paſtores ipſi? At ſicut Chriſtus eſt ſupra alios Paſtores; ita inter hos poteſt eſſe diſcretio honoris & poteſtatis. Vide quàm Auguſtinus nihil pro te faciat.

23. Quartò, adducis Ambroſium in c. 6. Apocalypſis, ubi ait: *Primogenita gregis ſunt Apoſtoli, quos primos genuit Eccleſia, & ex quibus Eccleſia nata eſt.* Reſpondeo. Non ſunt verba Ambroſij, ſed alterius, ut benè inſinuas. Neque nobis officiunt, ſed tibi. Primò, quia alibi diſertè ais, Petrum eſſe primogenitum inte Apoſtolos (lib. 1. cap. 5. n. 13. &

13. & 17.) & ideo primum locum illi deberi. Agnoſcis igitur aliquam in hac parte inæqualitatem? Cum igitur hoc loco contendis, omnes ſimul eſſe primogenitos, ideoq; omnes inter ſe æquales; tibi ipſi contradicis. Secundò, alibi ais, Eccleſiam ædificatam eſſe ab Apoſtolis poſt Aſcenſionem Chriſti. Quomodo ergo verum eſt, quod hîc ais, Apoſtolos eſſe primogenitos Eccleſiæ? Nam ſi ſunt primogeniti Eccleſiæ, neceſſe eſt, Eccleſiam eſſe illorum matrem: Si mater eſt, quomodo ab ipſis, qui filij ſunt, ædificata?

24. Quintò adducis aliquos Patres, qui aſſerunt, Paulum fuiſſe æqualem Petro. Inter quos & Chryſoſtomus in cap. 1. Epiſtolæ ad Galat. ubi conſiderans officium Pauli in inviſendo Petro, ſic ſcribit: *Quid hoc animo poſſit eſſe modeſtius? poſt tanta taliaq; benefacta, cùm nihil opus haberet Petro, nec illius egeret voce ſed honore par eſſet illi (nihil enim hîc dicam amplius) tamen aſcendit velut ad majorem & ſeniorem.* Et Ambroſius lib. 2. de Spiritu Sancto: U*na gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat. Nec Paulus inferior Petro.* Et Leo Serm. 1. de Natali Petri & Pauli: *Quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Eccleſiæ membra provexit, ut eos in corpore, cujus Caput eſt Chriſtus, quaſi geminum conſtitueret lumen oculorum. De quorum meritis atq; virtutibus, quæ omnem loquendi ſuperant facultatem, nihil diverſum, nihil debemus ſentire diſcretum, quia illos & electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales.*

M 5 25. Re-

25. Respondeo. Hîc multa contra te sunt; contra nos nihil. Ac primò contra te est, quod ait Chrysostomus, Paulum honore parem esse Petro. Nam tu dicis (lib.1. cap.5 nu. 13.) Petrum, utpote primogenitum omnium Apostolorum, honore omnes præcedere. Secundò, quod ait Ambrosius, Paulum non esse inferiorem Petro. At tu dicis (lib.1.cap.9. per totum) Petrum habere multas prærogativas, quibus reliquos Apostolos excellit. Tertiò, quod ait Leo, Petrum & Paulum esse pares electione: quod tu negas lib.1. cap.5. nu.10. & seqq.

26. Quòd autem supradicti Patres nihil contra nos habeant, facilè ostendam. Nam duplex potest institui comparatio inter Petrum & Paulum. Una, quoad sapientiam, sanctitatem, laborem, zælum, & honorem qui ex illis consequitur: Et sic Paulus potuit esse par Petro. Quod manifestè significat Leo, cum ait: *De quorum meritis atq; virtutibus nihil debemus sentire discretum.* Altera, quoad jurisdictionem: Et sic Petrus erat major Paulo, ut sæpè ostensum est.

II. OB-

II. OBJECTIO.

Evangelium reprobat Primatum inter Apostolos.

27. HOc probas ex contentione Apostolorum de Primatu, & responsione Christi, (lib.1. cap.11. n.1. & 2.) Nam cùm Apostoli contenderent, quisnam illorum esset major? Respondit Christus: Luc. 22. 25. *Reges gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor.* Hinc ita concludis: Omnes Apostoli etiam Petrus, contendebant de Primatu: At si Petro erat promissus Primatus, cur contendit? Secundò, Christus omnibus eripit cogitationem de Primatu temporali, cum ait: *Vos autem non sic.* Similiter de Primatu & jurisdictione spirituali, cùm ait: *Qui major est in vobis, fiat sicut minor.*

28. Respondeo. Hîc notanda est duplex contradictio in tuis verbis. Una est, quia hoc loco dicis, Apostolos contendisse de Primatu temporali, quis scilicet illorum futurus esset primus in regno Christi temporali, quod somniabant Verba tua sunt hæc: *Appetitus naturalis humanus propriæ excellentiæ, & in alios dominatus, Apostolorum animos adhuc imperfectos, nec parum, nec raro titillavit. Quia enim Messiam dominatione temporali Regem Israel in mundo regnaturum, ex sacris scripturis non benè intellectis, & communi Hebræorũ intelligentia existi-*

existimabant, magnas sibi apud Christum, quem Messiam agnoverant, dignitates pollicebantur; quippe qui ipsius primi essent asseclæ & familiares. Et cùm duodecim essent, inter ipsos etiam unum aliquem primum locum habiturum autumabant. Et infrà; *Debuit quidem animos eorum à temporalibus dignitatibus abducere, quas etiam sibi somniabant, &c.* At cap. 9. n. 6. planè contrarium asseris his verbis: *Respondet Bellarminus, errasse quidem Apostolos, quia temporalem principatum somniabant; & hunc errorem Dominum sæpè correxisse. De hoc tamen temporali mundi hujus principatu, Apostolos tunc nihil cogitasse, sed de sola prælatione Petri supra ipsos Apostolos, satis est apertum.* Quomodo cohærent hæc duo: Apostoli nihil cogitabant de temporali principatu: Et, Apostoli existimabant Messiam dominatione temporali in mundo regnaturum, & magnas sibi apud illum dignitates pollicebantur.

29. Altera est: quia hoc loco in summa capitis 11. sic habes: *Christus nudum ministerium, sine jurisdictione dedit Apostolis.* At cap. 3. n. 31. contrarium asserebas his verbis: *Christus immediatè concessit Apostolis potestatem ordinis, & jurisdictionem plenissimam.* Nonne hæc aperta contradictio est, Dare nudum ministerium sine jurisdictione: Et, Dare plenissimam jurisdictionem? Et quamvis in priori loco videaris loqui de jurisdictione humana, hoc tamen non obstat. Vel enim loqueris de humana, id est, à puro homine accepta; & sic nihil

ad rem:

ad rem: Vel de humana, id est, homini à Christo concessa; & sic manet contradictio.

30. Objectio tua, quam à Lutheranis accepisti, nullius momenti est; & jam pridem à Cardinale Bellarmino & alijs Catholicis refutata. Ad illos te remitto. Obiter tamen attingam, quid respondendũ sit. Apostoli cogitabant de Primatu aliquo temporali, quem apud Christum essent habituri. Hoc suprà cap. 6. prærogativa septima, ostensum est. Et tu paulo antè fassus es. Christus eripis illis hanc cogitationem, his verbis: *Vos autem non sic.* Et simul suo exemplo hortatur, ut quisquis inter ipsos habiturus esset Primatum Ecclesiasticum, servaret modestiam ac humilitatem; nec se superbè efferret super alios. *Qui*, inquit, *major est in vobis, fiat sicut minor.* Similem monitionem habemus de Primatu Regis in Veteri Testamento, Deuter. 17. 18. *Postquam sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis hujus in volumine.* Et paulo post: *Nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos.* Sicut ergo hinc non possumus inferre, Regem Veteris Testamenti non habuisse jurisdictionem in suos fratres, quia debebat seruare modestiam, & non elevare se super fratres suos, quod solent facere Reges gentiles: Ita in simili, non possumus inferre, Petrum non habuisse jurisdictionem Ecclesiasticam in suos fratres, quia debebat illis servire & ministrare. Alioqui, quid dicemus de Christo? Habuit certè plenissimam jurisdictio-

dictionem in Apostolos, & tamen ministrabat illis. (*Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.*) Cùm ergo suo exemplo hortatur Prælatos Ecclesiæ ad simile ministerium, non tollit ab illis jurisdictionem, sed humilitatem commendat.

III. OBJECTIO.

Ipsi Apostoli in Petro non agnoverunt Primatum.

31. HOc sic probas, cap. 11. num. 7. Apostoli, postquam Petro dictum esset, *Tu es Petrus*, &, *Tibi dabo claves regni cælorum*; adhuc contendebant de Primatu: Ergo non agnoverunt, Petro per illa verba promissum esse Primatum; alioqui desiissent cõtendere. Respondeo. Apostoli ex vna parte persuasi erant regnum Christi fore temporale: ex altera audiverant Christum moriturum, & Petrum ipsius loco habiturum claves regni cœlestis, id est, Primatum Ecclesiasticum. Sed prior cogitatio erat magis ipsis infixa, quàm posterior. Imò nec Petrus, nec alij Apostoli credebant, Christum moriturum, tametsi clarissimè hoc ipsis esset significatum. Matth. 16. 21. *Exinde cœpit Jesus ostendere Discipulis suis, quia oporteret eum ire Hierosolymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & Principibus*

bus Sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum dicens: Absit à te Domine: Non erit tibi hoc. Et Luc 9.44. *Filius hominis, futurum est, ut tradatur in manus hominum: At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos.* Certè, si vel non credebant, vel non intelligebant, CHRISTVM esse moriturum, quod tam clarè ipsis dicebatur; quid mirum est, si non multum solliciti fuerint de futuro Petri primatu post mortem Christi? præsertim cum altera cogitatio de regno Christi temporali prævaleret.

32. Si hoc non capis, Marce Antoni, exemplum sume à teipso. Promissio tibi facta erat in statu religioso, cùm abdicabas te rebus temporalibus: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut agros propter nomen meum centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Quæ sanè promissio erat clarissima. Et tamen, magis insedit tibi cogitatio de Episcopatu: ideoque relicto statu religioso, & parum sollicitus de tam insigni promissione, ad seculum, cui renunciaveras, redijsti, & dignitatem Episcopalem importunè impetrasti. Non tam crassè hallucinati sunt Apostoli. Nunc quæro, an hæc consequentia bona sit? Marcus Antonius, postquam dictum est illi, *Centuplum accipies, & vitam æternam possidebis*, adhuc cogitavit de honore & dignitate Episcopali: Ergo non agnovit pro-

promissionem à Deo sibi factam. At similis est hæc, quam tu facis: Apostoli, postquam dictum est Petro, *tibi dabo claves*, adhuc cogitabant de regno temporali: Ergo non agnouerunt promissionem Petro factam de Primatu spirituali.

IV. OBJECTIO.

Petrus nunquam exercuit Primatum.

33. HOc tripliciter probas, cap.11.n.10. & seqq. Primò, quia non solus Petrus, sed alij etiam Apostoli instituerunt primos Diaconos (Act.6.2.) Secundò, quia Apostoli miserunt Petrum & Ioannem in Samariam: Ergo Petrus non erat supra Apostolos, sed ad illorum arbitrium mittebatur. (Actor.8.14.) Tertiò, quia Paulus & Barnabas detulerunt quæstionem de circumcisione, non ad solum Petrum, sed ad omnes Apostolos ac Seniores. Debuissent autem ad solum Petrum deferre, si ille fuisset supremus Rector Ecclesiæ, & Judex controuersiarum.

34. Respondeo. Hæc omnia desumpsisti ex Lutheranis & Calvinistis. Sed cur dissimulas alia multa, quæ Petrus gessit in suo Primatu? Solus sua autoritate cõvocavit omnes Discipulos ad electionem novi Apostoli. Primus promulgavit Evangelium Hierosolymę. Pri-

Primus item prædicavit gentibus Evangelium. Primus sententiam dixit in Concilio Hierosolymitano, Hæc omnia omittis. Quæ autem objicis, nullius ponderis sunt. Ad singula sic respondeo.

35. Ad 1. non valet hæc consequentia: Omnes Apostoli instituerunt primos Diaconos, & non solus Petrus: Ergo Petrus non habebat Primatum. Sicut neque hæc: Omnes Principes Angliæ sanxerunt legem de juramento fidelitatis, & non solus Rex; Ergo Rex non habet Primatum. Neque item hæc: Omnes Episcopi Dalmatiæ fecerunt, hunc aut illum Actum jurisdictionis Ecclesiasticæ, & non solus Marcus Antonius : Ergo Marcus Antonius non fuit Primas Dalmatiæ. Non enim necesse est, solum Regem in suo regno ; solum Imperatorem in suo imperio, solum Archiepiscopum in sua provincia exercere quosvis actus jurisdictionis & potestatis, sine aliorum ope & auxilio. Multo minus valet hæc consequentia : Petrus in illo actu, quo constituebātur primi Diaconi, non exercuit Primatum Ecclesiasticū: Ergo nunquam exercuit. Et tamen mirificè tibi places in his & similibus tuis argutiis. Quanquam non argutiæ, sed stupiditates sunt.

36. Ad 2. Triplex potest esse missio. Prima ex imperio. Sic Rex, aut Princeps, aut Dominus mittit subditum aut servum. Secunda, ex consensu. Sic Deus Pater mittit Filium in hūc modum; & Filius Spiritum Sanctum. Tertia,

N ex con=

ex consilio & directione. Sic consiliarij mittunt Regem ad bellum. Igitur Petrus missus est, non ex imperio, sed ex consensu & consilio Apostolorum. Ex qua missione non sequitur, Petrum vel æqualem vel inferiorem Apostolis fuisse. Nam superior potest hoc modo mitti ab inferioribus.

37. Ad 3. Hæc illatio nulla est: Quæstio de circumcisione non fuit delata ad solum Petrum, sed ad concilium Apostolorum & Seniorum: Ergo Petrus non habebat Primatum Ecclesiæ. An non plurimæ controversiæ civiles deferuntur ad Parlamentum Parisiense? An non plurimæ ad Senatum regium in Anglia? Nec ideo sequitur, Regem Galliæ aut Angliæ non habere primatum in suo regno. Audi Antoni, quod res est. Sicut in regno Angliæ possunt controversiæ civiles deferri, vel ad solum Regem, vel ad Senatum Regis, præsente Rege: Sic etiam in Ecclesia possunt controversiæ Ecclesiasticæ deferri, vel ad ipsum Pontificem, vel ad concilium, cui præest Pontifex. Sicut ergo non destruitur autoritas concilij, per hoc præcisè, quòd aliqua controversia deferatur ad solum Pontificem; ita vicissim non destruitur autoritas Pontificis per hoc, quòd aliqua controversia deferatur ad concilium, cui præest Pontifex, & non ad solum Pontificem. Res clara est. Sed cur illa controversia de circumcisione potius fuit delata ad concilium,

lium, quàm ad ſolum Petrum? Facilis reſponſio: Ut deciſio fieret cum majori partium ſatisfactione. Nam partes litigantes facilius acquieſcunt, quando conſtat controverſiam ex communi Eccleſiæ conſenſu deciſam eſſe.

V. OBJECTIO.

Pauli reprehenſio deſtruit Primatum Petri.

38. HOc ſic probas: Paulus in Epiſt. ad Gal. cap. 2. 11 ſcribit, ſe in faciem reſtitiſſe Petro, quia reprehenſibilis erat: Ergo Petrus non fuit Caput Eccleſiæ; alioqui Paulus fuiſſet arrogans & procax, quod Capiti Eccleſiæ auſus eſſet reſiſtere. Hoc argumentum fusè perſequeris, adductis multorum Patrum teſtimoniis, ad confirmandum Petri errorem, & juſtam Pauli obiurgationem. Reſpondeo. Non opus eſt tot teſtimoniis. Fatemur Petrũ erraſſe: non quidem in aliquo fidei articulo, in quo errare non poterat, iuxta illam Chriſti promiſſionem; *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua*: ſed in facto, quia incautè ſimulabat Judaiſmum, cum aliquo ſcandalo & offenſione gentilium. Fatemur etiam, Paulum apertè illi reſtitiſſe, quia meritò iudicabat eiuſmodi ſimulationem non eſſe tolerandam, eo quòd eſſet ſcandaloſa. At tuæ conſequen-

tiæ, quas hinc nectis, non valent. Non enim sequitur : Petrus fuit à Paulo reprehensus: Ergo non habuit Primatum Ecclesiæ. Sicut in simili non sequitur : David fuit reprehensus à Joab (2. Regum 19. 5.) Ergo non habuit Primatum regni. Imò multi Patres ex hac ipsa Petri reprehensione docent, superiores posse corrigi ab inferioribus, quando fit cum debita humilitate & charitate, ut Augustinus Epist 19. ad Hieronymum, Cyprianus Epist. ad Quirinum, de Hæreticis rebaptizandis, Gregorius Hom. 18. In Ezechielem, Diuus Thomas in 2. secundæ quæst. 33. art. 4. ad 2.

39. Similiter non sequitur, Paulum fuisse arrogantem & procacem, quòd ausus sit Capiti Ecclesię in faciem resistere; quia fecit hoc bono zelo, ad tollendum scandalum, quod ortum erat ex incauta Petri simulatione. Sicut nec ipse Joab censetur fuisse procax & arrogans, quòd ausus sit suum Regem ob ipsius peccatum arguere & objurgare. Et aliunde constabat Paulo, Petrum propter modestiam & humilitatem, qua erat præditus, non ægrè laturum fraternam correptionem, quam sciebat ex bona intentione provenire.

40. De hoc Petri & Pauli facto sic scribit Augustinus loco citato : *Ipse Petrus, quòd à Paulo fiebat utiliter libertate charitatis, sancta ac benigna pietate humilitatis accepit: Atque ita rarius ac sanctius Exemplum posteris præbuit, quo non dedignarentur, sicubi fortè recti tramitem*

mitem reliquissent, etiam à posterioribus corrigi; quam Paulus, quo confidenter auderent, etiam minores majoribus, pro defendenda Evangelica veritate, salua fraterna charitate, resistere.

41. Et certè Paulus, non tantùm suo exemplo, sed etiam scripto docuit, superiores aliquando moneri & corrigi posse ab inferioribus, servata semper debita charitate ac subiectione. Sic enim scribit ad Colossenses cap. 4. 17. *Dicite Archippo: vide ministerium, quod accepisti à Domino, vt illud impleas.* Erat Archippus ille Colossensium Episcopus, successor Epaphræ, qui tunc captivus Romæ tenebatur in vinculis, ut scribit idem Paulus in Epistol. ad Philemonem vers. 23. *Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo* J*esu*. Si ergo Paulus mandat Colossensibus, ut moneant Episcopum sui officij; quid mirum est, si alij quoque subditi possint aliquando suos Prælatos, vel monere, vel reprehendere, si necesse sit?

42. Et recta ratio hoc dictat. Nam laudabile est, opera misericordiæ, sive corporalia, sive spiritualia, servato debito modo ac ordine, præstare indigentibus: At peccantes corrigere, est opus misericordiæ spirituale; Ergo laudabile est, servato debito modo ac ordine, hoc opus præstare indigentibus. At non minus Prælati, quàm subditi, possunt indigere correptione: & sæpè magis, quia sunt in altiori & periculosiori loco, ut rectè notat Augustinus in Regula ad servos Dei,

circa finem, cùm ait: *Non solum vestri, sed etiam Prælati miseremini; quia inter vos, quanto loco superiore, tanto in periculo majore versatur.*

43. Hoc argumentum pulchrè explicat Divus Thomas in 2. secundæ, quæst. 33. artic. 4. in hunc ferè modum: Duplex est correctio: Una justitiæ; quæ fit per inflictionem legitimæ pœnæ: Altera charitatis, quæ fit per fraternam correptionem. Prior convenit solis Prælatis, respectu subditorum; quia requirit jurisdictionem, quæ in solis Prælatis est. Posterior convenit tam subditis, quàm Prælatis; quia est actus charitatis, quæ ad omnes proximos, sive Prælatos, sive subditos, se extendit. Tenemur enim omnes ex charitate diligere; ac proinde omnes peccantes corripere, servatis ijs circumstantiis, quas charitas exigit. Non exigit autem charitas, ut eadem libertate & autoritate corripiamus Prælatos, qua subditos: Sed exigit, vt Prælatos cum reverentia & subjectione; subditos cum mansuetudine & patientia, quantum fieri potest, objurgemus.

44. Nondum acquiescis; mi Antoni. Ais Patres sic argumentari: Paulus non reprehendisset Petrum, si agnouisset illum pro supremo Ecclesiæ Capite seu Monarcha. Et citas ex Hieronymo, apud Gratianum 2. quæst. 7. cap. Paulus, hæc verba: *Paulus, Petrum reprehendit: quod non auderet, nisi se non imparem sciret.* Et ex Ambrosio, ad cap. 2. Epist. ad Galat. *Quis eorum auderet Petro primo Apo-*

Apostolo, cui claves regni cælorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, qui fiducia electionis suæ sciens se non imparem, constanter improbaret, quod ille sine consilio fecerat.

45. Respondeo. Tu pervertis sensum illorum Patrum. Nam Gratianus disertè monet, Paulum dupliciter conferri posse cum Petro. Primò, quoad Ecclesiasticam dignitatem. Secundò, quoad puritatem vitæ & conversationis. Priori modo; Paulum fuisse imparem, seu inferiorem: Posteriori, non imparem. Quod declarat duplici exemplo. Uno Augustini, qui scribit, se majorem esse Hieronymo, ratione Episcopatus: minorem, ratione virtutum. Altero ejusdem, qui alibi scribit, Cyprianum fuisse æqualem Petro in martyrio; minorem in potestate. Igitur ex sententia Gratiani, sic argumentandum est: Paulus non auderet Petrum reprehendere, nisi sciret se non imparem in puritate vitæ & conversationis. Non autem sic: Nisi sciret se non imparem in Ecclesiastica potestate. Ratio est, quia qui alium reprehendit, debet esse immunis ab illo vitio, de quo illum reprehendit: At Paulus reprehendebat Petrum de mala conversatione cum Judæis & gentibus: Ergo non ausus fuisset illum reprehendere, nisi scivisset se esse immunem ab hoc vitio; & in puritate conversationis Petro non imparem, sed superiorem. Jam advertis, opinor, imposturam tuam.

46. Idem crimen committis in citando Ambrosio. Nam ille similem adhibet distinctionem. Confert Petrum cum Paulo dupliciter. 1. ratione potestatis. 2. ratione electionis. Priori modo præfert Petrum, quia vocat illum *Primum Apostolum, cui claves regni cælorum datæ sunt*, insinuans Petrum ex hoc capite reliquos omnes antecellere. Posteriori, Paulum facit Petro ęqualem; quia sicut Petrus immediatè à Christo electus est ad Apostolatum; ita etiam Paulus, ipso attestante Gal. 1.1. *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neq; per homines, sed per* Jesum *Christum.*

47. Tandem, quia vides te argumentis nihil proficere, convertis te ad scommata & sarcasmos; quæsita occasione ex illis Gregorij verbis, Hom. 18. in Ezechielem: *Ecce Paulus in Epistolis suis scripsit, Petrum reprehensibilem: Et ecce, Petrus in Epistolis suis asserit, Paulum in ÿs, quæ scripserat, admirandum. Certè enim, nisi legisset Petrus Pauli Epistolas, non laudasset. Si autem legit, quia illic esse reprehensibilis dicitur, invenit. Amicus ergo veritatis laudavit etiam, quòd reprehensus est.* Hanc Gregorij sententiam mirificè laudas. Et meritò. Sed venena inde colligis, non mella; quod malum est. Sic enim subnectis: *Mirum verò, quòd Petrus, hoc est, summus Ecclesiæ Monarcha, & supremus* CHRISTI *ac Dei Vicarius, illam Pauli Epistolam ad Galatas in Indicem expurgatorium statim*

ſtatim non conjecerit, quippe ipſum primum & ſupremum Papam, adeò deprimentem, & ipſius errores exaggerantem. Certè Petri Succeſſores tales Epiſtolas & libros, qui ipſorum errata & reprehenſiones rationabiles continent, jam ferre nolunt, proſcribunt eos, & diris devovent. Expectandum profectò, ut ſi planè noſtri Papæ viderint, ex Evangelio canonico Papatum deſtrui, Evangelium etiam ipſum in librorum prohibitorum Indicem detrudant.

48. Hîc apparet verum eſſe, quod Chriſtus dicit in Evangelio: *Ex abundantia cordis os loquitur.* Et, *malus homo de malo theſauro cordis ſui profert malum.* Multiplex malum ex theſauro tuo profers. Primò, Petrum Apoſtolum, per ironiam ac deriſum, vocas ſummum Eccleſiæ Monarcham, & ſupremum Chriſti Vicarium. Si non volebas parcere Pontifici, pepercisſes ſaltem Petro, qui in Evangelio ab ipſo Chriſto laudatus eſt: *Beatus es Simon Barjona.*

Secundò, aliam injuriam illi facis, quia inſinuas, tui ſimilem, ac vindictæ appetentem eſſe. Tu certè, quia à Pontifice reprehenſus es, vindictam paras, & de Sede Apoſtolica conaris illum deturbare. At Petrus meliori animo eſt. Reprehenſus fuit à Paulo: non indignatur: non ægrè fert: non ſtringit calamum, ut tu facis.

Tertiò, etiam Paulo injuriam irrogas; quaſi ipſe *depreſſerit Petrum, & ipſius errores exaggeraverit.* Invidioſa ſunt hæc verba. Non voluit

VI. OBJECTIO.

Pauli scripta destruunt Primatum Petri.

50. QUod sic probas. Primò, quia quando Paulus nominat insigniores Apostolos, Petrum alijs postponit, ut Gal. 2. 9. *Jacobus, & Cephas, & Joannes.* Secundò, quia ibidem non de solo Petro, sed etiam de Jacobo & Joanne dicit: *qui videbantur columnæ esse.* Ergo Jacobum & Joannem Petro exæquat. Tertiò, quia Jacobus, Petrus, & Joannes dederunt dextras Societatis Paulo & Barnabæ; ut hi in gentes, illi verò in circumcisionem ferrent Evangelium. (ibidem) At istæ dextræ Societatis repugnant Primatui Petri. Quartò, quia Paulus 2. Corinth. 12. 11. scribit: *Nihil minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli.* Quę verba magnum præjudicium faciunt Primatui Petri. Sic tu.

51. Respondeo. Piget in istis quisquilijs hęrere. Sed tamen, ut est in Proverbijs, *respondendum est stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Ac primò, non est certum, Petrum medio, non primo loco, positum esse à Paulo. Nam, ut benè notatum est à Cardinale Bellarmino, multi Patres, præsertim Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, & Hieronymus, primum locum illi assignant. Esto tamen; medio loco inter Jacobũ & Jo-

& Joannem positus sit. Cur in eo vim facis? Cur non potius in eo, quòd non semel, sed sæpius in Evangelio positus sit primo loco, quādo omnes Apostoli simul recensentur? conferamus hæc duo inter se. Tu ais, semel non esse positum primo loco: Ego, sæpè positum esse primo loco. Tu, semel positum esse post unū: Ego, sæpè positum esse ante omnes. Tibi multi contradicunt, ut Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, Hieronymus: Mihi, nullus: ne tu quidem. Uter ergo melioris causæ patronus est?

52. Addo, nec Paulum, quocunque loco posuerit Petrum, tibi patrocinari. Nam in eadem Epistola ad Galatas cap. 1. disertè scribit, se venisse Hierosolymam, ut videret Petrum, & quindecim diebus apud eum mansisse. Cur non venit ad Jacobum & Joannem? Nimirum, quia pluris Petrum, quàm illos æstimabat. Unde Ambrosius circa illum locum: *Dignum fuit*, inquit, *ut cuperet videre Petrum*, *quia Primus erat inter Apostolos, cui delegaverat Salvator curam Ecclesiarum*. Et Hieronymus in Epistola ad Augustinum (quæ est undecima inter Epistolas Augustini) *Tantæ Petrus auctoritatis fuit, ut Paulus in Epistola sua scripserit: Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum.* Et Chrysostomus Homil 87. in Joannem: *Os erat Apostolorum & Princeps: propterea & Paulus eum præter alios visurus ascendit.* Et Theodoretus in cap. 1. ad Galatas: *Etenim cùm humanâ doctrinâ non indigeret, ut qui ab uniuersorum Deo eam acce-*

accepisset, Apostolorum Principi, quem par est, honorem detulit. Et Oecumenius ibidem: *Post tot tantaque certamina abiit, ut videret Petrum, tanquam majorem. Ut autem etiam maneret, causa honoris, quem Petro deferebat, factum est.*

53. Jam verò ex eo, quod Paulus scribit de Petro, Jacobo & Joanne; *Qui videbantur columnæ esse*; non rectè infers, duos illos Petro fuisse exæquatos. Nam inter plures columnas una potest esse sublimior, quàm altera. Sicut suprà monui in simili casu, inter plures summos, unum posse altiorẽ esse, quàm reliquos. Et habemus manifestum exemplum in scriptura, Proverb. 9.1. *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem.* Ubi, juxta interpretes, per septem columnas, vel intelligun- Doctores Ecclesiæ, vel Sacramenta, vel dona Spiritus sancti. Et tamen non sequitur, vel omnes Doctores, vel omnia Sacramenta, vel omnia dona Spiritus sancti esse inter se æqualia. Imò constat, ubique esse magnam differẽtiam. Nam de Doctoribus legimus, Dan. 13.3. *Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti: Et qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Jam verò, ut loquitur Apostolus, 1. Corinth. 15. 41. *Stella differt à stella in claritate.* Similiter certum est, inter Sacramenta, præcipuum esse Baptismum, quoad necessitatem: Eucharistiam, quoad præstantiam. Denique dona Spiritus sancti (quæ septem enumerantur ab Isaia, cap. 11. 2. nempe Sapientia, Intellectus, Consilium, fortitudo,

titudo, scientia, pietas, timor Domini) nō sunt omnia inter se paria. Quomodo ergo ex eo præcisè, quòd tres Apostoli vocantur columnæ, putas convinci posse, æquales inter se esse? Nihil minus.

54. Quod tertio loco objicis, Petrum, Jacobum & Joannem dedisse dextras Societatis Paulo & Barnabæ, verissimum quidem est; sed non rectè inde concludis, unum alteri non esse præferendum. Quasi verò, quicunque dextras societatis sibi mutuo porrigunt, pares esse necesse sit. Non ita est. Primò, quia societas potest esse inter inæquales, ut patet ex illo, 1. Joann. 1. 3. *Ut & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo.* Deinde, multi porrigunt sibi invicem dextras, qui honore & autoritate inter se differunt. Nam Jehu Rex dixit Jonadab, filio Rechab, 4. Reg. 10. 15. *Nunquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Jonadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum suam.* An ideo Jehu & Jonadab æquales? Nullo modo. Nam alter Rex erat; alter homo privatus.

55. Illud denique; *Nihil minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli*, non intelligitur de jurisdictione, quasi velit dicere, se nulli Apostolorum cedere in potestate jurisdictionis, ut tu perperam contendis; sed partim de revelationibus, partim de laboribus & miseriis pro Christo susceptis, partim de prodigiis & mira-

culis

culis ab eo patratis: In quibus omnibus se ait nemini imparem esse. Hoc patet ex ipso cõtextu. Nam de revelationibus sic loquitur: *Si gloriari oportet (non expedit quidem) veniam autem ad visiones & revelationes Domini.* Et postea pergit: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim à vobis debui commendari: Nihil enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli, tametsi nihil sum: Signa tamen Apostolatus mei sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigijs & virtutibus.* Nulla hîc mentio jurisdictionis. Sed tu, Marce Antoni, ut hæretici solent, detorques omnia ad tuum sensum. Pudeat imposturæ.

VII. OBJECTIO.

Ex comparatione Petri *&* Pauli.

56. HAnc comparationem instituis ex scriptura, & Patribus. Ex scriptura sic: Sicut Petro dictum est, *Pasce oves meas*, id est, commendo tibi ovile meum, Ecclesiam meam: ita Paulus de seipso dicit, 2. Cor. 11. 11. 28. se premi cura & sollicitudine omnium Ecclesiarum: Ergo non minus Paulo, quàm Petro totius Ecclesiæ cura commissa est.

57. Re-

57. Respondeo. Cura & sollicitudo Ecclesiarum duplex est. Una oritur ex justitia: altera ex zelo & charitate. Prior debet esse in Prælatis Ecclesiæ, qui habent jurisdictionem Ecclesiasticam. Posterior potest esse in omnibus, qui charitate præditi sunt. Igitur Petrus habuit curam Ecclesiæ ex justitia, quia habuit jurisdictionem in totam Ecclesiam: Quæ jurisdictio significatur per verbum, *Pasce*, ut cap. 3. explicatum est. Paulus verò loquitur de posteriori cura & sollicitudine, quæ oritur ex charitate. Cùm enim recensuisset labores, carceres, plagas, famem, sitim, & alias miserias, quas pro Christo sustinebat; mox subjicit: *Præter illa, quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* His posterioribus verbis explicat, vnde oriatur illa sollicitudo. Nempe ex duobus actibus charitatis. Primò, ex dolore charitatis; quem percipiebat ex miseria proximi. *Quis*, inquit, *infirmatur, & ego non infirmor?* Quasi dicat: Infirmor cum infirmantibus, doleo cum dolentibus, lugeo cum lugentibus. Secundò, ex amore & zelo charitatis, quo accensus urebatur. *Quis*, inquit, *scandalizatur, & ego non uror?* Quasi dicat: Quando aliquis patitur scandalum, tanto zelo & amore accendor ad tollendum illud scandalum, ut quodammodo uri videar.

58. Non igitur cura Ecclesiarum, de qua Paulus loquitur, oriebatur ex obligatione justitiæ;

ſtitiæ; ſed ex duplici actu charitatis, dolore ſcilicet & amore. Quod etiam tuo exemplo facilè confirmabo. Nam in expoſitione cōſilij profectionis tuæ, disertè ſcribis te (quaſi alterum Paulum) *ſemper habuiſſe deſiderium unionis omnium Chriſti Eccleſiarum: & anxiè perſpexiſſe, an poſſit aliqua excogitari via, omnes Chriſti Eccleſias ad veram antiquam unionem componendi.* Unde hoc tantum deſiderium, mi Antoni? An ex obligatione juſtitię? Non opin te id dicturum. An ex zelo & fervore charitatis? Hoc dabis, ſine dubio. Sed quęro, an hinc inferes, quod de Paulo inferebas, non minus tibi, quàm Petro, totius Eccleſiæ curā à Chriſto commendatam eſſe? Non, ſi ſapis.

59. Nec obſtat, quod Paulus de ſeipſo ſcribit 1. Cor. 9. 16. *Si Evangelizavero, non eſt mi gloria: neceſſitas n. mihi incumbit. Væ n. mihi eſt non Evangelizavero.* Non enim loquitur de neceſſitate juſtitiæ, ſed obedientiæ: Neque de regimine Eccleſiæ, ſed de Evangelij prædicatione. Nam ex obligatione præcepti tenebatur apud Gentiles prædicare Evangelium: ſicut etiam hoc tempore tenentur Patres Societatis, quando ex virtute obedientiæ mittūtur à Romano Pontifice. At non tenebatur ex obligatione juſtitiæ gubernare totam Eccleſiā, quia hoc nuſquam erat illi commiſſum: ſicut etiam hoc tempore nō committitur Patribus Societatis. Utor hoc exemplo, quia tibi notū eſt. Si tamen vis, aliud accipe. Archiepiſcopus Cantuarienſis, ſi obedientiam illi promitte-

res, posset tibi mandare, ut per totum ipsius Archiepiscopatum, conciones ad populũ haberes. An ideo totius Archiepiscopatus Ecclesiarum regimen tibi committeret? Nullo modo. Et tamen non malè diceres: *Væ mihi est, si non Evangelizavero: necessitas enim mihi incũbit.* Quæ necessitas? Non justitiæ, sed obedientiæ & Præcepti. Jam capis mysterium.

60. Non successit ex scriptura comparatio Petri & Pauli, quam urges. Videamus quid ad eandem astruendam adferas ex Patribus. Patrum testimonia, quæ adducis sunt hæc. Irenæus lib. 3. contra hęreses, cap. 13 *Ipsius* (Dei) *Petrus erat Apostolus, cujus & Paulus.* Ubi Petrũ equat ad paritatem cum Paulo: non tamen eum præfert Paulo.

Clemens lib. 7. constitut. Apost. cap. 1. inducit Apostolos de Petro sic loquentes: *Ananias & Saphira, Petri coapostoli nostri sententia, morte sunt affecti.* Non vocant illum Principẽ aut Monarchã, sed coapostolũ, tanquã parem.

Gelasius in Tomo de vinculo anathematis, statim in initio, Paulum vocat *coapostolum Petri.*

Augustinus lib. 2. de Baptis. contra Donatistas, c. 4. vocat *collegam Petri.* Et lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. c. 13. de Paulo sic loquitur: *Verum etiam in ipso Evangelio, ubi & tanti Apostolatus meruit principatum.* Et in Psal. 130. *Paulus Apostolus, quamvis ex persecutore factus sit prædicator, abundantiorem gratiam consecutus est in omni labore Apostolico, quàm cæteri Apostoli.*

Ori-

Origenes lib. 1. contra Celsum, Paulum vocat *fundatorem Ecclesiarum, post Christum, præcipuum.*

Nazianzenus in Apolog. circa medium, ait Petrum & Paulum, *Verbi & Sapientiæ & gubernationis gratiam à Christo percipere meruisse.* Et numerans eos, qui populo præfuerunt in Testamento Novo, ponit primum Joannem Baptistam: proximè verò duodecim Apostolos.

Cyrillus Hierosolymitanus catech. 6. *Errorem* (Simonis Magi) *latius se proferentem coarguerunt duo viri boni huc per lati, Petrus & Paulus, Ecclesiæ Præfecti.*

Ambrosius lib. 2. de Spirit. sanct. in fine: *Una enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat. Nec Paulus inferior Petro, quamvis ille Ecclesiæ fundamentum, & hic sapiens architectus, sciens vestigia credentium fundare populorum. Nec Paulus indignus Apostolorum collegio, cum primo facilè conferendus, & nulli secundus. Nam qui se imparem nescit, facit æqualem.*

Idem Ambrosius serm. 66. de Natali Petri & Pauli: *Beati Petrus & Paulus eminent inter universos Apostolos, & peculiari quadam prærogativa præcellunt. Verùm inter ipsos, quis cui præponatur, incertum est. Puto enim eos æquales esse meritis, qui æquales sunt passione.*

Leo Papa serm. 1. in Natali Sanct. Petri & Pauli. *Quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cui Caput est Christus, quasi geminum constituerit lumen oculorum.*

Chrysostomus, quicquid tribuitur Petro, tribuit etiam Paulo. Petro tribuitur, quòd fuerit *petra & fundamentum Ecclesiæ*. At Chrysostomus Homil. 2. in Epist. ad Roman. tribuit Paulo, quòd fuerit *columna Ecclesiæ, petra, ferro & adamante firmior*. Petro tribuitur; quòd fuerit *Coryphæus Apostolorum*. Chrysostomus Homil. 18. ad Roman. idem dicit de Paulo. Petro dicitur Ecclesia commissa. Chrysost. Homil. ultima, dicit Paulum electum à Deo, *cui res orbis, mysteria cuncta, universamque dispensationem concederet*.

Idem Chrysostomus plus tribuit Paulo quã Petro. Nam Homil. 12. in posteriorem ad Corinth. sic scribit de Paulo: *Ille non solum, quæ sua curabat cum sollicitudine, sed etiam, quæ totius mũdi*. Et ibidem: *Duplex illi cura erat pro orbe terrarum: & quomodo necessaria non deficerent, & quomodo spiritualia abundarent*. Hęc tu hactenus, Marce Antoni.

61. Respondeo. Vel agis de jurisdictione Petri & Pauli; vel de virtutibus, laboribus & meritis eorum. Si agis de jurisdictione (de qua inter nos disputatio est) non rectè citasti hos Patres. Nam aliqui illorum dicunt, Paulum Petro præcellere: alij æqualem esse: alij dubiũ esse, uter præcellat. Quod de jurisdictione intelligi non potest. Alioqui Patres inter se essent contrarij. Nõ enim cohærent inter se hęc tria. 1. Paulus præcellit Petro jurisdictione. 2. Paulus par est Petro jurisdictione. 3. Dubium est, uter pręcellat jurisdictione. Si autem agis

de

de eorum virtutibus, laboribus, & meritis, tūc quidem rectè citasti hos Patres; sed nihil ad rem, de qua disputamus. Non enim inter nos quæstio est de virtutibus & meritis, sed de sola jurisdictione. Igitur extra rem omnia sunt, quę adducis. Patres tamen non pugnant inter se. Nā benè cohærent inter se hæc tria. 1. Paulus in laboribus & ærumnis præcellit Petro. 2. Paulus est par Petro, quia uterque est Apostolus Christi. 3. Incertum est nobis, uter alteri præcellat meritis apud Deum.

62. Hinc omnia testimonia, quæ adduxisti, facilè conciliantur & explicantur. Nam Irenæus, Clemens, & Gelasius faciunt Paulum Petro æqualem, si præcisè spectes Apostolatum. Uterque enim fuit Apostolus Christi. Rectè igitur Paulum vocant coapostolum Petri; & Petrum coapostolum aliorum. Eodē sensu Augustinus Paulum vocat collegam Petri. Quando verò idem Augustinus præfert Paulum, loquitur de laboribus, ut ipse se explicat. *Abundantiorem,* inquit, *gratiam consecutus est in omni labore Apostolico, quam cæteri Apostoli.* Quod etiam Paulus de se fatetur, 2. Corinth. 11. 23. *Ministri Christi sunt: plus ego, in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum &c.*

63. Origenes tibi contrarius est, non nobis. Nam cùm ait: Paulum esse præcipuum fūdatorem Ecclesiarum post Christum; apertè insinuat Christum esse principalem Ecclesiæ fundatorem, quod tu negas. Contendis enim

Ecclesiam, non à Christo, sed ab Apostolis fũdatam esse post Christi ascensionem, ut lib. 1. c. 1. ostensum est. In eo 2. quòd Paulum constituit proximum post Christum, præferendo illum alijs Apostolis in fundatione Ecclesiarũ; non contradicit nobis. Fatemur enim, Paulũ plus laborasse, quàm Petrum; & plures Ecclesias particulares ab illo per prædicationem Evangelij fundatas esse, quam à Petro.

64. Nazianzenus sic habet: *Hunc morbum* (id est studium inanis gloriæ) *curare ac sistere, Petri alicujus est aut Pauli, magnificorum Christi Discipulorum, eorum videlicet, qui una cum sermonis dispensatione, etiam charisma acceperunt, & omnibus omnia sunt, ut omnes lucrifaciant.* An hinc putas colligi posse, Paulum Petro fuisse æqualem in jurisdictione? Parum sanus es, si hoc putas. Addit Nazianzenus: *quoniam autem Pauli, & illi similium mentionem fecimus, relictis reliquis omnibus, qui vel secundum legislationem, vel prophetiam, vel militarem ducatum, vel aliam consimilem dispensationem populo præfuerunt, quales fuerunt Moyses, Aaron, Josue, Helias, Helisæus, Judices, Samuel, David, Multitudo Prophetarum, Joannes, duodecim Discipuli & qui illos sunt subsecuti, &c. his, inquam, relictis omnibus, solum Paulum exempli gratia proponamus.* Non video, quid ex his verbis velis extundere. Fateor, quosdam ex illis præfuisse populo secundum legislationem; quosdam secundum prophetiam; alios secundum ducatum milita-

militarem; alios secundum aliam dispensationem. Sed quid tum? An ideo Petrus & Paulus æquales erant in potestate & jurisdictione? Non sequitur.

65. At, Cyrillus Petrum & Paulum præfectos Ecclesiæ vocat. Et hoc fateor. Addo, etiam Timotheum, Titum, Polycarpum fuisse Ecclesiæ præfectos. An igitur omnes in eo genere æquales? Non sequitur. Nisi valeat hæc similis consequentia: Omnes Episcopi in Anglia sunt præfecti Ecclesiæ: Ergo omnes sunt æquales: Ergo Archiepiscopus Cantuariensis nihil habet præ cæteris. Tu ipse vide, an hoc legitimè sequatur.

66. Ambrosius cùm dicit: U*na enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus unus elegerat*; loquitur de Paulo & Barnaba, qui simul a Spiritu sancto electi erant ad ministerium. Act. 13. 2. *Ministrantibus autem illis Domino & jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos.* Quod testimonium explicans Am[illegible]sius sic scribit: *Paruerunt ergo Paulus & Barn[illegible]s Spiritui sancto imperanti.* Et post pauca su[illegible] *Una enim gratia fulgebat in his, quos Spiritus [illegible]nus elegerat.* Facta hac collatione inter Paulum & Barnabam, pergit conferre Paulum cum Petro, his verbis: *Nec Paulus inferior Petro, quamvis ille Ecclesiæ fundamentum, & hic sapiens Architectus*, &c. ubi Petrũ & Paulum facit æquales in Apostolatu, non tamen in jurisdictione Ecclesiastica. Pergit: *Nec Paulus indignus Apostolorum*

 lorum

lorum collegio, cum primo facilè conferendus, & nulli secundus. Nam quisse imparem nescit, facit æqualem. Loquitur de laboribus, in quibus Paulus nullo fuit inferior, 2. Corinth. 11, 23.

67. Leo Papa nihil aliud dicit, quàm Petrum & Paulũ esse duo Ecclesiæ lumina. Quis negat? At inter lumina, unum alio potest esse majus. Quod etiam fatetur Leo serm. 3. de Assumptio[illegible]a ad Pontificatum, ubi apertè asserit, *Pet[illegible] omnibus Apostolis, & cunctis Ecclesiæ Patribus præponi.*

68. Chrysostomus aliqua ex ijs, quæ tribuuntur Petro, tribuit etiam Paulo; sed non omnia. Nam ipsemet tribuit Petro Primatum Ecclesiæ, quem Paulo non tribuit. Verba eius cap. 4. citata sunt. De cura omnium Ecclesiarum, quam tribuit Paulo, dictum est ad initium hujus objectionis.

69. Ex ijs, quæ hactenus dicta sunt, duo colligo. Primò, Patres in astruendo Petri Primatu nobis adstipulari. Secundò, te, qui oppug[illegible]imatum Petri cum alijs rebellibus, sæpè [illegible]psi contrarium esse: nunc hoc, nunc illu[illegible]ere, prout occasio fert; non prout veritatis studium exigit. Deinceps de Pontifice Petri Successore dicendum est.

* * *

LIBER

LIBER TERTIUS,

DE PRIMATU ROMANI Pontificis.

HVNC Primatum magno conatu ac studio oppugnas toto libro quarto. Et in eo oppugnando, plus laboris ac operæ videris suscepisse, quàm fortasse pro animæ tuæ salute suscepturus es. Sed frustra. Nam defenso semel ac stabilito Primatu Petri, facile erit Primatum Pontificis, qui Petri successor est, defendere ac stabilire. Sunt autem hæc potissimum, quæ oppugnas. 1. Ecclesia Romana. 2. Pontifex Romanus. 3. Cardinales. 4. Nuncij Apostolici, qui in diversas provincias à Pontifice mittuntur. De Cardinalibus & nuncijs nihil dicam. Solum de Primatu Romanæ Ecclesiæ & Pontificis agendum est, ex quo reliqua dependent: Et, quo salvo, reliqua salva sunt. Agendum autem hoc ordine. 1. An Ecclesia Romana à Petro fundata sit? 2. An Petrus fuerit Episcopus illius Ecclesiæ à se fundatæ? 3. An Pontifex sit successor Petri in eadem Ecclesia? 4. An sit Caput seu Pastor totius Ecclesiæ, sicut Petrus fuit. In his ferè dissentis à Catholicis.

CAPUT PRIMUM.

An Ecclesia Romana à Petro fundata sit?

1. SOLENT hîc multa disputari de Petro. 1. An fuerit Romæ. 2. An mortuus sit Romæ. 3. An ibi Ecclesiam primus fundaverit. 4. An fuerit ibi Episcopus Ecclesiæ à se fundatæ. Aliqui ex Lutheranis negant hæc omnia. Tu, cum Calvino, concedis duo priora; propter consensum Patrum: Verba Calvini lib. 4. Institut. cap. 6. §. 15. sunt hæc: *Propter hunc scriptorum consensum, non pugno, quin illic mortuus fuerit.* Tua verò, lib. 4. cap. 1. num. 2. sunt hæc: *Petrum Romæ martyrio coronatum fuisse, malo assentiri, quàm reluctari, ob plurimorum sanctorum Patrum consensum.*

2. Reliqua duo, partim hoc capite, partim sequenti discutienda sunt. Ac primo, *An Ecclesia Romana primum à Petro fundata sit?* Vel quod idem est; *An Petrus Romæ Evangelium primus prædicaverit, & Romanos ad fidem Christi converterit?* Tu Paulo potius hanc laudem tribuis, quàm Petro. Nam loco citato n. 9. sic scribis: *Si itaque fundatio Romanæ Ecclesiæ spectetur, eam aut magis, aut non minus*

nus Paulo deberi, quàm Petro affirmamus. Par enim fuit, ut Civitas, quæ erat Caput Gentium, à Doctore Gentium primùm institueretur.

3. Duplex hic error est. Alter Romanos à Doctore gentium, id est, à Paulo, primùm institutos esse in fide Christi. Quod est contra ipsum Paulum, Romanorum 1. 8. ubi ait : *Fides vestra annunciatur in universo mundo.* Et tamen, cùm hoc scriberet, nondum fuerat Romæ. Nam mox subdit : *Desidero videre vos.* Et infrà ibidem : *Sæpe proposui venire ad vos, & prohibitus sum usque adhuc.* Ergo Romani jam erant fideles, antequam Paulus ad eos veniret. Non igitur per illum primò facti sunt fideles, ut tu fingis in odium Petri.

4. Alter est, fundationem Romanæ Ecclesiæ, vel magis, vel non minus deberi Paulo, quàm Petro. Quod est contra consensum Patrum, qui illam Petro potius tribuunt, quàm Paulo. Theodoretus in illud, Romanorum 1. 11. *Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis, ad confirmandos vos ;* sic scribit : *Quia Petrus primus Evangelij doctrinam illis tradiderat, subjungit: ad confirmandos vos. Quod perinde est, ac si diceret : Non aliam doctrinam vobis trado, sed traditam confirmare volo.* Igitur Petrus, ex sententia Theodoreti, primus fuit, qui Romanos ad fidem convertit: Paulus verò conversos confirmavit. Quid autem sit cõfirmare, dicam postea ex ipso Paulo. Et Paulus

Oro-

perotore Claudio Romam aggreditur, ibiq́ prædicans in multis virtutibus, manifestissimè Christum esse Dei filium comprobavit. Ab illis enim diebus, Christiani apud civitatem Romanam esse cœperunt.

5. Idem scribunt Eusebius lib. 2. Histor. cap. 14. Arnobius lib. 2. cont. Gentes, & alij. Cur his omnibus contradicis: Cùm antea quærebatur, An Petrus Romæ mortuus sit? dicebas: *malo assentiri ob plurimorum Patrum consensum, quàm reluctari.* Jam verò, cùm quæritur, An Petrus Romanos ad fidem primus convertit? contrarium dicis: *Malo reluctari in odium Papæ, quàm ob plurimorum Patrum consensum assentiri.* Ne tamen temerè videaris reluctari, multa objicis sine ordine, ut lectori fucum facias: quæ breviter perstringam.

6. Primò, objicis illud, Act. 19. 21. *His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia & Achaia, ire Hierosolymam, dicens: Quoniam postquam fuero ibi, oportet me & Romam videre.* Ex quo colligis, Paulum fuisse anxium de Romanorum conversione, & ab eo primùm conversos esse. Respondeo. Non fuit anxius de illorum conversione, quia jam erant conversi ad fidem, ut ex ipso Paulo ostensum est; sed de confirmatione. Sic enim de se scribit Rom. 1. 10. *Obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ Spiritualis ad confirmandos vos, id est, simul consolari in*

vobis

la, *Paulus testificatus est Romæ de* CHRISTO, non ſequitur, fuiſſe primum, qui id fecerit. Non nego quidem, utroque loco teſtificatum eſſe, & multos ad fidem convertiſſe; ſed nego, primum ante alios id feciſſe.

9. Tertiò objicis: Scriptura nihil dicit de Petro, quod ſpectet ad Romanorum converſionem. At de Paulo legimus, Roman. 1. 14. *Græcis ac barbaris, ſapientibus & inſipientibus debitor ſum. Ita (quod in me) promptum eſt & vobis; qui Romæ eſtis, Evangelizare.* Reſpondeo. Sicut Scriptura nihil dicit de Petro, quod ſpectet ad primam Romanorum converſionem; ita etiam nihil de Paulo. Igitur ex hac parte eſt par ratio. Rurſum, ſicut ex ſcriptura conſtat, Paulum fuiſſe Romæ; ſic etiam conſtat, Petrum fuiſſe Romæ. Nam in 1. Epiſtola canonica, capit. 5. verſic. 13. ſic ſcribit: *Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone collecta, & Marcus filius meus.* Ubi, nomine Babylonis, intelligit Romam, ut interpretantur Patres, Euſebius lib. 2. Hiſtor. capit. 15. Hieronymus in catal ſcript. Eccleſiaſt. in Marco, & alij paſſim. Et tu ipſe fateris, lib. 4. cap. 3. nu. 26. & alibi. Eſt igitur & hic par ratio Petri & Pauli. In eo ſolum eſt diſparitas, quòd ſcriptura expreſsè dicat, Paulum Romæ Evangelizaſſe; quod de Petro expreſsè non dicit. Sed quid refert? Ex eo nihil convinci poteſt contra nos. Non enim ſequitur: Scriptura hoc non dicit de Petro: Ergo

Ergo factum non est. Sicut non sequitur: Scriptura non dicit Petrum & Paulum Romæ martyrium passos esse: Ergo ibi passi non sunt. Nec item: Scriptura non dicit Apostolos symbolum fidei condidisse: Ergo non condiderunt. Notum est illud apud Theologos: *Argumentum ab autoritate negativa non valet.* Denique, huic disparitati oppono aliam majoris momenti, quæ est hujusmodi: Antiqui Patres communi consensu tradunt, Petrum Romanos primò ad fidem convertisse; quod de Paulo non tradunt. Hanc digere, si potes.

10. Quartò objicis: Ipsemet Paulus testatur, Romanos accepisse ab ipso fidem. Et Evangelium Rom. 16. 25. *Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta Evangelium meum, & prædicationem Jesu Christi, &c.* Respondeo. Paulus non loquitur de Evangelio suo, quod ipse Romæ viva voce præsens prædicaverat (quia nondum fuerat Romę, cum hoc scriberet, ut supra ostendi) sed de Evangelio, quod per Epistolam ipsis tradiderat. Est igitur hic sensus: Ei autem, qui potest vos in cœpto confirmare, juxta Evangelium meum, quod in hac Epistola ad vos scripsi, sit honor in sæcula sæculorum. Nam in illa Epistola scripserat, omnes, etiam gentiles & paganos, justificari ex fide Christi: Et quidem gratis, sine ullis ipsorum meritis præcedentibus. Ex qua re poterant confirmari in fide semel suscepta.

11. Sed instas: Paulus loquitur de Evan-

gelio,

gelio, quod ipse prædicaverat Romanis, non quidem per se sed per Discipulos suos, antequam ipse personaliter veniret Romam. Et hoc probas ex eodem capit. 16. ubi multos nominatim salutat, ut Priscillam & Aquilam, Andronicum & Juniam. Respondeo. Nec assertio tua vera est; nec probatio valet. Non enim sequitur: Paulus salutat Priscillam, Aquilam, Andronicum & Juniam, Romæ existens: Ergo per Discipulos suos convertit Romam ad fidem. Prius probanda sunt hæc tria. 1. Illos fuisse Discipulos Pauli. 2. Missos esse à Paulo Romam, ut Romanos converterent. 3. Eos id præstitisse. Nihil istorum probas. Quid si ego contrarium probem? Quod facile est. Nam de Andronico & Junia sic legimus Roman. 16. 7. *Salutate Andronicum & Juniam cognatos & concaptivos meos: qui sunt Nobiles in Apostolis: Qui & ante me fuerunt in* CHRISTO. Certè si fuerunt Christiani, antequam Paulus fieret Christianus; & quidem præcipui inter Apostolos, id est, inter Doctores Evangelii (ut interpretatur Chrysostomus, Theodoretus, Cornelius à Lapide) non est probabile, fuisse Pauli Discipulos.

12. Similiter de Priscilla & Aquila sic legimus: Romanor. 16. 3. *Salutate Priscam & Aquilam adjutores meos in* CHRISTO JESU. Et Actorum 18. 1. *post hæc Paulus egressus Athenis, venit Corinthum: Et inveniens*

quendam Judæum, nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priscillam uxorem ejus (eò quòd præcepisset Claudius decedere omnes Judæos à Roma) accessit ad eos. Et quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur. Erant autem Scenofactoriæ artis. Et infra versic. 24. *Judæus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, potens in scripturis, &c. Hic ergo cœpit fiducialiter agere in Synagoga. Quem cùm audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum. & diligentius exposuerunt ei viam Domini.* Ex quibus hæc colligo. 1. Quòd Aquila & Priscilla habitaverint Romæ, tempore Claudij Imperatoris. 2. Quod ab eodem Claudio cum aliis Judæis, Romæ expulsi fuerint (Anno Christi 51. ut refert Paulus Orosius). 3. Quòd post expulsionem, venerint Corinthum, & ibi primùm à Paulo visi & cogniti sint. 4. Quòd postea cum Paulo profecti sint Ephesum, & ibi in Christiana fide perfectè instruxerint quendam Judæum, nomine Apollo. 5. Quòd ob hanc instructionem, vocati sint adjutores Pauli in Christo Jesu. 6. Quòd post hæc omnia Romam reversi sint, & ibi habitaverint eo tempore, quo Paulus scripsit Epistolam ad Romanos, id est, Anno Christi 58. At, quòd fuerint Discipuli Pauli, ex nullo horum constare potest. Tu hoc fingis sine fundamento.

13. Quintò, objicis illud 2. Timoth. 4. 16. *In mea*

In mea prima defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: Non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & cõfortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes. Et liberatus sum de ore leonis. Ubi, inquis, per leonem intelligit Neronem, à quo tantisper liberatus, Romanæ Ecclesiæ fundandæ egregiam navavit operam. Et hæc est, inquis, illa prædicatio, *ut audiant omnes gentes.* Quia cùm Roma esset Caput omnium gentium, inde facilè fides in omnes gentes erat penetratura. Sic tu interpretaris. Respondeo. Vera interpretatio consistit in his punctis. Primò, Paulus bis fuit Romæ in carcere sub Nerone. Priori vice liberatus est: posteriori, martyrio affectus. Igitur hoc loco agit de defensione sua, quam habuit in priori carcere, quando scilicet secundo anno Neronis, Hierosolymæ captus, ad eundem Romam missus est, ibique per biennium mansit, (Actor. 28 30.) Secundò, in illa defensione desertus est à suis, quia non audebant illi assistere, propter crudelitatem Neronis, quam metuebant. Nihilominus, Deum habuit adjutorem, qui cùm corda Regum habeat in sua manu, ita promovit & flexit cor Neronis, ut Paulum è carcere dimiserit. Tertiò, hoc ideo factum est â Deo, ut Paulus, qui jam Romæ biennio in carcere prędicaverat Evangelium, etiã in Hispania & alibi prædicaret. Quod etiam contigit. Nam liberatus ex carcere, statim profectus est in Hispa-

niam, & vicinas provincias, ibique per aliquot annos fidem Christi prædicavit. Postea Romam rediens, iterum captus est, & martyrio coronatus.

14. Hæc interpretatio desumitur ex communi Patrum sententia, apud Toletum, Pererium, & Cornelium de Lapide, in cap. 15. Epistolæ ad Romanos, versic. 24. Discrepat autem à tua interpretatione. Tu dicis, Paulum post liberationem ex carcere, Romanæ Ecclesiæ fundandæ operam navasse: Et prædicationem Evangelii, de qua loquitur Paulus, Romæ contigisse. Nos dicimus Paulum biennio quidem in carcere prædicasse Evangelium (ut expresse habetur Act. 28.30.) sed liberatum ex carcere, non mansisse Romæ, sed in Hispaniam ivisse: Ac proinde prædicationem, de qua loquitur Paulus, non Romæ, sed in Hispania factam esse. Et hoc probatur ex ipso Paulo, Roman. 15. 24. *Cùm*, inquit, *in Hispaniam proficisci cepero, spero, quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero.* Ubi fatetur, se tantùm in transitu voluisse Romam videre, & rectà in Hispaniam contendere. Ut significet, Romanos non indigere prædicatione illius, quippe quibus Evangelium jam antea erat annunciatum. Hispanos autem indigere, qui vix audiverant aliquid de Christo. Ita Toletus in illum locum. Et consentiunt Patres ab illo citati.

15. Sextò objicis (num. 13) illud Romanorum

norum, 15. 20. *Si autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem: Sed sicut scriptum est: Quibus non est annunciatum de eo, videbunt: Et qui non audierunt, intelligent.* Ex quo loco conaris Baronium refellere, qui asserit, Petrum posuisse fundamentum Ecclesiæ Romanæ; ac deinde Paulum superædificasse. Tu contrà contendis, Paulum non solere prædicare Evangelium, nisi ubi antè prædicatum non est. Respondeo. Iterum tibi contradicis. Nam antea dixisti, Discipulos Pauli posuisse fundamentum Ecclesiæ Romanæ; ac deinde Paulum perfecisse. Hîc dicis Paulum non solere prædicare Evangelium, nisi ubi antea prædicatum non est. Quæ duo inter se pugnant. Deinde, falsò interpretaris mentem Pauli. Non enim universè asserit, nusquam se prædicasse, vel prædicare Evangelium, nisi in iis locis, ubi CHRISTVS nominatus non est: Sed se hactenus prædicasse Evangelium apud multos gentiles, qui nihil audierant de CHRISTO, juxta illud vaticinium Isaiæ: *Quibus non est annunciatum de eo, videbunt; & qui non audierunt, intelligent.* Igitur hæc est propositio Pauli: Ego prædicaui Evangelium in Arabia, Seleucia, Cypro, Pamphilia, Lycaonia, Phrygia, Galatia, Achaia, & aliis gentilium provinciis, ubi nihil antea auditum erat de Christo. Quæ verissima est, ut patet Act. 13. & seqq. Tu fin-

gis hanc esse: Paulus nunquam prædicavit Evangeliũ in aliquo loco, nisi ubi antea prædicatum non est. Quæ est falsa. Nam prędicavit Hierosolymis, ubi antea prædicatum erat à Petro. Quod etiam de Roma dicendum est.

16. Septimò objicis (n.14.) Paulus arguit imperfectionem fidei à Romanis susceptæ, Rom.1.11. *Desidero videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos.* Quod non fecisset, si à Petro fuissent edocti. Respondeo. Hoc argumentum sic retorqueo: Quod non fecisset, si à Discipulis Pauli fuissent edocti, ut tu asseris. Quid respondes, Antoni? Deinde falsum est, quod assumis. Non arguit, sed laudat illorum fidem. *Primum*, inquit, *gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annunciatur in uniuerso mundo.* Certè, non ageret Deo gratias propter eorum fidem, si esset imperfecta & reprehensione digna. Nec diceret Hieronymus libr.3. contra Ruffinum, cap.4. *Ad Romanos Apostolico ore laudatos perfidia non habet accessum.* Ubi, & cujus ore laudatos? Pauli, cùm dixit: *Fides vestra annunciatur in universo mundo.* Nec obstat illud, quod tu imperitè adducis: U*t aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos.* Nam ibi nullum est verbum, quod arguat imperfectionem fidei. Imò contrarium colligitur ex ipso textu, qui sic habet: *Ad confirmandos vos, id est, simul consolari in vobis per eam, quæ invi-*

invicem est, fidem vestram atq; meam. At quæ esset consolatio ex parte Pauli, si videret Romanos habere fidem imperfectam?

17. Octavò objicis (n.15.) Paulus in Epistola ad Roman. non salutat Petrum, cùm tamen multos alios inferioris ordinis salutet: Ergo signum est, Petrum non fuisse tunc Romæ, alioqui & illum salutasset. Respondeo. Hoc argumẽtum sumpsisti ex Illyrico Lutherano. Et duplex in eo vitium est: Unum, quia non sequitur: Paulus scribens ad Romanos, non salutat Petrum: Ergo Petrus non erat tũc Romę. Sicut non sequitur: Paulus scribens ad Ephesios, non salutat Joannem: Ergo Joannes nõ fuit Ephesi. Item, scribens ad Hebręos, non salutat Jacobum: Ergo Jacobus non erat Hierosolymis. Quasi necesse sit, omnes notos salutare, qui alicubi sunt. Alterum, quia multo minus sequitur: Petrus tunc non erat Romæ: Ergo antea non prædicaverat ibi Evangelium. Potest enim fieri, ut antea fuerit Romæ, & postea circa illud tempus, quo Paulus scripsit Epistolam, non fuerit. Habemus exemplum in ipso Paulo. Fuit Romæ per biennium in vinculis. Deinde profectus est in Hispaniam. Postea iterum rediit Romam. Quare similiter non potuisset Petrus, quando Romæ prædicaverat Evangelium, & Ecclesiam ibi fundaverat, parum secedere, ac deinde ad Ecclesiam, à se fundatam redire? Et ita factum esse, tradunt magni Autores. Vide Bellar. lib. 2. de Pontif. c. 7.

18. Nonò objicis (num. 15.) Romani dixerunt Paulo Romam venienti Actor. 28. 21. *Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque adveniens aliquis fratrum nunciavit aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te audire, quæ sentis. Nam de secta hac notum est nobis, quia ubique ei contradicitur.* Ex quo loco sic ratiocinaris: Si Petrum habuissent præsentem, & eius prædicationes audivissent, non essent adeò novi & rudes, neque opus haberent, ut Paulus aliquam eis pleniorem novæ illius sectæ notitiam traderet. Respondeo. Hoc argumentum æquè tibi, ac nobis, solvendum est. Nam sicut nos dicimus, Petrum, antequam Paulus Romam veniret, prædicasse Romanis Evangelium: Sic tu dicis, Discipulos Pauli id fecisse, non Petrum. Si ergo valet hæc consequentia: Romani cupiebant à Paulo audire pleniorem notitiam fidei Christianę: Ergo non habebebant Pętrum pręsentem, nec Petrus ipsis prædicaverat: Valebit etiam hæc: Ergo non habebant Discipulos Pauli præsentes, nec Discipuli Pauli ipsis prędicaverant. Aut si hæc non valet, cur ista valeat? Hic responde, quod vis. Nam quicquid dixeris pro te, dixeris etiam pro nobis: Et vicissim, quicquid contra nos, etiam contra te.

19. Addo, Romæ tum temporis fuisse non solum gentiles, sed etiam Judæos: Utrosq; à Petro quidem audivisse Evangelium, sed non omnes fuisse conversos; Multos adhuc mansisse, vel in sua gentilitate, vel in Judaismo: mul-

multos dubitasse; multos ex curiositate voluisse audire, quid Paulus de Evangelio sentiret. Sicut etiam cōtigit Christo in Judæa prædicanti. Nam aliqui ex Judæis credebant illi; alii non credebant; alii dubitabant. Idem factum est Iconii, cùm ibi Paulus & Barnabas prædicarent Evangelium, Act. 14. 1. *Factum est autem Iconij, ut simul introirent in Synagogam* J*udæorum, & loquerentur, ita ut crederet* J*udæorum & Græcorum copiosa multitudo. Qui verò increduli fuerunt* J*udæi, suscitaverunt, &c.* Et infrà: *Divisa est autem multitudo Civitatis: & quidam quidem erant cum* J*udæis, quidam verò cum Apostolis.* Similia contigerunt Thessalonicæ, Berææ, Athenis, Corinthi, Ephesi, & alibi, Act. 17. & seqq. Cur non similiter potuit fieri Romæ? sicut revera factum est.

20. Decimò objicis (n. 16. & seqq.) Petrus non poterat venire Romam ante Paulum. Hoc probas ex Chronologia, quam proponis. Respondeo. Illa Chronologia à te conficta est: Et in multis discrepat à Chronologia aliorum autorum tam veterum, quàm recentiorum. Cur tibi potius credam, quàm illis? Illi dicunt: Petrum venisse Romam circa Annum secundum Claudii Imperatoris, ut Irenæus, Tertullianus, Cyprianus, Arnobius, Lactantius, Optatus, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & alii quamplurimi apud Baronium Tomo 1. Annalium, Anno Christi 44. At constat, Paulum venisse Romam anno tertio Neronis, ut tu ipse fateris. Igitur necesse

est, Petrum, ut minimum, tredecim annis prius venisse, quàm Paulum. Si tu aliter sentis, per me licet. Nunquam tamen efficies, ut relicto Christiani orbis consensu, tibi assentiar, homini novo & inconstanti, qui non veritatis studio, sed ambitionis æstu ad scribendum, ut sæpè dixi, impulsus es.

21. Undecimò objicis (n. 10.) multi Patres conversionem Romanorum æquè Petro & Paulo tribuunt, ut Irenæus, Cajus, Dionysius Corinthiorum Episcopus, Lucius Papa, Tertullianus, Cyrillus Hierosolymitanus, Chrysostomus, Gregorius, Bernardus, Innocentius. Respondeo. Duo tibi probanda sunt. Primò, Paulum fuisse Primum, qui Romanos ad fidem cõvertit. Quod nunquam probabis. Nec ullus illorum Patrum id asserit. Secundò, Paulum vel magis, vel non minus, quàm Petrum fundasse Ecclesiam Romanam. Neque hoc asserunt citati Patres. Quid ergo? Aliqui dicunt, Petrum & Paulum id fecisse per prædicationem Evangelij: non tamen addunt, quod tu addis, Paulum vel magis, vel non minus, quàm Petrum, id fecisse. Ita Irenæus lib. 3. contra hæreses. cap. 1. his verbis: *Matthæus in Hebræis, ipsorum lingua scripturam edidit Evangelij, cùm Petrus & Paulus Romæ Evangelizarent, & fundarent Ecclesiam.* Quod non est contra nos. Fatemur utrumque fuisse Romæ, & ibi Evangelium prædicasse; sed prius Petrum, quàm Paulum, id fecisse. Alij dicunt, Petrum & Paulum reliquisse Romanis Evan-

Evangelium suo sanguine signatum, ut Tertullianus lib. 4. contra Marcionem. ca. 5. *Quibus*, inquit, (Romanis) *Evangelium Petrus & Paulus sanguine quoque suo signatum reliquerunt.* Neque hoc negamus. Alij denique, Petrum prædicasse Romæ Evangelium, antequam Paulus eo veniret, ut Chrysostomus Homil. 2. in Epist. ad Roman. post initium, cùm ait: *Atqui Petrus prædicaverat Romæ. Verum, quæ ille gesserat, Paulus pro suis reputat.* Hoc contra te est.

Caput Secundum.

An Petrus fuerit Episcopus Romanæ Ecclesiæ.

1. OStensum est ex communi Patrum sententia, Petrum circa annum secundum Claudij venisse Romam, & ibi sua prædicatione multos convertisse ad fidem; atque ita Romanam Ecclesiam fundasse. Nũc quæstio est; *An etiam fuerit Episcopus illius Ecclesiæ? vel, An sederit in cathedra Romanæ Ecclesiæ à se fundatæ?* Tu nihil peculiare illi tribuis in hac re, præ Paulo. Nam cap. 1. n. 8. asseris hæc tria. Primò, Petrum non aliquo peculiari titulo fuisse Episcopum Romanæ Ecclesiæ, sed solùm ratione sui Apostolatus. Secundò, eodem sensu

Paulum fuisse ibidem Episcopum. Tertiò utrumque tam diu fuisse ibi Episcopum, quamdiu quisque actu exercuit ibi officium Apostoli, id est, officium prædicandi Evangelium. Nihil igitur in hoc negotio plus habere Petrum, quàm Paulum.

2. At Patres longè aliter sentiunt. Eusebius in Chronico, Anno 44. sic scribit: *Petrus natione Galilæus, Christianorum Pontifex Primus, cùm primùm Antiochenam Ecclesiam fundasset, Romàm proficiscitur: ubi Evangelium prædicans, viginti quinque annis ejusdem urbis Episcopus perseverat.*

Hieronymus in Catal. script. Ecclesiast. *Petrus Romæ viginti quinque annis cathedram sacerdotalem tenuit.* Et in Epist. ad Damasum: *cum successore Piscatoris, & Discipulo crucis loquor: Ego beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri, communione consocior.*

Severus Sulpitius lib. 2. Histor: *Namque eo tempore, divina apud urbem religio invaluerat, Petro ibidem Episcopatum gerente: & Paulo, postquam ab injusto præsidis judicio Cæsarem appellaverat, Romam deducto.*

Cyprianus lib. 4. Epist. 2. ad Antonianum: *Factus est Cornelius Episcopus, cùm Fabiani locus, id est, cùm locus Petri, & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret.*

Optatus Milevitanus lib. 2. contra Parmenianum: *Negare non potes, scire te in urbe Roma, Petro primo Cathedram Episcopalem esse collocatā, in qua sederit omnium Apostolorum Caput, Petrus.*

Augu-

Augustinus lib. 2. contra literas Petiliani cap.51 *Cathedra tibi quid fecit Ecclesia Romana, in qua Petrus sedit, in qua nunc Anastasius sedet?* Et in Psalmo contra partem Donati: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede: Ipsa est petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.*

Gregorius in Psalm. 5. pœnitentialem: *In tantum autem suæ temeritatem extendit vesaniæ, ut Caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiã sibi vendicet, & in domina gentium terra jus potestatis usurpet. Quod omnino ille fieri prohibuit, qui hanc beato Petro Apostolo specialiter commisit.*

3. Ex his testimoniis (ut multa alia omittam) notanda sunt hæc: 1. Petrus primus Pontifex Christianorum. 2. Petrus viginti quinq; annis Romanæ urbis Episcopus fuit. 3. Petrus Romæ viginti quinque annis Cathedram sacerdotalem tenuit. 4. Petrus Romæ Episcopatum gessit. 5. Petro cathedra Episcopalis primo Romæ omnium collocata est. 6. Petrus sedit in cathedra Romanæ Ecclesiæ. 7 Romana Ecclesia est Petri sedes. 8 Romana Ecclesia Petro specialiter commissa est. Nihil horum dicitur de Paulo. Et tu tamen, Marce Antoni, contra communem horum Patrum consensum, audes asserere, Paulum æquè fuisse Romæ Episcopum, ac Petrum? Imò prius Romam venisse, quàm Petrum? Prius Ecclesiam ibi fundasse, prius Episcopum Ecclesiæ fuisse?

4. Multa objicis (n.11. & 12.) Primò, Linus & Clemens, qui primi successerunt Apostolis in Ecclesia Romana, fuerunt discipuli Pauli: Ergo

Ergo ſignum eſt, magis Paulum, quàm Petrũ, fuiſſe Romæ Epiſcopum. Reſpondeo. Unde probas fuiſſe Pauli Diſcipulos? Sed fuerint: An ideo ſequitur, Paulum magis, quàm Petrum, fuiſſe Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum? miror te ſic deſipere. Omnes, qui ſcribunt catalogum Romanorum Pontificum ſeu Epiſcoporum, incipiunt à Petro, & pergunt ad Linum, Clementem, & alios deinceps. Tu fingis novum catalogum, in quo oporteat incipere à Paulo, & progredi ad Linum, Clementem, & alios ſucceſſores. Parùm prudenter.

5. Secundò objicis: Multi Pontifices Romani teſtantur ſe accepiſſe autoritatem à Principibus Apoſtolorum, Petro & Paulo: Et ſe multa agere ex eorum autoritate: Ergo non minus Paulus, quàm Petrus, fuit Romæ Epiſcopus. Reſpondeo. Pontifices dicunt ſe multa facere ex autoritate Petri & Pauli, quia Petrus & Paulus ſua prædicatione & ſanguine fundarunt Eccleſiam Romanam. In ea tamen fundanda, Petrus Paulum anteceſſit, ut probatum eſt. Nam Romani primò converſi ſunt à Petro, ac deinde à Paulo in fide confirmati. Et uterque quidem fuit Apoſtolus Romanorum; Sed Petrus peculiari ratione Epiſcopus, cui alij Epiſcopi ſucceſſerunt. Hoc patet ex Patribus jam citatis.

6. Tertiò objicis: Pontifices dicuntur Vicarij Petri & Pauli, ut patet ex quadam Synodo ſub Joanne 8. Ubi Epiſcopi illius Synodi ita lo-

ta loquuntur ad Carolum Imperatorem: *Jam quia divina pietas vos beatorum Principum Apostolorum, Petri & Pauli interventione, per Vicarium ipsorum, Dominum videlicet* Joannem, *summum Pontificem & universalem Papam, specialemque Patrem nostrum*, &c. Respondeo. Vel admittis illam Synodum, vel respuis. Si admittis, necesse est te admittere, Pontificem esse universalem Papam. Si respuis, nihil ex ea, tuo judicio, potes convincere.

7. Quartò objicis: Romæ in plumbeo sigillo, Paulus Petro ad dextram collocatur. Respondeo. Hæc objectio pridem soluta est à Cardinale Bellarmino. Si solutio bona est, cur non acquiescis? Si mala, cur non refellis? Summa solutionis est hæc. Aliquando Petrus ponitur ad dextram, aliquando Paulus: Quia sicut Petrus excellit potestate in Ecclesia; ita Paulus sapientia & labore. Plus enim laborauit, quàm reliqui: plures gentiles ad fidem cõvertit: plures provincias peragravit. Sicut ergo Ecclesia plus honorat Petrum, ratione potestatis; ita plus Paulum ratione sapientiæ & laboris. Nec id novum. Plus etiam honorat D. Thomam, Franciscum, Dominicum, Benedictum, quàm multos Pontifices & Episcopos; quia licet hi potestate excelluerint, illi tamen plus boni Ecclesiæ præstiterunt.

8. Quintò objicis: Nunquàm fit officium de Petro, quin fiat commemoratio de Paulo; & vice versa: Ergo pares sunt. Respondeo. Mirus homo es. In præcedente obje-

objectione contendebas, Paulum præferendum esse Petro: Nunc vis pares esse. Audi. Pares sunt in Apostolatu: impares in alijs. Nam Petrus, ut dixi, potestate excellit: Paulus labore & sapientia, Ecclesia utrumque magni facit; & utrique tribuit, quod ipsis debetur.

Caput Tertium.

An Pontifex sit Successor Petri?

1. De hac re disputas lib. 4. cap. 6. Et asseris Pontificem non esse propriè peculiarem Petri successorem. At Patres contrarium asserunt, quibus potius, quàm tibi credendum est. Sic enim scribit Optatus Milevitanus, lib. 2. contra Parmenianum: *Petro successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus,* &c. Augustinus Epist. 165. ad Generosum: *Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quanto certius, & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti, Dominus ait: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petro enim successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus, Anacleto Evaristus,* &c. Et Philippus Presbyter in Concilio Ephesino, Tom. 2. cap. 16. *Nulli dubium, imò seculis omnibus notum est, Sanctum Petrum Apostolorum Principem & Caput, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum, per successores suos hucusque semper vivere,* causas-

causasque decernere, semperque victurum esse. Hujus itaque ordinarius successor Papa Cœlestinus nos ad hāc Synodum misit. Omitto reliquos omnes, qui vel Chronica, vel martyrologia, vel vitas Pontificum conscripserunt. Omnes incipiunt à Petro: Et Pontifices faciunt Petri Successores.

2. Et ratio evidens sumitur ex principijs jam positis. Primum est, Christum in hac vita fuisse visibile Caput Ecclesiæ in externa gubernatione, sicut vir est Caput mulieris. Alterum, hanc gubernandi formam non esse mutatam post Ascensionem Christi; ac proinde etiam nunc opus esse visibili Capite Ecclesiæ in externa gubernatione. Tertium hoc Caput, non aliud fuisse post Christum, quàm Petrum, cui dictum est, *Pasce oves meas*. Cùm ergo post mortem Petri non sit facta mutatio in regimine Ecclesiæ, necesse est, Petro successisse aliquem, qui eodem modo, quo Petrus Ecclesiam gubernaverit. Nec alius assignari potest, quam Pontifex.

4. Secundò objicis: Nulli Apostolo datur personaliter pro sua singularitate successio: Ergo nec Petro. Respondeo. Antecedens potest dupliciter intelligi. Primò absolutè, quòd nullus Apostolorum habuerit particularem successorem in Ecclesia aliqua particulari. Sic falsum est. Nam Jacobo in Ecclesia Hierosolymitana successit Simeon Cleophæ filius. (Apud Eusebium lib.3. Hist. c.11.) Secūdò cum hac limitatione, quòd nullus Apostolorum

Q lorum

lorum habuerit perpetuam successionem in sua Ecclesia. Sic verum est de omnibus Apostolis, excepto Petro. Ille solus in sua Ecclesia Romana habet perpetuam successionem, & in eo impletur promissio Christi: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.*]

5. Tertiò objicis: Omnes Episcopi sunt omnium Apostolorum, etiam Petri in solidũ successores, ut fatetur Leo serm. 3. de Assumptione sua ad Pontificat. ubi ait: *Ecclesiasticam potestatem, quam Petrus habuit, ad omnes Ecclesiæ Principes, id est, Episcopos commeasse.* Respondeo. Falsum est, quod assumis, omnes Episcopos in solidum esse Successores Petri. Solus Pontifex in solidum illi succedit: reliqui in partem. Nec Leo tibi, sed nobis patrocinatur. Nam loco à te citato, sic habet: U*nus de toto mundo Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur, ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.* Hæc verba omisisti, quia contra te sunt. Non longè pòst, sic pergit Leo: *Propter quod dicit beatissimo Petro: Tibi dabo claves. Transivit quidem etiam in alios Apostolos vis potestatis illius, & ad omnes Ecclesiæ Principes decreti hujus constitutio commeavit, sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimetur.* Hæc verba citasti, sed mala fide. Nam Leo non dicit, quod tu dicis, potestatem Ecclesiasticam à Petro in omnes Episcopos *in soli-*

ſolidum commeaſſe: Vel omnes Epiſcopos *in ſolidum* eſſe Succeſſores Petri. Alioqui ſibi ipſi contradiceret. Nam in priori ſententia, quam citavi, contrarium aſſerebat. *Unus*, inquit, *Petrus eligitur, qui omnibus Apoſtolis, cunctisque Eccleſiæ Patribus præponatur.* Hæc præpoſitura ſeu eminentia, non potuit in ſolidum commeare in omnes Epiſcopos; quia impoſſibile eſt, ut omnes & ſinguli Epiſcopi præponantur omnibus aliis Epiſcopis.

6. Quartò objicis: Nulla Eccleſia, tempore Apoſtolorum, habuit proprium & ſpecialem Epiſcopum; ſed præcipuæ quæquæ Eccleſiæ à pluribus ſimul Epiſcopis in ſolidum regebantur: Ergo Romanus Epiſcopus non poteſt dicere, ſe alicujus certi ac ſpecialis Apoſtoli ſucceſſorem eſſe. Reſpõdeo. Negatur Antecedens. Nam in Eccleſia Hieroſolymitana, proprius & ſpecialis Epiſcopus fuit Jacobus, ut omnes fatétur. In Epheſina, Timotheus, (teſte Euſebio lib 3 c. 4.) In Cretenſi, Titus, (eodem teſte, ibidem.) Et quid obſecro dicturus es de ſeptem Eccleſiis Aſiæ, de quibus Joannes in Apoc. Certè ſingulæ habuerunt proprios ac peculiares Epiſcopos, quorum virtutes & vitia ibi deſcribuntur, cap. 2 & 3.

7. Quintò objicis: Petrus eo modo fuit Epiſcopus Romanus, quo Antiochenus: Ergò non eſt ratio, cur magis Romani Epiſcopi, quã Antiocheni, dicantur eſſe Petri Succeſſores. Reſpõdeo. Verũ eſt, Petrũ fuiſſe & Antiochenũ & Romanũ Epiſcopũ: Et utrobiq; habuiſſe

ſuos ſucceſſores;ſed diverſo modo. Nam Antiochiæ habuit Succeſſores in Eccleſia tantũ particulari: Romæ, in Eccleſia univerſali. Ratio eſt, quia ipſe fuit à Chriſto conſtitutus Paſtor univerſalis Eccleſiæ, per illud, *Paſce oves meas*, ut ſuprà dictum eſt. Hanc curam paſtoralem univerſalis Eccleſiæ, non amiſit per mutationem loci, ſed per mortẽ. At Romæ mortuus eſt, non Antiochiæ: Ergo Romæ illam amiſit, ac proinde Romæ habuit Succeſſorem in paſtorali cura univerſalis Eccleſiæ.

8. Sextò objicis: Si Romanus Pontifex peculiaris Petri Succeſſor eſt, ſequitur Petrum fuiſſe ſpecialem Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ, & conſequenter non fuiſſe Epiſcopum univerſalem. Reſpondeo. Poſterior conſequẽtia neganda eſt. Nam Petrus non ſolùm fuit Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ particularis, ſed etiam Romanæ Eccleſiæ univerſalis. Scis quid velim. Eccleſia Romana dupliciter accipitur. Primò, pro illa ſola Eccleſia particulari, quæ olim Romæ fuit, & nunc eſt. Secũdò, pro collectione omnium fidelium, qui toto orbe diſperſi, adhærebant olim Romano Pontifici, & nunc etiam adhærent. Et hoc poſteriori ſenſu habet varia nomina, 1. Dicitur Catholica ſeu univerſalis, quia toto orbe diffuſa. 2. Pontificia, quia Pontifici ſubjecta. 3. Romana, à nobiliori ſui parte. Petrus ergò fuit Epiſcopus Eccleſiæ Romanæ utroque modo acceptæ.

9. Septimò objicis: Paulus non minus fũdavit Eccleſiam Romanam, nec minus fuit Epiſcopus

piſcopus Eccleſię Romanę, quàm Petrus: Ergo non eſt ratio, cur Pontifex potius dicatur Succeſſor Petri, quàm Pauli. Reſpondeo. Antecedens falſum eſt, ut cap. 1, & 2. demonſtravi. Nam Petrus fuit primus, qui Romanos ad fidem convertit, & Romæ ſedem ac cathedram obtinuit, ut conſtat ex antiqua Patrum traditione, quam negare non potes.

10. Octavò objicis: Adhuc diſputatur, an Pontifex, ut Pontifex, debeat eligi à clero tãtùm Romano, an verò ab univerſali Eccleſia, vel generali concilio, Eccleſiam univerſalem repræſentante. Si debet eligi à Clero tantùm Romano, jam non eligitur, ut Caput univerſalis Eccleſiæ. Si autem debet eligi ab univerſali Eccleſia, jam non eligitur, ut Epiſcopus Romanus, & Succeſſor Petri in Romana Eccleſia. Nam univerſalis Eccleſia poteſt eligere, quemcunque vult, non alligando illum ad hanc vel illam Eccleſiam particularem. Reſpondeo. Pontifex eligitur à Cardinalibus. Cardinales autem poſſunt dupliciter ſpectari. Primò, quatenus ſunt clerici Eccleſiæ Romanæ particularis. Secundò, quatenus ſunt Procuratores, & miniſtri totius Eccleſiæ. Et hoc modo eligunt Pontificem. An autem poſſint eligere Pontificem, qui non ſimul eſſet Epiſcopus Romanus, ſed vel Pariſienſis, vel Viennenſis, vel nullius loci Epiſcopus particularis, alia quæſtio eſt.

* * *

Caput Quartum.

An Pontifex sit Caput seu Pastor universalis Ecclesiæ?

1. Tu id negas, lib. 4. cap. 7. & seqq. Ne tamen planè videaris omnem illi auctoritatem derogare, asseris hæc duo: Primò, Pontificem Romanum non habere ullum privilegium jure divino, supra alios Episcopos. Secundò, habuisse tamen aliqua privilegia jure Ecclesiastico, quæ nunc in abusum abierunt. Nimirum hæc quinque: 1. curam quandam & superintendentiam generalem super universam Ecclesiam, quæ speciali quadam ratione, præ aliis Episcopis, illi concessa fuerit. 2. Privilegium appellationis in judiciis Ecclesiasticis. Nam omnes Episcopi totius orbis, qui sentiebant se gravari ab Episcopis aut Synodis provincialibus, poterant confugere ad Romanum Pontificem, & ibi suam causam defendere, & innocentiam demonstrare. 3. Privilegium communionis in fide. Nam quando grassabatur aliqua hæresis, & occupabat multas Ecclesias, ut hæresis Arriana; tunc Pontifex erat quasi Dux & Arbiter Catholicæ communionis: Et cui ipse dabat vel adimebat suam communionem, reliqui etiam dabant vel adimebant. 4. Privilegium definiendi ac decernendi. Nihil enim grave in Ecclesia

clesiæ universali, nisi consulto prius & consentiente Romano Pontifice, poterat tractari, decerni, aut definiri. Non ut definitio robur haberet à Pontifice, sed ut majus robur haberet, quàm alioqui habitura esset. 5. Privilegium perfugij. Nam afflicti Episcopi, & persecutionem ab hæreticis vel tyrannis patientes, confugiebant ad Pontificem, & ab eo juvabantur. Hæc quinque privilegia concedis, & explicas cap. 9. per totum. Nec ullum aliud agnoscis.

2. Ego contrà statuo, & hæc, & plura alia Privilegia Pontifici concessa esse, non tantùm jure Ecclesiastico, sed etiam divino, & ex peculiari Christi institutione. Et quidem, omisso quinto privilegio, quod tu proponis, reliqua proponam hoc ordine. 1. Tota Ecclesia Pontifici gubernanda concessa est. Ex hoc ferè pendent alia, quæ sequuntur. 2. Omnes Episcopi, in judiciis Ecclesiasticis possunt appellare ad Pontificem. 3. Omnes Christiani, in controversiis fidei, debent adhærere Pontifici & Ecclesiæ Romanæ. 4. Nullum decretum potest statui pro tota Ecclesia, nisi consulto & consentiente Pontifice. 5. Pontifex potest leges Ecclesiasticas præscribere, quæ obligent universam Ecclesiam. 6. Potest Episcopos, Reges & Principes, propter grave delictum & contumaciam, excommunicare, aut alia pœna Ecclesiastica punire. De his, ut alia omittam, sigillatim agendum est.

PRIMUM PRIVILEGIUM.

Tota Ecclesia Pontifici gubernanda commissa est.

3. Hoc probo tribus modis. 1. Ex jure institutionis. 2. Ex jure successionis. 3. Ex Concilijs & Patribus. Primò igitur, ex jure institutionis sic: Forma gubernandi Ecclesiam debet nunc esse talis, qualis ab initio fuit, ex Christi institutione: At ab initio, ex Christi institutione, gubernabatur Ecclesia ab uno visibili Capite, nempe ab ipso Christo: Ergo etiam nunc debet gubernari ab uno visibili Capite, quod non est aliud, quàm Pontifex. Hoc argumentum fusè tractatum est, lib. 2. cap. 3. 4. & 5. Hîc obiter ex tua concessione confirmari potest.

4. Ac primò, quod talis nunc debeat esse forma gubernandi Ecclesiam, qualis ab initio fuit ex Christi institutione, concedis lib. 1. c. 1. n. 21. his verbis: *Nam sicut Ecclesia eadem prorsus est, non alia similis: ita gubernatio eadem perseverat, non alia similis.* Item, quòd Ecclesia ab initio gubernata fuerit ab uno visibili Capite, nempe ab ipso Christo, concedis ibidem n. 24. his verbis: *Ego sanè in Christi visibili regimine ordinario hæc tantùm observo: Sacramenta visibilia instituere; Ministros vocare & mittere; Evangelizare, Ministros suos errantes corripere & increpare, legem explicare, eamq; à corruptelis vindicare.*

dicare. Alterius generis officia à Capite Christo, ut visibilis erat, prodeuntia, ego certè non reperio. Igitur ex utraque tua concessione, & major & minor propositio syllogismi nostri vera est. Vera igitur conclusio.

5. Secundò, ex jure successionis sic: Pontifex succedit Petro cum pari potestate: At Petro totius Ecclesiæ gubernatio fuit commissa: Ergo etiam Pontifici committitur. Minor lib. 2. de Primatu Petri probata est. Majorem probo autoritate Patrum, quos præcedenti capite recensui, & paulò pòst iterum recensebo. Deinde ratione. Nam si Pontifex non succederet Petro cum pari potestate, jam mutata esset forma gubernādi Ecclesiā, Nam tempore Petri gubernata fuit ab vno visibili Capite: nunc non gubernaretur ab aliquo visibili Capite. Hanc mutationem non admittis. Ergo fateri debes, Pontificem habere Primatum Ecclesiæ, sicut Petrus habuit.

6. Respondes (cap. 6. nu. 8.) Etiamsi ex divino jure successionis deberet aliquis Petro succedere in Primatu Ecclesiæ, adhuc tamen negandum esse, Romanum Pontificem fore successorem. Mira pertinacia. Quis ergo foret? An tu, Marce Antoni? An aliquis alius? Designa, si potes. Aut constringam te hoc modo: Aliquis jure divino debet succedere Petro in Primatu, ex suppositione. Negas Pontificem esse, quod omnes antiqui Patres affirmant. Dicis, alium esse debere, quod ha-

ctenus nemo dixit. Quis tibi credet? Nec tu ipse tibi.

7. Sed quo jure, inquies, Romanus Pontifex potius succedit, quàm quivis alius Episcopus? Dicam, Antoni. Jure divino, seu ex institutione Christi. Nam quia Christus semel instituit, ut Ecclesia semper gubernetur ab uno visibili Capite, seu pastore, necesse est, ex vi illius institutionis, ut moriente uno pastore, succedat alius in ejus locum, sicut in Veteri Testamento factum est, (Hebr. 7. 23.) Alioqui nisi alter alteri succederet, non servaretur institutio Christi, qua voluit, vt Ecclesia semper haberet unum visibilem Pastorem, cui diceret, quod Petro dixit, *Pasce oves meas*. At unde constat, Pontificem debere esse hunc successorem? Et hoc dicam. Constat ex traditione. Scis, Antoni, quæ sunt juris aut institutionis divinæ, dupliciter nobis innotescere: Vel ex scriptura; vel ex traditione. Sicut ergo ex scriptura constat, Christum fuisse visibile Caput Ecclesiæ; & Petrum constitutum Christi Vicarium, per illud, *Pasce*: ita constat ex traditione, Pontificem esse Petri successorem. Hanc traditionem accepimus ab antiquis Conciliis & Patribus, de quibus iam dicendum est.

8. Tertiò, accedit consensus Patrum & cōciliorum. Ex quibus dupliciter probo Primatum Pontificis, respectu totius Ecclesiæ. 1. Ex titulis, quos illi tribuunt. 2. Ex aliis ipsorum sententiis. Recensebo tres titulos, & to-

& totidem sententias, ne prolixus sim. Plures videri poterunt apud Bellarminum, Coccium, & alios. Igitur

Primus titulus est: *Caput universalis Ecclesiæ.* Qui titulus habetur in Epistola Paschasini Episcopi, & aliorum de damnatione Dioscori, tom. 2. concil. in fine concilii Chalcedonensis, ubi leguntur hæc verba: *Unde sanctissimus & beatissimus Papa, Caput universalis Ecclesiæ Leo, per nos, ut legatos suos, sancta Synodo consentiente, Petri Apostoli præditus dignitate, qui Ecclesiæ fundamentum & petra fidei, & cælestis regni janitor nuncupatur, Episcopali eum dignitate nudavit.* Ubi tria dicuntur de Pontifice Leone. 1. Quòd sit Caput universalis Ecclesiæ. 2. Quòd sit præditus dignitate Petri Apostoli. Vel, ut nos loquimur, quòd sit successor Petri cum pari potestate. 3. Quòd Dioscorum Episcopum Alexandrinum privaverit dignitate Episcopali. Ex primo & tertio colligimus, amplitudinem potestatis ipsius. Ex secundo, quòd illam potestatem habeat jure divino, sicut Petrus habuit.

9. Simili titulo usi sunt Patres Concilii Chalcedonensis in Epistol. ad Leonem, quæ extat in eodem concilio in fine, sub hoc titulo: *Relatio Sanctæ Synodi Chalcedonensis ad beatum Papam Leonem de omnibus gestis generaliter.* Ubi inter cætera, sic scribunt: *Si enim, ubi duo aut tres sunt congregati in nomine ejus, ibi se in medio eorum fore perhibuit: Quantam circa Sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui &*

patria

patriæ & labori suæ confessionis notitiam prætulerunt? Quibus tu quidem, sicut membris Caput praeeras. Ecce, fatentur Episcopi in concilio congregati, Leonem Pontificem ipsis præfuisse, sicut caput præest membris. Erat autem concilium generale, quod repræsentabat totam Ecclesiam. Igitur agnoscunt Leonem fuisse Caput totius Ecclesiæ.

10. Secundus titulus est: *Papa universalis Ecclesiæ.* Quo utuntur Athanasius & Episcopi Ægypti in Epistol. ad Marcum Papam: (si modo Athanasio ascribenda sit illa epistola) *Domino*, inquiunt, *sancto, & Apostolici culminis venerando Marco, sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, atq; universalis Ecclesiæ Papæ, Athanasius & universi AEgyptiorum Episcopi salutem.* Cui similis est hic titulus: *Pastor & custos ovilis Christi.* Quo utuntur Ambrosius, Bassianus, & cæteri Episcopi in Epistola ad Siricium Papam. Quæ est Epistola 81. inter Epistolas Ambrosij. Item hic: *Custos vineæ Saluatoris.* Quo utitur concilium Chalcedonense in citata relatione ad Leonem Papam, cum ait: *Et post hæc omnia, insuper & contra ipsum, cui vineæ custodia à Salvatore commmissa est, extendit insaniam, id est, contra tuam quoque Apostolicam sanctitatem.* Loquitur de Dioscoro, qui primò quidem contra Flavianum & Eusebium Episcopos; deinde contra Leonem Pontificem se opposuit. Est igitur hic sensus: Postquam opposuit se Episcopis, audet etiam se opponere Pontifici; cui totius Ecclesiæ custodia com-

commissa est. Nam per vineam Salvatoris intelligendam esse Christi Ecclesiam, constat passim ex Evangelio.

11. Tertius titulus est: *Summus Pontifex: Summus Papa: Summus Sacerdos: Princeps Sacerdotum: Summus omnium præsulum Pontifex*. Quem illi tribuunt Bernardus in suis Epistolis ad Romanos Pontifices. Hieronymus in præfat. Evangeliorum ad Damasum, Sexta Synodus Act. 18. in Serm. acclamatorio, Valentinus in Epist. ad Theodosium, quæ habetur tom 1. conciliorum. Et Stephanus Archiepiscopus Carthaginensis in Epist. ad Damasum Papam, quam scripsit nomine trium conciliorum Africæ, in qua sic legimus: *Beatissimo Domino & Apostolico culmine sublimato Damaso Papæ, & summo omnium præsulum Pontifici.*

12. Addo trium celeberrimorum Patrum sententias, Ambrosij, Hieronymi, Augustini. Ambrosius Epist. 81. ad Siricium Papam: *Recognovimus literis sanctitatis tuæ, boni pastoris excubias, qui fideliter tibi commissam januam serves, & pia sollicitudine Christi ovile custodias, dignus quem oves Domini audiant, & sequantur. Et ideo, quia nosti oviculas Christi, lupos facilè deprehendes & occurres quasi providus pastor, ne isti morsibus perfidiæ suæ, feraliq́ue ululatu Dominicum ovile dispergant.* Hîc non aliter loquitur de Pontifice, quàm de Petro. Nam vocat illum bonum pastorem: non tantùm respectu ovium, quæ tunc erant in particulari Ecclesia Ro-

sia Romana, sed quæ erant in tota Christi Ecclesia. Hoc enim significant illæ particulæ. 1. Christi ovile. 2. Oves Domini. 3. Oviculæ Christi. 4. Dominicum ovile. Unde constat, Pontificem, ex sententia Ambrosii, eodem jure esse pastorem ovilis Christi, quo Petrus fuit; quia omnia, quæ tribui solent Petro, tribuit etiam Pontifici, tanquam legitimo Petri successori. At Petrus, iure divino fuit pastor ovilis Christi, ut libr. 2. ostensum est; Ergo eodem iure Pontifex est pastor ovilis Christi.

13. Eodem sensu scribit Hieronymus Epistol. 57. ad Damasum Papam: *Quanquam tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacerdote victimam salutis, à pastore præsidium ovis flagito.* Et infrà: *Beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri communione consocior.* Ubi tria apertè insinuat. 1. Pontificem esse Successorem Petri, vel sedere in cathedra Petri. 2. Pontificem esse pastorem, sicut Petrus fuit. 3. Se esse ovem illius pastoris. At non erat ovis pertinens ad particulare ovile, quod Romæ erat; sed pertinens ad universale ovile Christi, quod toto orbe erat dispersum. Ergo Pontifex, ex sententia Hieronymi, est pastor omnium Christi ovium, eo jure, quo Petrus fuit, quia sedet in cathedra Petri

14. Augustinus multa scribit in eandem sententiam. Et quidem in lib. cont. Epist. Manichæi, quam fundamentalem vocant, c. 4. sic

sic habet: *Multa sunt alia, quæ in Catholicæ Ecclesiæ gremio me justissimè teneant. Tenet consensio populorum atque gentium: tenet autoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post Resurrectionem suam Dominus commendavit, usque ad præsentem Episcopatum, successio Sacerdotum: tenet postremò ipsum Catholicæ nomen, quod non sine causa, inter tam multas hæreses, ista Ecclesia sola obtinuit.* Hîc non loquitur Augustinus de aliqua Ecclesia particulari, quæ sit Romæ tantum aut Carthagine; sed de Ecclesia Catholica, quæ tota orbe dispersa est: Ideoque ponit quatuor motiva, totam Ecclesiam concernentia, quæ meritò suadent homini Christiano, ut maneat in Ecclesia Catholica, & non deficiat ad Ecclesiam Donatistarum, aut Manichæorum. Sunt autem hæc motiva: 1. Consensus omnium populorum, qui in Ecclesia CHRISTI sunt. 2. Miracula, quæ in Ecclesia Christi fiunt. 3. Constans ac perpetua successio pastorum Ecclesiæ CHRISTI. 4. Ipsum nomen Catholicæ, id est, universalis. Circa successionem duo notanda sunt. Unum est, quòd Petro commissa sit pastura totius Ecclesiæ. Alterum, quòd Pontifex succedat Petro in pastura totius Ecclesiæ. Hoc est, quòd hîc quærimus.

15. Idem Augustinus epist. 162. ad Glorium, Eleusium, Felicem, & Grammaticum,

non longe post initium, loquens de Carthagine, sic scribit: *Erat etiam transmarinis vicina regionibus, & fama celeberrima nobilis. Vnde non mediocris utique autoritatis habebat Episcopum, qui posset non curare conspirantem multitudinem populorum, cum se videret & Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus, per communicatorias literas esse conjunctum.* Hîc per primatum Apostolicæ cathedræ intelligit primatum totius Ecclesiæ, quem primo quidem habuit Petrus; deinde Petri Successores, id est, Pontifices. Nam si ille Principatus non transisset à Petro in Successores illius, falsum esset, quod asserit Augustinus, principatum illum semper viguisse in Ecclesia Romana. Non enim potuit semper vigere, si in solo Petro, & non etiam in Successoribus Petri viguisset.

16. Et lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum, ad Bonifacium Papam. cap 1. *Neque enim dedignaris, qui non alta sapis, quamvis altiùs præsideas, esse amicus humilium.* Et infra: *Cùm vero non desinant hæretici fremere ad Dominici gregis caulas, atq; ad diripiendas tanto pretio redemptas oves, aditus undecunque rimari, communisque sit nobis omnibus, qui fungimur Episcopali officio, quamvis ipse in eo praeemineas celsiori fastigio, specula pastoralis; facio quod possum pro mei particula muneris.* Hic duo aperte dicit de Pontifice 1. Illum altiùs præsidere, quàm Episcopos. 2. Illum celsiori fastigio præeminere in Episcopatu. 3. Insinuat, hoc esse discri-

men

men inter Pontificem & Episcopos quòd quilibet Episcopus habeat tantùm particulam curæ pastoralis: Pontifici totius Ecclesiæ cura incumbat. *Specula*, inquit, *Pastoralis est communis omnibus Episcopis: sed tu inter Episcopos celsiori fastigio præmines; ego pro mei muneris particula facio, quod possum.*

17. Dices fortè, Pontificem jure tantùm Ecclesiastico præeminere, non divino. Sed hoc jam refutatum est sæpius. Nam Pontifex eo jure præminet, quo Petrus, cùm sit Successor Petri: At Petrus præeminet jure divino: Ergo & Pontifex. Vide titulos & testimonia hactenus citata. Ubi tamen notandum est, præeminentiam illam, qua pollet Pontifex præ alijs Episcopis, & divino & Ecclesiastico jure concessam ac stabilitam esse. Divino quidem, quia Christus non soli Petro, sed etiam Petri Successoribus illam concessit. Et hoc sensu intelligenda sunt testimonia conciliorum & Patrum, quæ jam citavimus. Ecclesiastico verò, quia Ecclesia sæpe declaravit. Pontificem habere illam præeminentiam, præ alijs Episcopis. Et sic intelligendus est Valentinianus in Epist. ad Theodosium (quæ habetur Tom 1. conciliorum, immediatè ante concilium Chalcedonense) cum ait: *Beatissimus Romanæ urbis Episcopus, cui principatum Sacerdotij super omnes antiquitas contulit.* Non vult dicere, quòd antiquitas contulerit illi principatum, quem à Christo non habet; sed quòd agnoverit illius

principatum, & declaraverit pro tali habendum & agnoscendum. Neq; hoc novum est. Nam sæpe fit, ut eadem res, & divini & humani sit juris. Quo pacto libri Macchabæorum, & divina & Ecclesiastica authoritate sunt canonici. Furtum, & divina & humana lege prohibitum est. Obedientia filiorum erga parentes, & divino & humano jure præcipitur. Ad credendam Christi Divinitatem, & divino & humano jure obligamur. Hæc nota sunt.

SECUNDUM PRIVILEGIUM.

Appellatio ad Pontificem.

18. SEcundum privilegium est, quòd omnes Episcopi totius orbis, qui in judiciis Ecclesiasticis sentiunt se gravari ab Episcopis aut Synodis provincialibus, possint confugere ad Romanum Pontificem, tanquam ad judicem superiorem, cui reliqui etiam Episcopi subjecti esse debeant; & à cujus sententia non liceat ulterius provocare. Hoc patet ex Concilio Sardicensi, cap. 4. juxta secundam editionem: *Osius Episcopus dixit: Quòd si aliquis Episcopus judicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere, ut iterum judicium renovetur, si vobis placet, sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur vel ab his, qui examinaverunt, vel etiam ab aliis Episcopis, qui in pro-*

in propinquo morantur, Romano Episcopo. Et si judicaverit renovandum esse judicium, renovetur, & det judices. Si autem probaverit talem causam, ut ea non refricentur, quæ acta sunt: quæ decreverit Romanus Episcopus, confirmata erunt. Si ergo omnibus placet, statuatur. Synodus respondit: PLACET. Et cap. 5. ejusdem secundæ editionis: *Cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum judicio, qui in vicinis commorantur locis, & proclamaverit agendum sibi negocium in urbe Roma; alter Episcopus in eadem cathedra (post appellationem ejus, qui videtur esse depositus) omnino non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Episcopi Romani determinata.*

19. Hi duo canones magnam habent autoritatem in Ecclesia, quia concilium Sardicense, in quo conditi sunt, semper ab Ecclesia fuit receptum. De quo Sulpitius libr. 2. Histor. scribit, ex toto orbe fuisse convocatum. Et Socrates libr. 2. cap. 16. appellat concilium generale. Interfuerunt enim legati Julij Primi Pontificis, & præterea ex toto terrarum orbe plusquam trecenti Episcopi, nominatim ex Italia, Gallia, Hispania, Britannia, Africa, Ægypto, Syria, Thracia, Pannonia, & alijs provinciis, ut refert Athanasius in Apologia secunda, circa initium.

20. De iisdem canonibus sic scribit Gelasius Papa in Epistol. ad Faustum: *Ipsi sunt canones, qui appellationem totius Ecclesiæ, ad*

hujus sedis examen voluerunt deferri. Ab ipsa verò, nusquam prorsus appellari debere sanxerunt. Et in Epistola ad Episcopos Dardaniæ: *Ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt: Ab illa autem nemo est appellare permissus.* Habentur hæ Epistolæ in tom. 2. concil. inter Decreta Gelasij Papæ primi.

21. Tu quidem, Antoni, non negas hoc privilegium de jure appellationis; sed dicis Ecclesiastico tantùm jure, & non divino concessum esse. Erras. Nam antequam Ecclesiastico jure statutum esset in supradicto Concilio Sardicensi, Episcopos posse appellare ad Pontificem; jam usu recepta erat hujusmodi appellatio, ut variis Exemplis demonstrat Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Pontif. c 21. circa finem. Unde etiam Leo Papa Epist. 87. ad Episcopos Provinciæ Viennensis in Gallia, fatetur antiquam esse consuetudinem appellandi ad Pontificem. Sic enim scribit: *Vestra fraternitas recognoscat, Apostolicam sedem, pro sui reverentia, à vestræ etiam provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus esse consultam; & pro diversarum (quemadmodum vetus consuetudo poscebat) appellatione causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse judicia.*

22. Porro hæc consuetudo, quæ postea per canones concilii Sardicensis fuit confirmata, non aliunde, quàm ex Apostolica traditione & autoritate orta est, ut colligitur ex Theodoreto in Epistola ad Renatum Presbyterum, ubi sic ait: *Nudarunt me Sacerdotio,*

ejiciunt-

ejiciuntq; ex civitatibus, nec senectutem reveriti, neque canitiem in religione & pietate nutritam. Quamobrem deprecor te, ut sanctissimo Archiepiscopo (Leoni Papæ) *suadeas, ut Apostolica autoritate utatur, jubeatq; ad vestrum concilium adire. Tenet enim sancta ista sedes gubernacula regendorum cuncti orbis Ecclesiarum. Quare, quæ ab isto vestro tribunali proficiscentur, qualiacunque erunt, judicij vestri integritate, confisi amplectemur.* Ubi clarè significat, Pontificem, non solo jure Ecclesiastico, sed autoritate Apostolica, supremum esse judicem in judiciis Ecclesiasticis: ac proinde ad illum appellari posse. Et rationem addit, quia Pontifex Romanus gubernat omnes Ecclesias totius mundi: Ergo ab omnibus Ecclesiis totius mundi potest ad ipsum fieri appellatio. Eodem sensu scribit in Epistol. ad Leonem Papam: *Ego,* inquit, *suffragium Sedis Apostolicæ expecto, & supplex oro atque obsecro Sanctitatem Vestram, ut ea me, tribunal vestrum justum ac rectum appellantem defendat ac protegat, &c. Vestram sententiam expecto. Quòd si sententiæ eorum, qui me condemnaverunt, acquiescere jusseritis, acquiescam.*

Tertium Privilegium.

Qui in fide non vult errare, debet adhærere Ecclesiæ & Pontifici Romano.

23. TErtium privilegium est, quod omnes Christiani, quando oriuntur dissensiones in fide, debeant adhærere illi parti, quam tenet Romanus Pontifex, & Sedes Apostolica; si non velint errare. Hoc tradunt antiqui Patres. Irenæus libr. 3. contra hæreses cap. 3. rationem reddens, cur potius describat successionem Episcoporum Ecclesiæ Romanæ, quàm aliarum Ecclesiarum particularium, sic scribit: *Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, omnes qui sunt undique fideles: in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.*

24. Et Divus Hieronymus Epistol. 8. ad Demetriadem, cap 9. *Et quia vereor, imò rumore cognovi, in quibusdam adhuc vivere & pullulare venenata blandaria; illud te pio charitatis affectu præmonendam puto, ut Sancti Innocentij, qui Apostolicæ cathedræ Successor est, teneas fidem: nec peregrinam, quantumvis tibi prudens callidaque videaris, doctrinam recipias.* Ubi etiam insinuat rationem, cur Pontifici in fide

fide adhærendum ſit; quia nimirum Pontifex Succeſſor Petri Apoſtoli. At Petro & Succeſſoribus illius dictum eſt: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua: Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

25. Et Baſilius Magnus in Epiſtola data Sabino Diacono ad Pontificem Romanum: *Revera dignum eſt illa excellentiſſima voce, qua te beatum prædicavit, quod pietati tuæ donatum à Domino eſt, ſcilicet, ut quod adulterinum eſt, à legitimo ac puro diſcernas; ac fidem Patrum ſine ſubtractione ulla prædices.* Alludit ad illud, quod Petro dictum eſt: *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cælis eſt.* Quod etiam Pontifici, Petri Succeſſori, dictum eſſe interpretatur. Et rectè. Nam ſicut ad illam fidei quæſtionem: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* Petrus ex peculiari Dei revelatione reſpondit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*: ita ad ſimiles fidei quæſtiones, Succeſſor Petri, ex peculiari Dei aſſiſtentia, debet reſpondere.

26. Et Cyrillus Alexandrinus in Epiſtol. ad Celeſtinum Papam: *Quoniam vero Deus hiſce in rebus prudentiam à nobis exigit, longaque Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, ut iſtiuſmodi ſanctitati tuæ communicentur, non poſſum equidem id, quod apertum eſt, ad pietatem tuam non perſcribere.* Et paulò pòſt: *Quamvis hæc ita ſe habeant, non prius tamen Neſtorij Communionem confidenter deſerere auſi*

fuimus, quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc sentias, declarare: quo liquidò nobis constet, an communicare cum Nestorio nos oporteat, an verò libere ei denunciare, neminem cum eo communicare, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat. Porro tuæ integritatis mens, ac super hac re sententia, non modo pijssimis Deoque devotissimis Macedoniæ Episcopis, sed totius quoque Orientalis Antistitibus perspicuè per literas exponi debet. Hîc apparet, totam Ecclesiam Orientalem, tanti fecisse Romanum Pontificem, ut in rebus fidei, nihil, nisi ex ipsius decisione, statuendum esse existimarent.

27. Et Maximinianus Constantinopolitanus Episcopus in Epistol ad Orientales: *Omnes fines terræ, quæ Dominum sincerè receperunt, & ubiq; terrarum Catholici veram fidem confitentes, in potestatem Romanorum Pontificum, tanquam in Solem respiciunt, & ex ipsa lumen Catholicæ & Apostolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò, quia Petrus legitur primò perfectam fidem esse confessus, Domino revelante, cùm dixit: Tu es, Christus filius Dei vivi.* Et infrà. *Hunc enim de cæteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui cathedram Magisterij principaliter possidendam tenere, perpetuo privilegij jure concessit: ut quisquis divinum aliquid, aut profundum nosse desiderat, ad hujus præceptionis oraculum doctrinamq; recurrat.* Nota, perpetuo privilegii jure.

28. Et

28. Et Augustinus lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonifacium Pontificem, cap. 1. *Hæc autem, quæ duabus Epistolis eorum respondeo, ad tuam potissimùm dirigere Sãctitatem, non tam discenda, quàm examinanda, & ubi forsitan aliquid displicuerit, emendanda constitui.* Verba clara sunt. Similia habent Theodoretus in Epist. ad Leonem Papam, Sozomenus lib. 6. Histor. c. 22. & alii passim.

Quartum Privilegium.

Nullum Decretum statui potest pro tota Ecclesia, nisi Pontifice consentiente.

29. Quartum privilegium est, quòd nihil grave in Ecclesia universali, nisi cõsulto prius ac consentiente Pontifice, possit tractari, decerni, ac definiri. Hoc quidem cõcedis, Antoni, sed non eo sensu, quo nos. Nam nos dicimus, hujusmodi decreta vel decisiones, quæ fiunt pro tota Ecclesia, non habere vim ac robur, nisi accedat consensus Pontificis. Tu asseris, habere quidem robur sine consensu Pontificis, sed tamen plus roboris ex consensu illius accedere. Nobiscum sentiunt antiqui Patres.

30. Socrates lib. 2. Historiæ cap. 5. *Nec Julius Romæ Episcopus in concilio adfuit, neque quenquam, qui ejus locum suppleret, eò misit, cùm utique*

que Ecclesiasticus canon jubeat, non oportere absque Romani Pontificis sententia, Decreta Ecclesiis sancire. Loquitur de concilio Antiocheno, quod contra Athanasium celebratum est; sed sine robore & autoritate, quia defuit consensus Pontificis.

31. Et Sozomenus lib. 3. cap. 7. *Athanasius fugiens Alexandria, Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Cōstātinopolitanus Episcopus forte illo accessit, & Marcellus quoq; Episcopus Ancyra, & Asclepas Gazæ Episcopus: qui cum doctrina Arianæ adversaretur, in crimen vocatus est ab Arianis quibusdam, quod altare everterit, & fuerit propterea abdicatus. Cujus locum in Ecclesia Gazæ administranda obtinuit Quintinianus, itemq; Lucius Episcopus Adrianopolis, ab aliis accusatus, sua quam regebat Ecclesia spoliatus, Romæ ætatem degit. Quorum criminationes cùm Episcopus Romanus intellexisset, & omnes fidei concilij Nicæni consentientes reperisset, in communionem recepit. Ac cùm propter Sedis dignitatem, cura omnium ad ipsum spectaret, singulis suam Ecclesiā restituit, scripsitq; ad Episcopos Orientis, eosq; incusavit, quòd inconsultò de hisce viris judicassent, Ecclesiasq; perturbassent.*

32. Et Theodoretus lib. 2. Histor. cap. 22. *Numerus Episcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicij vim habere non debet: præsertim cùm formula composita sit, neque Episcopo Romano, cujus sententia præ cæteris omnibus expectanda erat, &c.*

33 Et Concilium Chalcedonense act. 1.

statim

ſtatim ab initio, poſt recenſita nomina eorum qui interſuerunt: *Paſchaſinus vero Reverendiſſimus Epiſcopus, & Vicarius Sedis Apoſtolicæ, cùm in medio, unà cum his viris reverēdiſſimis collegis ſuis ſtetiſſet, dixit: Beatiſſimi atq; Apoſtolici viri, Papæ urbis Romæ, quæ eſt Caput omnium Eccleſiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus eſt ejus Apoſtolatus, ut Dioſcorus Alexādrinorum Epiſcopus non ſedeat in concilio, ſed audiendus intromittatur. Quod nos obſervare neceſſe eſt.* Et infrà: *Quia cùm perſonam judicandi non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine autoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.*

34. Et Act. 16. in Relatione S. Synodi ad Leonem Papam, paulo poſt mediū: *Hæc ſunt, quæ tecum, qui ſpiritu præſens eras, effecimus. Indicamus verò, quia & alia quædam pro rerum ipſarū ordinata quiete, & propter Eccleſiaſticorum ſtatutorum firmitatem definimus, ſcientes quia & Veſtra Sanctitas eadem probatura & confirmatura eſt.* Et circa finem: *Rogamus igitur, & tuis Decretis noſtrum honora judicium & ſicut nos Capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & Summitas tua, filiis, quod decet, adimpleat.* Hîc petunt Patres concilii, ut, quæ ipſi communi conſenſu in concilio generali ſtatuerant, à Pontifice confirmentur, & robur accipiant.

35. Et Anaſtaſius Hieroſolymitanus Patriarcha in Epiſt. ad Felicem Papam: *Fuit ſemper Apoſtolicæ Sedis veſtræ licentia, injuſtè damna-*

damnatos vel excommunicatos, potestatis suæ au-ctoritate restituere, & sua omnia iis reddere, & eos, qui eos condemnarunt aut excommunicarunt, A-postolico punire privilegio: Sicut etiam nostris, & anterioribus novimus factum temporibus, &c. Antiquis regulis sanctum est, ut quidquid, quamvis in remotis provinciis, super eorum querelis aut excusationibus ageretur, non prius tractandum vel accipiendum esset, quàm ad notitiam almæ sedis vestræ esset deductum, ut hujus autoritate, juxta quod fuisset faciendum, infirmaretur, aut firmaretur.

36. Et Augustinus cum aliis Episcopis Concilii Carthaginensis Epist. 90. ad Innocentium Papam: *Hoc itaque gestum, Domine frater sancte, charitati tuæ intimandum duximus, ut statutis nostræ mediocritatis, etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur autoritas, pro tuenda salute multorum, & quorundam perversitate etiam corrigenda.*

37. Et Ambrosius Epist. 78. ad Theophilum Alexandrinum (ubi agit de componenda discordia, quæ erat inter Evagrium & Flavianum.) *Sane*, inquit, *referendum arbitramur ad Reverendum fratrem nostrum Romanæ Sacerdotem Ecclesiæ.* Et ibidem: *Ut nos quoque, cùm id gestum esse cognovimus, quod Ecclesia Romana comprobaverit, læti hujusmodi fructum examinis adipiscamur.*

38. Et Prosper in Chronicis: *Concilio apud Carthaginem habito ducentorum septendecim Episcoporum, ad Pontificem Sozimum synodalia decreta*

creta perlata, quibus probatis, per totum mundum hæresis Pelagiana damnata est.

39. Accedit efficacissima ratio, quæ sumitur ex primo privilegio in hunc modum: Pontifex habet curam & gubernationem totius Ecclesiæ, sicut Rex totius regni, aut Imperator totius imperii, quisque in suo genere: At nemo potest facere efficax Decretum pro toto regno aut imperio, nisi consentiente Rege aut Imperatore: Ergo similiter nemo potest facere efficax Decretum pro tota Ecclesia, nisi consentiente Pontifice. Hæc tamen duo distinguenda sunt. Primò, facere efficax Decretum pro tota Ecclesia. Hoc nemo potest sine expresso consensu Pontificis. Secundò, facere efficax decretum pro hac aut illa Ecclesia particulari. Hoc potest Episcopus hujus aut illius Ecclesiæ particularis, sine expresso consensu Pontificis; modo decretum in se bonum sit, & Pontifex rationabiliter non repugnet.

Quintum Privilegium.

Pontifex potest sancire leges Ecclesiasticas, quæ obligent universam Ecclesiam.

40. HOc sequitur ex dictis, quia cùm sit Caput Ecclesiæ, sicut Rex est Caput regni, & Imperator imperii; non minus potest

potest sancire leges pro tota Ecclesia, quàm Rex pro toto regno, aut Imperator pro toto imperio.

41. Hoc magis explicabo ex tribus generalibus principiis. Unum est, quod Prælati Ecclesiæ habeant potestatem regendi subditos; & quòd subditi jure divino teneantur eis obedire. Patet ex Scripturis, Luc. 10. 16. *Qui vos audit, me audit. Et qui vos spernit, me spernit.* Et Matth. 18. 17. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Et Actor. 20. 28. *Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Et Hebr. 13. 17. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete illis.* Et ratio est, quia si subditi non tenerentur obedire, jam non essent subditi.

42. Alterum est, quòd Prælati Ecclesiæ non tantum habeant potestatem regendi subditos, sed etiam coercendi & puniendi, si non obediant, ut passim docet Apostolus 1. Cor. 4. 21. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in Spiritu mansuetudinis?* Et 2. Cor. 13. 10. *Hæc absens scribo, ut non præsens durius agam, secundum potestatem, quam Dominus mihi dedit.* Et hac potestate frequenter usus est. 1. Quando excommunicavit Corinthium incestuosum. 2. Quando reprehendit Corinthios, quòd judicio contenderent apud infideles. 3. Quādo Hymenæum & Alexādrum, propter hæresin, tradidit Sathanæ. 4. Quando Thessalonicensibus scripsit: *Si quis non obedit verbo nostro, per epistolam hunc notate, & non commisceamini illi.*

43. Ter-

43. Tertium ſequitur ex prædictis, quòd Prælati Eccleſiæ habeant etiam poteſtatem condendi novas leges, obligantes in conſciẽtia. Ratio eſt, quia habent poteſtatem regendi & puniendi ſubditos, & ſubditi tenentur illis obedire. Ergo habent poteſtatem condendi leges, ſecundum quas poſsint regere & punire ſubditos, & in quibus ſubditi teneantur illis obedire.

44. Fortè dices cum Calvino, id non ſequi. Nam ſatis eſſe, ſi poſsint eos regere & punire ſecundum leges divinas. Nec requiri, ut regant & puniant eos ſecundum leges humanas. Reſpondeo. Poteſtas Prælatorum latius ſe extendit, quàm ad ea, quæ ſunt juris divini. Primò, quia teſtimonia ſcripturæ, quæ allata ſunt, non aſtringuntur ad ſolum jus divinum. Secundò, quia Apoſtoli multa præceperunt ſubditis, quæ non erant juris divini. Nam in Concilio Hieroſolymitano prohibuerunt ſanguinem, ſuffocatum & immolata, quæ tũc temporis non erant prohibita jure divino. Jus enim veteris Teſtamenti erat abrogatum. Nec ullum aliud extabat jus divinum, quo illa prohiberentur. Similiter D. Paulus legem ſtatuit de bigamis ad Epiſcopatum non admittendis. 1. Timoth. 3. 2. Et alibi (præſertim 1. Corinth. 7. 10.) diſtinguit ſua præcepta à præceptis Chriſti. Denique legantur canones Apoſtolorum, concilia generalia, Decreta Pontificum, in quibus

quibus sunt multæ leges Ecclesiasticæ de iis, quæ jure divino in particulari determinata non sunt.

Sextum Privilegium.

Pontifex potest excommunicare Episcopos, Reges & Principes graviter delinquentes, si contumaces sint.

45. Duplex est excommunicatio, major & minor. Major, de qua hîc agimus, est censura seu pœna Ecclesiastica, qua homo Christianus propter delictum & contumaciã, ejicitur extra Ecclesiam, & privatur communibus Ecclesiæ bonis. Nam sicut is, qui in Republica civili contumax & rebellis est suo Principi, vel magistratui, potest eiici in exilium, & privari privilegiis & commodis illius Reipublicæ, ex qua ejicitur; sic etiam fit in Ecclesia. Sunt autem triplicia bona Ecclesiæ, quibus homo privatur per excommunicationem. 1. Sacramenta. 2. publicæ preces & suffragia. 3. communis convictus & conversatio fidelium inter se. Igitur, qui excommunicatus est, non potest admitti ad Sacramenta; nec est particeps publicarum precum & suffragiorum, quæ fiunt in Ecclesia; nec potest cum aliis Christianis in communi convictu seu societate conversari, juxta illud Apostoli 1 Cor. 5. *Scripsi*

5. *Scripsi vobis, cum ejusmodi nec cibum sumere.* Et v. 13. *Auferte malum ex vobis ipsis.*

46. Potestas infligendi hanc pœnam concessa est Apostolis & eorum successoribus, Matth. 18: 15. his verbis: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam*, id est, Prælatos Ecclesiæ, *non audierit, sit tibi, sicut Ethnicus & publicanus*, id est, privetur omnibus Ecclesiæ bonis, quibus ethnici & publicani privati sunt. Est autem cōcessa propter duos potissimum fines. Primò, in commodum & utilitatem delinquentium, ut quādo vident se excludi à consortio aliorum, cōfundantur & resipiscant, juxta illud Apostoli 2. Thess. 3: 14 *Ne commisceamini cum illo, ut confundatur.* Secundò, in bonum & cautelā aliorum, ne inficiantur, juxta illud, 1. Cor. 5. 6. *Nescitis, quia modicum fermētum totam massam corrumpit?* Vide D. Augustinum lib. 3. contra Epistolam Parmeniani, ubi prolixè & eleganter de hac re disputat.

47. Hîc obiter notandū est, hæc ferè pro eodem usurpari in scripturis & Patribus. 1. Excommunicare aliquem. 2. ejicere de Ecclesia. 3. auferre de medio. 4. tradere Satanæ. 5. habere pro ethnico & publicano. 6. nec cibum cum illo sumere. 7. nec cum eo commisceri. 8. arcere à cōmunione fraternitatis. 9. Sacramento

mento benedictionis exautorare. 10. communicatione interdicere. 11. à communione orationis & omnis sancti commercij relegare. Et speciatim advertit Augustinus in quæstionibus super Deuteron. q. 39. hanc formulam loquendi, *Auferte malum ex vobis*, aliter accipi in veteri testamento, aliter in novo. In veteri idẽ esse, quod *interficite:* In novo, idem, quod *excõmunicate*. Unde subjicit: *Hoc nũc agit in Ecclesia excommunicatio, quod tunc agebat interfectio.*

48. His positis, quæstio est, an Pontifex possit Regem Christianum, qui id meritus sit, excommunicare, seu communibus Ecclesiæ bonis privare: Nihil certius apud Catholicos. Imò tam certum apud omnes hoc est, quàm certo persuasum habent, Pontificẽ esse Christi Vicarium in Ecclesia, & omnes Christi oves illi commissas esse: ideoque, quod Petro dictũ est, *Pasce oves meas*, etiam Pontifici, tanquam Petri Successori, dictum esse interpretantur. Sicut ergo Pastor potestatem habet, non solum pascendi & gubernandi oves, quæ ipsius curæ commissæ sunt; sed etiam morbidas & infectas, ab alijs separandi, seu ex ovili depellendi, ne noceant cæteris; sic etiam de Pontifice, respectu fidelium, sentiendum est. Cùm ergo quilibet Rex Christianus, sit ovis Christi, sanè, si contingat illum delinquere, & contagionem contrahere, poterit per Pastorem separari ab alijs, donec sanetur & resipiscat.

49. Hujus rei varia extant exempla. Tãetsi enim, primis trecentis annis post tempora Apo-

Apostolorum, non legamus ullum Regem aut Imperatorem fuisse excommunicatum, quia vix ulli erant tunc Reges aut Imperatores Christiani, qui excommunicari possent (gentiles enim non excommunicantur) tamen deinceps non pauci hac pœna castigati sunt. Primo, Theodosius Imperator ab Ambrosio Episcopo. Secundo, Arcadius Imp. & Eudoxia ab Innocentio I. Tertio, Leo Isauricus Imperator à Gregorio II. Quarto, Desiderius Longobardorum Rex ab Adriano Papa. Quinto, Robertus Francorum Rex ab Episcopis Galliæ. Sexto, Henricus III. Imp. à Gregorio VII. in Synodo Romana. Septimo, Petrus Aragoniæ Rex à Martino Papa. Octavo, Philippus Francorum Rex à Paschali Pontifice. Nono Henricus IV. Imp. à Legatis ejusdem Pontificis. Decimo, Rogericus Siciliæ Rex ab Innocentio II. Undecimo, Wilielmus Siciliæ Rex ab Adriano IV. Duodecimo, Fridericus Imperator ab Alexandro III. in Concilio Lateranensi. Decimo tertio, Henricus Angliæ Rex ab eodem Pontifice. Decimo quarto, Wilielmus Scotorum Rex à Legatis Pontificis. Hæc & similia exempla in historijs passim obvia sunt. Nec adversarij negare id possunt.

CAPUT QUINTUM.

Diluuntur objectiones Marci Antonij contra Primatum Pontificis.

1. MUlta objicis contra Primatum Romani Pontificis (lib. 4. cap. 7. & 8.) quæ omnia ferè ex Lutheranis & Calvinistis suffuratus es. Et quidem prima objectio sumitur ex principijs hactenus à te positis. 2. Ex doctrina Parisiensium Theologorum. 3. Ex eo, quòd in Ecclesia nulla sit jurisdictio. 4. Ex dictis Pelagij & Gregorij Pontificum. 5. Ex concilijs Oecumenicis. 6. Ex Episcopis Asianis. 7. Ex Cypriano. 8. Ex Firmiliano. 9. Ex Episcopis Orientalibus 10. Ex Athanasio. 11. Ex Basilio. 12. Ex Nazianzeno. 13. Ex Hieronymo & Damaso. 14. Ex Socrate. Et sic deinceps.

I. OBJECTIO

Ex principiis Marci Antonij.

2. PRincipia, quæ ais à te prioribus libris probata esse, sunt hæc tria. 1. Quòd Christus non instituerit Monarchiam Ecclesiasticam. 2. Quòd omnes Episcopi, jure divino, sint inter se pares. 3. Quod solo jure Ecclesiastico introducta sit inter illos aliqua inæqualitas

qualitas & Hierarchia. Ex quibus infers, Pontificem non habere Primatum Ecclesiæ: Vel non esse visibile Caput Ecclesiæ. Sed hæc principia jam refutata sunt. Quibus oppono alia tria. 1. Quod Christus fuerit visibile Caput Ecclesiæ. 2. Quod Petrus fuerit Vicarius Christi in visibili Ecclesiæ regimine. 3. Quod Pontifex sit Successor Petri cum pari potestate. Ex quibus infero, Pontificem habere Primatum Ecclesiæ, sicut Petrus habuit. Hæc hactenus probata sunt.

II. OBJECTIO
Ex doctrina P*arisiensium.*

3. PRimò explicas doctrinam Parisiensium ex Gersonio, Petro Aliacensi, Jacobo Almayno, & Joanne Majore (cap. 7. n 4. & aliquot seqq.) deinde n. 9. ais, illorum doctrinam de Primatu Pontificis, si bene intelligatur, nihil à tua discrepare: nec item à veritate. Illos enim reipsa negare Primatum; & docere, regimen Ecclesiæ non esse Monarchicum, sed Aristocraticum, quod etiam tu doces.

4. Hîc non opus est mea responsione. Ipsi Parisienses in sua censura respondent, quicquid hîc dicis, meram imposturam esse. Itaque negant, tuam doctrinam ab ipsorum doctrina nihil discrepare. Tuam damnant: suam, contra tuā imposturam, à calumnia vin-

dicant. Nihil addam. Hoc solum moneo, te similem esse Lutheranis, qui cùm viderent se pridem à Catholicis turpiter defecisse, nec suæ defectionis prætextum reperirent; finxerunt se nihil discrepare à Patriarcha Constantinopolitano: ut hac ratione persuaderent mundo, doctrinam Lutheranorum eandem esse cum doctrina Ecclesiæ Orientalis. Sed repulsam passi sunt. Patriarcha non agnovit illos pro veris Christianis, sed tanquam impostores abjecit & repudiavit. Idem tibi accidit, Antoni. Defecisti nuper à Catholicis, propter privatos affectus. Quærebas prætextum Apostasiæ. Nec alium invenisti, quàm ut diceres, te sentire cum Academia Parisiensi. Reclamant Parisienses: impostorem te vocant. Quem deinceps Patronum quæsiturus es? Nemo, nisi nesciat impostorem te esse, tibi assistet.

III. OBJECTIO

Ex eo, quòd in Ecclesia nulla sit jurisdictio.

5. HAnc objectionem proponis c. 7. n. 6. circa med. his verbis: *Sciant etiam de jure divino, veram jurisdictionem in Ecclesia nullam esse; sed totam charitate regi, regulis voluntariis ac documentis; suasione, hortatu, increpationibus & obsecrationibus: pœnas verò alias non habere; nisi ad summum, Exclusionem hominis à reliqua*

qua fideliũ societate; quæ est pœna duntaxat privativa, nõ positiva. Quare propter jurisdictiones falsas, & nullas Papatũ ponere, est maximæ levitatis?

6. Respondeo. Maximę levitatis est, propter odium privatum, à communi omnium sententia decedere: quod tu facis. Nullum hîc patronum habes, nec Parisienses, nec alios Catholicos, nec Anglicanos, ad quos confugisti, nec teipsum. Nam Parisienses in sua censura, de hac tua propositione, qua negas veram in Ecclesia jurisdictionem, sic statuunt: *Hæc propositio est hæretica, & ordinis Hierarchici subversiva.* Reliqui etiam Catholici agnoscũt veram jurisdictionem in Ecclesia, ut patet ex Scholasticis & alijs Theologis, qui de hac re copiosè scripserunt. Eandem agnoscunt Anglicani Theologi, ac nominatim Thomas Lancellottus, & Guilielmus Tookerus in duello contra Becanum, pag. 305. & alibi. Et tu ipse agnoscis, lib. 1. cap. 3. n. 31. his verbis: *Christus immediatè concessit Apostolis potestatem ordinis & jurisdictionem plenissimam.* Et lib. 2. cap. 3 n. 30. loquens de ijsdem Apostolis & eorum subditis, sic scribis: *Ubi enim nullum crimen aderat in inferioribus, quod à superioribus corrigeretur, superiores suam jurisdictionem, quam in actu primo habebant, in actu secundo non exercebant.* Igitur Prælati Ecclesiæ, ex hac tua concessione, habent jurisdictionem in actu primo, & eam possunt exercere in actu secundo, si necessitas exigat.

7. Accedit duplex ratio, quam negare nõ

potes. Una est: Ubicunque est potestas condendi leges, quibus subditi obligantur, ibi est jurisdictio: At in Ecclesia est potestas condendi leges Ecclesiasticas, quibus Christiani obligantur: Ergo in Ecclesia est jurisdictio. Major nota est, quia duplex solet distingui potestas: Una ordinis: altera jurisdictionis. At potestas condendi leges, non est potestas ordinis sed jurisdictionis. Minor probatur dupliciter. Primò, ex supradictis in quinto privilegio, ubi ostendi Prælatos Ecclesiæ habere potestatem condendi leges Ecclesiasticas, sicut Princeps sæcularis habet potestatem condendi leges politicas. Deinde ex tua concessione. Nã li. 2. c. 10. fateris cælibatum Clericorum, jure Ecclesiastico, vel lege Ecclesiastica, vel decreto Ecclesiastico, introductum esse. His enim vocabulis ibi uteris.

8. Altera est: Ubicunque est potestas puniendi subditos delinquentes, ibi est jurisdictio: At in Ecclesia est potestas puniẽdi subditos delinquentes: Ergo in Ecclesia est jurisdictio Major nota est. Minor probatur dupliciter. Primo, ex Apostolo 1. Cor. 4. 21. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in Spiritu mansuetudinis?* Et 2. Cor. 13. 10. *Hæc absens scribo, ut non præsens durius agam secundum potestatem, quam Dominus mihi dedit.* Quæ est illa potestas: Non ordinis, sed jurisdictionis Deinde ex tua concessione, quia fateris, in Ecclesia esse potestatem excommunicandi, seu, ut tuis verbis utar, potestatem *excludendi homines à reliqua fideliũ societate.*

9. Quòd

9. Quòd autem ais, excommunicationem esse pœnam tantùm privativam, non positivam; nihil obstat jurisdictioni positivæ. Imò talis pœna, etiamsi privativa sit, non potest legitimè infligi, nisi ab eo, qui habet positivam potestatem puniendi: Quæ positiva potestas est vera jurisdictio. Disce hoc, exemplo Regis. Nam si Rex non haberet positivam jurisdictionem in subditos; non posset delinquentes ejicere in exilium, neque privare communi civium societate, aut fama, aut Capite, aut bonis temporalibus. Nec valet hæc consequentia: Privare hominem civili societate est pœna privativa: Ergo non requirit positivam jurisdictionem.

10. Denique falsum est, quod addis, Ecclesiam non habere alias pœnas, quàm increpationem & excommunicationem. Habet jejunia, orationes, eleemosinas, castigationes corporales, quas per modum pœnæ aut satisfactionis, potest pœnitentibus imponere, ut semper usurpatum est. Habet interdicta, irregularitates, & alias censuras Ecclesiasticas, quibus subditi coercentur. Et quid respondebis Petro & Paulo Apostolis, quorum alter Ananiam & Saphiram corporali morte punivit: alter incestuosum Satanę tradidit in interitum carnis? An illis obiecturus es, in Ecclesia non esse alias pœnas, nisi increpationem & excommunicationem; ideoq; malè eos fecisse, quòd alias usurpaverint?

IV. OBJECTIO

Ex dictis Pelagij & Gregorij Pontificum.

11. AIs (cap.7. nu.10. & seqq.) hos duos Pōtifices acerrimè oppugnasse Primatum in Ecclesia, eo quòd oppugnaverint titulum: *Oecumenici seu universalis Patriarchæ*, quo utebatur Joannes Constantinopolitanus Episcopus. Hæc enim duo, secundum te, idem valent. 1. esse universalem seu Oecumenicum Patriarcham. 2. esse Caput Ecclesiæ universalis, vel habere Primatum Ecclesiæ universalis. Ergo qui oppugnat prius, oppugnat etiam posterius.

12. Verba Pelagij sunt hæc: *Nullus Patriarcharum hoc tam prophano vocabulo unquam utatur; quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.* Quæ verba sumpta sunt ex epistola Pelagij Papę ad illegitimam Synodū Constantinopolitanam (tom.2.concilior in Decret. Pelagij) & referuntur apud Gratianum dist.29.cap. Nullus.

13. Verba Gregorij lib.4.epist.32. ad Mauritium sunt hæc: *Quis est iste, qui contra statuta Evangelica, contra canonum Decreta, novum sibi usurpare nomen præsumit?* Et infra: *Sed absit à cordibus Christianorum nomen istud blasphemiæ, in quo omnium Sacerdotum honor adimitur, dum ab uno sibi dementer arrogatur.* Et libr.6. epistol.30.

stol. 30. *Ego fidenter aico, quia quisquis se universalem Sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione sua Antichristum praecurrit, quia superbiendo se caeteris praeponit.* Alibi habet similia.

14. Respondeo. Pugnas contra te ipsum. Nam lib. 3. cap. 8. num. 14. sic habes: *Docuimus, unumquemq; Episcopum jure divino esse universalem.* Vel verè, vel falsò id docuisti. Si verè, necesse est Pelagium & Gregorium, quos pro te adducis, falsum docuisse. Nam illi docent, nullum debere vocari Episcopum aut Sacerdotem universalem. Si falsò, revoca errorem. Deinde non intelligis citatos Patres. Reprehendunt illi Joannem Constantinopolitanũ Episcopum, quod titulũ universalis Patriarchae vel Sacerdotis, fastuosè sibi arrogaverit. Ut autem constet, quo sensu id fecerit, notãdum est, hęc duo distingui, quae tu confundis. 1. Dici universalem Episcopum in Ecclesia. 2. Dici Episcopum universalis Ecclesiae. Prior titulus reprehenditur in Joanne; posterior Romano Pontifici conceditur. Et citati Patres priorem asserunt esse prophanũ, blasphemum, Antichristianum: posteriorẽ, non item.

15. Est autem hoc discrimen inter utrumq; titulum. Qui dicit se esse universalem Episcopum vel Sacerdotem, insinuat se solum esse Episcopum, & aliis omnibus derogat nomen & honorem Episcopalem. Et hoc fecisse Joannem, testatur Gregorius, partim locis citatis, partim libr. 4. epistol. 34. cùm ait: *Triste*

valde

valde est, ut patienter feratur, quatenus despectis omnibus, prædictus frater & Coepiscopus meus, solus conetur appellari Episcopus. Et Epist. 36. ad Eulogium: *Si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.* Et lib. 7. epist. 69. ad Eusebium: *Nam si vnus, ut putat, universalis est, restat ut vos Episcopi non sitis.*

16. Qui autem dicit, se esse Episcopum, vel Pastorem universalis Ecclesiæ, non significat se esse solum Episcopum vel Pastorem; sed se habere generalem curam, & gubernationem totius Ecclesię, licet alij Episcopi habeant specialem curam, & gubernationem Ecclesiarum particularium. Et hoc sensu Pōtifex solet vocari Episcopus & Pastor universalis Ecclesiæ. Quod etiam fatetur Gregorius. Nam lib 6. Epist. 32. ait: *Petro omnium Apostolorum Principi, totius Ecclesiæ cura commissa est.* Item, *Cura ei totius Ecclesiæ & Principatus committitur, & tamen universalis Apostolus non vocatur.* Idem sentiunt alij Pontifices, qui Gregorium præcesserunt, ut Sixtus I. epist. 2. Victor I. epist. 1. Pontianus epist. 1. & alii Qui se vocarunt Episcopos universalis Ecclesiæ. Verba eorum sunt hæc: *Sixtus universalis Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus, omnibus Episcopis in Domino salutem.* Item, *Victor Romanæ & Universalis Ecclesiæ Archiepiscopus.* Item, *Pontianus sanctæ & universalis Ecclesiæ Episcopus.* Et sic alij deinceps.

17. Vides Marce Antoni, Pelagium & Gre-

Gregorium frustra à te adductos esse, contra nos. At meritò cõtra te adduci possunt. Nam Gregorius, ut jam dixi, agnoscit, Petro totius Ecclesiæ curam & Principatum commissum esse, quod tu negas. Similiter Pelagius loco citato sic habet: *Relatum est ad Apostolicam Sedem, Joannem Constantinopolitanum Episcopum, universalem se scribere, vosq; ex hac sua præsumptione ad Synodum convocare generalem, cùm generalem Synodum convocandi autoritas Apostolicæ Sedi beati Petri singulari privilegio sit tradita; & nulla unquam Synodus rata legatur, quæ Apostolica autoritate non fuerit fulta.* Et infrà: *Sciat Joannes, nisi errorem suum citò correxerit, à nobis excommunicandum fore.* Quibus verbis fatetur hæc tria. 1. Autoritatem convocandi generalem Synodum, singulari privilegio, traditam esse Apostolicæ Sedi. 2. Nullã Synodum ratam esse, quæ Apostolica autoritate non sit firmata. 3. Pontificem posse excommunicare Episcopos Orientales. Quæ omnia contra te sunt. Nec debes excipere, suspectos esse Pelagium & Gregorium in hac causa. 1. quia tu uteris ipsorum autoritate. 2. quia vocas eos Pontifices sanctos: idq; propterea, ut ipsorum testimonium plus ponderis habere videatur.

18. Ex dictis facilè solvuntur argumenta, quæ frustra ex Pelagio & Gregorio adducis contra Primatum Pontificis, (lib. 4. cap. 7. num. 22.) Percurram obiter. Primum est: Qui se dicit uniuersalem Episcopum, reliquis omni-

mnibus Episcopis aufert nomen, honorem, & dignitatem Episcopalem: At Pontifex hoc facit: Ergo &c. Resp. Major vera est eo sensu, quo Joannes vocabat se universalem Episcopum. Minor falsa est, quia Pontifex vocat quidem se Episcopum uniuersalis Ecclesiæ; non tamen Episcopum universalem, eo sensu, quo Joannes.

19. Secundum: Luciferianum est, velle unũ Episcopum se efferre super alios Episcopos, qui sunt astra cœli. Resp. Lucifer voluit se efferre supra astra cœli, ex mera superbia, non autem ex Dei ordinatione. Luciferũ imitatus est Joannes Constantinopolitanus. At Pontifex Romanus, Petri Successor, id non facit. Imitatur Petrum, cui totius Ecclesię cura erat demandata; & ideo totius Ecclesiæ Pastorem & Episcopum meritò se vocat: non ex superbia, sed ex Christi institutione.

20. Tertiũ: Schisma aperit & inducit, qui se vocat universalem. Resp. Joannes inducebat schisma, quia cum Pontifex Romanus esset Episcopus universalis Ecclesiæ, cui omnes tenebantur obedire, ipse se subduxit ab obedientia, & vocavit se universalem Patriarcham: & sic dividebat unitatem Capitis in Ecclesia. Hoc non facit Pontifex. Quærit conservare unitatem Capitis; non in varia schismata distrahere.

21. Quartũ: Solus Christus est Ecclesiæ Caput universale, & omnes Episcopi sunt Christi membra. Resp. Solus Christus est Caput Eccle-

Ecclesiæ, quoad internum influxum gratiæ. At non Solus est caput, quoad externam gubernationem. In priori officio Capitis non admittit Vicarium; in posteriori admittit. Hoc lib. 1. fusè explicatum est.

22. Quintum: Neq; Petrus, neque ullus Apostolus, aut Sanctus Episcopus, vocavit se unquam universalem. Respondeo. Si de nomine disputas, verum est: si de reipsa, falsum. Nam Petrus reipsa exercuit officium Pastoris, respectu totius Ecclesiæ: quod etiam fecerunt Successores Petri: Et tametsi non vocaverint se universales; vocati sunt tamen Episcopi seu pastores universalis Ecclesiæ, ut cap. 1 præcedenti in primo privilegio ostensum est.

23. Sextum: Proprium est Præcursoris Antichristi, superbiendo se cæteris anteponere. Resp. Verum est. At Pontifex hoc non facit. Non enim ex superbia, sed ex divina institutione, cæteris se anteponit: Sicut in veteri testamento faciebat Moyses, & reliqui summi Pontifices. Sicut etiam in regno Angliæ facit Rex, & in imperio Imperator. Uterq; enim legitimo jure Electionis præfert se aliis. In quo dissimiles sunt Joanni Constantinopolitano, qui ex superbia, non ex Dei ordinatione, se cæteris anteponebat.

24. Septimum: Si in Ecclesia esset aliquis Episcopus universalis, eo sanè in hæresin lapso, tota caderet, aut macularetur Ecclesia. Resp. Hoc argumentũ sumpsisti ex Gregorio lib. 4.

lib.4.epist.32.& lib.6.Epist.24. Qui longè aliter id proponit cõtra Joannem Episcopum Constantinopolitanum. Et supponit hæc duo principia. 1. Quod multi Episcopi Constantinopolitani in hæresin lapsi sint, ut Nestorius, Macedonius, & plures alii. 2. Quòd is, qui vocat se Episcopum & Sacerdotem universalem, eo sensu, quo Joannes vocabat se universalem, significet se solum esse Episcopum & Sacerdotem; & reliquis omnibus deroget nomen, honorem, & autoritatem Episcopalem ac Sacerdotalem. Ex utroq; sic argumentatur: Si Nestorius aut Macedonius fuisset Episcopus & Sacerdos universalis, sequeretur totam Ecclesiam fuisse lapsam, quãdo ipse lapsus est. Quæ consequentia bona est, suppositis illis principiis, quæ iam posita sunt. Tunc enim censetur labi, vel periclitari Ecclesia, quando nullus in ea manet Sacerdos aut Episcopus. At labente Episcopo universali, qui solus vult haberi Sacerdos & Episcopus, nullus amplius manet Episcopus aut Sacerdos. Ergo labente tali Episcopo, censetur labi tota Ecclesia.

25. In hoc argumento plus roboris est, quàm in isto: Si Rex laberetur in hæresin, totum regnum periclitaretur. Nam etiamsi Rex laberetur, adhuc superessent Episcopi & Sacerdotes Catholici, qui populum in fide retinerent. At labente Episcopo universali, nullus superest Episcopus aut Sacerdos Catholicus, qui possit populum instruere. Nec ad

Roma-

Romanum Pontificem poteſt hoc argumentum applicari. Primò, quia Gregorius ſupponit Romano Pontifici dictum eſſe; quod Petro dictum eſt: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua* (li. 4. Epiſt. 32.) Secundò; quia Romanus Pontifex non dicit ſe univerſalem Epiſcopum, id eſt, nō dicit ſe ſolum eſſe Epiſcopum; derogando alijs nomen, honorem, & autoritatem Epiſcopalem. Unde etiam ex hac parte (poſito, ſed non conceſſo, quòd poſſit fieri hæreticus) nō ſequeretur, labente Pontifice; totam Eccleſiam periclitari. Nam illò labente, adhuc ſupereſſent multi Epiſcopi & Sacerdotes, qui Eccleſiæ proſpicerent; donec novus eligeretur Pontifex.

V. OBJECTIO

Ex Concilijs Oecumenicis.

26. OBjicis duo concilia Oecumenica, ſecundum & quartum, id eſt, Conſtantinopolitanum & Chalcedonenſe, quæ declararunt Epiſcopum Conſtātinopolitanum Romano Pontifici in poteſtate & privilegiis parem eſſe. Reſpondeo. Falſum eſt. Nam in Concilio Conſtantinopolitano c. 5. juxta primam editionem ſic legimus: *Conſtantinopolitanæ civitatis Epiſcopum habere oportet Primatus honorem poſt Romanū Epiſcopum, propterea quòd ſit nova Roma.* Vel, ut habet altera editio: *Conſtantinopolitanus Epiſcopus habeat priores honoris partes poſt Romanū Epiſcopum, eò quod ſit ipſa nova Roma.* In quo canone ſolùm decernitur;

ut Episcopus Constantinopolitanus habeat præcipuam dignitatem post Episcopum Romanum, nõ autem, ut habeat parem dignitatem cum Episcopo Romano. Itaq; hoc decretum factum est in favorem Episcopi Constãtinopolitani, non respectu Pontificis, sed respectu aliorum Episcoporum, præsertim Alexandrini & Antiocheni, qui cum illo certabant de honoris prærogativa. Et definitũ, ut post Pontificem, qui semper supremus in Ecclesia habitus est, proximum locum teneret Constantinopolitanus, non autem Alexandrinus aut Antiochenus.

27. Ex Concilio Chalcedonensi, act. 15. citas canonem 28. in quo statuitur, *Constantinopolin æqualib. cum Roma privilegiis frui debere:* Sed frustra. Nam canon ille clandestinus & subreptitius est, quem Legati Pontificis nunquam approbarunt. De hoc vide Baronium Tom. 6. Annalium, An. Christi 451. Bell. li. 2. de Pontif. c. 18. Et Notationẽ quæ habetur to. concil. ad finem 15. actionis Chalcedonensis, quæ sic habet: *Meminerit candidus lector canonem hunc 28. de Constantinopolitani Episcopi privilegijs & eminentia prorsus rejectum esse à Leone sanctissimo Pontifice Romano, ut ex multis ejus suprà excussis literis perspicuè videre licet. Et certè, coactus est etiam Anatolius ipse Constantinopolis Antistes, qui callidè à Patrib. Chalcedonensis Synodi, canonis hujus promulgationem impetraverat, reclamantibus Romani Pontificis Leonis Legatis & Vicarijs, intra pristinos se limites tenere*

& ab

& ab infaustis ambitionis consilijs animum revocare.

VI. OBJECTIO
Ex Episcopis Asianis.

28. SExtò objicis: Polycrates Episcopus Asianus, & Irenæus restiterunt Victori Papæ, Asiaticas Ecclesias excommunicanti. Resp. In facto Victoris duo spectanda sunt. 1. Potestas excommunicãdi. 2. Causa excõmunicationis. Igitur Polycrates & Irenæus non negarunt Victorem Papam habere potestatẽ excõmunicandi Episcopos Asiæ (ut benè notat Baronius to. 2. Annalium An. Christi 198. & patet ex eo, quod suprà ostensum est, Pontificem posse excommunicare Episcopos, Reges, & Imperatores, si fuerint cõtumaces) sed negarunt causam excommunicationis fuisse sufficientem, & ideo illi restiterunt. Causa excõmunicationis erat hæc. Post longam controversiam de celebratione Paschę, an deberet celebrari, cum Judæis 14 die primi Mensis, sive dies esset Dominicus, sive non; an verò die tantùm Dominico; tandem definivit Victor, celebrandum esse die tãtùm Dominico. Et voluit, ut in Asia servaretur hoc ipsius decretum. Asiani non volebant servare. Igitur à Põtifice excommunicati sunt. Pontifici restiterunt Polycrates & Irenæus, asserentes, nihil aliud hoc esse, quàm turbare Ecclesiam. Nec esse legitimã causam excommunicationis: In Asia semper celebratum fuisse Pascha die 14. primi Mensis: hanc consuetudinem mutari non debere.

29. An autem Victor habuerit sufficientem causam, necne, jam non disputo. Si habuit, immeritò reprehensus est à Polycrate & Irenæo. Si non habuit, reprehendi potuit cum debita modestia, sicut Petrus à Paulo reprehensus est. At hoc non derogat ipsius potestati aut jurisdictioni. Nam etiam Rex potest reprehendi à consiliario vel Principe, salva ipsius corona & autoritate. Vide quæ dicta sunt lib. 2. c. 7. §. 38. & seqq.

VII. OBJECTIO
Ex Cypriano.

30. SEptimò objicis. Cyprianus libr 3. Epist. 3. ad Corneliũ, non patitur se esse inferiorem Romano Pontifice, sed ei se penitus parem facit. Nam cùm Cyprianus excommunicasset quosdam Clericos, qui postea Romam confugerunt ad Pontificem, & ab eo recepti sunt in communionem: ęgrè id tulit Cyprianus, & scribit Pontificem id facere non potuisse: atq; ex tali facto solere schismata in Ecclesia oriri, quando unus Episcopus immiscet se negocio alterius.

31. Hoc probas ex verbis Cypriani, qui loco citato sic scribit: *Neq; enim aliunde hæreses obortæ sunt, aut nata schismata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur. Nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex vice Christi cogitatur, cui si secundum magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversus*

versus Sacerdotum Collegium quicquam moveret: nemo post divinum judicium, post populi suffragium, post Coepiscoporum consensum, judicem se non jam Episcopi, sed Dei faceret. Nemo dissidio unitatis Christi Ecclesiam scinderet: Nemo sibi placens, ac tumens, seorsim foris, novam hæresin conderet Ubi per Sacerdotem Dei, qui unus in Ecclesia fungitur officio judicis vice Christi, ais intelligi unumquemq; Episcopum in suo Episcopatu.

32. Deinde in progressu sic pergit Cyprianus: *Nam cùm statutũ sit omnibus nobis, & æquum sit pariter ac justum, ut uniuscujusq; causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat unusquisq; & gubernet, rationem sui actus Domino redditurus oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec Episcoporum concordiam cohærentem subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam, ubi & accusatores habere, & testes sui criminis possint: nisi paucis desperatis & perditis minor videtur esse autoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conscientiam multis delictorum laqueis vinctam, judicij sui nuper gravitate damnarunt. Jam causa eorum cognita est: jam de ijs dicta sententia est.* Unde concludis, non esse minorem autoritatem Episcoporum Africæ, quàm Romani Pontificis, in judicio Ecclesiastico: ac proinde, qui ab aliquo Episcopo Africæ excommunicati sunt, nõ debere à Romano Pontifice admitti in communionem.

33. Resp. Prius testimonium Cypriani contra te est. Nam ibi expressè docet, ideo in Ecclesia nasci hęreses & schismata, quia non obtemperatur Sacerdoti, id est, Pontifici, qui unus in tota Ecclesia constitutus est, ut loco Christi sit Judex omnium controversiarum fidei. Quod alijs quidem verbis, sed eodē sensu clarissimè docet in li. de Simpl. Præl. seu de unitate Ecclesiæ, ubi quærēs, quare in Ecclesia nascantur hæreses & schismata, sic respondet: *Hoc eo fit fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec Caput quæritur &c.* quem locum fusè explicavi li. 2. c. 7. obiect. 1.

34. Circa posterius testimonium, tria discutienda sunt, 1. Quod sit illud statutum, de quo loquitur Cyprianus. 2. Qui sint illi pauci desperati & perditi, quos ait ab Episcopis damnatos esse. 3. Quo sensu intelligendum sit, quod ait: *Nisi minor videtur esse auctoritas Episcoporum in Africa.*

Est igitur prima quæstio, de quo statuto loquatur Cyprianus: Resp. Vel loquitur de statuto Fabiani Papæ, vel de aliquo simili, quod ex illo desumptum est. Statutum Fabiani habetur in Epistola ipsius tertia ad Hilarium Episcopum his verbis: *Peregrina vero judicia, salva in omnibus Apostolica autoritate, generali sanctione prohibemus: quia indignum est, ab externis ut judicetur, qui provinciales, & à se electos debet habere judices, nisi fuerit appellatum. Unde oportet, si aliquis Episcoporū super certis accusetur criminibus, ut ab omnibus audiatur, qui sunt in Provincia*

vincia Episcopis, quia non oportet, accusatum alicubi, quàm in foro suo audiri. Et paulò pòst: *Semper ibi causa agatur, ubi crimē admittitur.* Et iterum: *Placuit etiam, ut si Episcopus appellavit ad Apostolicam Sedem, id statuendum, quod ejusdem Sedis Pontifex statuerit.* Habetur hæc epistola tom. 1. concilior. in decretis Fabiani Papæ. Ex hoc statuto colligūtur hæc duo. 1. Causam uniuscujusq; debere illic audiri & judicari, ubi admissum crimē est. 2. Licere tñ appellare ad Pontificē Romanū tanquam ad supremum in Ecclesia judicem. Quod tibi contrarium est.

35. Altera quæstio est, Qui sint illi pauci desperati & perditi, quos ait Cyprianus ab Episcopis Africanis legitimè dānatos esse? Resp. Sunt quinq; schismatici Pseudoepiscopi, Privatus, Felix, Jovinus, Maximus, Repost⁹, qui ꝓpter adulteria, stupra, & nefanda sacrificia legitimè accusati, & ab Episcopis Catholicis in Africa damnati sunt. De quibus hęc scribit Cyprianus in epistola citata. 1. Quòd Fortunatum creaverint Pseudoepiscopum, contra Cyprianum, qui erat legitimus Episcopus. 2. Quod Felicissimū Romam miserint ad Cornelium Papam: non appellandi causa, sed fallendi & mentiendi. Dicebant enim Fortunatum legitimè electum esse Episcopum à viginti quinque Episcopis; quod erat falsum, cùm non fuerit electus, nisi à quinq; Pseudoepiscopis. Dicebant Cyprianū non esse legitimū Episcopum. Hęc & similia dicebant, ut à Cornelio Papa reciperentur ad cōmunionem

Sedis Apostolicæ, & Cyprianum cum alijs Episcopis faceret suspectum apud Pontificem. Sciebant enim, se pro hæreticis vel schismaticis habendos, si Apostolicę Sedis cõmunione carerent. De hac ipsorum fraude conqueritur Cyprianus. Vnde colligo hæc tria. 1. Cyprianum non negare, quin liceat appellare ad Pontificem, si appellatio sit justa & legitima. 2. Reprehendere tamen mendacem ac fraudulentam appellationem. 3. Non solum Cyprianũ, sed etiam adversarios ipsius agnoscere Pontificem esse supremum judicem in Ecclesia, quia certò persuasum habent, se non habendos pro hæreticis, si cum illo ad communionem admittantur.

36. Tertia quæstio, quo sensu intelligendũ sit, quod Cyprianus ait: *Nisi minor videtur esse auctoritas Episcoporum in Africa constitutorum?* Respondeo. Non debet sic intelligi, quasi nõ sit minor autoritas Episcoporũ Africæ, quàm Romani Pontificis, in judicio Ecclesiastico, ut tu putas. Nã si ab Episcopis licet appellare ad Pontificem; necesse est, minorem esse Episcoporum, quàm Romani Pontificis, autoritatem. Debet ergo sic intelligi, quòd non sit minor autoritas Episcoporũ in Africa, quâm in Gallia & aliis Provinciis. Ut hic sit sensus: Fabianus Papa generatim statuit, ut si quis Episcopus accusetur super certis criminib. audiatur ab omnibus Episcopis, qui sunt in Provincia, ubi crimina commissa sunt. Hoc statutum tam debet intelligi de Episcopis Africæ,

quàm

quàm aliarum Provinciarum. Si ergo, vigore hujus statuti, permissum est Episcopis aliarum Provinciarum judicare Episcopum de criminibus in propria Provincia commissis; etiam Episcopis Africæ id permissum est. Nam horum authoritas non est minor, quàm aliorum. Hanc explicationem confirmant illa verba Cypriani, *Nam cùm statutum sit omnibus nobis*, id est, cùm statutum Fabiani pertineat æquè ad omnes Episcopos &c.

37. Iterum objicis ex eodem: Cyprianus facit se parem Stephano Pontifici in Ecclesia universali gubernanda. Nam lib.3 epist.13. sic Stephanum alloquitur: *Cui rei nostrum est consulere & subvenire, frater charissime, qui divinam clementiam cogitantes, & gubernandæ Ecclesiæ libram tenentes, sic censuram vigoris peccatoribus exhibemus, ut tamen lapsis erigendis, & curandis vulneratis, bonitatis & misericordiæ divinæ medicinam non denegemus. Quapropter facere te oportet plenissimas literas ad Coepiscopos nostros in Galliis constitutos* &c. Hic vim facis in eo, quod dicit Cyprianus, *Qui gubernandæ Ecclesiæ librã tenentes*. Ex quo deducis, æquè Cyprianum ac Pontificẽ fuisse totius Ecclesiæ gubernatorẽ.

38. Respondeo. Cyprianus rogat Stephanum Papam, ut scribat literas ad Episcopos Galliæ, & ipsis Pontificia autoritate denunciet, ut Marcianum Episcopum Arelatensem, propter hæresin Novatianam, deponant ab Episcopatu, & alium in locum ejus substituant. Et simul insinuat hæc duo. 1. Se id rogare ex

pio affectu erga Ecclesiam, ne illa detrimentum patiatur. 2. Cùm ipse per se, & sua autoritate, non possit Episcopis Galliæ id denunciare; rogare se, ut Pontifex id faciat, cui omnes Episcopi subjecti sunt. Alioqui, si ipse potuisset per se præstare, quid necesse erat confugere ad Pontificem?

39. Hunc sensum colligo ex ipsis Cypriani verbis. Sic enim incipit: *Faustinus collega noster Lugduni consistens, frater charissime, semel atque iterum mihi scripsit, significans ea, quæ etiam vobis scio utique nuntiata, tam ab eo, quàm à cæteris Coepiscopis nostris in Provincia constitutis, quod Marcianus Arelate consistens, Novatiano se conjunxerit, & à Catholicæ Ecclesiæ unitate disjunxerit* &c. *Cui rei nostrum est consulere*, &c. Ecce, jam omnes Episcopi Galliæ scripserant Pontifici, ut succurreret. Et unus ex illis, Faustinus nomine, scripserat etiam Cypriano, ut Pontificem sui officij moneret. Sed quare omnes scripserant Pontifici? Quare ipsi per se non deponebant Marcianum ab Episcopatu, & alium substituebant? Quia sciebant se sua autoritate id non posse, sed autoritate Pontificis, cui omnes Episcopi subjecti sunt. Et ideò Faustinus etiam petebat à Cypriano, ut Pontificem instigaret. Quod & fecit Cyprianus, his verbis: *Quapropter te facere oportet plenissimas literas, ad Coepiscopos nostros in Gallijs constitutos, ne ultra Marcianum pervicacem & superbum, & divinæ pietatis ac frater-*

fraternæ salutis inimicum, collegio nostro insultare patiantur. Et infra: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelate consistentem à te literæ, quibus abstento Marciano, alius in locum ejus substituatur.* Quasi dicat: Neque ego, neque Episcopi Galliæ possunt id præstare. Tui id officij est: ideo ad te confugimus. Vides, Marce Antoni, Cyprianum tibi iterum adversari.

VIII. OBJECTIO

Ex Firmiliano Episcopo.

40. OCtavò objicis: Firmilianus Episcopus Cæsareæ Cappadociæ nō agnovit Stephanum Pontificem pro Capite Ecclesiæ, sed illum contempsit. Nam in Epistola ad Cyprianum scripta graviter invehitur in Pontificem: Et inter cætera sic illum allòquitur: *Volentibus vivere, causa mortis fuisti, & insuper indignaris. Vide qua imperitia reprehendere audeas eos qui contra mendacium pro veritate nituntur.* Et infrà: *Nisi quod imperitos, etiam animosos atque iracundos esse manifestum est: dum per inopiam consilij & sermonis, ad iracundiam facilè vertuntur; ut de nullo alio magis, quàm de te dicat Scriptura divina, Proverb. 19. Homo animosus parit lites, & vir iracundus exaggerat peccata. Lites enim & dissensiones quantas parasti per Ecclesias totius mundi? peccatum verò quàm magnum tibi exaggerasti, quando te à tot gregibus scidisti?* Et multa alia in eum-

eundem sensum. Ex quibus colligis, Firmilianum non agnovisse Pontificem pro suo Primate, seu Ecclesiæ gubernatore.

41. Respondeo. Firmilianus tunc fecit, quod tu nunc facis. Offensus erat Pontifici, sicut tu es. Et ex illa offensa, multis conviciis proscindebat Stephanum, sicut tu proscindis Paulum. Itaque argumentum, quod sumis ex Firmiliano, tanti valet, quanti hoc, quod ex te sumo: Marcus Antonius, ex privato odio, non agnoscit Pontificem pro Capite Ecclesiæ: Ergo Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Facessant hujusmodi ineptiæ. Porro causa, cur Firmilianus tam acerbè scripserit in Pontificem, hæc est. Cyprianus cum multis Episcopis Africæ contendebat Baptismum ab hæreticis collatum, non esse validum, ac proinde baptizatos ab hæreticis, quando redeunt ad Ecclesiam Catholicam, esse rebaptizandos. Hanc sententiam sequebatur Firmilianus cum aliis Episcopis Cappadociæ, Siliciæ & Galatię: qui omnes in Synodo Iconii habita, statuerunt, nihil eorum, quæ ab hæreticis fiunt, ab Ecclesia Catholica recipiendum esse: Non Baptismum, non ordinationem, non manuum impositionem, non alia similia. Hoc patet ex Epistola Firmiliani jam citata, ubi sic scribit: *Planè, quoniam quidam de eorum baptismate dubitant, plurimi simul convenientes in Iconio, diligentissimè tractavimus & confirmavimus, repudiandum esse omnino baptisma, quod sit extra Ecclesiam constitutum.*

42. Ste

42. Stephanus Pontifex, nixus Apostolica traditione, contrarium decernebat, nempe Baptismum ab hæreticis collatum, si aliunde non esset defectus, validum esse: ac proinde baptizatos ab hæreticis non esse rebaptizandos. Quia verò Episcopi, qui fuerant in Synodo Iconiensi, pertinaciter persistebant in sua opinione, à Stephano excommunicati sunt, (apud Eusebium lib. 7. c. 4.) Hoc ægrè ferens Firmilianus, strinxit calamum, & epistola ad Cyprianum missa, multis calumniis bonum Pontificem insectatus est: eoque liberius id fecit, quòd sciret Cyprianum esse in eadem secum opinione; & Pontifici in hoc puncto adversari.

43. Hæc est historia rei gestæ. In qua tria certa sunt. 1. Cyprianum & Firmilianum cum aliis Episcopis, in illa controversia de Baptismo hæreticorum errasse, quod etiam te fateri necesse est. 2. Eosdem peccasse, quòd non voluerint Stephano Pontifici obedire: ut de Cypriano scribit Augustinus lib. 1. contra Donatist cap. 18. & alibi. 3. Non tamen peccasse cōtra fidem, sed contra obedientiam. Nam Stephanus Papa non definiverat illam controversiam, tanquam de fide: Sed solùm præceperat, ut non rebaptizarentur hæretici, ut fatetur ipsemet Cyprianus in epistola ad Pompejum.

* * *

IX. OB-

IX. OBJECTIO

Ex Episcopis Orientalibus in Concilio Antiocheno.

44. NOnò objicis: Episcopi Orientales in Concilio Antiocheno, duplici de causa restiterunt Julio Pontifici. 1. Quòd ipsos Romam citasset. 2. Quòd Athanasium ad se confugientem, qui in Synodo Orientali fuerat damnatus, absolvisset, & suæ Sedi restituisset. In utroque dicebant illum usurpasse plus autoritatis, quàm debebat. Unde etiam can. 12. statuerunt, *ut major debeat esse Synodus, quæ absolvit, quàm fuerat illa quæ damnavit.* Insinuantes Athanasium, si legitimè vellet absolvi, non debere quærere absolutionem ab uno Episcopo, qualis erat Julius, sed ab aliqua Synodo majori, quàm fuerat illa, in qua erat damnatus. Hæc omnia probas ex Epistola Julij, quam scripsit ad Orientales.

45. Respondeo. Hæc objectio magis te premit quàm nos. Tu objicis Episcopos Orientales, inter quos erant triginta sex Ariani. Ego vicissim objicio Athanasium & Julium, qui erant sincerissimè Catholici. Objectio tua est hæc: Episcopi Orientales, qui magna ex parte erant Ariani, restiterunt Julio: Ergo non habebant illum pro Capite Ecclesiæ. Mea est hæc: Athanasius vir doctissimus & sanctissimus,

ſimus, ab Epiſcopis Orientalibus appellavit ad Pontificem, tanquam ad legitimum judicem: Ergo agnovit illum pro legitimo judice. Item: Julius abſolvit Athanaſium, & citavit Epiſcopos Orientales: Ergo agnovit ſe habere poteſtatem hoc faciendi. Videamus nunc, tua an mea objectio plus momenti habeat. Tua fundatur in facto Arianorum: mea in facto ſanctiſſimorum Patrum. Tu credis Epiſcopis hæreticis: Ego credo Epiſcopis Catholicis. Credo, inquam, Athanaſio, de quo teſtatur D. Thomas (1. p. quæſt. 61. art. 3.) quòd nunquam in doctrina fidei erraverit. Credo Julio Pontifici, à quo ipſi etiam Ariani veniam deprecati ſunt, ut fatetur Athanaſius Apolog. 2. contr. Arianos, his verbis: *Ariani victi à veritate, veniam ſcriptis literis à Juliano Romano Pontifice popoſcerunt, & ad nos pro pace epiſtolas miſere.*

X. OBJECTIO

Ex Athanaſio.

45. TRia objicis ex Athanaſio. Primò, quòd totam dignitatem Romanæ Eccleſiæ in eo poſuerit, quòd eſſet Sedes Apoſtolica. Secundò, quòd commemorans impudentiã cujuſdã Eunuchi, non veriti præſentiã Liberij Pontificis, dixerit: *Oblitus ſui, quòd coram Epiſcopo ſtaret.* Si putaſſet, inquis, Pontificem eſſe Vicarium Chriſti, dixiſſet, *oblitus ſui, quòd*

quòd coram Vicario Christi, coram Vice-Deo staret. Tertiò, quod Orat. 1. contra Arianos, recensens præcipuos Scriptores sui temporis, non ponat primo loco Romanos Pontifices.

47. Respondeo. Prima objectio contra te est. Nam ex eo, quòd Romana Ecclesia est Sedes Apostolica, habet Apostolicam dignitatem. Et sicut in illa Sede Apostolica primus omnium sedit Petrus, qui erat Vicarius Christi; sic post Petrum, in eadem sedit Pontifex, Successor Petri cum pari potestate. Itaque Athanasius nō potuit majorem laudem tribuere Romanæ Ecclesiæ, quàm dicendo, Sedem Apostolicam esse.

48. Altera objectio puerilis est. Nam sicut rectè dicimus: Oblitus sui, quod corā Deo, vel coram Christo, vel coram Rege staret: Ita rectè dicimus: Oblitus sui, quòd coram Episcopo staret. Neq; necesse est, omnes titulos, qui alicui debentur, semper exprimere. Alioqui semper dicendum esset: Oblitus sui, quòd coram Deo Optimo Maximo, infinito, æterno, immenso, omnipotente staret: Vel, quòd coram Rege Serenissimo, potentissimo, invictissimo, mansuetissimo staret. Quòd ridiculum est. Habent isti tituli suum locum; sed nō semper usurpandi sunt. Addo, Athanasium alibi non neglexisse titulos, qui Romano Episcopo debentur. Nam Apolog. 2. contra Arianos, vocat *Romanum Pontificem.* In epist. ad Marcum, *Sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, atque universalis Ecclesiæ Papam.* Et in epist. ad

ad Felicem II. *Beatissimum Patrem.* Et alibi aliter.

49. Tertia objectio est similis præcedenti: Nam qui recenset præcipuos scriptores sui temporis; non semper debet habere rationem dignitatis personarum; sed aliquando etiam doctrinæ, vel ætatis, vel famæ & existimationis, vel librorum qui ab unoquoque editi sunt. Et tu, Antoni, si hoc tempore texeres Catalogum scriptorum hujus seculi, quem primo loco ponendum statueres? An Regem Angliæ, quia Rex est? Liceret quidem: Sed cur non similiter liceat præponere vel Baronium, propter cognitionem historiæ: vel Bellarminum, propter doctissimos controversiarum tomos, qui toto orbe notissimi sunt: vel Christophorum Clavium; ob insignem peritiam rerum Mathematicarum, in quibus excelluit: vel aliquem alium in suo genere celeberrimũ?

XI. OBJECTIO

Ex Basilio.

50. EX Basilio epist. 77. ad Occidentales, producis hæc verba: *Sive Caput vos ipsos Ecclesiæ universalis reputatis, non potest dicere pedibus caput, Non est mihi opus vobis: sive in reliquum vos Ecclesiasticorum membrorũ ordinem locatis, non potestis nobis dicere, qui in eodem vobiscum corpore constituti sumus, Non estis nobis necessarij. Nam & manus mutuam inter se o-*

peram necessariam habent; & pedes mutuo sese firmant; & oculi per concordiam habent, quòd objecta clarè & dilucidè apprehendunt. Nos quidem nostram imbecillitatem agnoscimus, & vestram avidè concordiam requirimus. Hæc verba interpretaris ironicè à Basilio dicta esse, contra fastũ Pontificis, hoc sensu: Sive, ut vos vanè prætenditis, estis Caput; sive, ut est veritas, membra cum aliis; debetis nobis ex charitate succurrere. Respondeo. Basilius non scribit ironicè, sed seriò. Scribit autem Damaso Pontifici Romano, & aliis Episcopis Occidentalibus. Et quidem ad Damasum referri debent illa ipsius verba: *Sive Caput vos ipsos universalis Ecclesiæ reputatis.* Ad reliquos verò Episcopos ista: *Sive in reliquum vos Ecclesiasticorum membrorum ordinem locatis.*

51. Sed iterum sic urges: Basilius epist. 50. ad Athanasium data, laudat Meletium Antiochenum, & dicit dignum esse, qui præsit universo Ecclesiæ corpori. Hoc nõ diceret, si putaret Romanum Pontificem præesse universo Ecclesię corpori; alioqui injuriam illi faceret, præferendo illi Meletium Antiochenum. Et maximè urges illam particulã, qua utitur Basilius: U*t universo, ut ita dicam, Ecclesiæ corpori ipse præsit.* Quid sibi vult illud, U*t ita dicã*? Hoc vult, inquis, in Ecclesia talem præsulem non dari.

52. Respondeo. Tria dicit Basilius. Primò, Ecclesiam Orientalem in varias partes dissectam esse, Quod verissimum est. Nam alia

lia pars erat Arianorum: alia Apollinariſtarũ: alia Catholicorum, qui rurſum inter ſe erant diviſi. Et alii quidem adhærebant Meletio (inter quos Baſilius) alii Paulino. Secundò dicit, Meletium fore aptiſſimum, qui inter partes concordiam & pacem conſtituat, & omnes ad unitatem redigat. Tertiò, totum Orientem optare, ut Meletius præſit univerſo corpori Eccleſiæ Orientalis. Itaq; iſta particula, *Ut ita dicam*, non ſignificat, nullum dari, qui præſit univerſo corpori Eccleſiæ, (quia conſtat Pontificem præeſſe) ſed ſignificat, ſe non loqui de univerſo corpore Eccleſiæ abſolutè, ſed de uniuerſo corpore Eccleſiæ Orientalis.

XII. OBJECTIO
Ex Nazianzeno.

53. NAzianzenus, inquis, in orat. funebri in Baſilium, commemorans turbas in Baſilium excitatas, facit etiam occidentales Epiſcopos earum autores, vel ſaltem cooperatores. Verba Nazianzeni ſunt hæc: *Aderant & ex Occidentalibus Epiſcopis quidam, qui Eccleſias, quotquot eſſent orthodoxæ, ad ſe pertrahebant.* Hinc ita concludis: Si Romana Eccleſia erat primum Caput Occidentalium, & Domina cæterarum omnium Eccleſiarum, cur arte & officiis, Orientales Eccleſias ad ſe trahit & allicit? Hoc erat Primatum artificio ſibi comparare, non exercere.

54. Reſpondeo. Non intelligis, quæ dicis. Hiſtoria rei geſtæ ſic habet. Cæſareæ

in Cappadocia vacabat sedes Archiepiscopalis. Cæsarienses petebant Basilium. Basilius fugit. Interea per vim electus & creatus est Eusebius. Ægrè hoc tulerunt Monachi, quibus præerat Basilius, qui maluissent Basilium creari Episcopum, non Eusebium. Ob hanc causam Eusebius fuit offensus Basilio. Cùm hoc adverterent Monachi, moliti sunt facere defectionem ab Eusebio. Quod erat illis facile ob tres causas, quas Nazianzenus loco citato commemorat. 1. Quia Basilius, cujus causam agebant Monachi, erat magni nominis & existimationis apud populum. 2. Magna pars populi erat aliena ab Eusebio, tanquam non legitimè electo. 3. Eodem tempore erant ibi Episcopi Occidentales, Eusebius Vercellensis, & Lucifer Calaritanus, qui propter fidem Catholicam, à Constantio Imperatore Ariano fuerant in exilium missi. & post mortem Constantii, liberati ab exilio, venerant in Cappadociam, ibique autoritate Liberii Papæ, reformabant Ecclesias Arianas, & Catholicas in fide conservabant. Illi igitur adhærebant meliori parti factionis. Hæc omnia patent, partim ex Nazianzeno, loco citato, partim ex Baronio, tom. 3. & 4. Annalium, Anno Christi 360. & seqq.

55. Hinc sequitur. 1. falsum esse, quod tu asseris; Episcopos occidentales fuisse vel autores, vel cooperatores turbarum, quæ in Basilium erant excitatæ: Non enim agebant con-

contra Basilium, sed contra Eusebium. 2. Nullam esse hanc tuam consequentiam: Episcopi Occidentales, auctoritate Romani Pontificis, pertrahebant ad se Ecclesias Orthodoxas, ne inficerentur: Ergo Romanus Pontifex non habebat Primatum totius Ecclesiæ. Hæc melior est: Romanus Pontifex per suos Legatos fuit sollicitus de Ecclesiis Orientalibus, vel ad fidem reducendis, vel in fide confirmandis: Ergo putavit ad se pertinere curam illarum Ecclesiarum.

XIII. OBJECTIO

Ex Hieronymo & Damaso.

56. HIc multa objicis. Primo, quòd Hieronymus præfatione in Evangelia, nullum alium titulum tribuerit Damaso Pontifici, quam *Summi Sacerdotis*. At omnes Episcopi vocantur summi Sacerdotes apud Hieronymum lib. contra Luciferianos, & lib. de ordinibus Ecclesiast. Ergo nihil peculiare agnovit in Pontifice, præ aliis Episcopis. Respondeo. Mirus disputator es. Paulo antè sic concludebas: Athanasius Pontificem vocat Episcopum: Ergo. Nunc sic: Hieronymus Pōtificem vocat summū Sacerdotem: Ergo. Sed quid ergo? Dicam: Ergo Marcus Antonius ineptè disputat. Quasi verò, qui Pontificem vocat Episcopum aut summum Sacerdotem, per hoc neget, esse Caput totius Ecclesiæ. Etiam

Christus in Scriptura vocatur Episcopus & Sacerdos, (1. Pet. 2.25. & Hebr. 7.11.) An ideò concludes; non esse Caput Ecclesiæ? Nihil minus. Imò & Caput Ecclesiæ, & Episcopus, & Sacerdos est. Non enim pugnant hæc inter se. Nec unum derogat autoritati alterius. Deinde falsum est, Hieronymum omnes Episcopos vocare summos Sacerdotes. Certè in lib. contra Luciferianos, quem tu citas, id non invenio. Alter liber de ordinibus Ecclesiasticis, quem etiam adducis, non est Hieronymi, sed alterius, ut bene observavit Erasmus in censura, & Cardinalis Bellarminus in lib. de Script. Ecclesiasticis.

57. Secundo objicis: Hieronymus in Epist. 85. ad Evagrium sic scribit: *Nec altera Romanæ urbis Ecclesia, altera totius orbis existimanda est. Et Galliæ, & Britanniæ, & Africa, & Persis, & Oriens, & India, & omnes barbaræ nationes, unum Christum adorant, unam observant Regulam veritatis. Si autoritas quæritur, orbis major est urbe. Ubicunque fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Euchubij, sive Constantinopoli, sive Rhegij, sive Alexandriæ sive Thanis, ejusdem meriti, ejusdem est & Sacerdotij.* Hæc verba, inquis, plurimum pugnant cum Papatu Romano. Et qui hæc nunc diceret, statim Romæ hæreticus conclamaretur, & patibulis destinaretur.

58. Respondeo. Non pugnant cum Papatu. Nec Hieronymus ibi loquitur de Papa, sed de Diaconis Ecclesiæ Romanæ, qui quòd pau-

pauciores & ditiores essent, quàm Sacerdotes & Episcopi, per quendam abusum, absente Pontifice, volebant illis præferri. Contra hũc abusum disputat Hieronymus. Et sic argumẽtatur: Quod fit in omnibus Ecclesiis orbis Christiani, debet etiam Romæ fieri: At in omnibus Ecclesiis Presbyteri prę feruntur Diaconis: Ergo etiam Romæ id debet fieri. Nec divitiarum in hac re habẽda est ratio. Hic sensus colligitur ex ipso Hieronymo. Sic enim scribit: *Audio quendam in tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id est, Episcopis, anteferret.* Deinde post verba, à te citata, sic pergit: *Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel sublimiorem vel inferiorem Episcopum non facit.* Et infrà: *Cæterum, etiam in Ecclesia Romæ, Presbyteri sedent, & stant Diaconi: licet paulatim increscentibus vitiis, inter Presbyteros, absente Episcopo, sedere Diaconum viderim: & in domesticis conviviis, benedictiones presbyteris dare. Discant, qui hoc faciunt, non se rectè facere, & audiant Apostolos: Non est dignum, ut relinquentes verbum Dei, ministremus mensis. Sciant, quare Diaconi constituti sint. Legant Acta Apostolorum: recordentur conditionis suæ.* Et cætera, quæ sequuntur.

59. Igitur objectio, quam facis ex hoc loco Hieronymi, talis est: Diaconi Romanæ Ecclesiæ, per abusum præferebant se Presbyteris, quod non debebant facere, quia in aliis Ecclesiis Christiani orbis, Presbyteri præferuntur Diaconis: Ergo Pontifex Romanus

non habet Primatum Ecclesię. Vel certè talis: Orbis Christianus major est urbe Roma: Ergo Romanus Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Vel talis: Ecclesia Romæ non adorat alium Deum, nec observat aliam regulam veritatis, quam aliæ Ecclesiæ per orbem dispersæ: Ergo Pontifex non est Caput Ecclesiæ. Vel denique talis: Major est autoritas totius Ecclesiæ, quàm solius Romanæ particularis: Ergo. Omnes hæ consequentiæ ineptæ & Apostaticæ sunt.

60. Tertiò objicis: Hieronymus ibidem, comparans Ecclesiam Romanam cum Ecclesia, quæ erat in Bethlehem, ait multo augustiorem locum esse, qui Salvatorem mundi, quàm qui fratris genuit parricidam. At si Romana Ecclesia esset Sedes Monarchiæ Ecclesiasticæ, non deberet illi præferri Bethlehem. Respondeo. Hieronymus non confert inter se Ecclesias illas, quoad dignitatem & jurisdictionem, de qua nos hîc disputamus: Sed quoad sanctitatem locorum, in quibus erectæ & fundatæ sunt. Et ait, augustiorem esse locum Bethlehemiticum, in quo Christus Sanctus Sanctorum, natus est; quàm Romanum, in quo Romulus, parricida fratris, genitus est. Quis hoc negat?

61. Quartò objicis: Hieronymus in Apologia contra Jovinianum, de Damaso Pontifice, qui scripta ipsius contra Helvidium laudaverat, sic scribit: *Num vir egregius & eruditus in scripturis, & virgo, Ecclesiæ virginis Doctor,*

aliquid

aliquid in illo sermone reprehendit? Hîc, inquis, non erat locus tacendi de Papatu; ſed omnino addidiſſet, *Vicarius Christi, & totius Ecclesiæ gubernator*, ſi credidiſſet hos titulos Pontifici convenire. Reſpondeo. Adhuc neſcis, Antoni, ubi ſit locus tacendi aut loquendi. Hieronymus volebat oſtẽdere librum ſuum, quem ſcripſerat cõtra Helvidium de perpetua Beatæ Mariæ virginitate, à Damaſo, tanquam viro docto, lectum & approbatum eſſe. Nec quicquam in eo repertum, quod ſcripturis divinis eſſet contrarium. Quid hîc opus erat mentionem facere de jurisdictione?

62 Quintò objicis: Damaſus Pontifex apud Ambroſium, Epiſtol. 79. fatetur ſe inferiorem eſſe Concilio Capuenſi, dum non audet judicare cauſam Bonoſi Epiſcopi, quæ à dicto Concilio iudicanda ei fuerat commiſſa. Reſpondeo. Cauſa Bonoſi non fuit Damaſo iudicanda commiſſa, ut tu fingis; ſed aliis judicibus, ut patet ex epiſtola citata, quæ ſic incipit: *Accepi literas veſtras* (ſcribit Theophilo & Anyſio) *quibus vel pro veritate, vel pro modeſtia, noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis. Sed cùm hujuſmodi fuerit Concilij Capuẽſis judicium, ut finitimi Bonoſo atq; ejus accuſatoribus, iudices tribuerentur, & præcipue Macedones, qui cum Epiſcopo Theſſalonicenſi de eius factis cognoſcerent, advertimus, quod nobis judicandi forma competere non poſſet.* Igitur Concilium Capuenſe non commiſerat Damaſo Pontifici, ſed alijs judicibus cauſam Bonoſi cognoſcendam &

judicandam, præsertim Macedonibus. Porrò inter illos judices, erant etiam Theophilus & Anysius, ut constat ex verbis sequentibus: *Vestrum est igitur, qui hoc recepistis judicium, sententiam ferre de omnibus: Nec refugiendi vel elabendi, vel accusatoribus, vel accusato copiam dare. Vicem enim synodi recepistis, quos ad examinandum synodus elegit.*

63. Hinc duo colligo, quæ contra te sunt. Unum est, quod Theophilus & Anysius, qui erant duo ex judicibus à Concilio Capuensi constitutis, voluerint Damaso Pontifici deferre sententiam judicandam: Quod non fecissent, nisi agnovissét illum pro supremo judice, ad quem liceret cōfugere. Alterum est, quòd Damasus non dixerit, se non posse judicare ex defectu jurisdictionis, ut tu falsò interpretaris; sed non cōvenire seu congruere, ut ipse judicet, cùm jam alij competentes judices à concilio designati sint. Quod perinde est, ac si dicat Imperator: Cùm Respublica Coloniensis designaverit certos judices in causa N. Baronius, ibi habitantis, non competit, ut ego judicem. Sic enim servatur ordo & pax in Imperio. Nam si illi rectè judicaverint, bene quidem: Sin malè, ad me potest fieri appellatio. Quid hinc colligis, Antoni? Nihil certè contra nos. Nec plus contra Pontificem, quàm contra Imperatorem.

XIV. CB-

XIV. OBJECTIO

Ex Socrate.

64. EX Socrate libro 4. cap. 24. profers hæc verba: *Damasus Liberio in Episcopatus Romani administratione successit. Unde Ecclesiæ Romanæ status forte fortuna magnopere conturbatus fuit.* Ex quibus colligis hęc duo. 1. Quòd dixerit illum successisse in administratione, non totius Ecclesiæ, sed Romani Episcopatus. 2. Quòd dixerit, statum Romanæ, non autem universalis Ecclesiæ, turbatũ esse. Resp. Miserit me tui, si putas hujusmodi nugis, te aliquid lectori persuadere posse. Jam suprà dixi, non omnia ubique dicenda aut scribenda esse. Scripsit Socrates, quod reipsa contigerat. Scripsit, inquam, Damasum successisse Liberio in Episcopatu Romano. Quod verissimum est. Scripsit ex ea successione ortam fuisse aliquam turbationem in urbe Roma. Quod etiam verissimum est, quia Ursinus seu Ursicinus volebat succedere. Quid opus erat addere, successisse illum in gubernatione totius Ecclesiæ? Aut ex ea successione ortam fuisse turbationem in tota Ecclesia? prius fuisset superfluum; posterius falsum. Cùm n. constet, eum qui succedit in Episcopatu Romano, succedere etiam in Primatu Ecclesię; superfluum est expresſè hoc addere. Similiter, cũ ex successione Damasi nõ fuerit turba-

turbatus totius Ecclesię status, sed illa turbatio intra urbem Romam se continuerit; falsò scripsisset Socrates, si illam turbationem toti orbi Christiano tribuisset.

XV. OBJECTIO

Ex Ambrosio.

65. EX Ambrosio lib. 3. de Sacrament. cap. 1 adducis hæc verba: *Non ignoramus, quòd Ecclesia Romana hanc consuetudinem* (lavandi pedes post Baptismum) *non habeat, cujus typum in omnibus sequimur, & formam. Hanc tamen consuetudinem non habet, ut pedes lavet.* Et paulò pòst: *In omnibus cupio sequi Romanam Ecclesiam: sed tamen & nos homines sensum habemus. Ideo quod alibi rectius servatur, & nos rectè custodimus. Ipsum sequimur Apostolum Petrum, ipsius inhæremus devotioni. Ad hoc Ecclesia Romana quid respondet? utiq. ipse autor est nobis hujus assertionis Petrus Apostolus, qui Sacerdos fuit Ecclesiæ Romanæ.* Hæc verba, inquis, destruunt Papatum Romanum. Respondeo. Vide, ne destruas tuum cerebrum; si ex quolibet velis quidlibet efficere. Certè si ad formam revoces argumentum, quod hîc latet, erit ejusmodi: Romana Ecclesia non servat ceremoniam lotionis pedum, quam servant aliæ Ecclesiæ: Ergo Pontifex non habet Primatum Ecclesiæ. Concesso antecedente, nego consequentiam. Quomodo probas?

bas? non video, nisi prius probes hæc duo. 1. Quælibet ceremonia Ecclesiastica, quæ servatur in una Ecclesia, debet etiam in alijs servari. 2. Si Episcopus Romanus non servat Romæ aliquam ex ceremonijs Ecclesiasticis, quæ alibi servatur, non potest habere Primatum Ecclesiæ. Si hęc duo probaveris, circumspiciam de alia responsione.

XVI. OBJECTIO
Ex Augustino.

66. HAnc si proponis: Augustinus lib. de unico Baptismo contra Petilianum, cap. 14. faciens comparationem inter Stephanum Romanum, & Cyprianum Carthaginensem Episcopum, nec non inter ipsas Ecclesias Romanam, & Carthaginensem; ne ullam quidem umbram ponit Romani Papatus, sed summam æqualitatem. Sæpissimè verò (ut libr. 2. contra Cresconium Grammaticum cap. 37. & lib. de unitat. Eccles. cap. 12.) ubi singulares Ecclesias commemorat, & ex quibus universalis Ecclesia conflatur, Romanam facit vnam ex illis, & singulares omnes Ecclesias membra tantùm dicit esse unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ: nullam verò excipit è numero membrorum, ut eam faciat Caput. Hæc tu Antoni. Deinde sic concludis: Romana Ecclesia est membrum, non Caput, teste Augustino: Ergo Episcopus Romanæ Ecclesiæ est etiam membrum, non Caput.

67. Re-

67. Resp. Multis modis hîc peccas. Primò, quia Augustinus propriè nõ instituit comparationem inter Stephanum & Cyprianum; sed solùm dicit, illos duos inter se dissentire in controversia de Baptismo hæreticorum. Verba Augustini sunt hæc: *Duo erant eminentissimarum Ecclesiarum, Romanæ scilicet & Carthaginensis Episcopi, Stephanus & Cyprianus, ambo in unitate Catholica constituti. Quorum Stephanus Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, & hoc facientibus graviter succensebat. Cyprianus autem in hæresi vel schismate baptizatos, tanquam non habentes Baptismum Christi, baptizandos in Ecclesia Catholica existimabat.* Quid hinc colligis? Nihil ad nostrum propositum.

68. Secundò, falsum est, Augustinum inter Stephanum & Cyprianum ponere summam æqualitatem. Nam expresè ait, Stephanum statuisse pœnam excõmunicationis in omnes q baptizatos ab hęreticis rebaptizarent. *Cùm ergo Stephanus*, inquit, *non solùm non rebaptizaret hæreticos, sed etiam hoc facientes, vel ut fieret, decernentes, excommunicandos esse censeret, sicut aliorum Episcoporum, & ipsius Cypriani literæ ostendunt; tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permansit.* At hinc sequitur, Stephanum habuisse potestatem excommunicandi alios Episcopos, quam Cyprianus non habuit.

69. Tertiò falsum est, Augustinum sæpissimè, & præsertim duob⁹ locis à te citatis affirmare omnes Ecclesias particulares esse membra

bra unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ. Uno tãtùm loco id affirmat, nempe li. de unitat. Eccles. c. 12. At altero loco, nempe lib. 3. contra Cresconium c. 37. commemorat quidẽ multas Ecclesias particulares, sed nullã facit mẽtionem membrorũ aut Capitis. Igitur & fraudulenter citas illum locum, ad decipiendum lectorem; & temerè ponis illam particulam, *sæpissimè*. Sed esto: Sæpissimè id affirmat. An ideo valebit hæc consequẽtia: Omnes Ecclesiæ particulares sunt membra unius Ecclesiæ toto orbe diffusæ: Ergo nulla illarum est Caput? Nõ magis quàm hæc: Ergo nulla illarum est pes aut manus. Nisi putes, caput non esse membrum corporis. Tam est membrũ, quàm pes aut manus. Sed præcipuum inter mẽbra.

70. Sed etiam hoc demus, Ecclesiã Romanam particularem non esse Caput. Insuper & hoc, Pontificem Romanum, quatenus præcisè est Episcopus Romanæ Ecclesię particularis, non esse Caput totius Ecclesiæ. Nõ sequitur tamen, eundem Pontificem, quatenus illi totius Ecclesiæ cura cõmissa est, non esse Caput totius Ecclesiæ. Accipe simile exemplũ. Matthias Imperator non est Caput imperij, quatenus præcisè est Archidux Austriæ; sed quatenus gubernatio Imperij ab Electoribus illi tradita est. Et Marcus Antonius non fuit Caput Ecclesiæ Spalatensis, quatenus erat Doctor Theologiæ; sed quatenus erat Archiepiscopus illius Ecclesiæ.

XVII. Ob-

XVII. OBJECTIO

Ex Concilio Africano.

71. EAm ſic proponis: Epiſcopi Africani, tempore Innocentij Papæ, in concilio Africano cap. 72. ſtatuerunt hunc canonem: *Quicunque non communicant in Africa, ſi in tranſmarinis ad communicandum obrepſerint, jacturam clericatus excipiant.* Ubi per tranſmarinos, ais potiſſimum intelligi Eccleſiam Romanam. Ex quo infers, Epiſcopos Africanos prohibuiſſe, ne quiſquam, qui in Africa ſit excommunicatus, appellet ad Romanam Eccleſiam, vel Pontificem, ut ibi ad communionem recipiatur. Eos igitur non agnoviſſe Primatum Pontificis.

72. Reſpondeo. Male interpretaris canonem. Non enim prohibet legitimam appellationem ad Pontificem; neque etiam negat Primatum Pontificis; ſed tantùm decernit pœnam in eos, qui cùm in Africa ſint repulſi à communione, poſteà per fraudem & ſubreptionem communicant in Eccleſiis tranſmarinis, quaſi excommuuicati non eſſent. Vel certè, per occultam fallaciam obtinent abſolutionem ab excommunicane, quaſi injuſtè excommunicati eſſent. Quod conſtat ex epiſtola Africanorum Epiſcoporum ad Cœleſtinum Papam, ubi ſic habent: *Præfato debitæ ſalutationis officio, impendio de-*

dio deprecamur, ut deinceps ad vestras aures hinc venientes, non facilius admittatis. Ubi notandum est, quòd cum debita observantia deprecantur Pontificem, non quidem, ut venientes ex Africa nullo modo admittat ad communionem; sed ut non facilè admittat, nisi causa prius cognita & examinata. Aliunde autem constat, quòd agnoverint ipsius Primatum in Ecclesia universali.

73. Reliquæ objectiones, quæ sequuntur, sunt triplices. Quædam non egent solutione. Aliæ solvi possunt ex ijs, quæ dicta sunt. Aliæ denique solutæ sunt à Cardinale Bellarmino. Neque necesse est, solutiones ex Bellarmino huc transcribere. Lege ibi si vis. Et si bonæ sunt, acquiesce: Sin malę, tuo judicio, ostende vitium, & succurremus.

* * *

LIBER QUARTUS.

DE RECTORIBUS ET Ministris Ecclesiæ.

HIC unum asseris, in quo tibi assentior, nempe Episcopos Presbyteris jure divino superiores & eminentiores esse: quod tamen est contra tuum Regem in Anglia, qui non aliam distinctionem admittit inter Episcopos & Presbyteros, quam quæ ordinis causa, humano jure introducta est. Cum illo transige. At multa alia asseris, in quibus non assentior. Præcipua ferè sunt hæc. 1. Singulos Episcopos cum plena potestate in solidum gubernare Ecclesiam. 2. Sacros Ministros ad cœlibatum jure non teneri. 3. Votum continentiæ non esse annexum sacro ordini. 4. E si annexum esset, tali voto non dirimi matrimonium. 5. Sacrum Ordinem non esse Sacramentum. 6. Duo tantum esse Sacramenta ex sententia Augustini. 7. Monachos non fieri Apostatas, si post vota solennia deserant suum statum, & matrimonium ineant. Reliqua prætereo. Hæc, quæ recensui, breviter examinanda sunt.

CAPUT

CAPUT PRIMUM.

An singuli Episcopi cum plena potestate in solidum regant Ecclesiam?

1. TU affirmas lib. 2. cap. 1. n. 9. his verbis: *Episcopi omnes, simul & in solidum, eandem regunt Ecclesiam, singuli cum plena potestate.* Et n. 13. *Episcopi dicuntur Apostolorum Successores, quia in eorum officio, quod erat Apostolorum omnium commune, succedunt omnes omnibus in solidum.* Et n. 15. *In potestate universali, succedunt Episcopi, non modò universi, sed etiam singuli.* Et lib. 3. c. 8. n. 14. *Docuimus, unumquemque Episcopũ jure divino esse universalem: & teneri ex officio, & ex charitate, Ecclesiæ Christi, in quacunque parte illa illius opera indigeat, subvenire.*

2. Theologi Parisienses censent has tuas propositiones esse hæreticas, schismaticas, & unitatis Ecclesiæ subversivas. Et sic est. Primò, quia repugnant unitati Capitis, quod Christus in Ecclesia instituit. Nam si singuli Episcopi cum plena potestate succedunt omnibus Apostolis in solidum; Ergo omnes æqualem habent potestatẽ cum Petro & Pontifice, quod est hæreticum & hactenus refutatum.

3. Secundò, si singuli Episcopi, jure divino, habẽt plenam potestatem regendi Ecclesiam in solidum, & non hanc aut illam tantũ particularem, sed Ecclesiam toto orbe diffusam, ut

tu intelligis; Jam tibi, ex concessione juris divini, licitum est, cum plena potestate regere omnes Anglicanas Ecclesias in solidum; nec alii Episcopi Anglicani, jure divino poterunt tibi obsistere. Experire, an ita sit. Docebunt ipsi te aliam, ut opinor, Theologiam, si hanc potestatem usurpaveris. Nec est, quòd obtendas, te loqui de plena potestate in habitu, non in actu. Alibi quidem sic distinguis: Sed hoc loco non item. Nam illa tua verba: *Singuli regunt Ecclesiam cum plena potestate*, nō significant habitum, sed actum. Alioqui debuisses sic dicere, *Singuli habent plenam potestatem regendi*. Nunc dicis, *Singuli regunt*. At regere significat actum, non habitum.

4. Tertio, si singuli, ut tu loqueris, non solum ex charitate, sed etiam ex officio tenētur subvenire cuicunq; Ecclesiæ indigenti; planè sequitur, te etiā ex officio ad hoc teneri. Cur ergo ex obligatione officii, quâ obstrictus es, ex tua sentētia, nō subvenis Ecclesiis Dalmatiæ & Croatiæ, quę tuo judicio indigent meliori instructione? Cur fugisti ex illis partibus, & Ecclesias indigentes reliquisti sine Pastore? Si esses bonus pastor, usurpares illud Christi: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Nunc, quia mercenarius es, usurpas illud, quod sequitur: *Mercenarius autem, & qui non est pastor, videt lupum venientē, & dimittit oves, & fugit*. Videtur Christus de te locutus esse. Et tu teipsum damnas, si cùm tenearis ex officio subvenire, non subvenis.

5. Quar-

5. Quartò, si verum est, vnumquemq; Episcopum *jure divino esse universalem*, ut hic disertè asseris; quare tam graviter insectaris hunc titulũ in Petro & Pontifice? Neutrum vis dici Episcopum universalem. Sic enim scribis lib. 4. c. 7. n. 22. *In Ecclesia nullus est Episcopus universalis*. Et ibidem: *Qui se dicit Episcopum Universalem, reliquis omnibus Episcopis, & nomen & honorem aufert*. Et multa alia in eundem sensum. De quibus suprà dictum est, lib. 3. c. ult. object. 4.

Caput Secundum.

An Ministri Ecclesiæ jure teneantur ad Cœlibatum?

1. Tu negas c. 10. in titulo Capitis, his verbis: *Sacros Ministros ad cœlibatum jure non teneri*. Qui titulus, cùm sit negativus, perinde valet; ac si dicas, sacros ministros ad cœlibatũ nullo jure, nec divino, nec humano teneri. Quod an verum sit, discutiẽdum est. Ut tamen certo ordine progrediamur, ostendã. 1. Sacerdotes veteris testamenti divino jure obligatos fuisse ad continentiam, nõ quidem perpetuam, sed pro certo tẽpore. 2. Apostolos servasse perpetuam continentiam, non quidem jure divino, sed partim consilio Christi, partim sua sponte. 3. Eosdẽ Apostolos suasisse, & decrevisse, ut alii deinceps Ministri Ecclesiæ servarent eandem continentiã. 4. Eam deinceps servatam esse. 5. Postea etiam lege Ecclesiastica præscriptam, non semel, sed sæ-

 pius.

pius. 6. Hanc legem Ecclesiasticam aliter servari in Ecclesia Occidentali, aliter in Orientali. Deniq; ostendam in tuis verbis aliquot falsitates & contradictiones.

2. PRIMA CONCLUSIO. Sacerdotes veteris Testamenti, jure divino tenebantur ad aliquam continentiam ab usu matrimonii, præsertim pro iis diebus, quibus Deo in tabernaculo vel templo ministrabant. Hoc tu negas, cap. 10. num. 78. post medium. Sed scripturæ & Patres mecum sentiunt. Ex scripturis habemus aliquot testimonia. Primum Exod. 19. 22. *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur*, id est, abstineant ab uxoribus. In eo enim potissimum consistebat sanctificatio, ut patet ex eodem capite. Nam versic. 10. dicebat DEUS, ad Moysen: *Vade ad populum, & sanctifica illos hodie & cras, laventq; vestimenta sua.* Moyses autem intellexit illam sanctificationem de abstinentia ab uxoribus. Nam mox accedens ad populum, & explicans illi voluntatem Dei, dixit: *Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.* Ubi notandum est, illam sanctificationem, seu abstinentiam ab uxoribus, de qua agitur citato capite, tam populo, quàm Sacerdotibus fuisse præceptã; quia tam populus, quàm Sacerdotes debebãt audire promulgationem legis Mosaicæ, & ad illam toto biduo se disponere per abstinentiam ab uxoribus, & per lotionem vestimentorum, & castrorum purgationem. Speciali tamen

tamen titulo pręceptam fuisse Sacerdotibus, pro omni eo tempore, quo fungebantur officio sacerdotali; sive orando pro populo, sive hostias & sacrificia offerendo, sive aliquod aliud sacrum ministerium exhibendo. Hoc enim significatur illis verbis: *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur.* Nam tunc dicebantur accedere ad Dominũ, quando vel erant oraturi, vel sacrificium oblaturi, vel aliquid simile facturi. Nosti hæc.

3. Secundum testimonium 1. Reg. 21. 1. *Venit autem David in Nobe ad Achimelech Sacerdotem.* Et infrà: *Respondens Sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: Si mundi sunt pueri, maximè à mulieribus. Et respondit David Sacerdoti; & dixit ei: Equidem si de mulieribus agitur, continuimus nos ab heri & nudiustertius, quando egrediebamur, & fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via hac polluta est, sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis.* Hîc vides, non licuisse comedere panem sanctificatum, nisi præmissa sanctificatione, quæ in duobus consistebat. Primò ac potissimũ in abstinentia ab uxorib. Secũdò in purificatione corporis, si quid maculæ in via contraxisset. Et certè, si homines laici debebant hoc modo sanctificari, multo magis sacerdotes; quippe qui ad majorẽ puritatem, ratione status ac officij obligabantur.

4. Quod sic ulterius declaro. Duo hîc pręcepta distinguẽda sunt. Unum quo laici prohibebãtur comedere panes sanctificatos, vel

ut alibi vocantur, panes propositionis. De quo Christus, Matth 12.3. *Non legistis, quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant: Quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his, qui cum eo erant, nisi solis Sacerdotibus?* Alterum, quo jubebantur abstinere ab uxoribus, qui manducaturi erant hujusmodi panes. De hoc quæstio est, quosnam obligaverit? Tu dicis obligasse solos laicos. Ego contra, obligasse etiam Sacerdotes. Et quidem per se, & primario, Sacerdotes. Quod tripliciter probo. Primò, ex dictis, quia Sacerdotes tenebantur ad majorem puritatem, quàm laici. Secundò, quia esus panum propositionis per se pertinebat ad solos Sacerdotes; Ergo etiam sanctificatio requisita ad esum istorum panum, per se pertinebat ad solos Sacerdotes. Unde sicut laici non poterant comedere hujusmodi panes, nisi tantùm per accidens, & in casu necessitatis; ita non tenebantur se sanctificare pro comestione, nisi tantùm per accidens, & in casu necessitatis. Tertio, quia si preceptum de abstinentia ab uxoribus pertinuisset ad solos laicos, ut tu vis; vel fuisset illis datum à Deo, antequã Achimelech loquebatur cum Davide, vel ab ipso Achimelech cũ jam loqueretur cùm ipso. Non prius, quia nusquam legimus in scriptura, quòd Deus dederit tale præceptum pro solis Laicis, antequam Achimelech loquebatur cum Davide. Nec posterius, quia Achimelech, cùm di-

cebat

cebat Davidi, *Si mundi sunt pueri, maximè à mulieribus*; non dabat novum præceptum, sed supponebat, jam antè à Deo datum esse. At non erat aliud à Deo datum, nisi quo Sacerdotes obligabantur abstinere ab uxoribus, quotiescunque fungerentur officio sacerdotali, seu, quoticscunque aliquid sacri ministerij, sive orando, sive hostias offerendo, sive panes sanctos comedendo, peragerent. Itaque sensus Achimelech est hic: Vobis quidem non licet comedere panes sanctificatos, sed solis Sacerdotibus: Si tamen vultis propter præsentē necessitatem comedere, cùm alij panes haberi non possint, necesse est, vos ea puritate & sanctitate id præstare, qua Sacerdotes facere consueverunt, qui abstinēt ab uxoribus, quotiescunque hujusmodi panes comesturi sunt. Idem ergo à vobis exigo.

5. Tertium testimonium 1. Paralip. 24. 7. *Exivit autem sors prima* Jojarib, *secunda* Jedei, *tertia Harim*, &c. ubi recensentur viginti quatuor familiæ Sacerdotum, qui per vices debebant ministrare in domo Domini, juxta illud Luc. 1. 5. *Fuit Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia*. Et paulo pòst: *Factum est autem, cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij, sorte exijt ut incensum poneret.* Constat autem, Sacerdotes, quando ministrabant Domino secundum vicem suam, debuisse multos dies perseverare in ministerio. Nam ibidem vers. 23. de Zacharia sic legimus. *Et factum est, ut im-*

pleti sunt dies officij ejus, abijt in domum suam. Plerique autores putant fuisse octo dies unicuique destinatos, nempe à Sabbatho usque ad Sabbathum, ut Josephus, Ambrosius, Theophylactus, & alij apud Maldonatum in Commentario illius loci. Et colligitur ex illo 2. Paralip. 23. 8. *Fecerunt ergo Levitæ & universus Juda juxta omnia, quæ præceperat* Jojada *Pontifex: & assumpserunt singuli viros, qui sub se erant, & veniebant per ordinem Sabbathi cum his, qui impleverant Sabbathum, & egressuri erant.*

6. Igitur Sacerdotes per octo dies, relictis domibus & uxoribus suis, permanebant in templo, & ibi ministrabant. Et quidem tempore sacrificij, erant in ea parte templi, ubi sacrificia offerebantur. Reliquo tempore, habitabant in atrio templi, in domunculis, ad id destinatis: quo non licebat uxores introducere. Unde consequens est, debuisse à cohabitatione uxorum abstinere. De qua re sic scribit Siricius Papa in epistola ad Himerium Tharaconensem Episcopum cap. 7. *Dicat mihi nunc, quisquis ille est sectator libidinum; præceptorque vitiorum, si æstimat, quòd in lege Moysis passim sacris Ordinibus à Domino laxata sint frena luxuriæ, cur eos, quibus committebantur sancta sanctorum, præmonet dicens: Sancti estote, quia & ego Sanctus sum Dominus Deus vester? Cur etiam procul à suis domibus, anno vicis suæ, in templo habitare iussi sunt Sacerdotes? Hac videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale*

nale exercere commercium, ut conscientiæ integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent. Quibus etiam, expleto deservitionis suæ tempore, uxorius usus, solius successionis causa, fuerat relaxatus, quia non ex alia, nisi ex tribu Levi. quisquã ad Dei ministerium, fuerat præceptus admitti. tom.1.concilior.

7. Idem, quod ad rem attinet, sentiunt alij Patres. Hieronymus lib.1. contra Jovinianum, longè post medium: *Nam & in veteri lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sed purificabantur ad tempus, ab uxoribus separati; & vinum & siceram non bibebant, quæ solent libidinem provocare.*

8. Et Innocentius I. epist. 2. ad Victricium Rotomagensem Episcopum, cap. 9. *Præterea, quod dignum & pudicum, & honestum est, tenere Ecclesia omni modo debet, ut Sacerdotes & Levitæ cum uxoribus suis non coeant, quia ministerij quotidiani necessitatibus occupantur. Scriptum est enim: Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum, Dominus Deus vester. Nam si priscis temporibus, de templo Dei Sacerdotes anno vicis suæ non discedebant, sicut de Zacharia legimus, nec domum suam omnino tangebant, quibus utique propter sobolis successionem uxorius usus fuerat relaxatus: quanto magis hi Sacerdotes vel Levitæ pudicitiam ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotium, vel ministerium, sine successione est, nec præterit dies, qua v..*

à sa-

à sacrificiis divinis, vel à Baptismatis officio vacent? (tom. 1. concilior.)

9. Et Beda ad cap. 1. Luc. *Hoc est, quod dixi, quòd vicis suæ tempore Pontifices, templi tantùm officiis mancipati, non solùm à complexu uxorum, sed ab ipso quoque domorum suarum abstinerent ingressu: ubi nostri temporis Sacerdotibus, quibus semper Altari servire jubetur, perpetuum servandæ castitatis exemplum datur. Quia enim tunc Sacerdotum ex stirpe Aaron successio quærebatur, necessariò tempus substituendæ sobolis procurabatur. At quia nunc non carnalis Successio, sed perfectio spiritualis inquiritur, consequenter Sacerdotibus, ut semper Altari queant assistere, semper ab uxoribus abstinendum, semper castitas observanda præcipitur.*

10. SECUNDA CONCLUSIO. Apostoli servarunt perpetuam continentiam, non quidem ex præcepto divino, sed partim ex consilio Christi, partim sua sponte ac proposito. Ac primò, quòd servaverint perpetuam continẽtiam, constat ex illo Matth. 19. 27. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? Jesus autem dixit illis: Amen dico vobis.* Et infra: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem,* &c. Ex quo loco constat, Apostolos reliquisse omnia, quæ habebant. Ac proinde, qui antea habebant uxores, reliquisse etiam uxores; & qui antè habebant filios aut filias, reliquisse etiam filios aut filias. Et sic deinceps. Et Paulus, qui post alios Apostolos separatim voca-

tus

tus est à Christo, de se scribit. 1. Cor. 7. 7. *Volo vos omnes esse, sicut meipsum*, id est, vellem seu optarem, si commodè fieri posset, vos omnes esse cœlibes & continentes, sicut ego sum. Et ibidem: *Dico autem non nuptis & viduis: Bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego.* Nempe, in statu continentiæ.

11. Quòd autem non servaverint continentiam ex præcepto divino, sed ex Christi consilio & propria voluntate, clarum est. Nullum enim extat præceptum divinum novi testamenti, quo vel Apostoli, vel alij Ecclesiæ ministri obligentur ad cœlibatum. Extat tamen consilium Christi, Matth. 19. 10. *Dicunt ei Discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim Eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt Eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: Et sunt Eunuchi, qui se ipsos castraverunt propter regnum cælorum. Qui potest capere capiat.* Hîc ponit triplex genus continentium & abstinentium ab uxoribus. Nam aliqui à natura; alij à necessitate; alij à propria voluntate habent, quòd abstineant. Ad hoc tertium genus hortatur Christus, cum ait: *Qui potest capere, capiat.* Et hoc Christi consilium, tanquam sanum & meritorium, propria voluntate amplexi sunt Apostoli.

12. Tertia Conclusio. Apostoli & suaserunt, & statuerunt, ut alij deinceps ministri Ecclesiæ servarent continentiam. Audi

Paulum

Paulum ad Tit. 1.7. *Oportet Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem.* Ubi inter cæteras virtutes, præscribit etiam continentiam, distinctam à sobrietate, id est, continentiam ab uxoribus, ut Divus Hieronymus rectè interpretatur.

13. Et 2. Timoth. 2.3. *Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat, cui se probavit.* Alludit ad milites, qui ut placeant suo Imperatori, toti intenti sunt in bellum, & abstinent se ab omnibus curis sæcularibus, etiam ab uxoribus. Nam ut scribit Cornelius Tacitus lib. 14 & Dio. lib. 60. Olim prohibitum fuit militibus conjugium, ut tanto facilius vacare possent militiæ. Et similiter Tertullianus in exhortatione ad castitatem, docet suo tempore milites fuisse cœlibes; sicut etiam multi hoc tempore sunt, præsertim milites ordinis Teutonici, & alij, qui regulam certam profitentur. Vult igitur Apostolus, multo magis milites Christi, debere intẽtos esse in ministeriũ divinum, & abstinere ab ijs omnibus, quæ hoc ministerium quocunq; modo impediunt. Maximè autem impedit usus matrimonij. Nã ut alibi loquitur idem Apostolus: *Qui cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi; quomodo placeat uxori, & divisus est.*

14. Et 1. Cor. 7.5 *Nolite fraudare invicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi.* Ex quo loco D. Hieronymus ad cap. 1. Epist.

pist. ad Tit. sic argumentatur: *Si laicis imperatur, ut propter orationem abstineant se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis populique peccatis illibatas Deo oblaturus est victimas?* Et lib. 1. contra Jovinianum, longè post medium: *Si laicus, & quicunque fidelis orare non potest, nisi careat officio conjugali: Sacerdoti, cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est. Si semper orandum est, ergo semper carendum matrimonio.* Similia habent Origenes Hom. 23. in Num. Epiphanius hæresi 49. Innocentius I. in epistola ad Exuperium, cap. 1. & alij.

15. Dices fortè, Apostolum quidem suasisse continentiam, sed non præcepisse. Respõdeo. Certum est, quòd in hoc genere plus exegerit à Sacerdotibus, quàm à laicis. At à laicis dupliciter exegit continentiam. Primò per modum consilij & desiderij, 1. Cor. 7. 7. *Volo vos omnes esse, sicut meipsum.* Secundò, per modum præcepti, ibidem vers. 5. *Nolite fraudare invicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi;* ut interpretantur Patres jam citati. Ergo per modum majoris cujusdam obligationis debuit exigere continentiam à Sacerdotibus. Quæ major obligatio exprimitur illis verbis: *Oportet Episcopum esse continentẽ.* Itẽ: *Labora sicut bonus miles Christi Iesu.* Itẽ: *Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* Unde sic concludo: Tanta est obligatio Sacer-

Sacerdotum, ut abstineant ab uxoribus, quãta est, ut serviant Deo & non mundo: At majori obligatione tenentur ad serviẽdum Deo, quam laici. Imò sicut ratione officij obligati sunt, ut totos se tradant servitio Dei; & non sint divisi: Ita ratione officii obligati sunt, ut abstineant ab uxoribus; & caveant divisionem.

16. Hæc ex Paulo. Accedit communè decretum Apostolorum, quod habetur can. 27. inter canones Apostolorum, his verbis: *Innuptis autem, qui ad clerum provecti sunt; præcipimus, ut si voluerint, uxores accipiant: sed lectores cantoresque tantummodò.* Ubi nomine lectorũ & cantorum, comprehenduntur etiam alii minores ordines, ut fateris cap. 10. n. 6. *Est enim omnium par ratio.* Excipiuntur autem ij, qui sunt in majoribus ordinibus constituti; quibus non licet uxores accipere. Quod similiter fateris n. 8.

17. Habemus ergo sanctionem Apostolicam de cœlibatu clericorum; quam negare non potes. De qua loquuntur Patres Concilii Carthaginensis secundi, can. 2. ubi statuentes vel potius confirmãtes legem Cœlibatus, addunt hanc rationem: *Ut, quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoque custodiamus.*

18. QUARTA CONCLUSIO. Continentia, quam Apostoli Ministris Ecclesiȩ præscripserunt, statim in Ecclesia, tam Orientali, quã Occidentali, recepta & servata est. Hoc patet

ret primò ex verbis concilii jam citatis: U*t quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas*. Secundò, ex tua concessione. Nam cap. 10. n. 3. sic scribis: *Ecclesia semper vel ab ipsis ipsius incunabulis, ut mox ostendam, in suis ministris plurimum amavit, commendavit, & etiam interdum præcepit continentiam*. Et n. 9. ais, *fuisse decretum commune totius Ecclesiæ*. Nec opus est pluribus in re clara.

19. QUINTA CONCLUSIO. Subsecutæ sunt variæ leges Ecclesiasticæ, quibus eadem continentia Ministris Ecclesiæ imperata est. Et quidem dupliciter. Primò, ut non liceat illis uxores ducere, post susceptos ordines. Secundò, ut si ante susceptos ordines duxerint uxores, & postea susceperint ordines, nõ liceat uti uxoribus, sed debeant perpetuam servare continentiam. Hujusmodi leges latę sunt hoc ferè ordine. Primò à Concilio Elibertino (Anno Christi 313. aut 315. can. 33. *Placuit, in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis ac Subdiaconis positis in ministerio, abstinere se à conjugibus suis, & non generare filios. Quod quicunque fecerit, ab honore clericatus exterminetur.* (tom. 1 concilior.)

20. Secundò, à Concilio Carthaginensi secundo (circa Annum Christi 396.) can. 2. *Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri & Diaconi, vel qui Sacramenta cõtrectant, pudicitiæ custodes, etiam ab uxoribus se abstineant*. Et ratio additur: U*t quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit Antiquitas, nos quoque custodiamus*. (tom. 1. concil.

21. Tertiò, à Siricio Papa, (circa idē tempus) in epistola ad Himerium Tharaconensem Episcopum cap. 7. *Plurimos Sacerdotes Christi atque Levitas, post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quàm etiam de turpi coitu, sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hac præscriptione defendere, quia in veteri testamento Sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa.* Ecce, vocat *crimen*, quòd Sacerdotes Christi utantur propriis uxoribus. Et illorum defensionem mox refutat, asserens, Sacerdotes in veteri testamento habuisse etiam legem continentiæ pro eo tempore, quo ministrabant in templo (verba illius §. 6. adducta sunt) ac deinde subjicit: *Quarum sanctionum Sacerdotes omnes atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut à die ordinationis nostræ, sobrietati ac pudicitiæ, & corda nostra mancipemus & corpora.* Hîc habes legem pudicitiæ corporis, qua Sacerdotes constringuntur. Audi etiam pœnam, si hanc legem nō servent. *Hi verò,* (pergit Siricius) *qui illiciti privilegij excusatione nituntur, & sibi asserunt veteri hoc lege concessum, noverint se ab omni Ecclesiastico honore, quo indignè usi sunt, Apostolicæ Sedis autoritate dejectos, nec unquam posse veneranda attrectare mysteria.* (tom. 1. concilior.)

22. Quartò, ab Innocentio I. (circa annum Christi 400.) in epist. ad Exuperiū, c. 1. ubi repetit & confirmat legem à Siricio latam, his verbis: *Proposuisti, quid de his observari debeat, quos in Diaconij ministerio, aut in officio Presbyterij po-*

vij positos, incontinentes esse aut fuisse, generati filij prodiderunt. De his, & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Siricij Episcopi monita evidentia commearunt, at incōtinentes in officiis talibus positi, omni Ecclesiastico honore privarentur, nec admitterētur accedere ad ministerium, quod sola continentia oportet impleri. Est n. vetus admodum sacræ legis autoritas, jam inde ab initio custodita, quòd in tēplo, anno vicis suæ habitare præcepti sunt Sacerdotes, ut servientes sacris oblationibus puros & ab omni labe purgatos, sibi vendicent divina ministeria, neq; eos ad sacrificia fas sit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale consortium &c. (tom 1. concil.)

23. Quintò, à Concilio Agathensi (Anno Christi 506.) can. 9. *Placuit etiam, ut si Presbyteri vel Diaconi conjugati, ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papæ Innocentij ordinatio, vel Siricij Episcopi autoritas, quæ est his canonibus inserta, servetur.* (tom. 2. concilior.)

24. Sextò, à Concilio Aurelianensi tertio (An. Christi 537.) can. 7. *Clerici vero, qui cùm uxores non haberent, benedictione suscepta, conjugia crediderint eligenda, qui volentes absq; ulla reclamatione in ætate fuerint legitima ordinati, cum ipsis mulieribus, quas acceperint, excommunicatione percellantur.*) tom. 2. concilior.)

25. Septimò, à Concilio Aurelianensi quarto (Anno Christi 547.) can. 17. *Ut Sacerdotes sive Diaconi, cum conjugibus suis non habeant communē lectum & cellulam, ne propter suspicionē carnalis cōsortij, religio maculetur. Quod*

qui fecerint, juxta priscos canones ab officio regradentur. Omitto reliquos canones & decreta, quæ posterioribus seculis statuta sunt. Omitto testimonia sanctorum Patrum, quæ habentur apud Bellarminum & Coccium.

26. SEXTA CONCLUSIO. Lex continentiæ seu cœlibatus, de qua hactenus dictum est, semper viguit in Ecclesia Occidentali, [nisi quòd in quibusdam fortè locis particularibus aliquantulum fuerit neglecta, ut notat Gabriel Vasquez 3 par. disp. 248. cap. 2.] At in Orientali non item. Nam Græci, tametsi post susceptos ordines non soliti sint uxores ducere; tamen si antea duxerint, possunt ordines suscipere, & simul uxores retinere. Nec tenentur ab earum consortio abstinere, nisi tempore vicis suæ, sicut in veteri testamento factum est. Hæc illorum consuetudo, in qua differunt ab Occidentalibus, cœpit à tẽpore sextæ Synodi generalis (aut circiter) & huc usque perseverat. Vide Vasquez ibidem.

27. Venio nunc ad tuas falsitates & contradictiones. Primo asseris in titulo cap. 10. *Sacros Ministros ad cælibatum jure non teneri.* Falsum est, quia tenentur jure Ecclesiastico, quod in supradictis canonibus sancitum est. Deinde tibi ipsi contradicis. Nam in eodem capite n. 3. expressè dicis, *Ecclesiam præcepisse continentiam.* Et hoc præceptum Ecclesiæ (n. 9.) vocas *commune decretum totius Ecclesiæ.*

28. Secundo asseris (cap. 10. n. 16.) *sextam Synodũ, hoc est, Patres Trullanos permittere Presbyteris*

byteris uxores. Falsum est. Nam sexta Synodus nullos canones aut decreta promulgavit. Synodus a. Trullana, quam tu confundis cũ sexta synodo, post sextam synodum celebrata est in palatio Imperatoris Justiniani, quod Trullum dicebatur. Sed non fuit legitima.

29. Tertio asseris (c.10.n.19.) *Siricium Papam commendasse quidem clericis cõtinentiam, nõ tamen præcepisse.* Falsum est. Nam & præcepit continentiam, & pœnã constituit ijs, qui præceptum continentiæ non servant. Utrumque colligitur ex verbis illius suprà citatis. Nã preceptum continetur illis verbis: *Quarũ sanctionum Sacerdotes omnes atq; Levitæ insolubili lege constringimur.* Pœna verò illis: *Noverint se ab omni Ecclesiastico honore dejectos.*

30. Quarto asseris (c.10.n.23.) *absolutam & perpetuam continentiam primum omnium indictam esse presbyterus & Diaconis conjugatis à Cõcilio Agathensi*, can.9. Falsum est. Nam Concilium Agathense, canone citato, profitetur, se id statuere, quod jam antea à duobus Pontificibus, Siricio & Innocentio fuerat statutum. Sic enim loquitur: *Placuit etiam, ut si Presbyteri vel Diaconi conjugati ad thorum uxorum suarum redire voluerint, Papæ Innocentij ordinatio, vel Siricij Episcopi autoritas, quæ est his canonibus inserta, servetur.*

31. Quinto asseris (c.10 n.35.) *in Occidentali Ecclesia multas esse expressas leges, quæ præcipiunt plenam & absolutam continentiam.* Rectè quidem. Sed contrarium dicis n.70. *asserens,*

tam in Occidente, quàm in Oriente, Presbyteris liberum mansisse, ut, qui possent capere, caperent.

32. Sexto asseris (ibidem) *in Orientali Ecclesia, nullam esse legem, aut decretum, aut constitutionem Ecclesiasticam, sive universalem, sive provincialem, quæ præcipiat plenam & absolutam continentiam.* Contrarium dicis alibi. Nam n. 12. sic habes: *Græci Patres, initio satagerunt, ut Diaconi cœlibes tantùm, hoc est, non uxorati, & sub promissione castitatis ac cœlibatus, ad Diaconatus gradum proveherentur. Sic enim statuit Ancyrana synodus.* Et n. 16. *Concilium Neocæsariense statuit, ne Presbyter uxorem ducat.* Et n. 29. *citra controversiam est, quòd Ecclesia Græca neque diffitetur, neque servare respuit, videlicet, nemini in sacris ordinibus constituto, licere uxorem ducere.* Et ibidem: *Sed in eo convenimus, quoad Episcopos, ut si conjugatus ad Episcopatum ascendat, omnino ab usu uxoris cesset, & se penitus contineat.* Et n. 73. *Si leges Ecclesiasticas, totius Ecclesiæ universalis antiquas, nec non antiquum usum earum, tam Occidentis, quàm Orientis spectes: nemini in sacris Ordinibus, à Subdiaconatu & suprà constituto, licere uxorem ducere, si sit in gradu Ecclesiastico retinendus. Id enim constanter servavit & servat Ecclesia universalis, Græca pariter ac Latina.*

33. Septimò asseris (cap. 10. n. 49. in fine) *Ecclesiasticas leges, quæ præcipiunt cœlibatum, ponere hominibus laqueum.* Falsum est. Non ponunt laqueum, sed exigunt eam sanctitatem

& ca-

& castimoniam à Sacerdotibus, quæ ipsorum officio consentanea est. Deinde injuriam facis illis omnibus, qui hujusmodi leges statuerunt. Et quis es tu, qui tot Pontificum & Conciliorum decreta audes accusare & traducere? Tu potius laqueum ponis, qui conaris sacerdotibus persuadere, non teneri ipsos ad continentiam, sed posse uxores ducere, & cōtra leges Ecclesiasticas in matrimonio vivere. Similis illi, qui suadebat primis parentibus, ut contra legem divinam comederent de ligno scientiæ boni & mali, adjiciens: *Nequaquam moriemini.*

34. Octavo asseris (n. 65.) *Ecclesiam non posse statuere legem, qua certo hominum statui generatim adimat libertatem contrahendi matrimonium.* Verum quidem est, quòd absolutè loquendo non possit hoc facere: Sed falsum est, quòd non possit hoc facere, eo modo, quo nunc facit; nempe sub hac conditione: Si quis velit esse Presbyter aut Episcopus, debet servare continentiam. Nam per hujusmodi legē, non cogit quenquam ad continētiam, sed relinquit unicuique liberum, ut possit amplecti statum Ecclesiasticum, vel non amplecti; & consequenter, ut possit uxorem ducere, vel non ducere, prout placuerit. Deinde, tibi ipsi contradicis. Nam n. 73. asseris, *leges Ecclesiasticas totius Ecclesiæ universalis, quæ cælibatum præcipiunt, posse abrogari per contrariam consuetudinem.* Ergo supponis hujusmodi leges, antequā abrogentur, receptas esse & obligare.

35. Nono asseris (n.70.) *Episcopos olim, si cõjugati essent in sui promotione, cessasse quidẽ in posterum ab opere nuptiarum; non tamen cessasse ex religione aut cautione, quasi putarent id eis minimè jam licere; sed ex devotione & amore perfectioris cujusdam puritatis.* Falsum est, ut patet ex Siricio Papa, qui, ut supra dixi, ait *crimen esse, si Episcopi aut Presbyteri conjugati utantur propriis uxoribus.* At non esset crimẽ, si liceret illis uti. Deinde tibi ipsi contradicis. Nam paulo antè dicebas: *In eo convenimus, quoad Episcopos, ut si cõjugatus ad Episcopatum ascendat, omnino ab usu uxoris esset, & se penitus contineat.*

Caput Tertium.

An votum continentiæ sit annexum sacro ordini?

1. Tu negas lib.2.cap.11.n.1. & trib. sequent. Ratio est, quia votũ est promissio Deo facta: at promissio est actus perfectè liber & voluntarius in promittente. Hujusmodi autem actus non potest esse annexus sacro ordini, qui est externa tantùm ceremonia. Non n. Ecclesia potest efficere, ut externa ceremonia necessario annexum habeat meũ liberum & voluntarium actum, quo Deo promittam continentiam. Potest quidem exigere à me, ut hujusmodi actum eliciam; sed nõ potest efficere, ut hujusmodi meus actus per se sit annexus externæ ceremoniæ.

2. Fru-

2. Frustra laboras, Antoni. Nos non dicimus, hujusmodi actuale & expressum votum annexum esse sacris ordinibus. Solùm asserimus, Clericos ex præcepto Ecclesiastico obligatos esse ad continentiam. Hanc obligationem, quatenus per præceptum Ecclesiæ annexa est sacris ordinibus, vocamus votum continentiæ: Non quidem explicitum & expressum, de quo tu loqueris, sed quasi implicitum ac virtuale. Nam is, qui scit hujusmodi obligationem requiri ab eo, qui vult sacros ordines suscipere; certè, si liberè suscipit sacros ordines, censetur etiam liberè consentire in obligationem continentiæ, quæ illis annexa est. Sicut is, qui liberè adit hæreditatem, cui scit annexum esse onus restitutionis; censetur etiam libere suscipere hujusmodi onus.

3. Sed objicis: *Hujusmodi votum, quale jam descriptum est, non obligat coram Deo, si non adsit internus animus vovendi, quod sæpè fit; sed solùm præsumitur obligare. Ac proinde, qui susciperet sacros ordines sine interno actu vovendi continentiam, non esset obligatus ad continentiam, sed posset uxorem ducere.* Respondeo. Verum est, votum non obligare, si non adsit internus actus vovendi. Qui autem susciperet sacros ordines sine interno vovendi actu, tametsi non obligaretur ad continentiam vi voti, quod nullum esse supponitur; obligaretur tamen vi præcepti Ecclesiastici, quod p̃cipit continentiam, ac proinde non posset uxorem ducere.

4. Iterum objicis: *Multi olim inviti ad Episcopatum vel Presbyterium pertracti sunt, ut Ambrosius, Augustinus, Paulinus, & alij. Ergo illi saltem non habuerunt internum actum liberum & voluntarium servandi perpetuam continentiam.* Respondeo. Non sequitur. Nam licet non libenter admiserint Episcopatum vel Presbyterium, id tamen non fecerunt, quòd inviti servarent continentiam (quam post susceptos ordines servarunt libentissimè) sed quòd inviti susciperent eam dignitatem, qua putabant se indignos esse. Est igitur duplex voluntas hîc distinguenda. Una suscipiendi dignitatem Ecclesiasticam: Altera servandi continentiam, quæ cum illa dignite connexa est. Hæc posterior potest esse prompta & expedita, tametsi prior sit aliquo modo, ut sic dicam, coacta vel extorta. Simile est de eo, qui invitus suscipit officium Regis vel Imperatoris, quia putat se tanto oneri imparem esse; & tamen paratus est subire laborem, qui tali officio annexus est.

***

CAPUT

Caput Quartum.

An votum continentiæ, quod sacris ordinibus annexum est, dirimat matrimonium?

1. HOc dupliciter potest intelligi. Primò de obligatione servandi continentiam, quæ per legem Ecclesiasticam annexa est sacris Ordinibus, de qua dictum est præcedenti capite. Secundò, de voto expresso, quo quis liberè & voluntariè promittit Deo perpetuam continentiam, quando suscipit sacros ordines. Est igitur quæstio, An vel hoc votum, vel ista obligatio sit impedimentum, quod dirimat subsequens matrimonium? Utrumq; negas, lib. 2. cap. 11. n. 8. & seqq. Et probas duplici potissimum argumento.

2. Primò, quia pœnæ Ecclesiasticæ, quæ olim statutæ sunt in eos, qui post susceptos ordines contrahunt matrimonium, sunt tãtùm pœnæ depositionis à ministerio, vel excommunicationis. Nec in tota antiquitate reperire est ullum testimonium Patrum aut Conciliorum, quo hujusmodi matrimonia declarentur irrita & invalida. Quod confirmas variis exemplis.

3. Secundò, Votum simplex nõ dirimit matrimonium: Ergo nec votum solenne, quia solennitas seu publica professio nihil addit voto

voto simplici. Hoc confirmas ex Apostolo 1. Timoth 5.11. *Adolescentiores viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, volunt nubere: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Si,* inquis, *matrimonium, quod hujusmodi viduæ, post solenne votum castitatis contrahebant, fuisset irritum, non dixisset Apostolus, Volunt nubere, sed, Volunt scortari.* Hîc addis autoritatem Patrum & Conciliorum.

4. Respondeo. Quæ adfers de voto solenni, quo quis liberè & voluntariè, promittit Deo perpetuam continentiam, capite vltimo discutienda sunt, ubi de Monachis disputandum est. Ibi ostendam, votum solenne, non solùm impedire, quod tu concedis; sed etiam dirimere matrimoniũ, quod tu negas. Reliqua, quæ pertinent ad obligationẽ continentię, quę per præceptum Ecclesiasticum sacris ordinibus annexa est, hoc loco examinanda sunt. De quibus sic sentio.

5. Prima Conclusio. Matrimonium, quod olim contrahebant clerici in sacris ordinibus constituti, erat quidem validũ, sed tamen illicitum. Hoc concedis. Et quidem, quòd fuerit validum, ex eo patet, quia in antiquis conciliis & canonibus nulla lex lata est, quæ declararet irritum & invalidum esse. Huc spectat primum Argumẽtum quod attulisti. Quod autem fuerit illicitum, ex eo constat, quia jure Ecclesiastico erat prohibitum. Quidquid autem lege Ecclesiastica prohibitum est, illicitè fit. 6. Se-

6. SECUNDA CONCLUSIO. Matrimonium, quod nunc contrahunt clerici in ſacris ordinibus conſtituti, non ſolum eſt illicitum, ſed etiam irritum & invalidum. Hoc poſterius tu negas. At ego probo, quia nunc lata eſt lex Eccleſiaſtica, quæ hujuſmodi matrimonium declarat eſſe irritum & invalidum, ut patet ex jure canonico, cap. *Ut lex.* 27. q. 1. Et ca. unico, de voto, in 6. & in Concilio Tridentino Seſſ. 24 can 9. Et ratio eſt, quia ſicut Princeps Secularis poteſt ferre legem, qua decernat perſonas eſſe inhabiles ad civiliter contrahendum; ac proinde, ſi tales perſonæ præſumant contrahere, contractum illorum eſſe irritum & invalidum: Sic etiam poteſt Eccleſia ſtatuere legem Eccleſiaſticam, qua decernat certos homines eſſe inhabiles ad contractum matrimonii; ideoque ſi præſumant contrahere, contractum eſſe nullum. Et reipſa id facit. Decernit enim eos inhabiles eſſe, qui clandeſtinè contrahunt, ſine parocho & teſtibus; qui in certo gradu cognationis aut affinitatis contrahunt; qui in ſacris ordinibus conſtituti contrahunt: ac proinde ſi præſumant contrahere, matrimonium eſſe invalidum.

7. Objicies fortè, quod ſolet objici, *legem Eccleſiaſticam non poſſe derogare juri naturali. At jus naturale concedit hujuſmodi matrimonia, de quibus jam dictum eſt: Ergo lex Eccleſiaſtica non poteſt illa facere irrita & invalida.* Reſpondeo. Jus naturale quædam præcipit vel prohibet; quæ-

quædam libera permittit. Igitur lex Ecclesiastica non potest derogare jure naturali, in iis, quæ præcepta aut prohibita sunt. Potest tamen derogare, vel potius certi aliquid determinare in iis, quæ libera permissa sunt. Verbi gratia. Jus naturale præcipit charitatem, temperãtiam iustitiã: prohibet furtum adulterium, homicidium. In his nõ potest lex humana dorogare juri naturali. Rursum: jus naturale permittit liberum usum rerum externarum, ut agrorum, fluminum, montium, fructuum, avium, piscium, pecorum: Et hoc sensu dici solet, jure naturali, omnia esse communia. At lex humana tollit hanc communitatem, & introducit divisionem ac proprietatem rerum, ut liceat mihi dicere: Hic ager est meus, non tuus; & sic deinceps. Idem facit Ecclesia circa matrimonium. Jus naturale permittit liberum contractum matrimonii in multis casibus. At lex Ecclesiastica in quibusdam tollit hanc libertatem. Et determinat certos gradus, in quibus non liceat contrahere: Dererminat certa impedimenta, quæ dirimant matrimonium. Inter quæ impedimenta, est sacer Ordo clericorum. Sed de hoc alibi latiùs.

* * *

Caput

Caput Quintum.

An ſacer Ordo ſit Sacramentum.

1. IN ſacro Ordine duo ſpectanda ſunt. Primò, externa actio, qua ordinantur miniſtri Eccleſiæ. Quæ vocari ſolet ſacra ordinatio. Secundò, interna poteſtas, quæ confertur per externam actionem. Quæ vocari ſolet poteſtas Ordinis. Alij vocant characterem Ordinis. Auguſtinus, ut infrà videbimus, vocat jus dandi Baptiſmum. Hoc poſito, quæſtio eſt, *An ſacer Ordo ſit Sacramentum?* Quod etiam dupliciter poteſt intelligi. 1. An ordinatio ſit actio Sacramentalis? 2. An poteſtas Ordinis ſit proximus effectus Sacramentalis, proveniens ex actione Sacramentali? Tu negas lib. 2 cap. 4. Catholici affirmant. Tibi patrocinantur Lutherani & nonnulli Calviniſtæ: Nobis Scriptura, & Conſenſus Eccleſiæ. Unde duplex ſumi poteſt argumentum.

2. Primum eſt: Tria requiruntur & ſufficiunt ad Sacramentum novæ legis, ut Catholoci & adverſarij fatentur. 1. Externa ceremonia, vel ritus, vel ſignum, vel ſymbolum: quæ omnia idem valent. 2. Inſtitutio Chriſti. Nam externa ceremonia non eſt apta pro Sacramento, niſi à CHRISTO ſit inſti-

instituta vel deputata. 3. Promissio gratiæ; quæ debet esse annexa externæ ceremoniæ à Christo institutæ. Nam Christus in institutione Sacramenti, solet promittere gratiam illis omnibus, qui dignè & legitimè usurpant externam ceremoniam, ab ipso institutam. At hæc tria reperiuntur in sacra ordinatione, ut patet ex scriptura, 1. Timoth. 4. 14. *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Et 2. Timoth. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Ubi apertè fit mentio gratiæ, quæ datur Ministris Ecclesiæ per impositionem manuum, tanquam pex externam ceremoniam à Christó institutam. Nam illa ceremonia non potest institui ab Apostolis, quia illi non habebant potestatem instituendi ceremoniam, per quam gratia infallibiliter conferretur legitimè accedentibus.

3. Accedit consensus Ecclesiæ. Qui colligi potest ex duplici capite. Primo ex Augustino lib. 2. contra Parmenianum, cap. 13. Ubi disputans contra Donatistas asserentes, Baptismum quidem non amitti per hæresin, sed tamen sacrum Ordinem amitti, sic scribit: *Nam illud, quod quidam eorum veritate convicti dicere cœperant: Baptismum quidem non amittit, qui recedit ab Ecclesia, sed jus tamen dandi amittit: multis modis apparet frustra & inaniter dici. Primò, quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui ipsum Baptismum amittere non potest, jus dandi amitte-*

mittere possit. Utrumque enim Sacramentum est: & quadam consecratione utrumque homini datur: illud, cùm baptizatur; istud, cùm ordinatur: ideoque in Catholica Ecclesia utrumque non licet iterari. Hác postremam partem probat ex praxi Catholicorum; quia sicut is, qui recedit ab Ecclesia Catholica, & postea ad eam redit, non solet iterum baptizari; ita etiam non solet iterum ordinari. Et postea subjicit: *Sed si nos malè facimus, ipsi explicent, quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & sacramentum ordinati possit amitti: quoniam dicunt. Recedens ab Ecclesia, Baptismum non amittit, jus dandi tamen amittit. Si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? Neutri Sacramento injuria facienda est.*

4. Hîc tria asserit Augustinus. 1. Sacrum Ordinem esse Sacramentum. 2. Non minus esse Sacramentum, quàm Baptismum. 3. Neminem dubitare de hac re. Unde sequitur, quod mihi probandũ est, omnes fideles, quotquot vixerunt tempore Augustini, certò credidisse, sacrum Ordinem esse verum Sacramentum, sicut Baptismus est. Cur igitur & tu non credis, Antoni? Cur à communi consensu Catholicæ Ecclesiæ temerè recedis? Nimirum, ostendis te Apostatam ac hæreticum esse: Et quidem deteriorem, quàm erant Donatistæ, qui in isto articulo à Catholicis non dissentiebant. Tametsi enim putarent, hoc discrimen esse inter Baptismum & Ordinem,

quòd Baptismus amitti non possit, Ordo autem amitti possit; fatebantur tamen utrumq; esse verum Sacramentum.

5. Idem Ecclesiæ consensus colligitur ex Concilijs. Primo ex Concilio Chalcedonensi (quod fuit unum ex quatuor primis generalibus & Oecumenicis,) act.15.can.2. Ubi statuit pœnam in Episcopos, qui accipiunt pecuniam pro ordinatione Clericorum. Rationem addit, quia cẽsentur vendere gratiã Dei, quæ vendi non potest Supponit ergo gratiam Dei conferri per sacram Ordinationẽ, ac proinde sacram Ordinationem esse Sacramẽtum. Idẽ facit Cõciliũ Braccarense 2. can. 3. his verbis: *Placuit, de ordinatione Clericorum, Episcopi munera nulla accipiãt, sed sicut scriptum est, q gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Non aliquo precio gratia Dei, & impositio manũ venundetur.*

6. Deinde ex Concilio Florentino & Tridentino, ubi sacer Ordo expresse numeratur inter septem Sacramenta novæ legis. Nec obstat, quod tu impudenter objicis; *Hæc duo Concilia non fuisse legitimè celebrata; non fuisse generalia; non fuisse à tota Ecclesia acceptata & approbata; fuisse in multis ex diametro antiquis Ecclesiæ Concilijs contraria.* Mera hæc calumnia est: eoq; major & intolerabilior, quòd in tui creatione ad Archiepiscopatum Spalatensem, cum juramento promiseris receptionem Concilij Tridentini, ut bene notant Theologi Colonienses in sua censura.

7. Sed audiamus, quid à communi Ecclesiæ

clesię sententia pertraxerit te in errorem Lutheranorum. Præcipua argumenta, quæ adfers, sunt quatuor. Primum est: Si Ordo est Sacramentum imprimens characterem indelebilem, sicut Baptismus, debent illi convenire hæc tria. 1. ut semper sortiatur suum primum & proximum effectum in quocunque homine, quantumvis fictè & indignè accedente, id est, ut cuicunque accedenti conferat potestatem Ordinis. 2. ut qui semel ordinatus est, & accepit potestatem Ordinis, nunquam possit illam amittere. 3. ut semper validè possit ea uti, etiamsi indignè utatur. At hæc tria non conveniunt sacro Ordini: Ergo sacer Ordo non est Sccramentum. Minorem probas autoritate Cypriani, Dionysii Areopagitæ, Hieronymi, Gelasij, Augustini, Leonis, & aliorum Patrum, de quibus sigillatim dicendum est.

8. Ex Cypriano lib. 1. epistol 4. citas hæc verba: *Sollicitè ac religiosè considerantes in ordinationibus Sacerdotum, non nisi immaculatos & integros Antistites eligere debemus, qui dignè & sanctè Deo sacrificia offerentes, audiri in precibus possint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cùm scriptum sit: Deus peccatorem non audit, sed si quis Deum coluerit, & voluntatem ejus fecerit, illum audit. Propter quod plena diligentia, & exploratione syncera, oportet eos ad Sacerdotiũ deligi, quos à Domino constat audiri. Nec sibi plebs blandiatur, quasi immunis à contagione delicti esse possit, cum Sacerdote peccatore communicans,*

& ad injustum & illicitum præpositi sui Episcopatum, consensum suum commodans: cum per Oseam Prophetam comminetur, & dicat censura divina: Sacrificia eorum, tanquam panis luctus, omnes qui manducant ea, contaminabuntur. Docens scilicet & ostendens, omnes omnino ad peccatum constringi, qui fuerint prophani & injusti Sacerdotis sacrificio contaminati. Quod idem in Numeris manifestari invenimus, quando Chore, Dathan, & Abiron, contra Aaron Sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicaverunt.

9. Ex hoc loco Cypriani sic argumentaris: Si Ordo esset Sacramentum tale in suo genere, qualis est Baptismus, jam Sacerdos etiam indignissimus, eo initiatus, sacrificium legitimum & sanctum conficeret. At non conficit ex sententia Cypriani. Primò, quia Cyprianus dicit, panem ab eo consecratum, esse panem luctus. Secundò, dicit plebem ab hujusmodi sacrificijs debere abstinere: & nisi abstineat, contaminari. Tertiò, confert Episcopum indignè ordinatum cum Chore, Dathan, & Abiron, qui non fuerunt Sacerdotes, sed meri usurpatores officij Sacerdotalis.

10. Resp. Malè interpretaris Cyprianum. Erat illi proposita quæstio, an liceret plebi communicare cum Martiale & Basilide Episcopis, qui peccato idololatriç & alijs facinoribus erant contaminati? Aliqui affirmabant; alij negabant. Respondet Cyprianus, non licere. Et ex hac occasione, simul explicat, quales debeant esse Episcopi ac Sacerdotes, ut à

Deo

Deo exaudiantur. Hoc posito, facilè diluuntur, quæ objicis. Ac primò, non dicit Cyprianus, panem ab Episcopo consecratum esse panem luctus, ut tu falsò illi affingis; sed citat testimonium Oseæ Prophetæ cap. 9. v. 4. ubi de Israelitis, qui falsos Deos adorabāt, sic loquitur: *Non libabunt Domino vinum, & non placebunt ei. Sacrificia eorum, quasi panis lugentium: Omnes, qui comedent eum, contaminabūtur: quia panis eorum animæ ipsorum, non intrabit in domum Domini.*

11. Sensus hujus loci consistit in duabus propositionibus. Una est: panis lugentiū, qui reperitur in domo alicujus mortui, secūdum legem Moysaicam, immundus & contaminatus est, & qui comedunt talem panem, sunt etiam immundi & contaminati (Num. 19. 14.) Altera: sicut panis lugentium mortuum contaminatus est; sic etiam sacrificia & libamina populi Israelitici contaminata sunt. Et sicut illi, qui comedunt de pane lugentium mortuum, fiunt immundi & contaminati; sic etiam, qui comedunt de sacrificijs, & bibunt de libaminibus populi Israelitici, fiunt immūdi & contaminati. Scis causam Antoni. Nam populus Israel, tempore Oseæ Prophetæ, ex vna parte agnoscebat verum Deum, & ex altera colebat falsos Deos, iuxta illud 3 Reg. 18. 21. *Usquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eū: Si autem Baal, sequimini illum.* Sacerdotes autem tametsi offerēt sacrificia, sub prætextu colendi Deum; non tamen

legitimè offerebant, ex triplici defectu. Primò, quia claudicabant in duas partes, ut dixi. Secũdò, non offerebãt ad honorẽ Dei, sed ad propriã utilitatẽ: nimirum, ut ex vino, pane, & pecoribus, q̃ populus in sacrificium illis dabat, possent bibere & epulari. Et hoc est, quod dicit Oseas loco citato: *panis eorum, anima ipsorum.* Tertiò, non offerebant Hierosolymæ in tẽplo, qui locus erat designatus pro sacrificiis, sed alibi, contra expressum Dei mandatum. Et huc spectat illud Oseæ: *Non intrabit in domũ Domini.* Igitur ex hoc triplici defectu, sacrificia eorũ nõ placebant Deo, sed censebãtur immunda & contaminata: & qui comedebant ex illis, fiebant etiam immundi & contaminati, quatenus erant participes peccati.

12. Ex hac duplici propositione, altera de pane lugentiũ, altera de sacrificiis Israëlitarũ, deducit Cyprianus tertiam propositionem, q̃ est hujusmodi: Sacrificium, q̃ offerunt Martialis & Basilides Episcopi, nõ placet Deo, ex parte offerentiũ; quia ipsi sunt peccato idololatriæ, & aliis flagitiis cõtaminati: & populus, qui sponte communicat cum hujusmodi Episcopis, quos scit esse flagitiosos, fit particeps peccati illorũ, p̃sertim cùm possit habere bonos Episcopos, si vellet. Et per hanc p̃positionẽ respondet ad quæstionem, q̃ illi erat proposita. Dixi *ex parte offerentiũ*, quia ex parte rei oblatę est alia ratio. Nam si Martialis & Basilides offerebant verũ sacrificiũ Eucharistiæ secundũ ritum Catholicorũ, & institutionẽ Christi; non poterat esse defect⁹ ex parte rei

te rei oblatæ, sed tm̄ ex parte offerentium, qui erant indigni ꝓpter peccatum idololatrię. Et similiter populus non poterat cōtaminari ex eo ſpeciè, quia erat particeps illi' ſacrificii oblati, ſed q̄a erat particeps peccati offerentiū.

13. Quod addis, Cyprianū conferre Epiſcopos indignè ordinatos cū Chore, Dathan & Abiron, qui nō erant Sacerdotes, ſed uſurpatores officii ſacerdotalis, diſtinguendum eſt. Confert illos quoad peccatū; non quoad poteſtatē. Nam ſicut Chore, Dathan, & Abiron, in eo peccabant, q; indignè ambirent Sacerdotium; ſic mali Epiſcopi in eo peccāt, quòd indignè accipiunt Sacerdotium. At in eo differunt, quòd illi, tametſi ambirent Sacerdotium, non tamen adepti ſunt; ac proinde non habebant poteſtatem ſacrificandi. Hi v. non ſolùm ambiunt, ſed etiam impetrāt ſacerdotium; ideoq; habent poteſtatē Ordinis, tametſi indignè accipiant, & indignè utantur. Hæc ſufficiāt de primo Cypriani teſtimonio.

14. Secundò, ex eodē Cypriano li. 4. epiſt. 2. poſt medium, citas hæc verba: *Epiſcopatum tenere non poſſet, etiāſi Epiſcopus prius factus, à Coepiſcoporum ſuorum corpore, & ab unitate Eccleſiæ deſciſceret; cùm Apoſtolus admoneat, ut invicē noſmetipſos ſuſtineamus, nec ab unitate, quam Deus conſtituit, recedamus, & dicat: Suſtinentes invicem in dilectione, ſatis agentes ſervare unitatem Spiritus, in conjunctione pacis. Qui ergo nec unitatem Spiritus, nec conjunctionem pacis obſervat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio ſeparat, Epiſcopi nec poteſtatem poteſt*

habere, nec honorem, qui Episcopatus nec unitatem voluit tenere, nec pacem. Hinc infers, potestatem Ordinis separari posse ab Episcopo legitimè ordinato, si fecerit schisma.

15. Resp. Non loquitur de potestate Ordinis, sed jurisdictionis. Nam potestas Ordinis amitti non potest, ut expresse docet Augustinus lib. 2. contra Parmenianum, c. 13. Ratio Augustini est, quam superiùs attigi, quia sicut Episcopus, qui recedit ab Ecclesia, & postea redit, non solet iterum baptizari; sic etiam nõ solet iterum ordinari: Ergo signum est, quòd sicut Baptismum non amisit, ita nec sacrum Ordinem amiserit.

16. Quod si contendas Cyprianũ putasse, potestatem Ordinis auferri posse ab Episcopo per hæresin: Jam contendis illum errasse cum Donatistis, quos loco citato refutat Augustinus. Dicebãt Donatistæ, Baptismum à Sacerdote vel Episcopo hæretico collatum, nõ esse validum. Ut defenderent hũc errorem, assumebant alium, nempe Sacerdotem vel Episcopum, quando fit hęreticus, amittere potestatem Ordinis, & ideo non posse validè baptizare: ac proinde, qui ab illo baptizati essent, ab alio Catholico rebaptizari oportere. Vide ne injuriã facias & Cypriano, & tibi ipsi. Cypriano quidem, si dicas illum errasse cum Donatistis. Tibi, si asseras potestatem Ordinis à te ablatam esse, quando separasti te ab unitate Ecclesiæ; & Schisma, non dico Anglicanũ, sed Antonianum amplexus es, quod ab Anglicano diversum est.

17. Ter-

17. Tertiò ex Dionysio Areopagita in epist. ad Demophilum citas hæc verba: *Quod si Sacerdotum Ordo illustrandi vim habet, profectò penitus abhorret à Sacerdotum Ordine atque facultate, is, qui illustrandi vi non est præditus, ac multo magis etiam is, qui illustratus non est. At mihi quidem videtur audax & temerarius, si quis ea sibi sumat, quæ sunt propria Sacerdotum, neq; metu & pudore à divinorum tractatione præter captum ac meritum deterreatur; putatque Deum ignorare, quæ ipse sibi est conscius, & sperat se decepturum eum, qui à se falso nomine appellatur Pater, audetq́; scelestus suas, ut ita dicam, maledictiones, (neque enim preces dixerim) in divinis mysteriis, Christi imitatione proferre. Non est iste Sacerdos, non est, sed inimicus fallax, irrisor sui, lupusq́; in gregem Domini ovina pelle armatus.* Unde infers, hominem imperitum non esse capacem Sacerdotii: ac proinde, etiamsi ordinetur, non tamen fieri verè Sacerdotem.

18. Respondeo. Pervertis sensum Dionysii. Non enim absolutè asserit, homines imperitos, etiamsi ordinentur, nullo modo fieri Sacerdotes; sed non fieri tales, quales esse oporteret. Quod verissimum est. Sicut etiam Apostolus, (1. Tim. 3. 1.) non absolutè asserit, nullũ fieri Episcopum, nisi irreprehensibilem, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem: Sed ait hujusmodi qualitates seu virtutes requiri in Episcopo, si suo officio debeat satisfacere. Igitur duo spectanda sunt in Sacerdote. 1. Potestas Ordinis.

2. Sufficiens dispositio ad exercitium illius potestatis. Qui utrumque habet, perfectus Sacerdos est: qui priùs tantùm sine posteriori, Sacerdos quidem est, non tamen in suo genere perfectus. Et hoc sensu intelligendus est Dionysius.

19. Quartò adducis Hieronymum (in cap. 1. ep... ad Galat.) asserentem, promotos ad Sacerdotium modis illegitimis, non esse verè ordinatos. Verba Hieronymi sunt hæc: *Tertium Apostolorum genus, quod ab homine, non à Deo, est, cùm hominũ favore & studio aliquis ordinatur: ut nunc videmus plurimos, non Dei judicio, sed redempto favore vulgi, in sacerdotium subrogari.* Respõdeo. Hieronymus nõ dicit, quod tu dicis. Non dicit eos, qui favore hominũ ordinantur Sacerdotes, non verè ordinari: Sed, non vocari ad Sacerdotium à Deo, sed ab homine. Hoc non obstat, quo minus verè ordinentur. Nã hæc duo distinguenda sunt. 1. Deus vocat, seu interius excitat hominem ad sacrum Ordinem suscipiẽdum. 2. Deus in susceptione sacri Ordinis operatur. Hoc posterius potest disjungi à priori. Sicut fit etiam in Baptismo. Nam Judæus, qui propter solam spem lucri temporalis, indignè accedit ad Baptismum; non censetur à Deo vocari ad suscipiendum Baptismum; & tamen Deus operatur in Baptismo, quem ille suscipit: Non quidem dãdo illi gratiam, qua indignus est, sed conferẽdo characterem. Idem dico de sacro Ordine. Sicut ergo potest aliquis verè baptizari, etiãsi

à Deo

à Deo nô sit vocatus ad Baptismum; ita potest etiam verè ordinari. Et in tali casu, Deus non dicitur autor Sacraměti, quoad accessum, sed quoad effectum seu characterem.

20. Quintò ex eodem Hieronymo (in cap. 4. epist. ad Ephes.) adducis hæc: *Ut qui Pastor est, esse debeat & Magister: nec in Ecclesiis, quamvis sanctus sit, Pastoris sibi nomen assumere, nisi possit docere, quos pascit.* Respondeo. Aliud est, aliquem ordinari Sacerdotem, & accipere potestatem Ordinis: aliud, fieri pastorem & Doctorē populi. Hieronymus non dicit, Magisterium & doctrinam esse necessariam conditionem, sine qua nemo possit consecrari Sacerdos; sed sine qua nemo possit fieri pastor ovium, & per se instruere populum in fide ac pietate. Quod verissimum est.

21. Sextò eundem Hieronymum citas (in cap. 3. Sophoniæ,) ubi sic ait: *Sacerdotes, qui Eucharistiæ serviunt, & sanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Christi, putantes Eucharistiam imprecantis verba facere, non vitam: & necessariam esse tantùm solennem orationem, & non Sacerdotum merita.* Hinc infers malos Sacerdotes non verè consecrare Eucharistiam, ac proinde potestatem Ordinis auferri per peccatum. Respondeo. Si ita pergis Antoni, turbabis totam Ecclesiam. Nam si mali Sacerdotes amittunt potestatem Ordinis per peccatum, necesse est, & te, & reliquos omnes Sacerdotes, per primū peccatū, quod post susceptos Ordines pͤpetrastis, amisisse

sisse potestatem Ordinis, & non amplius esse Sacerdotes. Unde ulteriùs sequitur, toties commisisse vos Sacrilegium, quoties Eucharistiam conati essetis consecrare; quoties absolutionis Sacramentum impendere; quoties sacros Ordines conferre. Et quis obsecro erit securus in conscientia, si cogitet se nunquam verè accipere Eucharistiam, vel absolutioné, vel sacros Ordines, si accipiat à Sacerdote vel Episcopo in peccato mortali existente? Schismaticus es, Antoni.

22. Porro Hieronymus, quem adducis, longè abest à tuo errore. Cùm enim ait: *Sacerdotes impiè agere, qui putant Eucharistiam imprecantis verba facere, non vitam*: nõ loquitur præcisè de consecratione panis & vini Eucharistici, quasi asserat, panem & vinum non consecrari per verba consecrationis, sed per bonam vitam Sacerdotis, quia constat hoc falsum esse: sed loquitur de Eucharistia, id est, de gratiarum actione, quæ exhibetur Deo à Sacerdote per oblationem sacrificii Eucharistici. Est ergo hic sensus: Sacerdotes impiè agũt, qui putant se Deo gratiarum actionem exhibere per solam consecrationem, etiamsi malè vivant. Quem sensum aliis verbis explicat D. Thomas 3 p. quæst. 82. art. 5. ad 1. cùm ait: *Hieronymus improbat errorem Sacerdotum, qui credebant se dignè posse Eucharistiam consecrare ex hoc solo, quòd sunt Sacerdotes, etiamsi sint peccatores.*

23. Septimo citas Gelasium (apud Gratianum

tianum cap. Sacrosancta. 1. quæst. 1.) ubi ait: *Sacrosancta religio, quæ Catholicam continet disciplinam, tantam sibi reverentiam vendicat, ut ad eam quilibet, nisi pura conscientia, non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterij consecrationem cælestis Spiritus invocatus adveniet, si Sacerdos, qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur*: Hinc etiam infers, Eucharistiam à malo Sacerdote invalidè consecrari. Addis D. Thomam 3. p. q. 82. art. 5. ad 2. distorquere Gelasii verba, quasi dicta sint contra eos Sacerdotes, qui se dignè putant consecrare Eucharistiam, ex eo, quòd sint Sacerdotes, tametsi peccatorum sordibus immundi sint. Respondeo. Falsum est, Antoni. Non dicit hoc D. Thomas de verbis Gelasii, sed Hieronymi, ut paulo antè ostendi. Gelasium aliter interpretatur. Nempe Spiritum sanctum non advenire ex merito mali Sacerdotis, sed ex virtute Christi, cujus verba profert Sacerdos. Hanc interpretationem, quæ bona est, dissimulasti; & aliam, mala fide, in ejus locum substituisti. Sed Apostatæ non aliter docentur à suo Magistro.

24. Octavo citas Augustinum (in Dial. 65. quæstionum, quæst. 64.) ubi ait: *Apostolorum sunt genera quatuor: à Deo, non per hominem: à Deo, sed per hominem: per hominem tantùm: & ex se. A Deo etenim missus est Moyses. A Deo per hominem, Jesus Nave. Per hominem tantùm, sicut nostris temporibus, multi favore vulgi in sacerdotium subrogati sunt. Ex se autem, sicut sunt ipsi* Pseu-

Pseudopropheta. Ex quo concludis, Sacerdotes, qui favore vulgi ordinati sunt, non esse verè ordinatos. Respondeo. Augustinus non est autor illius Dialogi, ut nosti. Deinde jam antè ad similem Hieronymi sententiam respõsum est. Nec opus est hîc repetere.

25. Nono citas Leonem Papam (epist. 95.) asserentem, promotos contra canones non suscipere Ordinem; ac proinde Ordinem non esse Sacramentum. Verba Leonis sunt hæc: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti.* Et ibidem: *Quis ambigat non esse eis tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Respondeo. Hæc verba non habentur epist. 95. sed 90. ad Rusticum Narbonensem Episcopum. Nec integrè à te citata sunt. Integrè sic habent: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à provincialibus Episcopis, cum Metropolitani judicio consecrati. Unde cùm sæpe quæstio de malè accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Hæc verba, Antoni, si quem tangunt, te tangunt. Nam si Angli hoc tempore quærerent ex Leone Papa: An Marcus Antonius debeat inter Episcopos haberi, cùm in Anglia nihil constet de ipsius ordinatione; responderet sine dubio: nulla ratio sinit, ut inter Episcopos Angliæ habeatur, qui ab Episcopis Angliæ cũ Metropolitani judicio consecratus non est: nisi doceat, alibi honorem Episcopalem sibi col-

collatum esse. Hoc doce, & cessabit quæstio. Sed, si docere id nõ posses, an ideo valebit hæc consequentia: Antonius non est legitimè ordinatus: Ergo ordinatio non est Sacramentũ? Absit. Non pendet natura Sacramenti à defectu unius hominis.

26. SECUNDUM ARGUMENTUM: Simoniaci, quando ordinantur, nihil accipiunt; & hæretici, quando ordinant, nihil conferunt: Ergo Ordo non est Sacramentum. Antecedens probas ex Patribus. Primò ex Gregorio lib. 7. epist. 110. ubi sic habet: *quicunque Sacerdotium studet pretij datione mercari, non officium, sed nomen attendit: non esse, sed dici tantum Sacerdos, concupiscit.* Respondeo, Gregorius non loquitur de effectu Ordinationis, sed de intentione illius, qui Simoniacè ordinatur. Intentio illius duplex est. Una, ut habeat titulum, honorem, & dignitatem sacerdotij; non autem, ut reipsa præstet officium, quod à vero Sacerdote exigitur. Altera, ut possit fieri Sacerdos sine prævio examine de doctrina & moribus. Utramq; intentionem explicat Gregorius. Priorem quidem, verbis jam citatis. Posteriorem verò his sequentibus: *Quid scilicet? quid per hoc aliud agitur, nisi ut nulla de actu probatio, nulla sollicitudo de moribus, nulla sit de vita discussio: sed ille solummodo dignus, qui dare pretium suffecerit, æstimetur?* Non negat tamen Gregorius, quin Ordinatio sit valida.

27. Secundò ex Ambrosio lib. de dignit. Sacerdotal. cap. 5. ubi sic scribit: *Ergo gratiam,*

cùm

cùm ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti. Hîc per gratiam ut tu interpretaris, intelligit potestatem Ordinis, quam accipit Simoniacè ordinatus. Respondeo. Vera interpretatio est hæc. Ambrosius instituit colloquium inter se & alium Episcopum Simoniacè ordinatum, his verbis: *Interrogo tamen fratrem & Coepiscopum nostrum, quia & ego Episcopus sum, & cum Episcopo loquor. Dic ergo mihi paulisper frater Episcope, cùm dares pecuniam, quid accepisti? Gratiam Episcopalem accepi. Ergo interrogo te: hæc gratia, cur tali vocabulò nuncupatur? Respondet: cur, inquis? ut reor, pro eo, quod gratis datur, ideo gratia vocitatur. Ergo si gratia gratis datur, & auro non æstimatur, à te cur gratia pecuniis comparatur? Respondet: Non, inquit, mihi daretur, si pecuniis non emeretur: Nec Episcopus fuissem ordinatus, si pecunias non dedissem. Ergo, ut apparet, ex responsionibus tuis, gratiam cùm ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Nam & ad Discipulôs suos Dominus dicit: Gratis accepistis: gratis date. Cur ergo gratuitam existimasti te pretio possidere gratiam? nam ut video, aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti: Adhuc tamen semel adjiciens, fratrē perquiro Episcopum, ne quid de apprebamentis veridicis nos prætermisisse videamur. Quis dat, frater, Episcopalem gratiam, Deus, an homo? Respondes*

des sine dubio: Deus. Sed tamen per hominem dat Deus. Homo imponit manus: Deus largitur gratiam. Sacerdos imponit supplicem dextram: & Deus benedicit potenti dextra. Episcopus initiat Ordinem, & Deus tribuit dignitatem. O justitia, ô æquitas! Si homini pecunia datur, qui nihil in Ordine amplius operatur, nisi solum servitium, quod ei creditur; cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?

28. In hoc colloquio proponit Ambrosius tres potissimùm quæstiones Episcopo Simoniacè ordinato, ut eum capiat. Prima est, *quid accepisti in Ordinatione? Accepi gratiam Episcopalem.* Altera, *cur vocatur gratia? Quia gratis datur.* Tertia, *quis eam dat? Deus per ministerium hominis.* Et ex responsione ipsius, dupliciter illum capit. Primò, *si gratia Episcopalis datur gratis; ergo illam non accepisti, quia non accepisti gratis, sed pecuniam numerasti.* Secundò, *si Deus illam dat cur pro eo numeras homini pecuniam, & non Deo?* Gratiosè autem ludit in vocabulo gratiæ. Nam tametsi Episcopus Simoniacus, per gratiam intelligat dignitatem & potestatem Ecclesiasticam; Ambrosius tamen, ut reducat illum ad sanam mentem, intelligit etiam gratiam Sacramentalem, præsertim cùm ait: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam.* Alludens ad illud Apostoli 2. Tim. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ in te est, per impositionem manuum mearum.* Item, cùm ait: *Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti.* Hinc tria colligo ex sen-

tentia Ambrosij. Primò, Simoniacè ordinatum non accipere gratiam Sacramentalem: *Gratiam sanctam non acquisisti*. Secundò, accipere tamen potestatem Ordinis: *Cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?* Tertiò, Sacrum Ordinem esse Sacramentum: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam*.

29. Tertiò objicis autorem operis imperfecti, (Homil. 53. apud Chrysost.) ubi asserit, *justos ordinari à Deo; injustos autem minimè*. Et Clementem lib. 8. Constit. Apostolic. cap. 1. ubi similiter asserit, *Episcopos imperitos, non esse Episcopos, nec à Deo constitutos, sed ab hominibus*. Respondeo. Confundis omnia. Nam hîc agitur de Simonia: & probandum tibi est, Simoniacè ordinatos, non esse verè ordinatos. At hi duo autores, quos citas, nihil dicunt de Simonia, sed de imperitia & malitia eorũ, qui accedunt ad Ordines. De quibus jam supra dictum est in primi argumenti solutione. Eò te remitto.

30. Quartò objicis Tharasium Patriarchã Constantinopolitanum in epist. ad Adrianum Papam (apud Gratianum cap. Eos qui. 1. quæst. 1.) qui ait: *Quanquam* (Simoniacè ordinatus) *nomine sacerdotium sortitus est; sed in eum falsò nomen istud conferri, reipsa comprobatur*. Itẽ: *Copertissimum quoq; est, in ipsis sancti Spiritus gratiã non esse, aut sacerdotij sanctificationem; & quod nõ acceperunt, non habent*. Respondeo. Verum est, quod dicitur in hoc posteriori testimonio, Simonia-

moniacos in Ordinatione, non accipere gratiam sanctificantem. Prius testimonium non habetur apud Gratianum loco à te citato. Nec etiam in Epistola Tharasij ad Adrianum, quæ extat tom.3. Conciliorum.

31. Quintò ex Gregorio VII. (Lib.6.Regist. ad ep.5. in Decret.) objicis hæc verba: *Ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obsequio alicujus personæ, impenso; vel quæ non communi consensu cleri & populi, secundum canonicas sanctiones fiunt, & ab his, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, infirmas & irritas esse dijudicamus.* Respondeo. Hæc verba invenio apud Gratianum, cap. Ordinationes. 1. quæst. 1. sub nomine Gregorij IV. Sed nonnihil mutata. Nam ubi tu dicis, *Infirmas & irritas esse dijudicamus*; ipse sic recitat, *Falsas esse dijudicamus.* Porrò, tuam citationem nō potui reperire. Quod ad rem attinet, quid mirum est, irritas esse ordinationes, quæ non approbantur ab ijs, ad quos pertinet consecratio?

32. Hæc de priori parte secundi argumēti, in qua falsò contendis, Simoniacos non ordinari validè, id est, nihil accipere in Ordinatione. Catholici docent cum D. Thoma in 2. 2. q. 100. art. 6. ad 1. Simoniace ordinatos accipere quidem characterem, seu potestatem Ordinis, propter efficaciam Sacramenti; non tamen accipere gratiā sanctificantem, neq; Ordinis executionem; sed ipso jure suspensos esse, ut nō liceat ipsis exercere pote-

2. Sufficiens dispositio ad exercitium illius potestatis. Qui utrumque habet, perfectus Sacerdos est: qui priùs tantùm sine posteriori, Sacerdos quidem est, non tamen in suo genere perfectus. Et hoc sensu intelligendus est Dionysius.

19. Quartò adducis Hieronymum (in cap. 1. epi ..ad Galat.) asserentem, promotos ad Sacerdotium modis illegitimis, non esse verè ordinatos. Verba Hieronymi sunt hæc: *Tertium Apostolorum genus, quod ab homine, non à Deo, est, cum hominũ favore & studio aliquis ordinatur: ut nunc videmus plurimos, non Dei judicio, sed redempto favore vulgi, in sacerdotium subrogari.* Respõdeo. Hieronymus nõ dicit, quod tu dicis. Non dicit eos, qui favore hominũ ordinantur Sacerdotes, non verè ordinari: Sed, non vocari ad Sacerdotium à Deo, sed ab homine. Hoc non obstat, quo minus verè ordinentur. Nã hæc duo distinguenda sunt. 1. Deus vocat, seu interius excitat hominem ad sacrum Ordinem suscipiẽdum. 2. Deus in susceptione sacri Ordinis operatur. Hoc posterius potest disjungi à priori. Sicut fit etiam in Baptismo. Nam Judæus, qui propter solam spem lucri temporalis, indignè accedit ad Baptismum; non censetur à Deo vocari ad suscipiendum Baptismum; & tamen Deus operatur in Baptismo, quem ille suscipit: Non quidem dãdo illi gratiam, qua indignus est, sed conferẽdo characterem. Idem dico de sacro Ordine. Sicut ergo potest aliquis verè baptizari, etiãsi

à Deo

à Deo nō sit vocatus ad Baptismum; ita potest etiam verè ordinari. Et in tali casu, Deus non dicitur autor Sacramēti, quoad accessum, sed quoad effectum seu characterem.

20. Quintò ex eodem Hieronymo (in cap. 4. epist. ad Ephes.) adducis hæc: *Ut qui Pastor est, esse debeat & Magister: nec in Ecclesiis, quamvis sanctus sit, Pastoris sibi nomen assumere, nisi possit docere, quos pascit.* Respondeo. Aliud est, aliquem ordinari Sacerdotem, & accipere potestatem Ordinis: aliud, fieri pastorem & Doctorē populi. Hieronymus non dicit, Magisterium & doctrinam esse necessariam conditionem, sine qua nemo possit consecrari Sacerdos; sed sine qua nemo possit fieri pastor ovium, & per se instruere populum in fide ac pietate. Quod verissimum est.

21. Sextò eundem Hieronymum citas (in cap. 3. Sophoniæ,) ubi sic ait: *Sacerdotes, qui Eucharistiæ serviunt, & sanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Christi, putantes Eucharistiam imprecantis verba facere, non vitam: & necessariam esse tantùm solennem orationem, & non Sacerdotum merita.* Hinc infers malos Sacerdotes non verè consecrare Eucharistiam, ac proinde potestatem Ordinis auferri per peccatum. Respondeo. Si ita pergis Antoni, turbabis totam Ecclesiam. Nam si mali Sacerdotes amittunt potestatem Ordinis per peccatum, necesse est, & te, & reliquos omnes Sacerdotes, per primū peccatū, quod post susceptos Ordines pperrastis, amisisse

ſiſſe poteſtatem Ordinis, & non amplius eſſe Sacerdotes. Unde ulteriùs ſequitur, toties commiſiſſe vos Sacrilegium, quoties Euchariſtiam conati eſſetis conſecrare; quoties abſolutionis Sacramentum impendere; quoties ſacros Ordines conferre. Et quis obſecro erit ſecurus in conſcientia, ſi cogitet ſe nunquam verè accipere Euchariſtiam, vel abſolutionẽ, vel ſacros Ordines, ſi accipiat à Sacerdote vel Epiſcopo in peccato mortali exiſtente: Schiſmaticus es, Antoni.

22. Porro Hieronymus, quem adducis, longè abeſt à tuo errore. Cùm enim ait: *Sacerdotes impiè agere, qui putant Euchariſtiam imprecantis verba facere non vitam*: nõ loquitur præcisè de conſecratione panis & vini Euchariſtici, quaſi aſſerat, panem & vinum non conſecrari per verba conſecrationis, ſed per bonam vitam Sacerdotis, quia conſtat hoc falſum eſſe: ſed loquitur de Euchariſtia, id eſt, de gratiarum actione, quæ exhibetur Deo à Sacerdote per oblationem ſacrificii Euchariſtici. Eſt ergo hic ſenſus: Sacerdotes impiè agũt, qui putant ſe Deo gratiarum actionem exhibere per ſolam conſecrationem, etiamſi malè vivant. Quem ſenſum aliis verbis explicat D. Thomas 3 p. quæſt. 82. art. 5. ad 1. cùm ait: *Hieronymus improbat errorem Sacerdotum, qui credebant ſe dignè poſſe Euchariſtiam conſecrare ex hoc ſolo, quòd ſunt Sacerdotes, etiamſi ſint peccatores.*

23. Septimo citas Gelaſium (apud Gratianum

tianum cap. Sacrosancta. 1. quæst. 1.) ubi ait: *Sacrosancta religio, quæ Catholicam continet disciplinam, tantam sibi reverentiam vendicat, ut ad eam quilibet, nisi pura conscientia, non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterij consecrationem cœlestis Spiritus invocatus adveniet, si Sacerdos, qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus reprobetur*: Hinc etiam infers, Eucharistiam à malo Sacerdote invalidè consecrari. Addis D. Thomam 3. p. q. 82. art. 5. ad 2. distorquere Gelasii verba, quasi dicta sint contra eos Sacerdotes, qui se dignè putant consecrare Eucharistiam, ex eo, quòd sint Sacerdotes, tametsi peccatorum sordibus immundi sint. Respondeo. Falsum est, Antoni. Non dicit hoc D. Thomas de verbis Gelasii, sed Hieronymi, ut paulò antè ostendi. Gelasium aliter interpretatur. Nempe Spiritum sanctum non advenire ex merito mali Sacerdotis, sed ex virtute Christi, cujus verba profert Sacerdos. Hanc interpretationem, quæ bona est, dissimulasti; & aliam, mala fide, in ejus locum substituisti. Sed Apostatæ non aliter docentur à suo Magistro.

24. Octavo citas Augustinum (in Dial. 65. quæstionum, quæst. 64.) ubi ait: *Apostolorum sunt genera quatuor: à Deo, non per hominem: à Deo, sed per hominem: per hominem tantùm: & ex se. A Deo etenim missus est Moyses. A Deo per hominem, Jesus Nave. Per hominem tantùm, sicut nostris temporibus, multi favore vulgi in sacerdotium subrogati sunt. Ex se autem, sicut sunt ipsi Pseu-*

Pseudopropheta. Ex quo concludis, Sacerdotes, qui favore vulgi ordinati sunt, non esse verè ordinatos. Respondeo. Augustinus non est autor illius Dialogi, ut nosti. Deinde jam antè ad similem Hieronymi sententiam respõsum est. Nec opus est hîc repetere.

25. Nono citas Leonem Papam (epist. 95.) asserentem, promotos contra canones non suscipere Ordinem; ac proinde Ordinem non esse Sacramentum. Verba Leonis sunt hæc: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti.* Et ibidem: *Quis ambigat non esse eis tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Respondeo. Hæc verba non habentur epist. 95. sed 90. ad Rusticum Narbonensem Episcopum. Nec integrè à te citata sunt. Integrè sic habent: *Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à provincialibus Episcopis, cum Metropolitani judicio consecrati. Unde cùm sæpe quæstio de malè accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum?* Hæc verba, Antoni, si quem tangunt, te tangunt. Nam si Angli hoc tempore quærerent ex Leone Papa: An Marcus Antonius debeat inter Episcopos haberi, cùm in Anglia nihil constet de ipsius ordinatione; responderet sine dubio: nulla ratio sinit, ut inter Episcopos Angliæ habeatur, qui ab Episcopis Angliæ cũ Metropolitani judicio consecratus non est: nisi doceat, alibi honorem Episcopalem sibi col-

collatum esse. Hoc doce, & cessabit quæstio. Sed, si docere id nō posses, an ideo valebit hæc consequentia: Antonius non est legitimè ordinatus; Ergo ordinatio non est Sacramentū? Absit. Non pendet natura Sacramenti à defectu unius hominis.

26. SECUNDUM ARGUMENTUM: Simoniaci, quando ordinantur, nihil accipiunt; & hæretici, quando ordinant, nihil conferunt: Ergo Ordo non est Sacramentum. Antecedens probas ex Patribus. Primò ex Gregorio lib. 7. epist. 110. ubi sic habet: *quicunque Sacerdotium studet pretij datione mercari, non officium, sed nomen attendit: non esse, sed dici tantum Sacerdos, concupiscit.* Respondeo. Gregorius non loquitur de effectu Ordinationis, sed de intentione illius, qui Simoniacè ordinatur. Intentio illius duplex est. Una, ut habeat titulum, honorem, & dignitatem sacerdotij; non autem, ut reipsa præstet officium, quod à vero Sacerdote exigitur. Altera, ut possit fieri Sacerdos sine prævio examine de doctrina & moribus. Utramq; intentionem explicat Gregorius. Priorem quidem, verbis jam citatis. Posteriorem verò his sequentibus: *Quid scilicet? quid per hoc aliud agitur, nisi ut nulla de actu probatio, nulla sollicitudo de moribus, nulla sit de vita discussio: sed ille solummodo dignus, qui dare pretium suffecerit, æstimetur?* Non negat tamen Gregorius, quin Ordinatio sit valida.

27. Secundò ex Ambrosio lib. de dignit. Sacerdotal. cap. 5. ubi sic scribit: *Ergo gratiam,*

cùm

cùm ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti. Hîc per gratiam ut tu interpretaris, intelligit potestatem Ordinis, quam accipit Simoniacè ordinatus. Respondeo. Vera interpretatio est hæc. Ambrosius instituit colloquium inter se & alium Episcopum Simoniacè ordinatum, his verbis: *Interrogo tamen fratrem & Coepiscopum nostrum, quia & ego Episcopus sum, & cum Episcopo loquor. Dic ergo mihi paulisper frater Episcope, cùm dares pecuniam, quid accepisti? Gratiam Episcopalem accepi. Ergo interrogo te: hæc gratia, cur tali vocabulò nuncupatur? Respondet: cur, inquis? ut reor, pro eo, quod gratis datur, ideo gratia vocitatur. Ergo si gratia gratis datur, & auro non æstimatur, à te cur gratia pecuniis comparatur? Respondet: Non, inquit, mihi daretur, si pecuniis non emeretur: Nec Episcopus fuissem ordinatus, si pecunias non dedissem. Ergo ut apparet, ex responsionibus tuis, gratiam cùm ordinareris, non suscepisti, quia gratuitò eam non meruisti. Et ideo frater, si gratiam non accepisti, quomodo Episcopus effici potuisti? Nam & ad Discipulòs suos Dominus dicit: Gratis accepistis: gratis date. Cur ergo gratuitam existimasti te pretio possidere gratiam? nam ut video, aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti: Adhuc tamen semel adjiciens, fratrē perquiro Episcopum, ne quid de approbamentis veridicis nos prætermisisse videamur. Quis dat, frater, Episcopalem gratiam, Deus, an homo? Respondes*

des sine dubio: Deus. Sed tamen per hominem dat Deus. Homo imponit manus: Deus largitur gratiam. Sacerdos imponit supplicem dextram: & Deus benedicit potenti dextra. Episcopus initiat Ordinem, & Deus tribuit dignitatem. O justitia, ô aequitas! Si homini pecunia datur, qui nihil in Ordine amplius operatur; nisi solum servitium, quod ei creditur; cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?

28. In hoc colloquio proponit Ambrosius tres potissimùm quaestiones Episcopo Simoniacè ordinato, ut eum capiat. Prima est, *quid accepisti in Ordinatione? Accepi gratiam Episcopalem*. Altera, *cur vocatur gratia? Quia gratis datur*. Tertia, *quis eam dat? Deus per ministerium hominis*. Et ex responsione ipsius, dupliciter illum capit. Primò, *si gratia Episcopalis datur gratis; ergo illam non accepisti, quia non accepisti gratis, sed pecuniam numerasti*. Secundò, *si Deus illam dat cur pro eo numeras homini pecuniam, & non Deo?* Gratiosè autem ludit in vocabulo gratiae. Nam tametsi Episcopus Simoniacus, per gratiam intelligat dignitatem & potestatem Ecclesiasticam; Ambrosius tamen, ut reducat illum ad sanam mentem, intelligit etiam gratiam Sacramentalem, praesertim cùm ait: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam*. Alludens ad illud Apostoli 2. Tim. 1. 6. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae in te est, per impositionem manuum mearum*. Item, cùm ait: *Aurum dans perdidisti, & gratiam sanctam non acquisisti*. Hinc tria colligo ex sen-

tentia Ambrosij. Primò, Simoniacè ordinatum non accipere gratiam Sacramentalem: *Gratiam sanctam non acquisisti*. Secundò, accipere tamen potestatem Ordinis: *Cur Deo totum negatur, qui ipsum Ordinem tibi largitur?* Tertiò, Sacrum Ordinem esse Sacramentum: *Homo imponit manus: Deus largitur gratiam.*

29. Tertiò objicis autorem operis imperfecti, (Homil. 53. apud Chrysost.) ubi asserit, *justos ordinari à Deo; injustos autem minimè*. Et Clementem lib. 8. Constit. Apostolic. cap. 1. ubi similiter asserit, *Episcopos imperitos, non esse Episcopos, nec à Deo constitutos, sed ab hominibus.* Respondeo. Confundis omnia. Nam hîc agitur de Simonia: & probandum tibi est, Simoniacè ordinatos, non esse verè ordinatos. At hi duo autores, quos citas, nihil dicunt de Simonia, sed de imperitia & malitia eorũ, qui accedunt ad Ordines. De quibus jam supra dictum est in primi argumenti solutione. Eò te remitto.

30. Quartò objicis Tharasium Patriarchã Constantinopolitanum in epist. ad Adrianum Papam (apud Gratianum cap. Eos qui. 1. quæst. 1.) qui ait: *Quanquam* (Simoniacè ordinatus) *nomine sacerdotium sortitus est; sed in eum falsò nomen istud conferri, reipsa comprobatur.* Itẽ: *Compertissimum quoq; est, in ipsis sancti Spiritus gratiã non esse, aut sacerdotij sanctificationem; & quod nõ acceperunt, non habent.* Respondeo. Verum est, quod dicitur in hoc posteriori testimonio, Simonia-

moniacos in Ordinatione, non accipere gratiam ſanctificantem. Prius teſtimonium non habetur apud Gratianum loco à te citato. Nec etiam in Epiſtola Tharaſij ad Adrianum, quæ extat tom.3. Conciliorum.

31. Quintò ex Gregorio VII. (Lib.6.Regiſt. ad ep.5. in Decret.) objicis hæc verba: *Ordinationes, quæ interveniente pretio, vel precibus, vel obſequio alicujus perſonæ, impenſo; vel quæ non communi conſenſu cleri & populi, ſecundum canonicas ſanctiones fiunt, & ab his, ad quos conſecratio pertinet, non comprobantur, infirmas & irritas eſſe dijudicamus.* Reſpondeo. Hæc verba invenio apud Gratianum, cap. Ordinationes.1. quæſt.1. ſub nomine Gregorij IV. Sed nonnihil mutata. Nam ubi tu dicis, *Infirmàs & irritas eſſe dijudicamus*; ipſe ſic recitat, *Falſas eſſe dijudicamus.* Porrò, tuam citationem nō potui reperire. Quod ad rem attinet, quid mirum eſt, irritas eſſe ordinationes, quæ non approbantur ab ijs, ad quos pertinet conſecratio?

32. Hæc de priori parte ſecundi argumēti, in qua falsò contendis, Simoniacos non ordinari validè, id eſt, nihil accipere in Ordinatione. Catholici docent cum D. Thoma in 2.2. q.100. art.6. ad 1. Simoniace ordinatos accipere quidem characterem, ſeu poteſtatem Ordinis, propter efficaciam Sacramenti; non tamen accipere gratiā ſanctificantem, neq; Ordinis executionem; ſed ipſo jure ſuſpenſos eſſe, ut nō liceat ipſis exercere pote-

ſtatem Ordinis, quam acceperunt. De qua re vide Extravag. *Cum deteſtabile.*

33. Sequitur altera pars ejuſdem argumẽti, in qua contendis, irritas eſſe Ordinationes, quæ fiunt ab Epiſcopis hæreticis. Ac primò citas Innocentium I. epiſt. 20. ubi ſic ſcribit: *Arianos, cæterasque hujuſmodi peſtes, quia eorum laicos converſos ad Dominum, ſub imagine pœnitentiæ, ac ſancti Spiritus ſanctificatione, per manus impoſitionem ſuſcepimus, non videtur Clericos eorum cum Sacerdotij aut miniſterij cujuſpiam ſuſcipi debere dignitate. Quoniam quibus ſolum Baptiſma ratum eſſe permittimus, quod utique in Nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti perficitur, nec Spiritum ſanctum eos habere ex illo Baptiſmate, illisque myſteriis arbitramur: Quoniam cùm à Catholica fide eorum autores deſciſcerent, perfectionem Spiritus, quam acceperunt, amiſerũt; nec dare ejus plenitudinem poſſunt, quæ maximè in ordinationibus operatur, quã per impietatis ſuæ perfidiã potius, quam per fidem dixerim, perdiderunt.* Ubi inquis, agnoſcit differentiam inter Baptiſmũ & Ordinem, quòd baptizati ab Arianis, habeantur pro baptizatis: Ordinati autem ab Arianis, non habeantur pro ordinatis. Reſpondeo. Illa verba non habentur epiſt. 20. quam tu citas, ſed epiſt. 18. quæ eſt ad Alexandrum Epiſcopum, cap. 3. Neque nobis contraria ſunt. Non enim aſſerunt ordinatos ab Arianis Epiſcopis, nõ eſſe validè ordinatos, aut cùm redeunt ad Eccleſiam, iterum ordinandos eſſe; ſed non debere ſuſcipi cum ſacerdotij aut miniſterij

ſterij cujuſpiam dignitate, id eſt, non eſſe illis permittendum, ut locum & gradum obtineant inter Sacerdotes, quando redeunt ad Eccleſiam. Vide Gabrielem Vaſquez 3. part. diſp. 243. cap. 1.

34. Secundò citas eundem Innocentium (epiſt. 27. ad Epiſcopos Macedoniæ) ubi ſic ſcribit: *Ventum eſt ad tertiam quæſtionem, quæ pro ſui difficultate, longiorem exigit diſputationẽ. Cùm nos dicamus ab hæreticis ordinatos vulneratum per illam manus impoſitionem habere caput, ubi vulnus infixum eſt, medicina eſt adhibenda, qua poſſit recipere ſanitatem; quæ ſanitas poſt vulnus ſecuta, ſine cicatrice eſſe non poterit. Atque ubi pœnitentiæ remedium neceſſarium eſt, illic Ordinationis honorem locum habere non poſſe decernimus. Nã ſi, ut legitur, quod tetigerit immundus, immundum erit, quomodo ei tribuetur, quod munditia ac puritas conſuevit accipere? Sed è cõtrario aſſeritur, eum, qui honorem amiſit, honorem dare non poſſe, nec illum aliquid accepiſſe: quia nihil in dante erat, quod ille poſſet accipere. Acquieſcimus, & verũ eſt. Certè quia quod non habuit, dare non potuit, damnationem utiq; quam habuit, per pravam manus impoſitionem dedit: & qui particeps effectus eſt damnato, quomodo debeat honorem accipere, inveni-re non poſſum.* Reſpondeo. Hæc verba habentur epiſt. 22. cap. 3. (tom. 1. concilior.) nec aliud ex ijs colligi poteſt, quàm ordinatos ab hæreticis, non habere honorem & dignitatem in Eccleſia. Quod ſic probat: Epiſcopi hæretici, qui alios ordinant, non habent honorem,

in Ecclesia, cùm sint præscisi ab Ecclesia: Ergo non possunt alijs dare honorem in Ecclesia. Rectè. At non negat Innocentius, quin sicut ipsi habent Characterem Ordinis, sic alijs eum conferre possint.

35. Tertiò citas Nicolaum I. (epist. 9. ad Michaelem Imperatorem) ubi de Gregorio Syracusano Episcopo schismatico, qui Photium ordinaverat, sic scribit: *Gregorius ergo, qui canonicè ac Synodicè depositus, & anathematizatus erat, quemadmodum posset quenquam provehere vel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius à Gregorio percepit, nisi quantum Gregorius habuit: Nihil autem habuit, nihil dedit.* Respondeo. Non invenio Epistolam Nicolai ad Michaelem, tom. 3. concilior. ubi tamen habentur epistolæ Nicolai ad diversos. Nihilominus verba, quæ citasti, eodem sensu explicanda sunt, quo verba Innocentij. Nimirũ: *Nihil habuit, nihil dedit*, id est, non habuit honorem & dignitatem Episcopi in Ecclesia: Nõ ergo potuit dare. Quod verissimum est.

36. Post citata hæc Patrum testimonia (quæ ais videri asperiora, & ad terrendos malos Sacerdotes amplificata) perplexus es. Et duo asseris. Unum est, Sacram Ordinationem sæpè ex aliquo defectu, vel personæ ordinantis vel ordinatæ, irritam & inanem esse: Et qui sic ordinati sunt, non esse verè ordinatos. Alterum, nihilominus eorum ministeria non esse penitus irrita. Utrumque confirmas ex Chrysostomo homil. 2. in posterior. ad Timot.

ubi

ubi ais, illum docere, *etiam non ordinatos à Deo & malos & indignos, valide Baptismum conferre, Eucharistiam conficere, ac alia ministeria peragere. Quod tamen spectat ad Ordinationem internam, eam à solo Deo peragi, & non omnes, qui ab hominibus ordināntur externè, etiam à Deo ordinari internè.* Mox addis: *Hi ergo si quid efficiunt, non vi Ordinis interioris, sed ex speciali divina providentia efficiunt, ne salus patiatur animarum.*

37. Audi Antoni. Tu quidem meritò perplexus es, quia deserta via veritatis, in varias ambages incidisti: Nec facilè, nisi ad viam redeas, elabendi facultas est. Sed Chrysostomo injuriam facis. Verba ejus loco citato, sunt hæc: *An ignoras, quid sit Sacerdos? Angelus utique Domini est. Non ex seipsô loquitur. Si despicis, non illum despicis, sed Deum, qui illum ordinavit. Sed unde, inquies, constat Deum fuisse illius ordinationis autorem? Nempe, nisi tu habeas hanc opinionē, spes tua inanis facta est. Nam si nihil per illum operatur Deus, neque lavacrum habes, neque mysteriorum particeps es, neque benedictionibus frueris. Non ergo Christianus es. Quid ergo? Deus omnes ordinat, etiam indignos? Non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ipse operatur, salutem populi moliens, nō illorum intuens merita.* Et infrà: *Quid enim non agit Deus salutis nostræ causa? Quid non loquitur? Per quem non operatur? Si enim per Judā operatus est, & per Prophetas, quibus dicturus est: Non novi vos; perque illos, qui Dæmones in Nomine suo ejecerunt; non magis per Sacerdotes divino ministerio famulantes operabitur?*

38. In hac tota sententia nihil est, quod difficultatem habeat, nisi illa verba: *Non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen operatur;* quæ tu perperam intelligis. Non enim sensus illorum est, aliquos non esse verè ordinatos Sacerdotes, & tamen validè præstare ea, quæ sunt officij Sacerdotalis: nec præstare, vi Ordinis, sed ex speciali Dei providētia, (quod tuum commentum est.) Sed non omnes Sacerdotes, qui habent characterem, habere etiam gratiam Ordinationis: ac proinde, non omnes, quoad integrum effectum Ordinationis, à Deo ordinatos esse, Deum tamen per illos, ratione characteris, multa operari. Quod confirmat duplici exemplo. Uno Judæ proditoris, qui certè habuit characterem Ordinationis, juxta illud, Act. 1. 20. *Episcopatum ejus accipiat alter*: non tamen habuit gratiam Sacramentalem, quia *fur erat & proditor.* (Joan. 12. 6. & cap. 13. 2.) Altero, quorundam aliorum, qui in nomine Dei prophetabant & Dæmonia ejiciebant; & tamen erant mali ac Deo ingrati. Et quidem, quatenus prophetabant & miracula faciebant, Deus per illos operabatur: quatenus verò erant impij, non censebantur perfectè à Deo ad hoc officium vocati esse.

39. Tertium Argumentum, quo probas Ordinem non esse Sacramentum, multis verbis otiosè inculcas. Summa est hæc: Ex scriptura apertè constat, Baptismum & Eucharistiam esse Sacramenta, à Christo instituta:

ſtituta: At non conſtat apertè, Ordinem eſſe Sacramentum à Chriſto inſtitutum: Ergo. Reſpondeo. Primò falſum eſt, non conſtare id ex Scriptura. Jam ſuprà ex ſcriptura oſtenſum eſt, Ordinem eſſe Sacramentum. Sed eſto, non conſtet ex Scriptura: An ideo Sacramentum non eſt? Sufficit nobis, conſtare ex Traditione. Si reſpuis Traditionem, quomodo probabis Symbolum Apoſtolorum, quod in Eccleſia legitur, Apoſtolicum & canonicum eſſe? Beatam Mariam, ſemper virginem manſiſſe? Baptizatos ab hæreticis, rebaptizandos non eſſe? Et quæ ſimilia ſunt. Si autem admittis Traditionem, cur in hac queſtione, An Ordo ſit Sacramentum, non admittis?

40. Sed urges: Canoniſtæ docent, Summum Pontificem ſolo verbo poſſe facere Sacerdotem & Epiſcopum. Nec ullus Catholicorum audet contra illos mutire. At ſi ſacer Ordo eſſet Sacramentum, non ſufficeret ſolum verbum, ſed opus eſſet externa ceremonia, ſicut fit in aliis Sacramentis. Reſpondeo 1. Falſum eſt, quod de Catholicis aſſumis. Hi enim generatim docent cum D. Thoma 3. part. q. 60. art. 6. ad 2. Omnia Sacramenta novæ legis conſtare rebus & verbis, tanquam materia & forma, quæ ſunt partes eſſentiales. Et multi ſpeciatim docent, impoſitionem manuum, quæ eſt externa ceremonia, eſſe materiam eſſentialem Sacramenti Ordinis, ut Bonaventura, Scotus & Paludanus in 4.

dist. 24. Altisiodorensis in Summa, par. 4. Petrus Soto, lect. 5. de Sacrament. Ord. Martinus Ledesmius in 4. quæstio. 36. artic. 4. ad 1. Bellarminus libr. de Sacrament. Ordinis, cap. 9. Henriquez cap. 6. & plures alij. Ergo hi saltem non concedunt Pontificem solo verbo posse facere Sacerdotem vel Episcopum. Nam si impositio manuum est de essentia Ordinis, non potest conferri Ordo sine manuum impositione. Respondeo secundò. Canonistæ non loquuntur de tota ordinatione, sed de sola forma; & tantùm volunt dicere, cum sic loquuntur, non esse necessarias absolutè tot orationes, unctiones, ac ceremonias; sed sufficere manuum impositionem, quam Apostoli nunquam omittebant, cum verbis quibus significetur, tradi potestas sacerdotalis: Proinde ex sententia Canonistarum non sequitur, sufficere verbum sine aliqua ceremonia, sed requiritur saltem manuum impositio , quæ in scripturis passim exprimitur. Sicut & è contrario, cum dicitur in scripturis, & in ipso Concilio Tridentino sess. 14. capit. 3. de extrema vnctione, Sacerdotes ordinari per manuum impositionem; non intelligimus, ita solùm sufficere manuum impositionem, ut non requiratur aliquod verbum, declarans potestatem, quæ datur.

45. Iterum urges: Petrus Damiani Episcopus Ostiensis, in relatione suæ Legationis Mediolanensis (apud Baronium tom. 11. Annal.

nal. Anno Christi 1059. num. 59.) idem sentit, quod canonistæ, nempe Ordinationem solo verbo perfici posse. Sic enim scribit: *His itaque tali modo reconciliatis decretum est, ut non mox passim omnibus redderetur officium, sed ijs duntaxat, qui & literis eruditi, & casti, & morum gravitate viderentur honesti: Cæteris autem sufficeret, quòd Sanctæ Ecclesiæ per divinam gratiam essent rursum inserti, à qua eatenus fuerant diræ sententiæ falce præscisi: Illi etiam ipsi, quibus ministrandi licentia redditur, non ex malè mercata veteri Ordinatione, ad missum reparantur officium, sed ex illa potius beati Apostolorum Principis efficacissima authoritate, qua in beatum Apollinarem repente usus est, dicens: Surge, accipe Spiritum Sanctum, simulque Pontificatum.* Ex his verbis duo colligis. Primò, Petrum Damiani docere, Ordinationes Simoniacè factas, nullas esse. Secundò, eundem clericos Simoniacè promotos solo verbo, autoritate Papali, ordinasse.

42. Respondeo. Neutrum ex illis verbis colligitur. Ego potius hæc colligo. 1. Mediolani multos Simoniacè fuisse ordinatos, antequam Petrus Damiani eò veniret, ad reformandum clerum Mediolanensem. 2. Aliquos ex illis fuisse doctos, castos, & honestis moribus præditos: alios non item. 3. Prioribus redditum esse officium, seu redditam licentiam ministrandi; non autem posterioribus. 4. Licentiam non

non esse redditam, vi Ordinationis, quæ fuerat Simoniaca: sed autoritate Petri Apostoli. Ubi per licentiam, quæ reddita est, non inintelligit potestatem Ordinis, ut tu falsò interpretaris; quia illa potestas non erat illis ablata: Sed intelligit licentiam utendi potestate Ordinis. Itaque sensus est: Ex illis omnibus qui Simoniacè erant ordinati, aliquos accepisse licentiam utendi sacro Ordine; alios non item. Omnes tamen validè fuisse ordinatos. Jam quod ad factum S. Petri Apostoli attinet, quo S. Apollinarem uno verbo Episcopum fecisse dicitur, eodem modo intelligendum id est, quo antea de Canonistis dictum est; non negari scilicet, quin & manus eidem B. Petrus imposuerit, & verbis, quæ recensentur, potestatem, quam signo conferebat, expresserit; & si Petrus Damiani verborum tantùm faciat mentionem.

43. Quartum Argmentum: Si dicamus Ordinem esse Sacramentum, & præterea Episcopatum esse distinctum Ordinem à presbyreratu; emergent inextricabiles & insolubiles difficultates. Vel enim dicendum erit, Episcopatum & presbyterium esse duo Sacramenta, vel unum. Si duo sunt, multiplicatur numerus Sacramentorum. Si vnum, quomodo sunt distincti Ordines? Respondeo. Nimis frigidè, Antoni. Multa sunt mysteria fidei Christianæ, præsertim mysterium Trinitatis, Incarnationis, prædestinationis, Eucharistiæ, ex quibus emergunt multò majores

jores difficultates, quàm ex Sacramento Ordinis: an ideo neganda ſunt ? Nullo modo. Intellectus in captivitatem fidei redigendus eſt. Et quæ non poſſumus humano ingenio penetrare; divina fide credenda ſunt. Nam *fides*, teſte Apoſtolo, *eſt argumentum rerum non apparentium*. Eſto igitur: emergant aliquæ difficultates circa Sacramẽtum Ordinis; non ideo negãdum eſt, Ordinem eſſe Sacramentum. Alioqui pari ratione, neganda eſſet realis diſtinctio perſonarum in una Deitate; Hypoſtatica unio duarum naturarum in Chriſto; æterna hominum prædeſtinatio ad gloriam; præſentia corporis Chriſti in Euchariſtia. Quod abſit.

44. Porro difficultates, quas prætendis, non ſunt tanti momenti, ut explicari non poſſint. Nam ſi dixero, Epiſcopatum & Presbyteratum eſſe duos Ordines ſpecie diſtinctos, & ſimiliter duo Sacramenta ſpecie diſtincta, ſub eodem genere Ordinis; quid difficultatis hinc emerget? Multi hoc dicunt, & probabiliter defendunt. Addo, ex tua ſententia, plures oriri, non dico difficultates, ſed abſurditates. Recitabo aliquot, quas tu admittis. Sunt autem hujuſmodi. 1. Ordo non eſt Sacramentum, ſed mera ad miniſterium deputatio, ſine ullo charactere aut impreſſione. 2. Poteſt aliquis ex laico immediatè fieri Epiſcopus, & non neceſſe eſt, ut prius fiat Sacerdos. 3. Melius eſt, ſi neceſſe ſit, ex laico immediatè fieri Epiſcopum, quàm Lectorẽ, Oſtiarium, Exorciſtam. 4. Im-

4. Impositio manuum non est à Christo instituta, sed tamen ab Apostolis usurpata. 5. Sacer Ordo amitti potest, & iterari. Unde, qui nunc Sacerdos aut Episcopus est, potest cras non esse: Et postquam desijt esse, potest iterum ordinari. 6. Nullus ritè ordinatur, in quo gratia præstò non sit. 7. Ordinatio si sit legitima, semper confert gratiam: non ex opere operato, sed ex sola deputatione, per legitimam authoritatem facta. Hæc & similia, quæ antiqui Theologi censent absurda esse; tibi, homini novatori, placent vel maximè. Sed duo ex te quæro. Primò, an Episcopus, qui committit peccatum mortale, retineat potestatem Ordinis nec ne? Si retinet, potest validè conferre Ordinem, quod suprà negasti. Si non retinet, necesse est, vel te non amplius Episcopum esse, vel si adhuc es, nūquam peccasse mortaliter, ab eo tempore, quo Episcopatum suscepisti. Quid dicis de teipso? Secundo, an possis ostendere ex Scriptura, quòd Deus, extra Sacramētum, det alicui gratiam, ad solam alterius hominis deputationē? Vel, quòd Christus instituerit, ut aliquis solo verbo deputantis, ordinetur in Sacerdotem, sine ulla externa ceremonia? Et, si hoc instituerit, quare Apostoli non servarint hanc institutionem, sed manuum impositionem adhibuerint?

CAPUT

Caput Sextum.

An Augustinus duo tantùm agnoscat Sacramenta?

1. Tu affirmas lib. 2. cap. 4. nu. 33. his verbis: *Si de vero & maximè proprio Sacramento sit sermo, Augustinus duo tantùm agnoscit Sacramenta, quæ clarè & expressè pateant à Christo esse instituta. Sic enim loquitur epist. 118. Unde Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit: Sicut est Baptismus Trinitatis nomine consecratus; Communicatio corporis & sanguinis ipsius; & si quid aliud in Scripturis canonicis commendatur.*

2. Theologi Parisienses in sua censura dicunt, hanc tuam propositionem esse falsam, & in beatum Augustinum contumeliosam. Et sic est. Quod dupliciter ostendo. Primo generatim, ex verbis illius jam citatis. Nam si agnosceret duo tantùm Sacramenta, Baptismum & Eucharistiam; frustra, post illa duo enumerata, addidisset: *Et si quid aliud in Scripturis canonicis commendatur.* Debuisset ex tua sententia dicere: *Et præter hæc duo, nullum aliud in Scripturis canonicis commendatur.* Eodem modo loquitur Concion. 1. in Psal. 103. *Munus*, inquit, *Sacramentorum in Baptismo & Eucharistia, & in cæteris sanctis Sacramentis, quale munus est?*

3. Se-

3. Secundò speciatim. Nam præter Baptismum & Eucharistiam, agnoscit quinque alia, quæ etiam nos agnoscimus. Agnoscit Confirmationem, lib. 2. contra liter. Petiliani, cap. 104. cùm ait: *Sacramentum chrismatis in genere visibilium, Sacramentum est Sacrosanctum, sicut ipse Baptismus.*

Agnoscit Ordinem, libr. 2. contr. Epistol. Parmeniani, cap. 13. ubi confert illum cum Baptismo, his verbis: U*trumque Sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur: illud, cùm baptizatur; istud cùm ordinatur, ideoque in Ecclesia Catholica utrumque non licet iterari.* Alibi similia habet, ut suprà visum est.

Agnoscit Pœnitentiam, lib. 1. de adulterin. conjug. cap. 26. & 28. *Eadem est*, inquit, *causa Baptismi & Reconciliationis, sine quibus Sacramentis homines credunt, se non debere exire de corpore.*

Agnoscit Matrimonium, libr. 1. de nupt. & concupisc. cap. 10. *Hujus Sacramenti res est, ut mas & fœmina connubio copulati, quamdiu vivunt, inseparabiliter perseverent.*

Agnoscit Extremam unctionem, Ser. 215. de temp. *Quoties aliqua infirmitas supervenerit, Corpus & sanguinem Christi, ille qui ægrotat, accipiat: & inde, corpusculum suum ungat, ut illud quod scriptum est, impleatur in eo: Infirmatur aliquis, inducat presbyteros, & orent super eum, ungentes eum oleo, &c.*

4. Vides, Antoni, Augustinum non duo tantùm,

tantùm, ut tu falsò illi imponis, sed plura Sacraměta agnoscere. Et quidem propriè. Nam expressè dicit, *Confirmationem esse Sacramentum, sicut est Baptismus.* At Baptismus est propriè Sacramentum, quod nemo negat: Ergo & Confirmatio. Similiter Pœnitentiam confert cum Baptismo, asserens eandem esse Baptismi & Reconciliationis causam. Idem affirmat de Ordine.

Caput Septimum.

De Monachis & Apostatis.

1. Multa asseris de Monachis & Apostatis libr. 2. c. 12. quæ partim falsa, partim inter se pugnantia sunt. Ea breviter percurram. Primò asseris, votum simplex & solenne, esse unum idemque votum essentialiter, ejusdem valoris & obligationis, (nu. 17. *itaque coram Deo, votum simplex & votum solenne, unicum essentialiter, & idem votum est, ejusdem prorsus valoris, ejusdemque obligationis.* Et num. 41. *Votum ex solennitate nihil acquirit, quod essentialiter, dum simplex esset, non haberet,*) Hanc assertionem revocas alibi, ut paulò pòst patebit.

2. Secundò asseris, votum simplex & solenne, non aliter differre; quàm quòd alterum externum sit, (num. 31. *Si loquamur de quo-*

cunq; voto in genere, simplex votum est, quod privatim Deo fit internè inter hominem & Deum solum: Solenne verò erit, si hoc ipsum internum, etiam publicè fiat, & actu externo coram alijs declaretur. Et num. 32. *Votum simplex voco id, quod est internum: Solenne verò, quod præterea externè fuerit manifestatum.* Et num. 35. *Differunt, ut internum & externum; conceptum & prolatum; cogitatum & explicatum.*) Hæc assertio est nova, contra communem Theologorum sententiam.

3. Tertiò asseris, votum internum, non esse votum, sed propositum; nec obligare coram Deo, (num. 19. *In posteriori verò,* [id est, in voto personali & permanente, quale est votum Religiosorum] *facilè mihi persuadeo, ex sola interna deliberatione, & plenissima etiam electione, votum quod de se jam plenum & perfectum esse deberet, pro pleno & perfecto à Deo nondum haberi sed quamdiu internum est, potius propositi, quam voti rationem habere.* Et num. 31. *Vota monachandi, simplicia sunt, quamdiu in interno homine latent, inter ipsum & Deum solum: & hæc, dum ita simplicia sunt, adhuc hominem non obligant, etiam coram Deo.* Et ibidem in fine: *tantum igitur abest, ut in voto simplici, hoc est, purè interno religionis, necessaria sit Papalis dispensatio, ut ne dispensatione quidem indigeat, qui vovit; sed sit in libertate ipsius id exequi, & non exequi.* Et n. 32. *In personali & permanente voto, aggressio illa, & vita susceptio, per quam ego solam*

lam id ex simplici solenne facio, est essentialis huic voto, quia per illam hoc votum, votum est; & sine ea coram Deo votum non est, sed tanquam merum propositum.) Hæc assertio est etiam nova, & destruit duas præcedentes. Nam in prima dixisti, *votum simplex & solenne non differre essentialiter.* Hîc dicis, differre essentialiter: Et solenne differre à simplici, per susceptionem vitæ religiosæ; tanquam per differentiam essentialem. Rursum in prima dixisti, *votum simplex & solenne esse ejusdem valoris & obligationis.* Hîc dicis, *simplex non obligare coram Deo, nec habere rationem voti, sed tantùm propositi.* Præterea in secunda dixisti, *simplex solum differre à solenni, sicut internum ab externo.* Hîc dicis, *differre, sicut propositum à voto, sicut non obligans ab obligante.* Scandalosa hæc sunt: & magnam fenestram aperiunt ad perfidiam.

4. Quartò asseris, externam voti professionem plus obesse Ecclesiæ, quàm prodesse, (num. 29.) *Si quis ex me quærat; plusne profuerit, an obfuerit veræ religioni, externa hæc professionis additio; dicam ei: Apud me clarum esse, longè majus esse detrimentum inde secutum, quàm emolumentum.*) Hæc assertio est falsa, & in sacros Religiosorum Ordines contumeliosa. Lege Platum de bono status Religiosi; & invenies, quantum boni contulerint in Ecclesiam Patres Dominicani, Franciscani, Benedictini, & alij passim. Et qui hoc tempore fortius defendunt Ecclesiam, quàm Religiosi? Qui ner-

nervosius oppugnant hæreticos, Apostatas, scribendo, disputando, concionando, quam Religiosi? Quòd autem nonnulli ex illis, ut Lutherus, Bucerus, Petrus Martyr, Pellicanus, Ochinus, Oecolampadius, & tu Marce Antoni, hæretici & Apostatæ facti estis; magnum quidem detrimentum est: sed vestræ perfidiæ, non externæ votorum professioni, imputandum. De quo tamen ipso detrimento, meritò potest dubitari, an non plus profuerit Ecclesiæ, quàm obfuerit. Vobis quidem, tanquam privatis hominibus, obest vel maximè, quia facit vos reos æternæ damnationis; sed Ecclesiæ non parum prodesse, certissimum est. Vestra enim paucorum defectio & Apostasia, excitat multos alios, tum ad diligentem cautelam in posterum; tum ad majorem fidei explicationem & propugnationem. De qua re vide Augustinum, si vis, in lib. de vera Religione.

5. Quintò asseris duos esse effectus voti solennis, qui turbant Ecclesiam, (numer. 37. *Duo sunt præcipui effectus voti solennis, quos nostri Romanæ doctrinæ Theologi ponunt & defendunt: & tamen, sicut novi sunt, & olim in Ecclesia inauditi, ita multas inducunt in Ecclesiam turbationes, & multa incommoda, atque animarum damna non contemnenda. Alter effectus est inhabilitatis ad matrimonium; alter verò Apostasia, si Monasterium deseratur.*) Hæc assertio est falsa & contumeliosa. Falsa dupliciter. Primò

mò, quia Apoſtaſia non eſt effectus, ſed transgreſſio voti ſolennis. Nam ſolennitas voti non eſt cauſa Apoſtaſiæ; ſed quaſi deſtruitur & enervatur per Apoſtaſiam. Secundò, qui inhabilitas ad matrimonium non turbat Ecclesiam, ſed malitia Apoſtatarum; qui cùm voverint perpetuam caſtitatem, poſtea non ſervant, quod voverunt. Hinc ſcandala & alia incommoda oriuntur.

6. Sextò aſſeris, votum ſolenne non dirimere matrimonium ſubſequens, ac proinde ſi Monachus contrahat matrimonium, validè contrahere. Num. 43. *Concludimus haſce voti ſolennitates Monachorum, impedire quidem ac vetare, ne matrimonium contrahatur; contractum tamen poſt illas, ex eis non dirimi, ſed eſſe ratum, firmum, & validum, tam in Monacho quàm in Moniali; ſicut poſt votum ſimplex.*) Hæc aſſertio eſt Lutherana, & ab Eccleſia damnata in Concilio Tridentino, Seſſ. 24. can. 9. Et merito. Nam antiqui Pontifices & Concilia ſtatuerunt, votum ſolenne Religioſorum non ſolùm impedire, ſed etiam dirimere matrimonium, ut Concilium Toletanum primum, cap. 16. Turonenſe ſecundum, can. 16. Gregorius I. lib. 1. epiſt. 40. Alexander III. cap. Meminimus, qui Clerici vel voventes. Bonifacius VIII. cap. unic. de voto, in 6. Verba Bonifacij ſunt hæc: *Præſentis declarandum duximus oraculo ſanctionis, illud ſolum votum debere dici ſolenne, quantum ad poſt contractum*

matrimonium dirimendum, quod solennizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per professionem expressam vel tacitam, factam alicui e Religionibus, per Sedem Apostolicam approbatis.

7. Septimò asseris, Monachos, si post vota solennia contrahant matrimonium, non peccare contrahendo matrimonium, sed solum peccare recedendo à vita monastica; (num. 38. *At verò Monachus & voti reus est, & promissæ fidei. Quòd si uxorem ducat, malum non facit, quòd uxorem ducat, sed quòd uxorem ducendo à vita monastica, quam professus est, recedat.*) Hæc assertio falsa est. Nam voluntas contrahendi & consummandi matrimonium, repugnat voto perpetuæ castitatis, ut per se constat: Ergo talis voluntas mala est. Quod tripliciter confirmo ex tuis verbis. Primo, quia *vita Monachorum*, ut tu ibidem loqueris, *essentialiter & substantialiter includit cælibatum & continentiam*: Ergo qui vovet vitam monasticam, eodem actu essentialiter & substantialiter vovet cælibatum & continentiam. Ergo voluntas recedendi à vita monastica, essentialiter & substantialiter includit voluntatem recedendi à cælibatu & continentia. At prior voluntas est mala, ut tu fateris: Ergo & posterior. Malum igitur est, velle recedere à cælibatu & continentia, quam vovisti: At hæc voluntas recedendi à cælibatu essentialiter includitur in voluntate contrahendi & consummandi matri-

matrimonium, post votum solenne. Secundò, quia, ut ibidem loqueris, *idem est Monacho uxorem ducere, quod Monachatum deserere.* At Monachus peccat Monachatum deserendo: Ergo peccat uxorem ducendo. Tertiò, *Monachus, qui ad nuptias appellit animum, is voti sui desertor, fidem suam irritam facit*, (verba tua sunt.) At Monachus sine dubio peccat deserendo suum votum, & irritam faciendo suam fidem: Ergo etiam peccat animum ad nuptias appellendo.

8. Octavo asseris, Monachum, si deserat suum statum, non magis peccare contrahendo matrimonium, quàm continentiam servando, (num. 38. *Idem prorsus peccatum erit Monacho, si à monachatu recedat, etiamsi abstineat à conjugio, & in cælibatu perfectissime cum plenissima continentia perseveret; ac si uxorem ducat.* Rationem addis, quia votum monachale, non versatur immediatè circa cælibatum & continentiam, sed circa regulam monasticam.) Hæc assertio est falsa, sicut præcedens. Primò, quia si Monachus deserat suum Ordinem, & nihilominus velit servare continentiam; nullo modo peccat in eo præcisè, quòd velit servare continentiam, quia ex hac parte vult servare, quod per votum Deo promisit. At peccat volendo contrahere & consummare matrimonium, quia ex hac parte non vult servare, quod Deo promisit. Ergo non est par ratio. Secundò, quia servando continentiam, non facit se inhabilem ad re-

ſumendam vitam monaſticam. At contrahendo matrimonium, facit ſe inhabilem. Qui autem facit ſe inhabilem ad id ſervandum, quod ex voto tenetur ſervare, peccat. Ergo Monachus peccat matrimonium contrahendo, non autem continentiam ſervando: Nec verum eſt, quod ais, *votum monachale non verſari immediatè circa cœlibatum & continentiam.* Nā Monachus, dum vovet, vel expreſsè vovet vitam monachalē, vel expreſsè caſtitatē, paupertatem & obedientiam, quę tria conſtituūt vitam monachalem. Si poſterius, captus es. Si prius, æquè captus es. Nā vita monachalis, ut paulò antè dicebas, eſſentialiter & ſubſtantialiter includit cælibatum & continentiam.

9. Nonò aſſeris, vel videris aſſerere, Monachos non fieri Apoſtatas, ſi poſt vota ſolennia deſerant ſuum ſtatum in Summa capitis: *Solenne votum eſt ſolubile, nec eius deſertio verè facit Apoſtaſiam.*) Hæc aſſertio ſimiliter falſa eſt, & in totam Eccleſiam contumelioſa: Atq. ad hoc ſolùm à te poſita, ut ſuſcipias patrocinium Lutheri, & ſimilium Monachorum, qui ſtatum Monachalem turpiter deſeruerunt, (de te nihil dicam: relinquo te tuæ conſcientiæ.) Certè ex communi totius Eccleſiæ conſenſu, & ex ipſa Etymologia vocabuli, Apoſtaſia idem eſt, quod defectio: & Apoſtata idem, quod defector, deſertor, transfuga. Cōſule Calepinum. At Monachus, qui poſt vota ſolennia recedit à ſuo ſtatu, quid aliud eſt, quàm defector, deſertor, & transfuga à ſuo Ordine?

10. De-

10. Decimò aſſeris, Eccleſiam nihil juris habere in Monachum deſertorē, (n.45. *Quid ſi propria authoritate, ſine cauſa legitima, quis Monachus profeſſus, fiat deſertor? Hic ſane peccat contra Deum & damnationem habet; ſed Eccleſia nihil habet contra illum, in foro externo.*) Hæc aſſertio eſt contra ſcripturam. Nam Eccleſia poteſt quemlibet Chriſtianum in externo foro reprehendere, punire, & etiam excommunicare, ſi delinquat & contumax ſit. Matth.18. 17. *Si Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Et 1. Cor. 4.21. *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in Spiritu māſuetudinis?* Et 2. Cor.13.10. *Hæc abſens ſcribo, ut non præſens duriùs agam, ſecundum poteſtatem, quam Dominus mihi dedit.* Et 2. Theſſ.3.14. *Si quis non obedit verbo noſtro, per epiſtolam hunc notate, & non cōmiſceamini illi.* Cur hîc excipis Monachum, ſui ſtatus deſertorem? Dicam, Antoni. Tuam cauſam ubique agis. Deſertor es: Transfuga es: Peccatum non agnoſcis: puniri non vis. Sed contra Deum non valet tergiverſatio.

11. Undecimò aſſeris, Monachos nō poſſe eſſe Clericos, ſeu ſacris Ordinibus initiatos. (n.51. *Ex hoc ipſo evidenter colligitur, Monachos, qui monachatum cum clericatu confuderunt, jam neque eſſe veros Monachos, neque veros Clericos. Clericatus enim cum monachatu pugnat, & ſunt incompatibilia.*) Hæc aſſertio eſt contra perpetuam Eccleſiæ praxin. Nam Benedictini, Frāciſcani, Dominicani, Carthuſiani. & alij Religioſi, ſemper habuerunt, & adhuc habent Sacerdo-

cerdotes sui Ordinis, qui simul & Monachi, & Sacerdotes sunt. Et tu audes, Antoni, hanc praxin tot seculis servatam & confirmatam, jam tandē carpere & accusare? Nimirum, hoc tantùm sectari te video, ut sicut desertor es Ordinis, ita etiam desertor sis doctrinæ, quam Ecclesia Catholica profitetur.

12. Omitto alias assertiones, æque absurdas, quæ propè infinitæ sunt. Et hîc finio. Si, quod vehementer opto, redibis ad Ecclesiam, ex qua digressus es, erit mihi occasio gaudij ac consolationis. Sin animum obstinaveris, perpendam illud Apostoli: *Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.* Item, *Vide bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioqui & tu excideris.*

FINIS.

